आयकर ऐन, २०५८

प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति

२०५८।१२।१९

संशोधन

१. केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६३ — २०६३।६।२८

२. गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानुन संशोधन गर्ने ऐन, २०६६• — २०६६।१०।७

३. केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७२ — २०७२।११।१३

४. केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७५ — २०७५।११।१९

२०५८ सालको ऐन नं. २२

∝................

आयकर सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना: मुलुकको आर्थिक विकासको लागि राजस्व संकलन गर्ने प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाई राजस्व परिचालनलाई अभिवृद्धि गर्न आयकर सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गरी समयानुकूल वनाउन वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको पहिलो वर्षमा संसदले यो ऐन बनाएको छ ।

• यो ऐन संवत् २०६५ साल जेठ १५ गतेदेखि लागू भएको ।

∝ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको ।

परिच्छेद–१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः** (१) यस ऐनको नाम "आयकर ऐन, २०५८" रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल ∝......... भर लागू हुनेछ र नेपाल ∝........... बाहिर जहाँसुकै बसेको भए पनि बासिन्दा व्यक्तिलाई समेत लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा**: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,–

(क) "अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्ति" भन्नाले रोजगारी, लगानी प्रतिफल, सेवा शुल्क तथा ठेक्का वा करार समेतको भुक्तानी गर्दा परिच्छेद–१७ बमोजिम अग्रिम कर कट्टी गर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(ख) "अधिकृत" भन्नाले बिभागमा रहने दफा ७२ मा उल्लेख भए बमोजिमका महानिर्देशक, उप–महानिर्देशक, प्रमुख कर प्रशासक, निर्देशक, प्रमुख कर अधिकृत, कर अधिकृत तथा अन्य अधिकृतलाई सम्झनु पर्छ ।

(ग) "अन्तिमरुपमा कर कट्टी हुने भुक्तानी" भन्नाले दफा ९२ मा उल्लेख भए बमोजिम लाभांश, भाडा, लाभ, ब्याज तथा गैर बासिन्दा व्यक्तिलाई गरिएको कर कट्टी हुनु पर्ने भुक्तानी सम्झनु पर्छ ।

(घ) "अवकाश कोष" भन्नाले निकायको हिताधिकारी प्राकृतिक व्यक्ति वा निजको आश्रितलाई कोषबाट अवकाश भुक्तानी प्रदान गर्ने प्रयोजनको लागि अवकाश योगदान रकम स्वीकार गर्ने र सो रकम लगानी गर्ने उद्देश्यले मात्र स्थापना भएको निकाय सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "अवकाश भुक्तानी" भन्नाले देहायका व्यक्तिलाई दिइने भुक्तानी सम्झनुपर्छ :–

∝ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको ।

नेपाल कानून आयोग

(१) प्राकृतिक व्यक्तिले अवकाश लिएको अवस्थामा निजलाई दिइने भुक्तानी, वा

(२) प्राकृतिक व्यक्तिको मृत्यु भएको अवस्थामा निजको आश्रितलाई दिइने भुक्तानी ।

(च) "अवकाश योगदान रकम" भन्नाले अवकाश भुक्तानीको व्यवस्था वा सोको भविष्यमा गरिने व्यवस्थाको लागि अवकाश कोषमा गरिएको भुक्तानी सम्झनु पर्छ ।

(छ) "असक्षम व्यक्ति" भन्नाले शारीरिक वा मानसिक अस्वस्थताको कारणले आफ्नो व्यवहार गर्न सक्षम नभएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(ज) "आय" भन्नाले कुनै व्यक्तिले रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट प्राप्त गरेको आय र यस ऐन बमोजिम गणना गरिएको सो आयको कूल रकम सम्झनु पर्छ ।

(झ) "आय वर्ष" भन्नाले कुनै सालको श्रावण एक गतेदेखि अर्को सालको आषाढ मसान्त सम्मको अवधि सम्झनु पर्छ ।

(ञ) "उपहार" भन्नाले कुनै प्रतिफल विनाको भुक्तानी वा प्रतिफल सहितको भुक्तानी भएमा प्रतिफलको बजार मूल्य भन्दा भुक्तानीको बजार मूल्य बढी भएमा बढी भएको हदसम्मको भुक्तानी सम्झनु पर्छ ।

(ट) "ऋण दायित्व" भन्नाले ऋण दावी सरहको दायित्व सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "ऋण दावी" भन्नाले कुनै एक व्यक्तिले अर्को व्यक्तिबाट भुक्तानी प्राप्त गर्ने अधिकार सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कुनै एक व्यक्तिले अर्को व्यक्तिलाई दिएको रकम फिर्ता लिने अधिकार, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा जम्मा भएको निक्षेप, लिनु पर्ने रकम, ऋणपत्र, विनिमयपत्र, वण्ड, वार्षिक वृत्ति अन्तर्गतको अधिकार, वित्तीय पट्टा र किस्ताबन्दी विक्रीबाट रकम प्राप्त गर्ने अधिकार समेतलाई जनाउँछ ।

नेपाल कानून आयोग

(ड) "कम्पनी" भन्नाले प्रचलित कम्पनी कानून बमोजिम संस्थापित कम्पनी सम्झनु पर्छ र कर प्रयोजनको लागि देहायका संस्थाहरू समेतलाई कम्पनी सरह व्यवहार गरिनेछ :–

(१) प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्था,

(२) कुनै असंगठित संघ, समिति, संस्था वा समाज वा दर्ता गरिएका वा नगरिएका एकलौटी फर्म र साझेदारी बाहेकको व्यक्तिहरूको समूह वा ट्रष्ट,

(३) बीस वा सोभन्दा बढी साझेदारहरू भई प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भए वा नभएको साझेदारी फर्म, अवकाश कोष, सहकारी संस्था, युनिट ट्रष्ट, संयुक्त उद्यम,

(४) विदेशी कम्पनी,

(५) महानिर्देशकले तोकेको अन्य कुनै विदेशी संस्था ।

(ढ) "कर" भन्नाले यस ऐन बमोजिम लाग्ने कर सम्झनु पर्छ र सो शब्दले देहाय बमोजिमका भुक्तानीलाई समेत जनाउँछ :–

(१) कर बक्यौता रहेको व्यक्तिको सम्पत्तिका सम्बन्धमा दावी र लिलाम बिक्री बापत बिभागले गरेका दफा १०४ को उपदफा (८) को खण्ड (क) मा उल्लिखित खर्चहरू,

(२) अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्ति वा कर कट्टी हुने व्यक्तिले दफा ९० बमोजिम बुझाउनु पर्ने रकम वा किस्ताबन्दीमा दाखिला गर्ने व्यक्तिले दफा ९४ बमोजिम बुझाउनु पर्ने रकम वा दफा ९९, १०० र १०१ बमोजिम कर निर्धारण भए अनुसार बुझाउनु पर्ने रकम,

(३) दफा १०७ को उपदफा (२), दफा १०८ को उपदफा (३) वा (४), दफा १०९ को उपदफा (१) र दफा ११० को

उपदफा (१) बमोजिम तेस्रो पक्षको कर दायित्वको सम्बन्धमा विभागलाई बुझाउनु पर्ने रकम,

(४) शुल्क तथा ब्याज बापत बुझाउनु पर्ने परिच्छेद–२२ बमोजिमको रकम, र

(५) बिभागले आदेश दिए बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने दफा १२९ बमोजिमको जरिवाना रकम ।

(ण) "कर कट्टी हुने व्यक्ति" भन्नाले रोजगारी, लगानी प्रतिफल, सेवा शुल्क तथा ठेक्का वा करार समेतको भुक्तानी गर्दा परिच्छेद–१७ बमोजिम कर कट्टी गरी भुक्तानी प्राप्त गर्ने वा भुक्तानी प्राप्त गर्ने अधिकार भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(त) "कर निर्धारण" भन्नाले यस ऐन बमोजिम गरिने कर निर्धारण सम्झनु पर्छ र सो शब्दले दफा १२२ बमोजिम गरिएको शुल्क तथा ब्याजको निर्धारण समेतलाई जनाउँछ ।

तर यस शब्दले दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारणले प्रतिस्थापन गरेको साबिकको कर निर्धारणलाई जनाउँने छैन ।

(थ) "गैर बासिन्दा व्यक्ति" भन्नाले बासिन्दा व्यक्ति बाहेकको व्यक्ति सम्झनुपर्छ ।

(द) "गैर व्यावसायिक करयोग्य सम्पत्ति" भन्नाले देहायका सम्पत्ति बाहेकका जग्गा, भवन तथा कुनै निकायमा रहेको हित वा सुरक्षण सम्झनु पर्छः–

(१) व्यावसायिक सम्पत्ति, ह्रास योग्य सम्पत्ति वा व्यापारिक मौज्दात,

(२) कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको निम्न अवस्थाको निजी भवन–

नेपाल कानून आयोग

(क) अविच्छिन्न तीन वर्ष वा सोभन्दा बढी अवधि स्वामित्वमा रहेको, र

(ख) सो व्यक्तिले अविच्छिन्न वा पटक पटक गरी कूल तीनवर्ष वा सोभन्दा बढी बसोबास गरेको,

(३) कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको एक करोड रुपैयाँँभन्दा कम मूल्यमा निसर्ग गरेको निजी भवन, वा

(४) तीन पुस्ताभित्र भएको खरिद विक्रीबाहेक अन्य किसिमले हस्तान्तरण गरी निसर्ग गरेको सम्पत्ति ।

(ध) "छुट पाउने संस्था" भन्नाले देहायका निकाय सम्झनु पर्छ :–

(१) नाफा नकमाउने उद्देश्यले स्थापना भएका सार्वजनिक प्रकृतिका सामाजिक, धार्मिक, शैक्षिक वा परोपकारी संस्था,

(२) सामाजिक वा खेलकूद सम्बन्धी सुविधा प्रवद्र्धन गर्ने उद्देश्यले सो संस्था वा त्यसका सदस्यहरूले लाभ नलिने गरी गठन भएको अव्यवसायी (एमेच्योर) खेलकूद संस्था,

(३) निर्वाचन आयोगमा दर्ता भएको राजनीतिक दल,

(४) [ℜ]<u>गाउँपालिका, नगरपालिका वा जिल्लासभा</u>,

(५) नेपाल राष्ट्र बैंक,

(६) नेपाल सरकार,

(७) दफा ७६ बमोजिम जारी भएको पूर्वादेशद्वारा कर छुट उपभोग गर्न पाएको तोकिए बमोजिमको निकाय,

नेपाल कानून आयोग

ℜ केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७२ द्वारा संशोधित

तर छुट पाउने संस्थाको उद्देश्य अनुसार कार्य सम्पन्न हुँदा वा कुनै व्यक्तिद्धारा सो संस्थालाई प्रदान गरिएका सम्पत्ति वा सेवा बापतको कुनै भुक्तानी गर्दा बाहेक सो संस्थाको सम्पत्ति र सो संस्थाले प्राप्त गरेको रकमबाट कुनै व्यक्तिले कुनै फाइदा प्राप्त गरेको भए कर छुट हुने छैन ।

(न) “ट्रष्ट” भन्नाले ट्रष्टीले सम्पत्ति धारण गर्ने प्रबन्ध सम्झनु पर्दछ ।

तर यस शब्दले साझेदारी, संगठित संस्था वा खण्ड (ड) को उपखण्ड (३) बमोजिम उल्लिखित संस्थालाई जनाउने छैन ।

(प) “ट्रष्टी” भन्नाले एक्लै वा अन्य प्राकृतिक व्यक्ति, गुठी वा अन्य संगठित संस्थासंग मिली संयुक्तरुपमा सम्पत्ति अमानतको रुपमा राख्ने प्राकृतिक व्यक्ति, गुठि वा अन्य संगठित संस्था सम्झनु पर्छ र सो शब्दले देहायको व्यक्ति समेतलाई जनाउँछः–

(१) मृतक व्यक्तिको जायजेथाको सञ्चालनकर्ता वा प्रशासक,

(२) लिक्विडेटर, प्रापक वा ट्रष्टी,

(३) निजी वा आधिकारिक हैसियतमा असक्षम व्यक्तिको सम्पत्तिको संरक्षक, निर्देशन, नियन्त्रण वा व्यवस्थापन गर्ने कुनै व्यक्ति,

(४) निजी प्रतिष्ठान वा यस्तै प्रतिष्ठान अन्तर्गत सम्पत्तिको व्यवस्थापन गर्ने कुुनै व्यक्ति, र

(५) उपखण्ड (१), (२), (३) र (४) मा उल्लिखित व्यक्ति सरहको जस्तै स्थितिमा रहेको अन्य कुनै व्यक्ति ।

(फ) “दीर्घकालीन करार” भन्नाले करारको बहाली अवधि बाह्र महिना भन्दा बढी भएको दफा २६ बमोजिमको करार सम्झनु पर्छ ।

नेपाल कानून आयोग

(ब) "नातेदार" भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिको पति, पत्नि, छोरा, छोरी (धर्मपुत्र, धर्मपुत्री समेत), बावु, आमा, बाजे, बज्यै, दाजु, भाई, भाउजु, बुहारी, दिदी, बहिनी, सासु, ससुरा, साला, जेठान, साली, जेठीसासु, काका, काकी, भतिजा, भतिजी, नाती र नातिनी सम्झनु पर्छ ।

(भ) "निकाय (इन्टिटी)" भन्नाले देहायका संस्था वा संगठन सम्झनु पर्छः–

(१) साझेदारी, ट्रष्ट वा कम्पनी,

(२) [अ]गाउँपालिका, नगरपालिका वा जिल्लासभा,

(३) नेपाल सरकार,

(४) कुनै विदेशी सरकार वा सो सरकार अन्तर्गतका प्रान्तीय वा स्थानीय सरकार वा कुनै सन्धीद्वारा स्थापना भएको सार्वजनिक अन्तर्राष्ट्रिय संगठन, वा

(५) आफू बासिन्दा भएको मुलुकमा अवस्थित नरहेको उपखण्ड (१), (२) र (३) मा उल्लेख भएको संस्था वा संगठनको स्थायी संस्थापन ।

(म) "निकायमा रहेको हित" भन्नाले कुनै निकायको आय वा पूँजी प्राप्त गर्ने सांयोगिक (कन्टिन्जेन्ट) अधिकार समेतको अधिकार सम्झनु पर्छ ।

(य) "निसर्ग (डिस्पोजल)" भन्नाले दफा ४० मा उल्लेख भए बमोजिम कुनै सम्पत्ति वा दायित्वको बिक्री वा हस्तान्तरण समेतको निसर्ग सम्झनु पर्छ ।

(र) "निहित स्वामित्व" भन्नाले देहायको स्वामित्व सम्झनु पर्छ :–

(१) कुनै निकायको सम्बन्धमा कुनै प्राकृतिक व्यक्ति वा प्राकृतिक व्यक्तिको हित नरहेको निकायले सो निकायमा प्रत्यक्ष वा

[अ] केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७२ द्वारा संशोधित

अप्रत्यक्ष रुपमा एक वा बढी मध्यस्थ निकायहरूद्धारा राखेको हितका आधारमा सिर्जित स्वामित्व, वा

(२) कुनै निकायको स्वामित्व रहेको सम्पत्तिको सम्बन्धमा सो निकायमा निहित स्वामित्व रहेका व्यक्तिहरूको स्वामित्वको समानुपातको आधारमा निर्धारण भएको सम्पत्तिको स्वामित्व ।

(ल) "पट्टा" भन्नाले कुनै व्यक्तिले अर्को व्यक्तिको नगदी सम्पत्ति बाहेकको सम्पत्ति प्रयोग गर्ने अस्थायी अधिकार सम्झनु पर्छ र सो शब्दले इजाजतपत्र, भाडा सम्झौता, छनौट, रोयल्टी सम्झौता वा वहालवालाको हक समेतलाई जनाउँछ ।

(व) "प्राकृतिक व्यक्ति" भन्नाले प्राकृतिक व्यक्ति विशेष सम्झनु पर्छ र यस ऐनको प्रयोजनको लागी सो शब्दले दर्ता भई वा नभई प्राकृतिक व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको एकलौटी फर्म तथा एउटै प्राकृतिक व्यक्तिको रुपमा मानिने गरी दफा ५० बमोजिम छनौट भएको दम्पत्ति समेतलाई जनाउँछ ।

(स) "प्राकृतिक स्रोत बापतको भुक्तानी" भन्नाले देहायको कुनै भुक्तानीको रकम सम्झनु पर्छ :–

(१) जमिनबाट पानी, खनिज पदार्थ वा अन्य जीवित वा निर्जीव स्रोत निकाले बापत प्राप्त गरेको रकम, वा

(२) जमिनबाट निकालिएको प्राकृतिक स्रोत र खनिज पदार्थको जीवित वा निर्जीव स्रोतको परिमाण वा मूल्यका आधारबाट समग्र वा आंशिक रुपमा गणना गरिएको रकम ।

(ष) "बजार मूल्य" भन्नाले कुनै सम्पत्ति वा सेवाका सम्बन्धमा असम्बन्धित व्यक्तिहरूबीच सामान्य बजार व्यवहारको सिलसिलामा सेवा वा सम्पत्तिको सामान्य कारोबार मूल्य सम्झनु पर्छ ।

(श) "भाडा" भन्नाले घर वहाल समेतका मूर्त सम्पत्तिको पट्टा बापत प्राप्त गरिएको प्रिमियम र सो पट्टा प्रदान गरे बापत गरेको भुक्तानी सम्झनु पर्छ ।

तर यस शब्दले प्राकृतिक स्रोत बापत भएको भुक्तानीलाई जनाउँने छैन ।

(ह) "भुक्तानी" भन्नाले देहायको काम कारवाही सम्झनु पर्छ:–

(१) कुनै एक व्यक्तिको रकम वा सम्पति अर्को व्यक्तिको नाउँमा र कुनै अर्को व्यक्तिको दायित्व सो व्यक्तिको नाउँमा हस्तान्तरण भएमा,

(२) कुनै एक व्यक्तिबाट सिर्जित सम्पत्ति सो सम्पत्तिको सिर्जना पछि अर्को व्यक्तिको स्वामित्वमा भएमा वा कुनै एक व्यक्तिको दायित्वको भार अर्को व्यक्तिले बहन गरेमा,

(३) एक व्यक्तिले अर्को व्यक्तिलाई सेवा प्रदान गरेमा,

(४) कुनै एक व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्ति अर्को व्यक्तिले प्रयोग गरेमा वा प्रयोगको लागि उपलब्ध भएमा ।

(क्ष) "मुनाफाको वितरण" भन्नाले मुनाफाको पूँजीकरण समेत दफा ५३ बमोजिम भएको कुनै निकायको मुनाफाको वितरण सम्झनु पर्छ ।

(त्र) "यूनिट ट्रष्ट" भन्नाले कम्तीमा बीस जना व्यक्तिहरूका लाभको लागि ट्रष्टीले सम्पत्ति धारण गर्ने व्यवस्था भई आय वा पूँजीमा सहभागी हुन पाउने व्यक्तिहरूको अधिकारलाई धारण गरेको इकाईहरूको संख्याद्वारा निर्धारित आधारमा विभाजन हुने व्यवस्था गरिएको ट्रष्ट सम्झनु पर्छ ।

(ज्ञ) "रोजगारी" भन्नाले कुनै पनि किसिमको विगत, वर्तमान वा भावी रोजगारी सम्झनु पर्छ ।

नेपाल कानून आयोग

(कक) "रोयल्टी" भन्नाले अमूर्त सम्पत्तिको पट्टा अन्तर्गत गरिएको कुनै भुक्तानी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले देहायका उद्देश्यका लागि गरिने कुनै भुक्तानी समेतलाई जनाउँछः–

(१) प्रतिलिपि अधिकार, पेटेन्ट, डिजाइन, मोडेल, योजना, गोप्य सूत्र वा प्रक्रिया वा ट्रेडमार्कको प्रयोग वा प्रयोग गर्ने अधिकार राख्ने,

(२) प्रविधिको ज्ञान प्रदान गर्ने,

(३) चलचित्रजन्य फिल्म, भिडियो टेप, ध्वनि रिकर्डिङ वा कुनै अन्य यस्तै माध्यमको प्रयोग वा प्रयोग गर्ने अधिकार र औद्योगिक, व्यापारिक वा वैज्ञानिक अनुभव प्रदान गर्ने,

(४) उपखण्ड (१), (२) वा (३) बमोजिमका कुरामा सहायक हुने किसिमले कुनै सहयोग प्रदान गर्ने, वा

(५) उपखण्ड (१), (२), (३) वा (४) बमोजिमका कुराका सम्बन्धमा पूर्ण वा आंशिक बन्देज मान्ने ।

तर यस शब्दले प्राकृतिक स्रोतबापतको भुक्तानीलाई जनाउने छैन ।

(कख) "लगानी" भन्नाले देहाय बमोजिम बाहेक एकीकृत तवरमा प्रयोग गरिएका उस्तै प्रकृतिका एक वा बढी सम्पत्ति राख्ने वा त्यस्तोे सम्पत्ति लगानी गर्ने कार्य सम्झनु पर्छः–

(१) सम्पत्तिमा स्वामित्व राख्ने व्यक्तिबाट निजी प्रयोगमा ल्याइएको गैर व्यावसायिक करयोग्य सम्पत्ति बाहेकका सम्पत्ति राख्ने वा सो सम्पत्तिमा रकम लगाउने कार्य, वा

(२) रोजगारी वा व्यवसाय ।

(कग) "लगानी बिमा" भन्नाले देहायका कुनै बिमा सम्झनु पर्छः–

(१) बिमित व्यक्ति वा बिमित व्यक्तिको सम्बद्ध व्यक्तिको मृत्यु सम्बन्धी घटनाका हकमा गरिएको बिमा,

(२) बिमित व्यक्ति वा निजको सम्बद्ध व्यक्तिको व्यक्तिगत चोटपटक वा कुनै खास तवरमा असक्षम हुने घटना सम्बन्धी बिमा,

तर बिमाको बिमा सम्झौता कम्तिमा पाँच वर्षसम्म वहाल रहने वा वहालीको समय सीमा नभएको र करारमा उल्लिखित विशेष परिस्थितिहरूमा बाहेक पाँच वर्षको अवधि भुक्तान हुनु अगावै बिमकबाट अन्त्य गर्न नसकिने गरी गरिएको हुनु पर्नेछ ।

(३) कुनै रकम वा श्रृंखलाबद्ध रकमहरू भविष्यमा बिमितलाई भुक्तानी हुने गरी गरिएको बिमा,

(४) उपखण्ड (१), (२), वा (३) अन्तर्गतका बिमाको पुनर्बिमा, र

(५) उपखण्ड (४) मा उल्लिखित पुनर्बिमाको पुनर्बिमा ।

(कघ) "लाभांश" भन्नाले निकायबाट हुने वितरण सम्झनु पर्छ ।

(कङ) "बासिन्दा व्यक्ति" भन्नाले कुनै आय वर्षका सम्बन्धमा देहायका व्यक्ति सम्झनु पर्छः–

(१) प्राकृतिक व्यक्तिको सम्बन्धमा,

(क) सामान्य बसोबासको स्थान नेपालमा रहेको,

(ख) कुनै आय वर्षको अविच्छिन्न ३६५ दिनको अवधिमा १८३ दिन वा सोभन्दा बढी नेपालमा रहेको, वा

(ग) नेपाल सरकारबाट आय वर्षको कुनै समयमा विदेशमा खटाइएको ।

(२) साझेदारी फर्म,

(३) ट्रष्टको सम्बन्धमा त्यस्तो ट्रष्ट जुन,–

(क) नेपालमा स्थापना भएको,

(ख) ट्रष्टको ट्रष्टी आय वर्षमा बासिन्दा व्यक्ति भएको,

(ग) ट्रष्टलाई आय वर्षमा बासिन्दा व्यक्ति वा निज संलग्न भएको व्यक्तिहरूको समूहले प्रत्यक्ष वा एक वा बढी मध्यस्थ निकाय (इन्टरपोज्ड इन्टिटी) हरूको माध्यमद्वारा नियन्त्रण गरेको ।

(४) कम्पनीको सम्बन्धमा त्यस्तो कम्पनी जुन, –

(क) नेपालको कानून अन्तर्गत संस्थापित भएको,

(ख) कुनै आय वर्षमा नेपालमा सो कम्पनीको व्यवस्थापन प्रभावकारी रहेको ।

(५) [अ]गाउँपालिका, नगरपालिका वा जिल्लासभा,

(६) कुनै विदेशी सरकार वा सो सरकार अन्तर्गतका प्रान्तीय र स्थानीय सरकारको त्यस्तो निकायको सम्बन्धमा जुन, –

(क) नेपालको कानूनअन्तर्गत स्थापित भएको, वा

(ख) कुनै आय वर्षमा नेपालमा त्यस्तो निकायको व्यवस्थापन प्रभावकारी रहेको ।

(७) कुनै सन्धि सम्झौता अन्तर्गत स्थापित संस्था वा निकाय, र

[अ] केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७२ द्वारा संशोधित ।

(८) गैर बासिन्दा व्यक्तिको नेपालमा रहेको विदेशी स्थायी संस्थापन ।

(कच) "व्यक्ति" भन्नाले प्राकृतिक व्यक्ति वा निकाय सम्झनु पर्छ ।

(कछ) "व्यवस्थापक" भन्नाले कुनै निकायको व्यवस्थापकीय निर्णयहरू गर्ने काममा संलग्न हुने व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कुनै ट्रष्टको ट्रष्टी र विदेशी स्थायी संस्थापनमा स्वामित्व भएको व्यक्ति समेतलाई जनाउँछ ।

(कज) "व्यवसाय" भन्नाले कुनै पनि प्रकारको उद्योग, व्यापार, पेशा वा यस्तै अन्य प्रकृतिका व्यावसायिक कारोबार सम्झनु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तै प्रकारका विगत, वर्तमान वा भावी व्यवसायहरूलाई समेत जनाउँछ ।

तर यस शब्दले रोजगारीलाई जनाउँने छैन ।

(कझ) "ब्याज" भन्नाले देहायका भुक्तानी वा लाभ सम्झनु पर्छः–

(१) सावाँ बाहेक ऋण दायित्व अन्तर्गतको भुक्तानी,

(२) छुट, प्रिमिमय, अदलबदल भुक्तानी वा त्यस्तै भुक्तानीको माध्यमबाट प्राप्त गरिएको लाभ, र

(३) वार्षिक वृत्ति वा किस्ताबन्दी बिक्री अन्तर्गत सम्पत्ति प्राप्त गर्ने व्यक्तिबाट वा वित्तीय पट्टा अन्तर्गत कुनै सम्पत्तिको प्रयोग बापत कुनै व्यक्तिलाई गरिने भुक्तानी मध्ये ब्याजको रुपमा लिइने दफा ३२ बमोजिमका रकमहरू ।

(कञ) "व्यापारिक मौज्दात" भन्नाले कुनै व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको निजद्वारा सञ्चालित नियमित व्यवसायको क्रममा बिक्री गरिएको वा गरिने सम्पत्ति, कार्य प्रगतिमा रहेको सम्पत्ति र सम्पत्तिमा समाविष्ट हुने सामाग्रीहरूको मौज्दात सम्झनु पर्छ ।

तर यस शब्दले विदेशी मुद्रामा रहेको सम्पत्तिलाई जनाउँने छैन ।

(कट) “व्यावसायिक सम्पत्ति” भन्नाले कुनै व्यवसायमा प्रयोग गरिएको कुनै सम्पत्ति सम्झनु पर्छ ।

तर यस शब्दले व्यापारिक मौज्दात वा व्यवसायको ह्रासयोग्य सम्पत्तिलाई जनाउँने छैन ।

(कठ) “वितरण” भन्नाले दफा ५३ मा उल्लेख भए बमोजिम कुनै निकायबाट हुने वितरण सम्झनु पर्छ ।

(कड) “विदेश पठाएको आय” भन्नाले गैर बासिन्दा व्यक्तिको नेपालस्थित दफा ६८ बमोजिमको विदेशी स्थायी संस्थापनले विदेश पठाउनु पर्ने आय बैंक मार्फत विदेश पठाएको वा अन्य कुनै पनि तरिकाले भुक्तानी गरेको रकम सम्झनु पर्छ ।

(कढ) “विदेशी आयकर” भन्नाले कुनै विदेशी मुलुकले लगाएको दफा ६९ को उपदफा (८) मा उल्लिखित विदेशी आयकर सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कुनै विदेशी मुलुकले लगाएको अन्तिम रुपमा कट्टी हुने कर समेतलाई जनाउँछ ।

(कण) “विदेशी स्थायी संस्थापन” भन्नाले खण्ड (भ) को उपखण्ड (४) बमोजिमको निकाय सम्झनु पर्छ ।

(कत) “विभाग” भन्नाले आन्तरिक राजश्व विभाग सम्झनु पर्छ ।

(कथ) “वैदेशिक मुद्रामा रहेको सम्पत्ति” भन्नाले नेपाली रुपैयाँ बाहेक अन्य विदेशी मुद्रामा रहेको सम्पत्ति सम्झनु पर्छ ।

(कद) “स्थायी संस्थापन” भन्नाले कुनै व्यक्तिले पूर्ण वा आंशिक रुपमा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने स्थान सम्झनु पर्छ र सो शब्दले देहायका स्थान समेतलाई जनाउँछ :–

नेपाल कानून आयोग

(१) व्यवसाय सञ्चालन गर्ने सामान्य क्रममा स्वतन्त्र हैसियतले कार्य गर्ने साधारण एजेण्ट बाहेक कुनै एजेण्ट मार्फत कुनै व्यक्तिले पूर्ण वा आंशिक रुपमा व्यवसाय गर्ने स्थान,

(२) कुनै व्यक्तिको मुख्य उपकरण वा मुख्य मेसिनरी रहेको वा प्रयोग गरेको वा जडान गरेको स्थान,

(३) कुनै बाह्र महिनाको अवधिमा एकै पटक वा पटक–पटक गरी नब्बे दिनभन्दा बढी कुनै व्यक्तिले कर्मचारीमार्फत वा अन्य प्रकारले प्राविधिक, व्यावसायिक वा परामर्श सेवा प्रदान गरेको कुनै देशको एक वा एकभन्दा बढी स्थान, वा

(४) कुनै व्यक्तिले नब्बे दिन वा सोभन्दा बढी समयसम्म निर्माण गर्ने, जडान गर्ने वा स्थापना गर्ने आयोजनामा संलग्न रहेको स्थान तथा सो आयोजनाको सुपरिवेक्षण सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरेको स्थान ।

(कध) "सम्पत्ति" भन्नाले कुनै पनि किसिमको मूर्त वा अमूर्त सम्पत्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले मुद्रा, ख्याति, प्रविधि ज्ञान, जायजेथा, कुनै व्यक्तिको विदेशी शाखामा रहेको स्वामित्व वा हित, आम्दानी गर्ने वा भविष्यमा आम्दानी प्राप्त गर्ने अधिकार र कुनै त्यस्तो सम्पत्तिको कुनै भाग समेतलाई जनाउँछ ।

(कन) "सम्बद्ध व्यक्ति" भन्नाले एक अर्को व्यक्तिको मनसाय अनुसार काम गर्ने एक वा एकभन्दा बढी व्यक्ति वा त्यस्ता व्यक्तिहरूको समूह सम्झनु पर्छ र सो शब्दले देहायका व्यक्तिहरू समेतलाई जनाउँछ :–

(१) प्राकृतिक व्यक्ति र सो व्यक्तिको नातेदार वा कुनै व्यक्ति वा सो व्यक्तिको साझेदार,

(२) विदेशी स्थायी संस्थापन र सो संस्थापनमा स्वामित्व भएको व्यक्ति, र

(३) कुनै निकाय आफै वा आफूसंग सम्बन्धित अन्य व्यक्ति वा सहयोगी निकाय वा त्यस्ता सहयोगी निकायसंग सम्बन्धित अन्य कुनै व्यक्ति वा निकायसंग मिलेर कुनै निकायको आय, पूँजी वा मताधिकारको पचास प्रतिशत वा सोभन्दा बढी हिस्सा नियन्त्रण गर्ने वा सोबाट फाइदा प्राप्त गर्ने निकाय ।

तर देहायका व्यक्ति सम्बद्ध व्यक्ति हुने छैन:–

(१) कर्मचारी,

(२) विभागले सम्बद्ध व्यक्ति होइन भनी तोकेको व्यक्ति ।

(कप) "साझेदारी" भन्नाले बीस जना भन्दा कम साझेदार भई प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भए वा नभएको फर्म सम्झनु पर्छ ।

तर यस शब्दले दर्ता भएको वा नभएको एकलौटी फर्म वा संयुक्त उद्यमलाई जनाउँने छैन ।

(कफ) "सामान्य बिमा" भन्नाले लगानी बिमा बाहेकका बिमा सम्झनु पर्छ ।

(कब) "सामान्य ब्याज दर" भन्नाले वार्षिक पन्ध्र प्रतिशतको ब्याजको दर सम्झनु पर्छ ।

(कभ) "स्वीकृत अवकाश कोष" भन्नाले दफा ६३ को उपदफा (१) बमोजिम विभागबाट स्वीकृति प्राप्त गरेको अवकाश कोष सम्झनु पर्छ ।

(कम) "सेवा शुल्क" भन्नाले कुनै व्यक्तिले उपलब्ध गराएको सेवा बापत निजलाई बजार मूल्य अनुसार भुक्तानी गरिएको कुनै शुल्क सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कमिशन, बैठक भत्ता, व्यवस्थापन शुल्क वा प्राविधिक सेवा शुल्कलाई समेत जनाउँछ ।

(कय) "शेयरवाला" भन्नाले कुनै कम्पनीको हिताधिकारी व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(कर) "ह्रासयोग्य सम्पत्ति" भन्नाले कुनै व्यवसाय वा लगानीमा आय आर्जनको लागि प्रयोग गरिएका टुटफुट, पूरानो हुंँदै गएको वा समय व्यतीत हुँदै गएको कारणबाट मूल्यमा ह्रास हुने सम्पत्ति सम्झनु पर्छ ।

तर यस शब्दले व्यापारिक मौज्दातलाई जनाउँने छैन ।

(कल) "हिताधिकारी" भन्नाले कार्यसंग सम्बन्धित कुनै निकायमा हित भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(कव) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमहरूमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद–२

करको आधार

३. **कर लगाउने**: देहायका प्रत्येक व्यक्तिलाई प्रत्येक आय वर्षमा यस ऐन बमोजिम कर लगाई असूलउपर गरिनेछः–

(क) कुनै आय वर्षमा करयोग्य आय भएको व्यक्ति,

(ख) दफा ६८ को उपदफा (३) र (४) बमोजिम कुनै आय वर्षको आय विदेशमा पठाउने गैर–बासिन्दा व्यक्तिको नेपालमा अवस्थित विदेशी स्थायी संस्थापन, र

(ग) कुनै आय वर्षमा अन्तिम रुपमा कर कट्टी भई भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्ति ।

३क. ∝ …………

४. **करको गणना र करको दरः** (१) कुनै आय वर्षका लागि दफा ३ मा उल्लिखित कुनै व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने करको रकम त्यस्ता व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने करको जम्मा रकम बराबर हुनेछ ।

∝ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको ।

(२) दफा ३ को खण्ड (क) बमोजिमको कुनै व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने करको गणना गर्दा सो आय वर्षका लागि सो व्यक्तिको करयोग्य आयमा अनुसूची–१ मा उल्लिखित सम्बन्धित दरहरू लगाई गणना गर्नु पर्नेछ । यसरी करको गणना गर्दा दफा ५१ वा ७१ बमोजिम सो व्यक्तिले दावी गरेको कुनै कर मिलान गर्न पाउने रकम कटाई गणना गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका सबै अवस्थाहरू पूरा गरेका दफा ३ को खण्ड (क) बमोजिमको बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने कर त्यस्ता बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिलाई सो आय वर्षमा रोजगारदाताबाट दिइएका भुक्तानीबाट दफा ८७ बमोजिम कट्टी भएको कर रकमको जम्मा रकम बराबर हुनेछ ।

(क) सो आय वर्षको आयमा नेपालमा स्रोत भएको कुनै रोजगारीको आयमात्र समावेश भएको,

(ख) सो आय वर्षमा सबै रोजगारदाता बासिन्दा व्यक्ति भएको र एक पटकमा एउटामात्र रोजगारदाता भएको, र

(ग) रोजगारदाताले भुक्तानी गरेको औषधि उपचार खर्च र अवकाश योगदान बाहेक करयोग्य आयमा दफा ५१ बमोजिम कर मिलान गर्न र दफा ६३ को उपदफा (२) र (३) बमोजिमको खर्च तथा दफा १२ बमोजिमको खर्च घटाउन दावी नगरेको ।

(४) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका सबै अवस्थाहरू पूरा गरेका दफा ३ को खण्ड (क) बमोजिमको बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा दाखिला गर्नु पर्ने कर अनुसूची–१ को दफा १ को उपदफा (७) मा उल्लिखित रकम बराबर हुनेछ ।

(क) सो आय वर्षमा सो व्यक्तिको नेपालमा स्रोत भएको व्यवसायबाट प्राप्त आय मात्र भएको,

(ख) व्यवसायबाट प्राप्त आय र व्यवसायको कारोबार अनुसूची–१ को दफा १ को उपदफा (६) मा उल्लिखित सीमाभन्दा बढी नभएको, र

(ग) सो व्यक्तिले सो आय वर्षमा यो व्यवस्था लागू हुने गरी छनौट गरेको ।

(५) दफा ३ को खण्ड (ख) बमोजिमको विदेशी स्थायी संस्थापनले दाखिला गर्नु पर्ने करको गणना गर्दा त्यस्तो संस्थापनले सो आय वर्षमा विदेश पठाएको आयमा अनुसूची–१ को दफा २ को उपदफा (६) मा उल्लिखित दर लगाई गणना गर्नु पर्नेछ ।

(६) दफा ३ को खण्ड (ग) बमोजिमको व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने कर सो व्यक्तिले सो आय वर्षमा प्राप्त गरेको अन्तिम रुपमा कर कट्टी हुने प्रत्येक भुक्तानीको रकममा दफा ८८ मा उल्लिखित दर लगाई गणना गरिएको जम्मा रकम बराबर हुनेछ ।

५. **करयोग्य आय र आयका शीर्षकहरूको वर्गीकरण:** कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षको करयोग्य आय सो वर्षमा देहायका प्रत्येक आयका शीर्षकहरूको निर्धारणयोग्य आयको कूल जम्मा रकमबाट दफा १२ वा ६३ बमोजिम कुनै दावी गरेको रकम भए सो रकम घटाई गणना गरिएको रकम बराबर हुनेछः–

(क) व्यवसाय,

(ख) रोजगारी, र

(ग) लगानी ।

६. **निर्धारणयोग्य आय:** यस ऐनको अधीनमा रही कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय, रोजगारी वा लगानीबाट भएको देहायका आयहरूलाई निर्धारणयोग्य आय मानिनेछः –

(क) बासिन्दा व्यक्तिको आयको स्रोत जहाँसुकै भएपनि सो वर्षमा सो व्यक्तिको रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय, र

(ख) गैर–बासिन्दा व्यक्तिको सो वर्षमा आयको स्रोत नेपालमा भएको रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय ।

तर निर्धारणयोग्य आयमा दफा ११ वा ६४ बमोजिम कर छुट दिइएको कुनै पनि आय समावेश हुने छैन ।

परिच्छेद–३

आयको गणना

७. **व्यवसायबाट भएको आयको गणनाः** (१) कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय सञ्चालनबाट भएको मुनाफा र लाभहरू सो व्यक्तिको सो व्यवसायको सो वर्षको आयमा गणना गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा व्यवसाय सञ्चालनबाट भएको मुनाफा र लाभको गणना गर्दा सो व्यक्तिले सो वर्षभित्र प्राप्त गरेको देहायका रकमहरू समावेश गरी गणना गर्नु पर्नेछः–

(क) सेवा शुल्क,

(ख) व्यापारिक मौज्दातको निसर्गबाट प्राप्त रकम,

(ग) परिच्छेद–८ बमोजिम गणना गरिएको कुनै व्यक्तिको व्यावसायिक सम्पत्ति वा व्यावसायिक दायित्वको निसर्गबाट प्राप्त खूद लाभ,

(घ) व्यवसायको ह्रासयोग्य सम्पत्तिको निसर्गबाट अनुसूची–२ को दफा ४ को उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिम प्राप्त गरेको मानिने रकम,

(ङ) व्यवसायका सम्बन्धमा कुनै व्यक्तिबाट प्राप्त गरेको उपहार,

(च) व्यवसाय सञ्चालनको सम्बन्धमा कुनै प्रतिबन्ध स्वीकार गरे बापत प्राप्त गरेको रकम,

(छ) कुनै व्यक्तिले प्राप्त गरेको रकम लगानीबाट हुने आयमा समावेश हुने प्रकृतिको भए तापनि त्यस्तो व्यक्तिले आफ्नो व्यवसायसंग प्रत्यक्ष रुपमा सम्बन्धित भई प्राप्त गरेको रकम, र

नेपाल कानून आयोग

(ज) परिच्छेद–६ वा ७ वा दफा ५६ वा ६० बमोजिम समावेश गरिनु पर्ने अन्य रकमहरू ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा १०, ५४ र ६९ बमोजिम छुट पाउने रकम र अन्तिम रुपमा कर कट्टी हुने भुक्तानीहरू व्यवसाय सञ्चालनबाट भएको मुनाफा र लाभको गणना गर्दा समावेश गर्नु पर्ने छैन ।

८. **<u>रोजगारीबाट भएको आयको गणना</u>:** (१) कुनै प्राकृतिक व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा रोजगारीबाट प्राप्त गरेको पारिश्रमिक सो वर्षमा सो व्यक्तिको रोजगारीको आय मानी गणना गर्नु पर्नेछ ।

(२) रोजगारदाताबाट कुनै आय वर्षमा प्राकृतिक व्यक्तिलाई दिइएका देहायका भुक्तानीहरू त्यस्तो प्राकृतिक व्यक्तिको सो आय वर्षको रोजगारीबाट प्राप्त पारिश्रमिक गणना गर्दा समावेश गर्नु पर्नेछः–

(क) ज्याला, तलब, बिदा बापतको रकम, अतिरिक्त समय काम गरे बापतको रकम, शुल्क, कमिशन, पुरस्कार, उपहार, बोनस र अन्य सुविधाहरू बापतको भुक्तानी,

(ख) महङ्गी भत्ता, जीवन निर्वाह खर्च, भाडा, मनोरन्जन वा यातायात भत्ता बापतको रकम लगायत कुनै पनि व्यक्तिगत भत्ताका भुक्तानी,

(ग) निज वा निजको सम्बद्ध व्यक्तिले व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि गरेको खर्चको फछ्र्यौट वा सोधभर्ना बापत प्राप्त गरिएको भुक्तानी,

(घ) रोजगारीका कुनै शर्तमा सहमती जनाए बापत गरिएका भुक्तानी,

(ङ) रोजगारीको अन्त्य, नोक्सानी वा अनिवार्य अवकाश बापत गरिएका भुक्तानी,

(च) अवकाश भुक्तानी र रोजगारदाताले सो कर्मचारीको लागि अवकाश कोषमा जम्मा गरेको रकम समेतका अवकाश योगदान,

नेपाल कानून आयोग

(छ) रोजगारीका सम्बन्धमा गरिएका अन्य भुक्तानी, र

(ज) परिच्छेद–६ वा ७ बमोजिम समावेश गरिनु पर्ने अन्य रकमहरू ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै प्राकृतिक व्यक्तिले रोजगारीबाट प्राप्त गरेको पारिश्रमिकको गणना गर्दा देहायका कुराहरू समावेश गर्नु पर्ने छैनः–

(क) दफा १० बमोजिम छुट पाउने रकम र अन्तिम रुपमा कर कट्टी हुने भुक्तानी,

(ख) समान शर्तमा सबै कर्मचारीलाई उपलब्ध हुने गरी रोजगारदाताबाट कार्यस्थलमा कर्मचारीलाई उपलब्ध गराइएका खाना तथा खाजा,

(ग) कुनै कर्मचारीले गरेको देहायका खर्चको फछ्र्यौट वा सोधभर्नाः–

(१) सो खर्चले रोजगारदाताको व्यवसाय प्रयोजन पूरा गरेमा, वा

(२) प्राकृतिक व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट हुने आयको गणनामा छुट भएको वा छुट हुने खर्च ।

(घ) हिसाब किताब राख्न अव्यावहारिक वा प्रशासनिक रुपले कठिन हुने तोकिए बमोजिमको साना रकमको भुक्तानी ।

<u>स्पष्टीकरणः</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि "भुक्तानी" भन्नाले देहायबमोजिम भएको भुक्तानी सम्झनु पर्छ ।

(क) रोजगारदाताबाट भएको,

(ख) रोजगारदाताको सम्बद्ध व्यक्तिबाट भएको, र

(ग) रोजगादाता वा निजको सम्बद्ध व्यक्तिसंग भएको सम्झौता अनुसारको कुनै तेस्रो व्यक्तिबाट भएको ।

९. **<u>लगानीबाट भएको आयको गणना</u>:** (१) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा लगानीबाट गरेको मुनाफा र लाभहरू सो व्यक्तिको सो लगानीको सो वर्षको आय मानी गणना गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा लगानी गरेबापत गरेको मुनाफा र लाभको गणना गर्दा सो व्यक्तिले सो वर्षमा प्राप्त गरेका देहायका रकमहरू समावेश गर्नु पर्नेछः–

(क) सो लगानीबाट प्राप्त लाभांश, ब्याज, प्राकृतिक स्रोत बापतको भुक्तानी, भाडा, रोयल्टी, लगानी बिमाबाट प्राप्त लाभ, दफा ६३ को उपदफा (१) बमोजिम स्वीकृति प्राप्त नगरेको अवकाश कोषको हितबाट प्राप्त लाभ वा स्वीकृत अवकाश कोषबाट गरिएको अवकाश भुक्तानी,

(ख) परिच्छेद–८ बमोजिम गणना गरिएको सो व्यक्तिको सो लगानीको गैर व्यावसायिक करयोग्य सम्पत्तिको निसर्गबाट प्राप्त खूद लाभ,

(ग) सो व्यक्तिले गरेको लगानीको ह्रासयोग्य सम्पत्ति निसर्ग गर्दा अनुसूची–२ को दफा ४ को उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिम ह्रासयोग्य सम्पत्तिको समूहमा भएका सम्पत्तिको लागि गरिएको खर्चहरू (आउटगोइङ्गस) सहितको बाँकी मूल्य भन्दा प्राप्त हुने आम्दानीहरू (इनकमिङ्गस) बढी भएमा सो बढी भएजति रकम,

(घ) लगानीका सम्बन्धमा सो व्यक्तिले प्राप्त गरेको उपहार,

(ङ) सो लगानीका सम्बन्धमा गरिएको अवकाश भुक्तानी र सो व्यक्तिको लागि अवकाश कोषमा जम्मा गरिएको रकम समेतको अवकाश योगदान,

(च) लगानीका सम्बन्धमा कुनै प्रतिबन्ध स्वीकार गरे बापत प्राप्त गरिएका रकमहरू, र

(छ) परिच्छेद–६ वा ७ वा दफा ५६ बमोजिम समावेश गरिनु पर्ने अन्य रकमहरू ।

नेपाल कानून आयोग

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले लगानीबाट प्राप्त गर्ने मुनाफा तथा लाभको गणना गर्दा देहायका कुराहरू समावेश गरिने छैनन्ः–

(क) दफा १०, ५४, र ६९ बमोजिम छुट पाउने रकम र अन्तिम रुपमा कर कट्टी हुने भुक्तानी, र

(ख) सो व्यक्तिले रोजगारी वा व्यवसायबाट आर्जन गर्ने आयको गणना गर्दा समावेश गरिने रकम ।

परिच्छेद–४

छुट हुने रकमहरू र अन्य छुटहरू

१०. **छुट हुने रकमहरूः** देहायका रकमहरूमा कर छुट हुनेछः–

(क) नेपाल सरकार र कुनै विदेशी राष्ट्र वा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाको बीचमा भएको द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सन्धिमा उल्लेख भए बमोजिम कर छुटको सुविधा पाउने कुनै व्यक्तिले प्राप्त गरेको कर छुटको रकम,

(ख) विदेशी राष्ट्रको सरकारी सेवामा रोजगारी गरे बापत कुनै प्राकृतिक व्यक्तिले प्राप्त गरेको रकम,

तर,

(१) सो व्यक्ति रोजगारी गरेको कारणले मात्र बासिन्दा वा गैर बासिन्दा भएको हुनु पर्नेछ, र

(२) सो राष्ट्रको सरकारी कोषबाट त्यस्ता रकमहरू भुक्तानी गरिएको हुनु पर्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(ग) नेपालको नागरिक नभएको खण्ड (ख) बमोजिमको प्राकृतिक व्यक्ति वा निजको निकटस्थ परिवारको सदस्यले विदेशी राष्ट्रको सरकारी कोषबाट प्राप्त गरेका रकम,

(घ) कर तिर्नु नपर्ने शर्तमा नेपाल सरकारको सेवामा नियुक्त भएका गैर नेपाली नागरिकले प्राप्त गरेको रकम,

(ङ) नेपाल सरकारबाट विधवा, बृद्ध वा अपाङ्ग व्यक्तिलाई दिइने भत्ता,

(च) दफा ७, ८ वा ९ बमोजिम आयको गणना गर्दा समावेश गरिनु पर्ने रकम बाहेक उपहार, इच्छापत्र, अपुताली वा छात्रवृत्तिको रुपमा प्राप्त रकमहरू,

(छ) छुट पाउने संस्थाले देहाय बापत प्राप्त गरेको रकमः–

(१) चन्दा, उपहार,

(२) दफा २ को खण्ड (ध) बमोजिमको छुट पाउने संस्थालाई प्रतिफल प्राप्त गर्ने वा प्रतिफलको आस नगरी त्यस्तो संस्थाको कार्यसंग प्रत्यक्ष रुपले सम्बन्धित अन्य योगदानहरू, वा

(३) नेपाल राष्ट्र बैंकले आफ्नो उद्देश्य अनुरुप आर्जन गरेको रकम, वा

(ज) विदेशी राष्ट्रको सेना वा प्रहरी सेबाबाट अवकाश प्राप्त गरेको नेपाली नागरिकले सो राष्ट्रको सरकारी कोषबाट प्राप्त गरेको निवृत्तिभरण बापतको रकम ।

११. **<u>व्यावसायिक छुट तथा सुविधाहरूः</u>** (१) कुनै फर्म, कम्पनी, साझेदारी तथा संगठित संस्थाको रुपमा दर्ता गरी कृषि व्यवसाय गरी प्राप्त गरेको आयमा र भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा १२ को खण्ड (घ) र (ङ) मा उल्लेख भए बमोजिमको जग्गामा कृषि व्यवसायबाट प्राप्त भएकोबाहेक अन्य कृषि आम्दानीमा कर लाग्ने छैन ।

(२) सहकारी ऐन, २०४८ बमोजिम दर्ता भई सञ्चालन भएको कृषि वा वन पैदावारमा आधारित रेशम खेती तथा रेशम उत्पादन, फलफूल खेती तथा फलफूल प्रशोधन, पशुपालन, डेरी उद्योग, कुखुरापालन, मत्स्यपालन, चिया खेती तथा प्रशोधन, कफी खेती तथा प्रशोधन, जडिबुटी खेती तथा प्रशोधन, तरकारीका बीऊ–विजन उत्पादन, मौरीपालन, मह उत्पादन, रबर खेती, फलफूल खेती तथा उत्पादन, कवुलियति वन, एग्रोफरेष्ट्री आदि व्यावसायिक वन सम्बन्धी व्यवसायहरू जस्ता कृषि तथा वनजन्य उद्योगहरू, तरकारी भण्डारका लागि स्थापित शीत भण्डार, कृषि सम्बन्धी बीऊ–विजन, कीटनाशक औषधि, मल तथा कृषि औजार (यान्त्रिक शक्तिबाट चल्ने बाहेक) को कारोबार गर्ने सहकारी संस्था तथा ग्रामीण समुदायमा आधारित बचत तथा ऋण सहकारी संस्था वा संघको आयमा कर लाग्ने छैन । यस्तो संस्था वा संघले वितरण गरेको लाभांशमा समेत कर लाग्ने छैन ।

(३) कुनै व्यक्तिलाई कुनै आय वर्षमा विशेष उद्योगबाट भएको आयमा देहाय बमोजिम कर लगाइनेछः–

(क) छ सय वा सोभन्दा बढी नेपाली नागरिकलाई वर्षभरि नै प्रत्यक्ष रोजगारी दिएमा सो वर्षको आयमा लाग्ने करको दरको नब्बे प्रतिशत,

(ख) अति अविकसित, अविकसित, अल्प विकसित क्षेत्रहरूमा विशेष उद्योग सञ्चालन भएको भए त्यस्ता उद्योग सञ्चालन भएको आय वर्ष समेत दश आयवर्षका लागि सो वर्षहरूको आयमा लाग्ने करको क्रमशः सत्तरी, पचहत्तर र असी प्रतिशत ।

(४) उपदफा (१), (२) वा (३) बमोजिम छुट पाउने व्यक्तिले आयको गणना गर्दा अन्य छुट्टै व्यक्तिद्वारा सो आय मात्र प्राप्त गरे सरह मानी सो उपदफाहरूमा उल्लेख भए अनुसार आयको गणना गर्नु पर्नेछ ।

(५) एउटै आयको सम्बन्धमा उपदफा (३) को खण्ड (क) र (ख) बमोजिम एकभन्दा बढी छूट पाउन सक्ने अवस्था भएको व्यक्तिले आफूले रोजेको कुनै एउटा छुट मात्र पाउनेछ ।

(६) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफाको खण्ड (ख) बमोजिमको उद्योग सञ्चालन गर्न प्रयोग भएका सम्पत्तिहरू साबिकमा अन्य व्यक्तिले सोही किसिमको उद्योग सञ्चालन गर्न प्रयोग गरेको भए सो उपदफाको समयको सीमाको गणना गर्दा त्यसरी प्रयोग भएको अवधिलाई समेत गणना गर्नु पर्नेछ ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागि,–

(क) "कृषि व्यवसाय" भन्नाले सार्वजनिक वा निजी जमिनबाट बालीनाली उत्पादन गर्ने वा जमिन प्रयोग गर्ने मोहीबाट कुत वा बाली प्राप्त गर्ने व्यवसाय सम्झनु पर्छ ।

(ख) "अति अविकसित", "अविकसित" र "अल्प विकसित क्षेत्र" भन्नाले [१]औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ को अनुसूची–३ मा उल्लिखित क्षेत्र सम्झनु पर्छ ।

(ग) "विशेष उद्योग" भन्नाले चुरोट, बिंडी, सिगार, खाने सूर्ति, खैनी, मुख्य कच्चा पदार्थ सूर्ति भएको सोही प्रकृतिका अन्य उत्पादनहरू, मदिरा, बीयर तथा यस्तै प्रकारका वस्तु उत्पादन गर्ने उद्योग बाहेक [१]औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ को दफा ३ मा वर्गीकरण गरिएका उत्पादनमूलक उद्योग सम्झनु पर्छ ।

१२. कर छुट पाएका संस्थाहरूलाई दिइएको चन्दा उपहारः (१) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा आफ्नो करयोग्य आय गणना गर्दा यस दफाको प्रयोजनको लागि विभागबाट स्वीकृति प्राप्त कर छुट पाउने संस्थालाई चन्दा उपहार दिएको रकम घटाउने दाबी गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफा बमोजिम कुनै आय वर्षमा कट्टी गर्न पाउने खर्च एक लाख रुपैयाँ वा सो व्यक्तिको सो वर्षको उपदफा (१) बमोजिमको उपहार बापत कट्टी नगरी र दफा १७ को उपदफा (२) र दफा १८ को उपदफा (२) का सीमाहरूलाई गणनामा समावेश नगरी निर्धारण गरिएको करयोग्य आयको पाँच प्रतिशत मध्ये जुन घटी हुन्छ सोभन्दा बढी हुने छैन ।

[१] हाल औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ लागू रहेको ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै खास अवस्थामा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको कुनै कार्यको लागि कुनै व्यक्तिले खर्च गरेको वा चन्दा दिएको रकम सो व्यक्तिको आय निर्धारण गर्दा खर्च बापत पूर्ण वा आंशिक रुपमा कट्टी गर्न पाउने गरी तोक्न सक्नेछ ।

परिच्छेद–५

कट्टी हुने रकमहरू

१३. **सामान्य कट्टीः** कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधीनमा रही कारोबारसंग सम्बन्धित देहायका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछः–

(क) सो आयवर्षमा भएका,

(ख) सो व्यक्तिबाट भएका, र

(ग) व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका ।

१४. **ब्याज कट्टीः** (१) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आयको गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिको देहायको ऋण दायित्व अन्तर्गत सो वर्षमा लागेका सबै ब्याज कट्टी गर्न पाउनेछः–

(क) कुनै रकम ऋण लिए बापत सो ऋण दायित्व सिर्जना भएकोमा सो रकम सोही वर्ष प्रयोग गरिएको वा सो वर्षमा प्रयोग गरिएका कुनै सम्पत्ति खरिद गर्न प्रयोग गरिएको, वा

(ख) अन्य कुनै अवस्थामा सो ऋण दायित्व सिर्जना हुन गएको ।

तर यस्तो ऋण दायित्व व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यका लागि सिर्जना भएको हुनु पर्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कर छुट पाउने संस्थाद्वारा नियन्त्रित बासिन्दा निकायले कुनै आय वर्षमा सो उपदफा बमोजिम कट्टी गर्न पाउने कूल ब्याज रकम देहायका रकमहरूको जम्मा भन्दा बढी हुने छैनः–

(क) सो निकायको करयोग्य आयको गणनामा समावेश गरिने सो वर्षमा प्राप्त गरेको सबै ब्याज रकम, र

(ख) सो निकायबाट प्राप्त गरिएको कुनै ब्याज समावेश नगरी वा सो निकायबाट बुझाइएको कुनै ब्याज कट्टी नगरी गणना गरिएको सो निकायको सो वर्षको करयोग्य आयको पचास प्रतिशत रकम ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम कट्टी गर्न नदिएको वा नगरिएको कुनै ब्याजलाई अगामी आय वर्षमा जिम्मेवारी सार्न र खर्च भएको देखाउन पाउनेछ ।

<u>**स्पष्टीकरणः**</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि कुनै आय वर्षको लागि "कर छुट पाउने संस्थाद्धारा नियन्त्रित बासिन्दा निकाय" भन्नाले सो वर्षमा बासिन्दा निकाय भई सो बासिन्दा निकायमा सो वर्षको कुनै समयमा देहायका व्यक्ति वा संस्थाहरूको पच्चीस प्रतिशत वा सोभन्दा बढी निहित स्वामित्व वा नियन्त्रण रहेको निकाय सम्झनु पर्छ ।

(क) कर छुट पाउने संस्था र सो संग सम्बद्ध व्यक्ति,

(ख) सो वर्षमा दफा ११ बमोजिम कर छुट पाउने व्यक्ति वा त्यस्तो व्यक्तिसंग सम्बद्ध व्यक्ति,

(ग) गैर बासिन्दा व्यक्ति वा गैर बासिन्दा व्यक्तिसंग सम्बद्ध व्यक्ति, वा

(घ) खण्ड (क), (ख) र (ग) मा उल्लिखित व्यक्तिहरूको कुनै संयोजन ।

१५. <u>**व्यापार मौज्दातको लागतको खर्च कट्टीः**</u> (१) कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसायबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनका लागि सो वर्षमा सो व्यक्तिको व्यवसायको व्यापार मौज्दातको निसर्गका सम्बन्धमा उपदफा (२) बमोजिम गणना गरिएको लागतको खर्च कट्टी (एलाउन्स) बाहेक अन्य कुनै पनि खर्च कट्टी गर्न पाउने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको लागतको खर्च कट्टीको गणना देहाय बमोजिम खण्ड (क) को रकमबाट खण्ड (ख) को रकम घटाई गर्नु पर्नेछः–

(क) कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसायको व्यापार मौज्दातको शुरु मूल्यमा सो वर्षमा सो व्यवसायबाट प्राप्त गरिएको व्यापार मौज्दातको लागत जोडी हुने रकम,

(ख) खण्ड (क) बमोजिमको आय वर्षमा कुनै व्यवसायको व्यापार मौज्दातको अन्तिम मूल्यको रकम ।

(३) कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसायको व्यापार मौज्दातको शुरु मूल्य गत आय वर्षको अन्त्यको सो व्यवसायको व्यापार मौज्दातको अन्तिम मूल्य हुनेछ ।

(४) देहायमा उल्लिखित रकम मध्ये जुन घटी हुन्छ त्यसलाई सो आय वर्षको व्यवसायको व्यापार मौज्दातको अन्तिम मूल्य मान्नु पर्नेछः–

(क) सो आय वर्षको अन्त्यको व्यवसायको व्यापार मौज्दातको लागत, वा

(ख) सो आय वर्षको अन्त्यको व्यवसायको व्यापार मौज्दातको बजार मूल्य ।

(५) कुनै व्यक्तिले व्यवसायको व्यापार मौज्दातको लागतको गणना गर्दा दफा ४५ र उपदफा (६) को अधीनमा रही देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछः–

(क) व्यवसायको आय गणना गर्दा नगद आधारमा लेखा राख्ने व्यक्तिको हकमा परल लागत वा खपत लागतको तरिका प्रयोग गरेर, र

(ख) व्यवसायको आय गणना गर्दा एक्रुअल आधारमा लेखा राख्ने व्यक्तिको हकमा खपत लागतको तरिका प्रयोग गरेर ।

(६) कुनै व्यक्तिको व्यवसायको व्यापार मौज्दात यकीन गर्न नसकिने भएमा सो व्यक्तिले पहिलो प्राप्ति पहिलो निस्काशन तरिका वा औसत लागत तरिकाबाट व्यापार मौज्दातको लागत गणना गर्न छनौट गर्न सक्नेछ ।

तर एक पटक यस्तो तरिकाको छनौट गरिसकेपछि विभागको लिखित अनुमति बाहेक सो तरिका परिवर्तन गर्न सक्ने छैन ।

(७) उपदफा (५) बमोजिम व्यापार मौज्दातको लागत गणना गर्दा देहायको तरिकाले गणना गर्नु पर्नेछ ।

(क) खपत लागत तरिका बमोजिम गणना गर्दा लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त अन्तर्गत प्रत्यक्ष सामग्री लागत, प्रत्यक्ष श्रम लागत र कारखानाको शिरोभार लागतको योग बराबर हुने गरी व्यापार मौज्दातको लागत गणना गर्ने ।

(ख) परल लागत तरिका बमोजिम गणना गर्दा लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त अन्तर्गत प्रत्यक्ष सामग्री लागत, प्रत्यक्ष श्रम लागत र कारखानाको परिवर्तनशील शिरोभार लागतको योग बराबर हुने गरी व्यापार मौज्दातको लागत गणना गर्ने ।

(८) उपदफा (६) बमोजिम व्यापार मौज्दातको लागत गणना गर्दा देहायको तरिकाले गणना गर्नु पर्नेछः–

(क) औसत लागत तरिका बमोजिम गणना गर्दा लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त अन्तर्गत व्यवसायमा रहेका उही किसिमका सबै व्यापार मौज्दातको भारित औसत लागतको आधारमा गणना गर्ने ।

(ख) पहिलो प्राप्ति पहिलो निष्काशन तरिका बमोजिम गणना गर्दा लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त अन्तर्गत पहिले प्राप्त भएको व्यापार मौज्दात पहिले नै निसर्ग हुन्छ भन्ने आधारमा गणना गर्ने ।

<u>**स्पष्टीकरण:**</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि,–

(क) "प्रत्यक्ष श्रम लागत" भन्नाले व्यापार मौज्दातको उत्पादनसंग प्रत्यक्ष रुपमा सम्बन्धित श्रम लागत सम्झनु पर्छ ।

(ख) "प्रत्यक्ष सामग्री लागत" भन्नाले व्यापार मौज्दातको अभिन्न अङ्कको रुपमा भएको वा हुने सामग्रीको लागत सम्झनु पर्छ ।

(ग) "कारखानाको शिरोभार लागत" भन्नाले प्रत्यक्ष श्रम र प्रत्यक्ष सामग्री लागत बाहेक व्यापार मौज्दातको उत्पादन गर्न लागेको कूल लागत सम्झनु पर्छ ।

(घ) "परिवर्तनशील कारखाना शिरोभार लागत" भन्नाले व्यापार मौज्दातको उत्पादित परिमाणको परिवर्तनसंगै प्रत्यक्ष रुपमा परिवर्तन हुने कारखाना शिरोभार लागत सम्झनु पर्छ ।

१६. <u>**मर्मत तथा सुधार खर्चः**</u> (१) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीको आय गणना गर्दा सो व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन गर्न सो वर्षमा स्वामित्व भएको र प्रयोग गरिएको ह्रासयोग्य सम्पत्तिको मर्मत वा सुधार गर्दा भएको सबै खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफा बमोजिम गर्न पाउने खर्च कट्टी गर्दा सो आय वर्षको अन्त्यमा रहेको सम्पत्तिको समूहको ह्रास आधार रकमको पाँच प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन र सोभन्दा बढी खर्च भएमा भएको खर्चको क्रमानुसार मात्र यस्तो कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको सीमाको परिणाम स्वरुप उपदफा (१) बमोजिम कट्टी गर्न नपाइने कुनै अधिक खर्च वा सोको भाग अनुसूची–२ को दफा २ को उपदफा (५) बमोजिम सम्बन्धित सम्पत्तिको समूहको ह्रास आधार रकममा जोड्न पाउनेछ ।

१७. <u>**प्रदूषण नियन्त्रण खर्चः**</u> (१) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसायबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो वर्षमा सो व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कार्यमा खर्च गरेको हद सम्मको प्रदूषण नियन्त्रण खर्च कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै आय वर्षमा सो उपदफा बमोजिम कट्टा गर्न पाउने खर्चको सीमा गणना गर्दा सो व्यक्तिबाट सञ्चालित सबै व्यवसायको प्रदूषण नियन्त्रण खर्च कट्टी नगरी र दफा १२ को उपदफा (२) तथा दफा १८

को उपदफा (२) का सीमाहरूलाई गणनामा समावेश नगरी गणना गरिएको करयोग्य आयको पचास प्रतिशतभन्दा बढी हुने छैन ।

(३) उपदफा (२) मा उल्लिखित सीमाभन्दा बढी कट्टी गर्न नपाइने अधिक खर्च वा सोको भागलाई पूँजीकरण गरी अनुसूची–२ बमोजिम ह्रास कट्टी गर्न सक्नेछ ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "प्रदूषण नियन्त्रण खर्च" भन्नाले प्रदूषण नियन्त्रण गर्ने वा अन्य रुपमा वातावरण संरक्षण गर्ने वा जोगाई राख्ने उद्धेश्यको लागि कुनै प्रक्रियासंग सम्बन्धित कुनै व्यक्तिबाट गरिएको खर्च सम्झनु पर्छ ।

१८. **अनुसन्धान र विकास खर्च:** (१) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसायबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो वर्षमा सो व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कार्यमा खर्च गरेको हद सम्मको अनुसन्धान र विकास खर्च कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै आय वर्षमा सो उपदफा बमोजिम कट्टा गर्न पाउने खर्चको सीमा गणना गर्दा सो व्यक्तिबाट सञ्चालित सबै व्यवसायका अनुसन्धान तथा विकास खर्च कट्टी नगरी र दफा १२ को उपदफा (२) र दफा १७ को उपदफा (२) का सीमाहरूलाई गणनामा समावेश नगरी गणना गरिएको सो व्यक्तिको करयोग्य आयको पचास प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन ।

(३) उपदफा (२) मा उल्लिखित सीमाभन्दा बढी कट्टी गर्न नपाइने कुनै अधिक खर्च वा सोको कुनै भागलाई पूँजीकरण गरी अनुसूची–२ बमोजिम ह्रास कट्टी गर्न सक्नेछ ।

स्पष्टीकरण यस दफाको प्रयोजनको लागि "अनुसन्धान र विकास खर्च" भन्नाले कुनै व्यक्तिबाट निजको व्यवसायको विकास गर्ने र व्यापारिक उत्पादन वा प्रक्रियाको सुधार गर्ने उद्देश्यबाट गरिएको खर्च सम्झनु पर्छ ।

तर यस्तो खर्चमा अनुसूची–२ को दफा १ को उपदफा (३) मा उल्लिखित कुनै पनि सम्पत्ति प्राप्त गर्दाको लागत समावेश हुने छैन ।

१९. **ह्रासकट्टी खर्च:** (१) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यवसाय वा लगानीबाट सो व्यक्तिको आय आर्जन गर्न

सो वर्षमा आफ्नो स्वामित्वमा रही प्रयोग गरेको ह्रासयोग्य सम्पत्तिको ह्रास भए बापत अनुसूची–२ बमोजिम ह्रास खर्च कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै निकायले सार्वजनिक पुर्वाधार संरचनाको निर्माण तथा सञ्चालन गरी नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने आयोजनाहरू र बिद्युत गृह निर्माण, उत्पादन र प्रसारण गर्ने आयोजनाहरूमा जडान भएका संयन्त्रहरू, उपकरणहरू, र अन्य मेशिनरीहरूको ह्रास कट्टी सम्बन्धमा निम्नानुसार हुनेछ ।

(क) साबिकमा जडान भई रहेका संयन्त्रहरू, उपकरणहरू र अन्य मेशिनरीहरू पूरानो वा जीर्ण भई काम नलाग्ने हुन गई सोको सट्टा नयाँ संयन्त्रहरू, उपकरणहरू र अन्य मेशिनरीहरू जडान गर्नु पर्ने भएमा यसरी जडान गरेको आय वर्षमा साबिकमा जडान भएका पूरानो वा जिर्ण भई काम नलाग्ने सम्पत्तिको लागतबाट सो आयवर्षसम्मको ह्रास कट्टी घटाउँदा बाँकी हुने मूल्य खर्चको रुपमा कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(ख) खण्ड (क) बमोजिम फेरिएका पुराना सम्पत्ति बाहेकका अन्य सम्पत्तिहरूका सम्बन्धमा सो निकायले त्यस्ता आयोजना नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने समयमा सो सम्पत्तिको लागतबाट हस्तान्तरण हुने आयवर्षसम्मको ह्रास कट्टी घटाउँदा मूल्य बाँकी रहन आएमा त्यस्तो बाँकी मूल्य खर्चको रुपमा कट्टी गर्न पाउनेछ ।

२०. **<u>व्यवसाय वा लगानीबाट नोक्सानी</u>:** (१)कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिमको नोक्सानी कट्टी गर्न पाउनेछः–

(क) सो व्यक्तिले अन्य कुनै व्यवसायबाट व्यहोर्नु परेको सो वर्षको कुनै कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी, र

(ख) सो व्यक्तिले कुनै व्यवसायबाट व्यहोर्नु परेको विगत चार आय वर्षहरूको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी ।

तर, सार्वजनिक पुर्वाधार संरचनाको निर्माण तथा सञ्चालन गरी नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने आयोजनाहरू र बिद्युत गृह निर्माण, उत्पादन र प्रसारण गर्ने आयोजनाहरूको हकमा विगत सात आय वर्षहरूको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी ।

(२) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिले अन्य कुनै लगानीबाट व्यहोर्नु परेको सो वर्षको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) को अधिनमा रही सो उपदफाहरूको प्रयोजनका लागि कुनै व्यक्तिले विदेशी स्रोतका सम्बन्धमा व्यहोर्नु परेको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी सो व्यक्तिको विदेशी स्रोतबाट भएको आयको गणना गर्दा मात्र कट्टी गर्न पाउनेछ र कुनै कर नलाग्ने आय प्राप्त गर्दा भएको कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी सो व्यक्तिको कर नलाग्ने आयको गणना गर्दा मात्र कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(४) उपदफा (१) र (२) को अधिनमा रही कुनै व्यक्तिको व्यवसायको अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रतिस्पर्धा गरी प्राप्त गरेको दीर्घकालीन करार पूरा भएको वा अन्य कुनै रुपमा निसर्ग गरिएको आय वर्षमा सो व्यक्तिले नोक्सानी व्यहोर्नु परेमा वा उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम जिम्मेवारी सारी आगामी वर्षमा ल्याउन पाउने कुनै कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी दीर्घकालीन करारसंग सम्बन्धित भएमा विभागले लिखित सूचना दिएर सो नोक्सानी देहाय बमोजिम गर्न अनुमति दिन सक्नेछः–

(क) विगतको आय वर्ष वा वर्षहरूमा पछाडि सारी लैजान पाउने, र

(ख) सो वर्ष वा वर्षहरूमा सो दीर्घकालीन करारसंग सम्बन्धित व्यवसायको आयको गणना गर्दा आयतर्फ समावेश हुने रकमहरू खर्चतर्फ समावेश हुने रकमहरू भन्दा बढी भए जतिको हदसम्म मात्र कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी मान्न पाउने ।

(५) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा व्यहोर्नु परेको देहायको नोक्सानी सो व्यक्तिको दीर्घकालीन करार वा करारहरूसंग सम्बन्धित रहेको मानी बाँडफाँड गर्नु पर्नेछः–

(क) व्यवसायसंग सम्बन्धित दीर्घकालीन करार वा करारहरूबाट भएको नोक्सानी, र

(ख) त्यस्ता प्रत्येक करारका लागि सो करारसंग सम्बन्धित वर्षमा सो व्यवसायबाट भएको आय गणना गर्दा कट्टी गरिने खर्चहरू सो करारसंग सम्बन्धित समावेश गरिने रकमभन्दा बढी भएको नोक्सानी ।

(६) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा एकभन्दा बढी व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्दा सो व्यक्तिले कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी एकभन्दा बढी व्यवसाय वा लगानीबाट कट्टी गर्न पाउने भएमा सो व्यक्तिले सो नोक्सानी वा नोक्सानीको अंश कट्टी गर्ने व्यवसाय वा लगानीको प्राथमिकता आफै निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(७) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट व्यहोर्नु परेको नोक्सानीको गणना गर्दा यस दफाको प्रयोग नगरी सो व्यक्तिको व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्दा समावेश गरिने रकमहरू भन्दा कट्टी गरिने रकमहरू बढी भए यसरी बढी भए जतिको रकमको गणना गर्नु पर्नेछ ।

<u>स्पष्टीकरणः</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि "कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी" भन्नाले उपदफा (१), (२) वा (४) बमोजिम कुनै व्यक्तिको आय गणना गर्दा कट्टी नगरिएको हदसम्मको नोक्सानी सम्झनु पर्छ ।

२१. **<u>कट्टी गर्न नपाउने खर्चः</u>** (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिलाई कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय, रोजगारी वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि देहायको खर्च वा रकम कट्टी गर्न पाइने छैनः–

(क) घरेलु वा व्यक्तिगत प्रकृतिका खर्च,

(ख) यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने कर र कुनै देशको सरकार तथा सोको कुनै पनि स्थानीय निकायलाई कुनै कानून वा सो कानून अन्तर्गत बनेको कुनै नियम, विनियमको उल्लंघन गरे बापत बुझाइएको जरिवाना र यस्तै अन्य शुल्क,

(ग) दफा १० बमोजिम छुट पाउने रकमहरू प्राप्त गर्न कुनै व्यक्तिबाट खर्च गरिएको हदसम्मका वा अन्तिम रुपमा कर कट्टी गरिएका रकमहरू प्राप्त गर्न गरिएका खर्चहरू,

(घ) उपदफा (२) मा लेखिएको भुक्तानी बापतको खर्च,

(ङ) कुनै निकायबाट गरिएको मुनाफाको वितरण, वा

(च) यस परिच्छेद वा परिच्छेद–६, ७, १०, ११, १२ वा १३ बमोजिम प्रदान गरिएका बाहेक खण्ड (क), (ख), (ग), (घ) र (ङ) मा खर्च कट्टी गर्न नपाउने भनी नभनिएको भए तापनि यस्ता अन्य कुनै रकमहरू ।

(२) कुनै आय वर्षमा बीस लाख रुपैयाँभन्दा बढीको वार्षिक कारोबार गर्ने व्यक्तिले देहायका अवस्थामा बाहेक सो आय वर्षमा एक पटकमा पचास हजार रुपैयाँभन्दा बढीको नगद भुक्तानी गरेमा सो कट्टी गर्न पाउने छैनः–

(क) नेपाल सरकार, संवैधानिक निकाय, नेपाल सरकारको स्वामित्व भएको संस्थान वा बैंक वा वित्तीय संस्थालाई गरिएको भुक्तानी,

(ख) प्राथमिक कृषि पैदावार उत्पादन गर्ने कृषक वा उत्पादकलाई भुक्तानी गर्दा र त्यस्तो पैदावारको प्राथमिक प्रशोधन भइसकेको भए पनि कृषक आफैले प्रशोधन गरी भुक्तानी पाएको भए सो रकम,

(ग) अवकाश योगदान वा अवकाश भुक्तानी बापतको भुक्तानी,

(घ) बैकिङ्ग सेवाहरू उपलब्ध नभएको स्थानमा गरिएको भुक्तानी,

(ङ) बैकिङ्ग सेवा बन्द भएको दिनमा गरिएको भुक्तानी वा नगदमा नै गर्नु पर्ने कुनै अपरिहार्य बाध्यता भएको भुक्तानी, वा

(च) भुक्तानी पाउने व्यक्तिको बैंक खातामा जम्मा गरिएको रकम ।

(३) दफा १४, १५, १६, १७, १८, १९, २० र ७१ का व्यवस्थाहरूको अधीनमा रही पूँजीगत प्रकृतिको खर्च वा विदेशी आयकर बापत कुनै पनि रकम कट्टी गर्न पाइने छैन ।

<u>स्पष्टीकरण</u>: यस दफाको प्रयोजनको लागि,–

(क) "घरेलु वा व्यक्तिगत प्रकृतिका खर्च" भन्नाले देहायका खर्चहरू सम्झनु पर्छः–

(१) कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको लागि भएको खर्चहरू, ऋण लिएकोमा व्यक्तिगत प्रयोग भएको हदसम्मको ऋण बापतको ब्याज समेत देहायका खर्चहरू:–

(क) बासस्थान, खाना, खाजा, मनोरञ्जन वा आमोदप्रमोदका अन्य क्रियाकलापहरू उपलब्ध गराउने समेतका प्राकृतिक व्यक्तिको लागि भएका खर्च,

(ख) व्यवसाय वा लगानीको सिलसिलामा आवत जावत गर्ने बाहेक प्राकृतिक व्यक्तिले घरबाट व्यवसाय वा लगानी सञ्चालन गरिने स्थानमा आवत–जावत गरे बापतको खर्च,

(ग) काम गर्दाको समयबाहेक अन्य समयमा लगाउन उपयुक्त नभएका लुगा बाहेक प्राकृतिक व्यक्तिका लागि लुगाको खरिद गर्न भएको खर्च, र

(घ) शिक्षा वा तालिमको लागि गरिएको खर्च ।

नेपाल कानून आयोग

तर कुनै डिग्री वा डिप्लोमा हासिल नहुने किसिमका व्यवसाय वा लगानीसंग प्रत्यक्ष रुपले सम्बन्धित शिक्षाको लागि मात्र गरिएको खर्च कट्टी गर्न पाइनेछ ।

(२) देहायका अवस्थाहरू तथा सोको हदसम्म बाहेक कुनै व्यक्तिले कुनै प्राकृतिक व्यक्तिलाई भुक्तानी गरेको सम्बन्धमा लागेका खर्चहरू र तेस्रो व्यक्तिको लागि गरिएको खर्चहरू:–

(क) प्राकृतिक व्यक्तिको आयको गणना गर्दा सो भुक्तानीलाई समावेश गरिएको भएमा,

(ख) प्राकृतिक व्यक्तिले आफूले पाएको भुक्तानीको बजार मूल्य बराबरको सो व्यक्तिलाई प्रतिफलस्वरुप फिर्ता भुक्तानी गरेको भएमा,

(ग) हिसाब राख्न कठिन हुने वा प्रशासनिक रुपले अव्यावहारिक हुने तोकिए बमोजिमका सानातिना रकमको भुक्तानी भएमा ।

(ख) "बैकिङ्ग सेवा उपलब्ध स्थान" भन्नाले कुनै स्थान विशेषकोे दश किलोमिटर क्षेत्र भित्र बैकिङ्ग सेवा उपलब्ध भएकोमा सो स्थानलाई बैकिङ्ग सेवा उपलब्ध स्थान सम्झनु पर्छ ।

(ग) "नगद भुक्तानी" भन्नाले बैंक वा वित्तिय संस्था मार्फत प्रतितपत्र, चेक, ड्राफ्ट, धनादेश, टेलिग्राफिक ट्रान्सफर, मनी ट्रान्सफर (हुण्डी) द्धारा गरिएको भुक्तानी र बैङ्क वा वित्तीय संस्थाबीच अन्य कुनै किसिमबाट गरिएको स्थानान्तरण बाहेकका भुक्तानी सम्झनु पर्छ ।

(घ) "पूँजिगत प्रकृतिको खर्च" भन्नाले देहाय बमोजिमका खर्च सम्झनु पर्छ:–

(१) प्राकृतिक स्रोतको सम्भाव्यता अध्ययन, अन्वेषण र विकासका सम्बन्धमा लागेको खर्च,

नेपाल कानून आयोग

(२) बाह्र महिनाभन्दा बढी लाभप्रद आयु भएको कुनै सम्पत्ति प्राप्त गर्दा लागेको खर्च, वा

(३) दायित्वको निसर्ग गर्दा लागेको खर्च ।

परिच्छेद–६

कर लेखांकन र समय

२२. **कर लेखांकन गर्ने तरिका:** (१)कुनै व्यक्तिले कहिले कुनै आय प्राप्त गर्छ वा कुनै खर्च गर्छ भन्ने कुराको निर्धारण यस ऐनको अधीनमा रही लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त अनुरुप हुनेछ ।

(२) प्राकृतिक व्यक्तिले निजको रोजगारी तथा लगानीबाट प्राप्त हुने आयको गणना गर्दा कर प्रयोजनको लागि नगद आधारमा लेखांकन गर्नु पर्नेछ ।

(३) कम्पनीले कर प्रयोजनको लागि एक्रुयल आधारमा लेखांकन गर्नु पर्नेछ ।

(४) विभागले लिखित सूचना जारी गरी अन्यथा तोकेकोमा बाहेक कुनै व्यक्तिले आयकर प्रयोजनका लागि उपदफा (१), (२) र (३) को अधीनमा रही नगद वा एक्रुयल आधारमा लेखांकन गर्न सक्नेछ ।

(५) कुनै व्यक्तिले कर प्रयोजनको लागि उपदफा (२) र (३) को अधिनमा रही कर लेखांकन गर्ने तरिकामा परिवर्तन गर्न निवेदन दिन सक्नेछ । त्यस्तो व्यक्तिको आम्दानी स्पष्ट देखाउन लेखांकन राख्ने तरिकामा परिवर्तन गर्न आवश्यक छ भन्ने विभागलाई लागेमा विभागले लेखांकन गर्ने तरिकामा परिवर्तन गर्ने स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

(६) कर प्रयोजनको लागि कुनै व्यक्तिको लेखांकन तरिका उपदफा (५) बमोजिम परिवर्तन भएमा त्यस्तो परिवर्तन भएको आय वर्षमा सो व्यक्तिको आय गणना गर्दा समावेश भएको, कट्टा भएको वा समावेश हुने वा कट्टा हुने रकमहरूमा कुनै रकम नछुटने गरी वा दोहोरो नपर्ने गरी समायोजन गर्नु पर्नेछ ।

२३. **<u>नगद आधारको लेखांकन</u>:** कुनै व्यक्तिले कर प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधीनमा रही रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आफ्नो आयको गणनाको लेखांकन नगद आधारमा गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछः–

(क) निजले भुक्तानी प्राप्त गर्दा वा निजलाई सो भुक्तानी उपलब्ध हुँदाका अवस्थामा मात्र निजको आयको गणनामा रकम प्राप्त गरेको मानी समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(ख) निजले भुक्तानी गरेपछि मात्र सो गणनामा खर्च बापत कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

२४. **<u>एक्रुयल आधारको लेखांकन</u>:** (१) कुनै व्यक्तिले कर प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधीनमा रही व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आफ्नो आयको गणनाको लेखांकन एक्रुयल आधारमा गर्दा भुक्तानी प्राप्त गर्ने अधिकार सिर्जना हुनासाथ त्यस्तो भुक्तानी प्राप्त गरेको मानी निजको आयको गणनामा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख भए बमोजिम कुनै व्यक्तिले गरेको आयको गणनामा कट्टी गर्ने प्रयोजनको लागि देहायका खर्चहरू व्यहोरेको मानिनेछः–

(क) कुनै अर्को व्यक्तिबाट भएको भुक्तानीको सट्टामा त्यस्तो खर्च समावेश भएको कुनै भुक्तानी गरिएको भएमा देहायको अवस्थामा खर्च व्यहोरेको मानिनेछः–

(१) सो व्यक्तिमा सो भुक्तानी गर्ने दायित्व रहेकोमा,

(२) त्यस्तो दायित्वको मूल्य उचित र यथार्थपरक ढंगले यकीन गर्न सकिने भएकोमा, र

(३) अर्को व्यक्तिबाट भुक्तानी प्राप्त भएकोमा, वा

(ख) खण्ड (क) मा उल्लिखित अवस्था बाहेक अन्य सबै अवस्थामा भुक्तानी गरिएको समयमा खर्च व्यहोरेको मानिनेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(३) कुनै लगानी वा व्यवसायबाट भएको आयको गणना गर्न एक्रुयल आधारमा लेखा राख्ने व्यक्तिलाई देहायका अवस्थाहरूमा विभागले लिखित सूचना दिई कर घट्ने भएमा कर प्रयोजनको लागि भुक्तानीलाई पछि सार्ने वा घटाउने कार्यलाई रोक्न सो भुक्तानी दिने समयलाई समायोजन गर्न सक्नेछ ।

(क) निम्न अनुसार भएमा,–

(१) कुनै आय वर्षको लागि आयको गणना गर्दा कुनै खर्च कट्टी गर्न पाउने तर सो व्यक्तिले कर प्रयोजनको लागि नगद आधारमा लेखांकन गर्नु परेको भए सो खर्च कुनै आगामी आय वर्षमा मात्र कट्टा गर्न पाउँदथ्यो, वा

(२) सो आय वर्षमा आगामी आय वर्षको आय गणना गर्दा मात्र समावेश गर्नु पर्ने कुनै भुक्तानी पाएको तर सो व्यक्तिले कर प्रयोजनको लागि नगद आधारमा लेखांकन गर्नु परेको भए सो भुक्तानीको रकम सो भुक्तानी पाएकै आय वर्षमा समावेश हुन्थ्यो, र

(ख) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा भुक्तानी दिँदा वा पाउँदा तिर्नु पर्ने कूल करलाई घटाउने भएमा ।

(४) व्यवसाय वा लगानीबाट आर्जित कुनै व्यक्तिको आय एक्रुयल आधारमा गणना गर्दा देहायका अवस्थाहरूमा हुनसक्ने फरकलाई भुक्तानी प्राप्त हुँदा वा दिइदा उपयुक्त समायोजन गर्नु पर्नेछ ।

(क) सो व्यक्तिले आफूले पाउन सक्ने परिमाणको कुनै भुक्तानी समावेश गरेमा वा आफूले व्यहोर्नु पर्ने परिमाणको कुनै भुक्तानी कट्टा गरेमा, र

(ख) खण्ड (क) मा उल्लिखित कार्य भए पश्चात मुद्राको मूल्यांकनको फरकको कारण समेतले गर्दा सो व्यक्तिले फरक परिमाणमा भुक्तानी पाई वा भुक्तानी दिई सो प्राप्त गरेको वा व्यहोरेको रकममा फरक पर्न गएको भएमा ।

२५. **डुवेको ऋण लगायतका रकमहरूको रिभर्सः** (१) कुनै व्यक्तिले कुनै रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट प्राप्त गरेको आयको गणनामा प्राप्त गरेको रकम र व्यहोरेका खर्चको लेखा राख्दा देहायको कुनै अवस्थामा सो व्यक्तिले सोध भर्ना, असूलउपर, दावी त्याग, अपलेखन, वा मिन्हा गरिएको समयमा उपयुक्त समायोजन गर्नु पर्नेछ ।

(क) पछि गएर सो व्यक्तिले अवस्था अनुसार सो रकमको सोधभर्ना गरेमा वा खर्च असूलउपर गरेमा,

(ख) प्राप्त गरिएको रकमको लेखा एक्रुयल आधारमा राखिएकोमा पछि गएर सो व्यक्तिले सो रकम प्राप्त गर्ने आफनो अधिकार छाडि दिएमा वा सो रकम सो व्यक्तिको ऋण दावी भएको अवस्थामा निजले सो ऋणलाई डुवेको ऋण मानी अपलेखन गरेमा, वा

(ग) खर्च गरिएको रकमको लेखा एक्रुयल आधारमा राखिएकोमा पछि गएर सो व्यक्तिले त्यस्तो खर्च गर्ने दायित्व छाडिदिएमा वा सो खर्च ऋण दावी भएको अवस्थामा जुन व्यक्तिलाई सो ऋण तिर्नु पर्ने हो सो व्यक्तिले ऋण मिन्हा दिएमा ।

(२) कुनै व्यक्तिले देहायका अवस्थामा मात्र कुनै रकम प्राप्त गर्ने अधिकार त्याग गर्न वा सो व्यक्तिको ऋण दावीलाई डुवेको ऋणको रुपमा अपलेखन गर्न पाउनेछः–

(क) कुनै वित्तीय संस्था वा बैङ्कको ऋण दावीका हकमा सो ऋण दावी तोकिएको मापदण्डहरू अनुसार डुवेको ऋणमा परिणत भएमा, र

(ख) खण्ड (क) मा उल्लिखित अवस्थामा बाहेक अन्य अवस्थामा भुक्तानी प्राप्त गर्न सो व्यक्तिले सबै उपयुक्त उपायहरू अपनाएपछि सो व्यक्ति सो अधिकार वा ऋण दावी असुलउपर हुन नसक्ने कुरामा मनासिव रुपमा विश्वस्त भएमा ।

२६. **दीर्घकालीन करार अन्तर्गत समावेश र कट्टी हुने रकमहरूमा औसत निकाल्ने तरिकाः** (१) कुनै व्यक्तिलाई कुनै आय वर्षमा कुनै रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिको दीर्घकालीन करार अन्तर्गत करारको सम्पन्न प्रतिशत

अनुसार क्रमबद्ध बृद्धिको योग अनुसार समावेश हुने र क्रमबद्ध बृद्धिको योग अनुसार कट्टी गरिने अनुमानित रकम, प्राप्त गरिएको वा खर्च गरिएको मानिनेछ ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागि "दीर्घकालीन करार" भन्नाले देहाय बमोजिमको अवस्थाको करार सम्झनु पर्छः–

(क) सो करारको बहाली अवधि बाह्र महिनाभन्दा बढी भएको, र

(ख) सो करार उत्पादन, जडान वा निर्माणका लागि वा त्यस्तो प्रत्येक कामका सम्बन्धमा सम्बद्ध सेवाको सम्पादनका लागि गरिएको वा समावेश नभएको करार बाहेकको प्रतिफल विलम्बित हुने करार ।

(२) प्रतिफल विलम्बित हुने करार, क्रमबद्ध बृद्धिको योग अनुसार समावेश हुने, क्रमबद्ध बृद्धिको योग अनुसार कट्टा गरिने, समावेश नभएको करार (एक्स्ल्कुडेड कन्ट्राक्ट) र सम्पन्न प्रतिशतको करार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद–७

रकमहरूको परिमाणीकरण, बाँडफाड र चारित्रीकरण

२७. **रकमहरूको परिमाणीकरणः** (१) कुनै भुक्तानीलाई देहायको रकम बराबरमा परिमाणीकरण गर्नु पर्नेछः–

(क) कुनै एक व्यक्तिले अर्को व्यक्तिलाई द्रब्य (मनी) वा सम्पत्ति हस्तान्तरण गरी गरिएको भुक्तानीको हकमा हस्तान्तरित द्रब्य र सम्पत्तिको बजार मूल्य बराबरको रकम,

(ख) देहायका कुरा उपलब्ध गराए बापत भएको भुक्तानीको लागि तोकिए बमोजिम निर्धारण हुने रकम वा रकम निर्धारण गर्ने व्यवस्था नगरिएकोमा खण्ड (ङ) अनुसार निर्धारण हुने रकमः–

(१) भुक्तानी पाउने व्यक्तिको पूर्ण वा आंशिक रुपमा निजी प्रयोजनका लागि प्रयोग गरिएको वा प्रयोगको लागि उपलब्ध भएको सवारी साधन, वा

(२) भुक्तानी पाउने व्यक्तिको लागि उपलब्ध गराइएको भवन ।

(ग) देहायका कुरा उपलब्ध गराए बापत भुक्तानी दिने व्यक्तिले गरेको खर्चबाट भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको योगदान कटाई बाँकी हुन आएको रकम:–

(१) घरको रेखदेखकर्ता, भान्छे, सवारी चालक, माली वा अन्य घरेलु सहायकको सेवा,

(२) कुनै खाना, जलपान वा मनोरञ्जन, वा

(३) भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको निवासस्थानमा जडान गरिएको धारा, विजुली, टेलिफोन जस्ता सेवाहरू,

(घ) कुनै आय वर्षमा भुक्तानी प्राप्त गर्नु पर्ने कुनै व्यक्तिले ऋण बापत तिरेको ब्याज प्रचलित ब्याज दर अनुसार तिर्नु पर्ने ब्याज रकमभन्दा कम भएमा सो कम भएजति रकम, र

(ङ) खण्ड (क), (ख), (ग) र (घ) मा उल्लिखित भुक्तानी बाहेक अन्य भुक्तानीको सम्बन्धमा भुक्तानी पाउने व्यक्तिको सट्टा तेस्रो व्यक्तिले भुक्तानी पाएमा सामान्यतया पाउने फाइदाको मूल्य बराबरको रकम ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ङ) को सम्बन्धमा भुक्तानी आर्जन गरेको, प्राप्त गरेको, दिएको, बहन गरेको वा कर प्रयोजनको लागि अन्य रुपमा हिसाब गरिएको समयलाई नै रकमहरूको परिमाणीकरण भएको समय मानिनेछ ।

२८. **रुपैयाँमा परिवर्तनः** (१) यस ऐनको प्रयोजनको लागि कुनै व्यक्तिको आय तथा सो आय निर्धारण गर्दा समावेश गरिने र कट्टी गरिने रकमहरू नेपाली रुपैयाँ बाहेक अन्य मुद्रामा अंकित गरिएको भए त्यस्तो रकमलाई नेपाली रुपैयाँमा परिवर्तन गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा आय गणना गर्दा समावेश गरिने वा कट्टी गरिने रकम नेपाली रुपैयाँ बाहेक अन्य मुद्रामा अंकित गरिएकोमा सो रकम प्राप्त गरिएको, खर्च गरिएको, दिएको, बुझाएको वा कर प्रयोजनको लागि अन्य कुनै किसिमले हिसाब गर्दाका बखत प्रचलित विनिमय दर अनुसार सो मुद्रालाई नेपाली रुपैयाँमा परिवर्तन गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफाको प्रयोजनको लागि विभागले लिखित रुपमा सूचना जारी गरी अनुमति दिएकोमा कुनै व्यक्तिले सो आय वर्षमा विभागले तोकेको औसत विनिमय दर प्रयोग गर्न सक्नेछ ।

२९. **अप्रत्यक्ष भुक्तानीहरूः** कुनै व्यक्तिले देहाय बमोजिम भुक्तानीकर्ता वा निजसंग सम्बद्ध व्यक्तिले गरेको भुक्तानीबाट अन्य व्यक्तिलाई फाइदा पुर्याउने आशय राखेकोमा विभागले लिखित रुपमा सूचना जारी गरेर त्यस्तो अन्य व्यक्ति वा निर्दिष्ट गरेको व्यक्तिलाई सो भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको रुपमा मान्न सक्नेछः–

(क) कुनै भुक्तानीबाट अप्रत्यक्ष रुपले फाइदा लिएमा, वा

(ख) कुनै भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्ति निर्दिष्ट गरेमा ।

३०. **संयुक्त स्वामित्वमा रहेको लगानीः** कुनै व्यक्तिले अर्को व्यक्तिसंगको संयुक्त स्वामित्वमा रहेको लगानीबाट आर्जन गरेको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि आय गणना गर्दा समावेश वा कट्टी गरिने रकमहरू संयुक्त स्वामित्व भएका व्यक्तिहरूको सो लगानीमा रहेको आ–आफ्नो हितको समानुपातिक आधारमा बाँडफाँड गर्नु पर्नेछ ।

३१. **क्षतिपूर्ति बापतको भुक्तानीको चारित्रीकरणः** बिमा बापतको भुक्तानी लगायत देहायका कुराहरू बापत कुनै व्यक्ति वा सो व्यक्तिको सम्बद्ध व्यक्तिले कुनै क्षतिपूर्ति रकम प्राप्त गरेकोमा सो क्षतिपूर्ति बापतको रकम प्राप्त गरेको समयमा त्यस्तो रकम अवस्था अनुसार रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आयको गणना गर्दा समावेश गर्नु पर्नेछः–

(क) कुनै व्यवसाय, रोजगारी वा लगानीबाट सो व्यक्तिले प्राप्त गरेको वा प्राप्त हुन सक्ने कुनै आय वा सो आयको गणनामा समावेश हुने कुनै रकम बापतको क्षतिपूर्ति, वा

(ख) कुनै व्यवसाय वा लगानीमा सो व्यक्तिलाई भएको वा हुनसक्ने नोक्सानी वा सो व्यक्तिको आयको गणना गर्दा कट्टी हुने खर्च रकम बापतको क्षतिपूर्ति ।

३२. **<u>वार्षिक वृत्ति, किस्ताबन्दी बिक्री र वित्तीय पट्टा अन्तर्गतका भुक्तानीको चारित्रीकरण</u>:** (१) वार्षिक वृत्ति वा किस्ताबन्दी विक्री अन्तर्गत सम्पत्ति प्राप्त गर्ने व्यक्तिबाट वा वित्तीय पट्टा अन्तर्गत कुनै सम्पत्तिको प्रयोग बापत कुनै व्यक्तिलाई गरिएको भुक्तानीलाई यस दफा बमोजिम ऋण दावी अन्तर्गत ब्याज र पूँजी फिर्ता सरह व्यवहार गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका सबै भुक्तानीहरूलाई एकमुष्ट गणना गरी सोको कूल योगलाई देहाय बमोजिम दुई भागमा विभाजन गर्नु पर्नेछः–

(क) आवश्यकता अनुसार वार्षिक वृत्ति बापतका सबै भुक्तानी वा कुनै सम्पत्ति किस्ताबन्दी विक्री गर्दा वा पट्टामा दिँदाको समयमा सो सम्पत्तिको बजार मूल्य बराबर हुने पूँजीगत भाग, र

(ख) उपदफा (१) बमोजिमका सबै भुक्तानीहरूको कूल योगबाट पूँजीगत भाग घटाउँदा हुन आउने ब्याज भाग ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम वार्षिक वृत्ति, किस्ताबन्दी विक्री वा वित्तीय पट्टा दिँदाको समयमा नै विक्रेताले किस्ताबन्दी निर्धारण गर्दा स्पष्टरुपमा पूँजीको भाग र ब्याजको भाग छुट्याई कूल भुक्तानी तालिका उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । सो बमोजिमको तालिका उपलब्ध गराउन नसक्नेले ब्याज र पूँजीगत भागहरूलाई वार्षिक वृत्ति, किस्ताबन्दी विक्री वा वित्तीय पट्टालाई छ छ महिनामा जोड्दै लगिने ब्याजसहितको मिश्रित ऋणसरह मानी उपदफा (१) बमोजिमका भुक्तानीहरूमा विभाजन गर्नु पर्नेछ ।

(४) मिश्रित ऋण मानी उपदफा (१) बमोजिम गरिने भुक्तानीको ऋणको अवधिभर ब्याजको दर एउटै हुने गरी प्रत्येक भुक्तानीको समयमा बुझाउन बाँकी सावाँ

(पूँजी) मा ब्याजको अंश हिसाब गरी ऋणीले आंशिकरुपमा सावाँ र आंशिकरुपमा ब्याजको भुक्तानी गर्नु पर्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम वित्तीय पट्टा अन्तर्गत पट्टा गर्दा देहायका शर्त पुरा गर्नुपर्नेछ ।

(क) पट्टा सम्झौतामा पट्टाको बहाली अवधि सकिएपछि स्वामित्वको हस्तान्तरण गरिने वा पट्टा लिने व्यक्तिले पट्टाको अवधि समाप्त भएपछि निश्चित वा पूर्वानुमानित मूल्यमा सो सम्पत्ति खरिद गर्न पाउने विकल्पको व्यवस्था भएको,

(ख) पट्टाको अवधि सो सम्पत्तिको उपयोगी आयुको पचहत्तर प्रतिशत भन्दा बढी भएको,

(ग) पट्टाको अवधि समाप्त भएपछि सो सम्पत्तिको अनुमानित बजार मूल्य पट्टाको प्रारम्भमा रहेको सो सम्पत्तिको बजार मूल्यको बीस प्रतिशत भन्दा कम भएको,

(घ) सम्पत्तिको उपयोगी आयुको अन्तिम पच्चीस प्रतिशत आयुभन्दा अगावै प्रारम्भ हुने पट्टाको हकमा न्यूनतम पट्टा भुक्तानीको वर्तमान मूल्य पट्टाको अवधि प्रारम्भ हुँदाको समयमा सो सम्पत्तिको बजार मूल्यको नब्बे प्रतिशत बराबर वा सोभन्दा बढी भएको, वा

(ङ) पट्टा लिने व्यक्तिको लागि विशेष किसिमले तयार गरिएको सम्पत्ति र पट्टाको अवधि समाप्त भएपछि सो सम्पत्ति पट्टा लिने व्यक्तिलाई बाहेक अन्य कुनै व्यक्तिलाई व्यवहारिक प्रयोग नहुने भएको ।

(६) उपदफा (१) बमोजिमको प्रत्येक भुक्तानीलाई उपदफा (३) बमोजिम दुई भागहरूमा विभाजन गरिनेछ र ऋण दाबी अन्तर्गत ब्याज भागलाई बुझाएको वा बुझाउने ब्याजको रुपमा र पूँजीगत भागलाई पूँजीको फिर्ताको रुपमा व्यवहार गर्नु पर्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(७) वित्तीय पट्टा अन्तर्गत पट्टा लिने व्यक्तिलाई पट्टा गरिएको सम्पत्तिको स्वामित्व भएको व्यक्ति सरह मानिनेछ र पट्टा दिने व्यक्तिको पट्टा लिने व्यक्ति माथि ऋण दावी सरह मानिनेछ ।

(८) पट्टा भुक्तानीको वर्तमान मूल्यलाई सामान्य ब्याजदर बराबरको छुट (डिस्काउण्ट) दर प्रयोग गरी गणना गर्नु पर्नेछ ।

<u>**स्पष्टीकरणः**</u> "पट्टाको अवधि" भन्नाले पट्टा लिने व्यक्तिले पट्टा नवीकरण गराउन पाउने अतिरिक्त अवधि समेतलाई सम्झनु पर्छ ।

३३. <u>**सम्बद्ध व्यक्तिहरूबीच मूल्य हस्तान्तरण (ट्रान्सफर प्राइसिङ) र अन्य प्रबन्धहरूः**</u> (१) सम्बद्ध व्यक्तिहरूबीच कुनै व्यवस्था भएकोमा सो व्यवस्था सामान्य बजार व्यवहार (आर्म्स लेन्थ) अनुसार सञ्चालन गरिएको भए तिनीहरूको लागि कायम हुनसक्ने करयोग्य आय वा बुझाउन पर्ने कर प्रतिविम्बित हुने किसिमले ती व्यक्तिहरूबीच आय गणना गर्दा समावेश वा कट्टी गरिने रकमहरू विभागले लिखित रुपमा सूचना जारी गरेर वितरण, बिनियोजन वा बाँडफाँड गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित कुनै कुरा गर्दा विभागले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) कुनै आय, नोक्सानी, रकम वा भुक्तानीको स्रोत र किसिमलाई पुनः चारित्रीकरण गर्न, वा

(ख) कुनै व्यवसाय सञ्चालन गर्न कुनै व्यक्तिले मुख्य कार्यालय खर्च लगायत गर्नु परेको विभिन्न खर्चबाट, सम्बद्ध व्यक्ति वा व्यक्तिहरूलाई फाईदा पुग्न गएकोमा त्यस्तो खर्च व्यवसायको कारोबारको तुलनात्मक आधारमा सम्बद्ध व्यक्तिहरूबीच बाँडफाँड गर्न ।

३४. <u>**आयको खण्डीकरणः**</u> (१) कुनै व्यक्तिले आफ्नो आय अर्को व्यक्तिसंग विभाजन गर्न प्रयत्न गरी सो बाट बुझाउनु पर्ने करमा कुनै कमी आउने देखिएमा दायित्व घटी हुन नदिन विभागले लिखित रुपमा सूचना दिएर प्रत्येक व्यक्तिको आय गणना गर्दा समावेश वा कट्टी गरिने रकमहरू समायोजन गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख भए बमोजिम व्यक्ति र सम्बद्ध व्यक्तिबीच प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा एक वा बढी मध्यस्थ निकायहरूद्वारा देहायका रकमहरूको हस्तान्तरण र सो हस्तान्तरणको प्रयोजनले सो व्यक्ति वा सम्बद्ध व्यक्तिबाट बुझाउनु पर्ने करमा कमी ल्याउन आय विभाजन गर्ने प्रयत्न गरेको अवस्थाहरू समेतलाई जनाउनेछः–

(क) प्राप्त गरिने रकम वा गरिने खर्चहरू, वा

(ख) कुनै सम्पत्ति हस्तान्तरण गरिलिने व्यक्तिले सो सम्पत्तिबाट प्राप्त गर्ने रकम वा उपभोग गर्ने रकम वा सो सम्पत्तिको स्वामित्व लिए बापत व्यहोरेको खर्च वा दिएको भुक्तानी ।

(३) विभागले उपदफा (२) बमोजिम कुनै व्यक्तिले आय विभाजन गर्न खोजेको हो वा होइन भन्ने कुरा यकीन गर्दा हस्तान्तरणका लागि गरिएको कुनै पनि भुक्तानीको बजार मूल्यको आधार लिनेछ ।

३५. <u>कर मुक्ति विरुद्धको सामान्य नियमः</u> विभागले यस ऐन बमोजिम कर दायित्वको यकीन गर्ने प्रयोजनको लागि देहायका कुराहरू गर्न सक्नेछः–

(क) कर मुक्ति योजनाको भागको रुपमा गरिएको वा गर्न खोजिएको कुनै प्रबन्ध वा प्रबन्धको कुनै भागलाई पुनः चारित्रीकरण गर्न,

(ख) कुनै सारभूत आर्थिक असर नदेखाउने कुनै प्रबन्ध वा प्रबन्धको कुनै भागलाई वेवास्ता गर्न, वा

(ग) सारभूततत्व नदेखाउने कुनै प्रबन्ध वा प्रबन्धको भागलाई पुनः चारित्रीकरण गर्न ।

<u>स्पष्टीकरणः</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि "कर मुक्ति योजना" भन्नाले कर दायित्वबाट मुक्ति पाउने वा कर दायित्वमा कमी ल्याउने मुख्य उद्देश्य भएको कुनै प्रबन्ध सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद–८

सम्पत्ति र दायित्वबाट प्राप्त खूद लाभको निर्धारण

३६. **सम्पत्ति तथा दायित्वबाट प्राप्त खूद लाभः** (१) कुनै आय वर्षको लागि कुनै व्यक्तिको व्यवसायको व्यावसायिक सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट प्राप्त खूद लाभको गणना सो आय वर्षमा सो व्यवसायको व्यावसायिक सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट प्राप्त सबै लाभको योगबाट देहायका नोक्सानी कटाई गर्नु पर्नेछः–

(क) व्यवसायको व्यावसायिक सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट सो वर्षमा हुन गएको सबै नोक्सानीको योग,

(ख) सो वर्षमा सो व्यक्तिको अन्य कुनै व्यवसायबाट हुन गएको खूद नोक्सानी मध्ये अन्यत्र कट्टी हुन नसकेको नोक्सानी, र

(ग) कुनै आय वर्षमा सो व्यवसाय वा सो व्यक्तिको अन्य कुनै व्यवसायबाट विगतमा हुन गएको खूद नोक्सानीमध्ये कट्टी हुन नसकेको नोक्सानी ।

(२) कुनै आय वर्षको लागि कुनै व्यक्तिको लगानीको कर लाग्ने गैर व्यावसायिक सम्पत्तिको निसर्गबाट प्राप्त खूद लाभको गणना सो आय वर्षमा सो लगानीको कर लाग्ने गैर व्यावसायिक सम्पत्तिको निसर्गबाट प्राप्त सबै लाभको योगबाट देहायको नोक्सानी कटाई गर्नु पर्नेछः–

(क) सो लगानीको कर लाग्ने गैर व्यावसायिक सम्पत्तिको निसर्गबाट सो वर्षमा हुन गएको सबै नोक्सानीको योग,

(ख) सो वर्षमा सो व्यक्तिको अन्य कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट हुन गएको खूद नोक्सानीमध्ये अन्यत्र कट्टी हुन नसकेको नोक्सानी, र

(ग) विगतको कुनै आय वर्षमा सो व्यक्तिको सो लगानी, कुनै व्यवसाय वा अन्य कुनै लगानीबाट हुन गएको खूद नोक्सानीमध्ये कट्टी हुन नसकेको नोक्सानी ।

(३) विदेशी स्रोतको सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट हुन गएको नोक्सानीका सम्बन्धमा कुनै व्यक्तिले उपदफा (१) वा (२) बमोजिम कट्टी गर्ने दावी कुनै विदेशी स्रोतको सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट प्राप्त लाभको हदसम्म मात्र गर्न सक्नेछ ।

(४) कुनै व्यक्तिले उपदफा (१) वा (२) बमोजिम एकभन्दा बढी गणनामा व्यवसाय वा लगानीबाट हुन गएको खूद नोक्सानी उपदफा (१) वा (२) बमोजिम कट्टी गर्न सक्ने भएमा निजले सो नोक्सानी वा नोक्सानीको अंश कट्टी गर्ने प्रयोजनको लागि गणनाहरूको छनौट गर्न सक्नेछ ।

<u>**स्पष्टीकरण**</u>: यस दफाको प्रयोजनको लागि,–

(१) "खूद नोक्सानी" भन्नाले –

(क) कुनै व्यवसायको सम्बन्धमा कुनै आय वर्षमा सो व्यवसायको व्यावसायिक सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट हुन गएको नोक्सानी सो वर्षमा सो व्यवसायको व्यावसायिक सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट प्राप्त लाभभन्दा बढी भए जतिको रकम सम्झनु पर्छ, र

(ख) कुनै लगानीको सम्बन्धमा कुनै आय वर्षमा सो लगानीको करयोग्य गैर व्यावसायिक सम्पत्तिको निसर्गबाट हुन गएको नोक्सानी सो वर्षमा सो लगानीको करयोग्य गैरव्यावसायिक सम्पत्तिको निसर्गबाट प्राप्त लाभभन्दा बढी भए जतिको रकम सम्झनु पर्छ ।

(२) "कट्टी हुन नसकेको खूद नोक्सानी" भन्नाले कुनै व्यवसाय वा लगानीको,–

(क) कुनै आय वर्षमा सो व्यवसाय वा लगानीको सो वर्षमा भएको खूद नोक्सानी मध्ये उपदफा (१) को खण्ड (ख) वा (ग) वा उपदफा २ को खण्ड (ख) वा (ग) बमोजिम कट्टी हुन नपाएको नोक्सानी, र

(ख) दफा २० को उपदफा (१) वा (२) को समय सीमाको कारणले खर्च मिन्हा पाउन नसकिने सो व्यवसाय वा लगानीको सो दफाको उपदफा (७) बमोजिमको कुनै कट्टी हुन नसकेको नोक्सानी सम्झनु पर्छ ।

३७. **सम्पत्ति तथा दायित्वबाट भएको लाभ र नोक्सानी:** (१) कुनै सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट हुन गएको कुनै व्यक्तिको लाभ निसर्गको समयमा सो सम्पत्ति वा दायित्व बापतको खर्चहरूको (आउट गोइङ्गस) योगभन्दा सो सम्पत्ति वा दायित्व बापत प्राप्त आम्दानीकोे योग बढी भए जतिको रकम मानी गणना गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट हुन गएको कुनै व्यक्तिको नोक्सानी निसर्गको समयमा सो सम्पत्ति वा दायित्व बापत प्राप्त आम्दानीहरूको योगभन्दा सो सम्पत्ति वा दायित्व बापतको खर्चको (आउट गोइङ्गस) योग बढी भए जतिको रकम मानी गणना गर्नु पर्नेछ ।

३८. **सम्पत्ति र दायित्वहरू बापतको खर्च र खूद खर्च:** (१) यस ऐनको अधीनमा रही कुनै व्यक्तिको सम्पत्ति वा दायित्व बापतको खर्चहरूमा देहायका खर्चहरू समावेश हुनेछन्:–

(क) कुनै सम्पत्तिको सम्बन्धमा देहायका रकमहरू लगायत सो सम्पत्ति प्राप्त गर्दा सो व्यक्तिबाट गरिएका खर्चहरू:–

(१) सो सम्पत्तिको निर्माण वा उत्पादन गर्दा लागेको सम्बन्धित खर्च, र

(२) प्राप्तिको परिणामस्वरुप सो व्यक्तिको आय निर्धारण गर्दा आयमा समावेश गरिनु पर्ने कुनै रकम ।

(ख) सो सम्पत्ति वा दायित्वको परिवर्तन, सुधार र मर्मत संभार गर्दा लागेको खर्च लगायत सो सम्पत्ति वा दायित्वको स्वामित्व लिँदा निजबाट गरिएको खचर, र सम्पत्तिको सम्बन्धमा सो सम्पत्तिको मर्मत संभार गर्दा लागेको खर्च,

(ग) सो सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्ग गर्दा निजबाट गरिएको खर्च, र

(घ) सो सम्पत्ति प्राप्त गर्दा वा दायित्व बहन गर्दा र त्यस्तो सम्पत्ति वा दायित्व निसर्ग गर्दा निजबाट गरिएका आकस्मिक खर्चहरू ।

तर यस्तो खर्चमा दफा २१ को उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ) र (ङ) बमोजिमका खर्चहरू र आय निर्धारण गर्दा कट्टी गर्न सकिने हद सम्मका खर्चहरू समावेश गर्नु पर्ने छैन ।

(२) कुनै खास समयमा कुनै सम्पत्ति वा दायित्व बापतका खूद खर्चहरू सो समयमा सो सम्पत्ति वा दायित्व बापतका सबै आम्दानीहरूको योगभन्दा सो सम्पत्ति वा दायित्व बापतको सबै खर्चहरूको योग बढी भए जतिको रकमहरू मानी गणना गर्नु पर्नेछ ।

(३) परिच्छेद–६ र ७ मा उल्लिखित आय गणना गर्दा कट्टी गरिने खर्च रकमलाई कुनै सम्पत्ति वा दायित्व बापतको खर्च रकमको सन्दर्भमा भए सरह मानी उपदफा (१) बमोजिमका खर्चहरूका सम्बन्धमा लागू हुने छन् ।

तर उल्लिखित व्यवस्थाको सम्बन्धमा दफा २६ लागू हुने छैन ।

३९. **सम्पत्ति तथा दायित्व बापतका आम्दानी र खूद आम्दानी:** (१) यस ऐनको अधीनमा रही कुनै व्यक्तिको सम्पत्ति वा दायित्व बापतका आम्दानीहरूमा देहायका रकमहरू समावेश गर्नु पर्नेछः–

(क) निजले दायित्वको सम्बन्धमा दायित्व वहन गर्दा प्राप्त गरेका रकमहरू,

(ख) सम्पत्तिको मूल्य परिवर्तन वा न्यून गरी वा दायित्व बृद्धि गरी प्राप्त गरिएका रकमहरू लगायत सम्पत्ति प्राप्त गर्दा वा दायित्व वहन गर्ने सम्बन्धमा निजबाट प्राप्त गरिने रकमहरू, र

(ग) सो सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्ग सम्बन्धमा निजले प्राप्त गरेको वा प्राप्त गर्ने रकमहरू ।

तर यस्तो आम्दानीमा कर छुट पाएको रकम, अन्तिम रुपमा कट्टी हुने कर लागेको रकम वा सो व्यक्तिको आय निर्धारण गर्दा आयमा समावेश गरिने रकमहरू समावेश हुने छैनन् ।

(२) कुनै खास समयमा कुनै सम्पत्ति वा दायित्व बापतका खूद आम्दानीहरूमा सो समयमा सो सम्पत्ति वा दायित्व बापतका खर्चहरूको योगभन्दा सो सम्पत्ति वा दायित्व बापतका आम्दानीहरू बढी भए जतिको रकमहरू समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) परिच्छेद–६ र ७ मा उल्लिखित विषयका सम्बन्धमा आय गणना गर्दा आयमा समावेश गरिने रकमलाई कुनै सम्पत्ति वा दायित्व बापतको आम्दानी रकमको सन्दर्भमा भए सरह मानी उपदफा (१) बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

तर उल्लिखित व्यवस्थाको सम्बन्धमा दफा २६ लागू हुने छैन ।

४०. **<u>सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्ग</u>:** (१) कुनै व्यक्तिको कुनै सम्पत्तिबाट स्वामित्व हटेमा निजले सो सम्पत्तिको निसर्ग गरेको मानिनेछ । सम्पत्तिको निसर्गमा सो सम्पत्तिको स्वामित्व भएको व्यक्तिबाट सो सम्पत्तिको वितरण गरिनु सो सम्पत्ति अन्य सम्पत्ति वा दायित्वमा गाभिनु, किस्ताबन्दी बिक्रीको माध्यमबाट बिक्री गर्नु वा वित्तीय पट्टा अन्तर्गत कुनै अर्को व्यक्तिलाई पट्टामा दिइनु, रद्द गरिनु, विनास हुनु, हराउनु, म्याद सकिनु वा समर्पण गरिनु जस्ता कार्य समेत समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै व्यक्ति कुनै दायित्वको भारबाट हटेमा निजले सो दायित्वको निसर्ग गरेको मानिनेछ । दायित्वको निसर्गमा दायित्व फछ्र्यौट, रद्ध, मुक्त, समापन हुनु वा अर्को दायित्व वा सम्पत्तिमा गाभिनु जस्ता कार्य समेत समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले कुनै सम्पत्ति वा दायित्वको देहायका अवस्थाहरूमा निसर्ग गरेको मानिनेछः–

(क) प्राकृतिक व्यक्तिको सम्बन्धमा सो व्यक्तिको मृत्युको तत्काल अघि,

(ख) कुनै सम्पत्तिको सम्बन्धमा सो सम्पत्ति बापतका आम्दानीहरूको योग सो सम्पत्ति बापतका खर्चहरूको योगभन्दा बढी भएमा,

(ग) ऋण दावी भएको सम्पत्तिको सम्बन्धमा,–

(१) बैङ्क वा वित्तीय संस्थाको ऋण दावीको सम्बन्धमा तोकिए बमोजिमका मापदण्ड अनुसार खराब ऋण हुन पुगेकोमा, र

(२) अन्य कुनै अवस्थामा सो व्यक्तिले ऋण दावी असूलउपर नहुने भनी मनासिव रुपमा विश्वास गरेकोमा ।

तर सो ऋण दावी असूलउपर गर्न सो व्यक्तिले सबै उपयुक्त उपायहरू अवलम्बन गरी सकेको हुन पर्नेछ ।

(घ) कुनै व्यक्तिले व्यावसायिक सम्पत्ति, गैर व्यावसायिक करयोग्य सम्पत्ति, ह्रास योग्य सम्पत्ति वा व्यापार मौज्दातको किसिम फेरिने गरी त्यस्तो सम्पत्ति निजले प्रयोग गर्न थालेको अवस्थामा सो सम्पत्तिको फेरिएको स्वरुप प्रयोग गर्नु भन्दा तत्काल अघि,

(ङ) कुनै निकायको सम्बन्धमा दफा ५७ बमोजिमका अवस्थाहरूमा, र

(च) नेपालमा अवस्थित जग्गा जमिन वा भवन बाहेक, सो व्यक्ति गैर–बासिन्दा व्यक्ति हुनुभन्दा तत्काल अघि ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम कुनै व्यक्तिले कुनै वित्तीय पट्टा अन्तर्गत कुनै सम्पत्ति पट्टामा दिएर सो सम्पत्तिको निसर्ग गरेमा निजले जुन व्यक्तिलाई सो सम्पत्ति पट्टामा दिएको हो त्यस्तो व्यक्तिले निसर्गको समयमा सो सम्पत्तिको स्वामित्व प्राप्त गरेको मानिनेछ ।

(५) सम्पत्ति तथा दायित्वहरूको निसर्गबाट कुनै व्यक्तिले प्राप्त गरेको लाभ गणना गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत सो व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेका कुनै सम्पत्ति बापतका खूद खर्चहरूको रकम सो बखत उक्त सम्पत्तिको प्रचलित बजार मूल्य बराबर मानिनेछ,

(ख) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कुनै व्यक्तिको दायित्व बापतका खूद आम्दानीहरू त्यस बखत उक्त दायित्वको प्रचलित बजार मूल्य अनुसारको रकम बराबर मानिनेछ ।

४१. **सम्पत्ति वा दायित्वको थमौती (रिटेन्सन) सहितको निसर्गः** कुनै व्यक्तिले दफा ४० को उपदफा (३) को खण्ड (ग), (घ), (ङ) र (च) मा उल्लिखित कुनै पनि तरिकाले कुनै सम्पत्ति वा दायित्व निसर्ग गरेमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सम्पत्तिको सम्बन्धमा,–

(१) सो व्यक्तिलाई निसर्ग बापत निसर्गको समयमा सो सम्पत्तिको बजार मूल्य बराबरको रकम प्राप्त भएको मानिनेछ, र

(२) सो समयसम्म सो सम्पत्ति बापत गरिएका खूद खर्चहरू (आउट गोइङ्ग) प्राप्ति रकम बराबरको रकम भए सरह मानिनेछ ।

(ख) दायित्वको सम्बन्धमा,–

(१) सो व्यक्तिलाई निसर्गको समयमा सो दायित्वको बजार मूल्य बराबरको रकम सो निसर्ग बापत खर्च गरेको मानिनेछ, र

(२) सो समयसम्म उपखण्ड (१) बमोजिम दायित्व बापत गरिएका आम्दानीहरूलाई खर्च रकम बराबरको भए सरह मानिनेछ ।

४२. **किस्ताबन्दी बिक्री वा वित्तीय पट्टाको माध्यमबाट निसर्गः** कुनै व्यक्तिले कुनै सम्पत्ति कुनै अर्को व्यक्तिलाई किस्ताबन्दी बिक्रीको माध्यमबाट वा वित्तीय पट्टा अन्तर्गत पट्टामा दिई निसर्ग गरेमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सम्पत्ति निसर्ग गर्ने व्यक्तिलाई निसर्गको समयमा सो सम्पत्तिको बजार मूल्य बराबरको रकम सो निसर्गबाट प्राप्त भएको मानिनेछ, र

(ख) निसर्गबाट सम्पत्ति प्राप्त गर्ने व्यक्तिको उपखण्ड (क) बराबरको रकम लागत परेको मानिनेछ ।

तर दफा ४५ को व्यवस्था लागू हुने अवस्थामा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।

४३. **पति, पत्नी वा पूर्व पति, पूर्व पत्नी लाई सम्पत्तिको हस्तान्तरण:** सम्बन्ध बिच्छेद भएको वा अंश लिई भिन्न बसेको कुनै प्राकृतिक व्यक्तिले निजको पति, पत्नी वा पूर्व पति, पूर्व पत्नीलाई सम्पत्ति हस्तान्तरण गरी सम्पत्तिको निसर्ग गरेमा र सो पति, पत्नी वा पूर्व पति, पूर्व पत्नीले यो दफा लागू गरिपाउन लिखित रुपमा छनौट गरेमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सो व्यक्तिले निसर्गको तत्काल अघि सो सम्पत्ति बापत भएका खूद खर्चहरू बराबरको रकम सो निसर्ग बापत प्राप्त गरेको मानिनेछ, र

(ख) खण्ड (क) बराबरको रकम हस्तान्तरणबाट सम्पत्ति प्राप्त गर्ने व्यक्तिको लागत परेको मानिनेछ ।

४४. **मृत्यु पश्चात सम्पत्तिको हस्तान्तरण**: कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको मृत्यु भई कुनै सम्पत्तिको स्वामित्व अर्को व्यक्तिमा हस्तान्तरणबाट निसर्ग गरिएकोमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सो व्यक्तिले सो निसर्गका समयमा सो सम्पत्तिको प्रचलित बजार मूल्य बराबरको रकम निसर्ग बापत प्राप्त गरेको मानिनेछ, र

(ख) हस्तान्तरणबाट सम्पत्ति प्राप्त गर्ने व्यक्तिको खण्ड (क) बराबरको रकम लागत परेको मानिनेछ ।

४५. **सम्बद्ध व्यक्तिहरूबीचको हस्तान्तरण र अन्य गैर बजार हस्तान्तरणहरू**: (१) कुनै व्यक्तिले कुनै सम्पत्ति सम्बद्ध व्यक्तिलाई वा कुनै अन्य व्यक्तिलाई कुनै प्रतिफल नलिई हस्तान्तरण गरी सो सम्पत्ति निसर्ग गरेमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सो व्यक्तिले सो सम्पत्तिको निसर्गबाट सो सम्पत्तिको निसर्ग हुनु तत्काल अघि सो सम्पत्तिको बजार मूल्य वा सो सम्पत्ति बापत भएको खूद खर्चमध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम प्राप्त गरेको मानिनेछ, र

(ख) खण्ड (क) मा उल्लेख भए बराबरको रकम हस्तान्तरणबाट सम्पत्ति प्राप्त गर्ने व्यक्तिको लागत परेको मानिनेछ ।

तर दफा ४३ र ४४ को व्यवस्था लागू हुने अवस्थामा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले व्यावसायिक सम्पत्ति, गैर व्यावसायिक कर लाग्ने सम्पत्ति वा व्यापारिक मौज्दातका रुपमा रहेको सम्पत्तिको स्वामित्व सम्बद्ध व्यक्तिलाई हस्तान्तरण गरी निसर्ग गरेमा र उपदफा (६) बमोजिमका कुराहरू पूरा भएमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सो निसर्गको तत्काल अघि सो सम्पत्ति बापत भएको खूद खर्च बराबरको रकम सो निसर्ग बापत सो व्यक्तिले प्राप्त गरेको मानिनेछ, र

(ख) खण्ड (क) मा उल्लेख भए बराबरको रकम हस्तान्तरणबाट सम्पत्ति प्राप्त गर्ने व्यक्तिको लागत परेको मानिनेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (६) बमोजिमका कुराहरू पूरा गरी कुनै व्यक्तिले ह्रासयोग्य सम्पत्तिको स्वामित्व सम्बद्ध व्यक्तिलाई हस्तान्तरणबाट निसर्ग गरेमा वा त्यस्तो सम्पत्ति सो ह्रास योग्य सम्पत्तिको कुनै समूहमा पर्ने भएमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सो व्यक्तिले सो निसर्ग हुँदाका बखत अनुसूची–२ को दफा ४ बमोजिम सो समूहको घट्दो प्रणालीको बाँकी मूल्य बराबरको रकम सो निसर्ग बापत प्राप्त गरेको मानिनेछ, र

(ख) खण्ड (क) मा उल्लेख भए बराबरको रकम हस्तान्तरणबाट सम्पत्ति प्राप्त गर्ने व्यक्तिको लागत परेको मानिनेछ ।

(४) कुनै व्यक्तिले यस दफा बमोजिम कुनै दायित्व सम्बद्ध व्यक्तिलाई हस्तान्तरण गरी वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई कुनै मूल्य नलिई हस्तान्तरण गरी सो दायित्वको निसर्ग गरेमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

नेपाल कानून आयोग

(क) सो व्यक्तिको सो निसर्ग बापत बजार मूल्य वा सो निसर्ग हुनुभन्दा तत्काल अघिको सो दायित्व बापत भएको खूद आम्दानी मध्ये जुन घटी हुन्छ सो रकम बराबर लागत परेको मानिनेछ, र

(ख) जुन व्यक्तिलाई सो दायित्व हस्तान्तरण गरिएको हो सो व्यक्तिले उक्त दायित्व बराबरको रकम सो दायित्व लिँदाको सम्बन्धमा प्राप्त गरेको मानिनेछ ।

तर दफा ४३ र ४४ को व्यवस्था लागू हुने अवस्थामा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।

(५) कुनै व्यक्तिले उपदफा (६) मा उल्लिखित कुराहरू पूरा गरी आ□नो कुनै व्यवसायबाट आय आर्जन गर्दा लिएको कुनै दायित्व सम्बद्ध व्यक्तिलाई हस्तान्तरण गरी निसर्ग गरेमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सो व्यक्तिले उक्त निसर्गको तत्काल अघि सो दायित्व बापत गरेको खूद आम्दानी बराबरको रकम सो निसर्गको लागि सो व्यक्तिको लागत परेको मानिनेछ, र

(ख) सो सम्बद्ध व्यक्तिले सो दायित्व लिने सम्बन्धमा उक्त रकम बराबरको प्राप्ति गरेको मानिनेछ ।

(६) उपदफा (२), (३) र (५) को प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिमका कुराहरू पूरा गरेको हुनु पर्नेछः–

(क) निसर्ग गरिएको व्यावसायिक सम्पत्ति, व्यापार मौज्दात वा व्यवसायको ह्रासयोग्य सम्पत्ति निसर्ग गर्ने व्यक्तिबाट हस्तान्तरण गरिएको तत्काल पछिको सम्बद्ध व्यक्तिको व्यावसायिक सम्पत्ति, व्यापार मौज्दात वा व्यवसायको ह्रासयोग्य सम्पत्ति हुनेछ ।

(ख) निसर्ग गरिएको गैर व्यावसायिक करयोग्य सम्पत्ति वा कुनै लगानीको ह्रासयोग्य सम्पत्ति निसर्ग गर्ने व्यक्तिबाट हस्तान्तरण गरिएको तत्काल

नेपाल कानून आयोग

पछिको सम्बद्ध व्यक्तिको व्यावसायिक सम्पत्ति, गैर व्यावसायिक करयोग्य सम्पत्ति ह्रासयोग्य सम्पत्ति वा व्यापार मौज्दात हुनेछ ।

(ग) कुनै दायित्वको हकमा सम्बद्ध व्यक्तिको कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जनका लागि सो सम्बद्ध व्यक्तिलाई सो दायित्व हस्तान्तरण गर्नु पर्नेछ ।

(घ) हस्तान्तरणको बखतमा सो हस्तान्तरण गर्ने व्यक्ति र सम्बद्ध व्यक्ति बासिन्दा भएको हुनु पर्छ तथा सम्बद्ध व्यक्ति कर छुट पाउने व्यक्ति भएको हुनु हुदैन ।

(ङ) सो सम्पत्तिमा निहित स्वामित्व वा सो दायित्वमा निहित भार अवस्था अनुसार कम्तिमा पचास प्रतिशत रहिरहनु पर्नेछ, र

(च) अवस्था अनुसार उपदफा (२), (३) वा (५) अनुसारको छनौट लागू गर्न सो व्यक्ति तथा सम्बद्ध व्यक्ति दुवैबाट लिखित रुपमा अनुरोध गर्नु पर्नेछ ।

४६. **<u>सम्पत्ति वा दायित्वको प्रतिस्थापन सहितको अस्वेच्छिक निसर्गः</u>** (१) कुनै व्यक्तिले दफा ४० को उपदफा (१) मा उल्लिखित तरिकाहरूमध्ये कुनै पनि तरिकाले कुनै सम्पत्ति अस्वेच्छिक रुपमा निसर्ग गरेको एक वर्षभित्र सो सम्पत्तिको बदलामा सोही किसिमको अर्को सम्पत्तिको स्वामित्व प्राप्त गरी यो दफा लागू हुन लिखित रुपमा अनुरोध गरेमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सो व्यक्तिले देहाय बमोजिमको रकमहरूको योग बराबरको रकम सो निसर्ग बापत प्राप्त गरेको मानिनेछः–

(१) निसर्ग हुनुभन्दा तत्काल अघि सो सम्पत्ति बापतका खूद खर्च, र

(२) सो प्रतिस्थापित सम्पत्ति प्राप्त गर्दा गरिएको खर्च भन्दा सो निसर्गबाट प्राप्त गरिएको रकम बढी भए यस्तो बढी भए जति रकम, र

(ख) सो व्यक्तिले प्रतिस्थापित सम्पत्ति प्राप्त गर्दा देहाय बमोजिमको रकमहरूको योग बराबरको रकम खर्च गरेको मानिनेछः-

(१) निसर्ग हुनुभन्दा तत्काल अघि निसर्ग गरिएको सम्पत्ति बापतका खूद खर्चहरू, र

(२) सो निसर्गबाट प्राप्त गरिएको रकमभन्दा सो प्रतिस्थापित सम्पत्ति प्राप्त गर्दा भएको खर्च बढी भए यस्तो बढी भए जति खर्च ।

(२) कुनै व्यक्तिले दफा ४० को उपदफा (२) मा उल्लिखित तरिकाहरूमध्ये कुनै पनि तरिकाबाट कुनै दायित्व अस्वैच्छिक रुपमा निसर्ग गरेको एक वर्षभित्र सो दायित्वको सट्टामा सोही किसिमको अर्को दायित्व वहन गरी यो दफा लागू हुन लिखित रुपमा अनुरोध गरेमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सो व्यक्तिले उपखण्ड (१) मा उल्लिखित रकमबाट उपखण्ड (२) मा उल्लिखित रकम घटाई हुन आउने रकम सो निसर्ग बापत खर्च गरेको मानिनेछ ।

(१) निसर्गको तत्काल अघि सो दायित्व बापतको खूद आम्दानीहरू बापतको रकम,

(२) सो प्रतिस्थापित दायित्व लिँदा प्राप्त गरिएको रकमभन्दा सो निसर्ग गर्दा भएको खर्च बढी भए यस्तो बढी भए जतिको खर्च रकम,

(ख) सो व्यक्तिले प्रतिस्थापित दायित्व लिँदा देहाय बमोजिमको रकमहरूको योग बराबरको रकम प्राप्त गरेको मानिनेछः–

(१) निसर्ग हुनुभन्दा तत्काल अघि निसर्ग गरिएको दायित्व बापतका खूद आम्दानीहरू, र

(२) निसर्ग गर्दा भएको खर्च भन्दा प्रतिस्थापित दायित्व लिँदा प्राप्त गरिएको रकम बढी भए यस्तो बढी भए जतिको रकम ।

(३) कुनै निकायमा रहेको हितको परिवर्तन वा निकायको पुनर्निर्माणको फलस्वरुप सो निकायको एउटा हितको अर्को हित (सेक्यूरिटी) बाट प्रतिस्थापना भई अस्वैच्छिक निसर्ग सिर्जना हुने अवस्थाहरू तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

४७. **सम्पत्ति र दायित्व गाभिई हुने निसर्ग**: (१) कुनै व्यक्तिले कुनै सम्पत्ति प्राप्त गरेको वा दायित्व वहन गरेको परिणामस्वरुप सो व्यक्तिको स्वामित्वमा भएको अर्को कुनै सम्पत्ति वा वहन गरेको अर्को कुनै दायित्व समाप्त भई वा गाभिई निसर्ग भएमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) निसर्ग हुनुभन्दा तत्काल अघि गाभिने सम्पत्ति वा दायित्व बापतका खूद खर्चहरू भएकोमा सो व्यक्तिले,

(१) गाभिने सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गका सम्बन्धमा सो खूद खर्च बराबरको रकम प्राप्त गरेको मानिनेछ ।

तर यस्तो रकम उक्त गाभिएको दायित्व बापत निजले प्राप्त गरेको रकमभन्दा बढी हुने छैन ।

(२) गाभिएको सम्पत्तिको स्वामित्व धारण वा दायित्वको भार वहन गर्दा उक्त रकम बराबरको रकम खर्च गरेको मानिनेछ ।

(ख) गाभिने दायित्वको सम्बन्धमा सो दायित्वको निसर्गको तत्काल अघि गाभिने दायित्व बापत खूद आम्दानीहरू भएकोमा सो व्यक्तिले:–

(१) गाभिने दायित्वको निसर्ग बापत सो खूद आम्दानी बराबरको रकम खर्च गरेको मानिनेछ ।

तर गाभिएको सम्पत्तिको हकमा सो सम्पत्ति प्राप्त गर्दा निजले खर्च गरेको रकम भन्दा बढी हुनु हुंदैन ।

नेपाल कानून आयोग

(२) गाभिएको सम्पत्तिको स्वामित्व धारण वा दायित्वको भार ग्रहण गर्दा उक्त रकम बराबरको रकम प्राप्त गरेको मानिनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित कुराहरूको प्रतिकूल नहुने गरी सो उपदफा देहायका अवस्थाहरूमा समेत लागू हुनेछः–

(क) सो व्यक्तिले कुनै सम्पत्ति प्राप्त गर्ने वा बिक्री गर्ने कार्य गरेमा,

(ख) सो व्यक्तिबाट पट्टामा दिइएको सम्पत्तिको प्राप्ति गरेमा, र

(ग) हस्तान्तरण गरिलिने व्यक्तिबाट जमानत दिइएको दायित्वको हस्तान्तरण भएमा ।

४८. **<u>विभाजनबाट हुने सम्पत्ति र दायित्वको निसर्ग</u>**: कुनै व्यक्तिबाट स्वामित्व प्राप्त गरिएको कुनै सम्पत्तिसंग सम्बन्धित अधिकार वा वहन गरिएको दायित्वसंग सम्बन्धित भारहरू कुनै सम्पत्ति वा सोको कुनै भागको पट्टाको माध्यमबाट समेत अन्य कुनै व्यक्तिमा सिर्जना भएमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) अधिकार वा भारहरू स्थायी भएकोमा सो पहिलो व्यक्तिले सो सम्पत्ति वा दायित्वको कुनै भाग निसर्ग गरेको तर कुनै नयाँ सम्पत्ति वा दायित्व प्राप्त नगरेको मानिनेछ, र

(ख) अधिकार वा भारहरू अस्थायी वा सांयोगिक भएकोमा सो पहिलो व्यक्तिले सो सम्पत्ति वा दायित्वको कुनै भाग निसर्ग गरेको मानिने छैन ।

तर अवस्था अनुसार नयाँ सम्पत्ति प्राप्त गरेको वा नयाँ दायित्व लिएको मानिनेछ ।

४९. **<u>खर्च तथा आम्दानीहरूको बाँडफाँडबाट हुने निसर्ग</u>**: (१) कुनै व्यक्तिले देहाय बमोजिमको अवस्थामा कुनै सम्पत्ति वा दायित्व प्राप्त गर्दा, वहन गर्दा वा निसर्ग गर्दा गरिएको खर्च वा आम्दानीहरू अवस्थानुसार प्राप्ति, वहन वा निसर्गको समयमा बजार मूल्यको आधारमा सम्पत्ति र दायित्वहरूबीच बाँडफाँड गर्नु पर्नेछः–

(क) एकै समयमा एक वा बढी सम्पत्ति प्राप्त गरेमा वा एक वा बढी दायित्व ग्रहण गरेमा, वा

(ख) एकै समयमा एक वा बढी सम्पत्ति वा दायित्व निसर्ग गरेमा ।

(२) कुनै सम्पत्तिको स्वामित्व धारण गर्ने वा दायित्व वहन गर्ने व्यक्तिले सो सम्पत्ति वा दायित्वको कुनै भाग निसर्ग गरेमा सो निसर्गको तत्काल अघिको सो सम्पत्ति वा दायित्वको खूद खर्च वा खूद आम्दानीहरूलाई निसर्ग गरिएको सम्पत्ति वा दायित्वको भाग र बाँकी रहेको भागमा अवस्था अनुसार निसर्गको तत्कालपछिको सोको बजार मूल्यको आधारमा बाँडफाँड गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद–९

प्राकृतिक व्यक्ति सम्बन्धी विशेष व्यवस्था

५०. **दम्पत्ति:** (१) बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्ति र सो व्यक्तिको बासिन्दा पति वा पत्नी दुवैले लिखित सूचना दिएर कुनै खास आय वर्षमा कर प्रयोजनको लागि एउटै प्राकृतिक व्यक्तिको रुपमा मानिने गरी छनौट गर्न सक्नेछन् ।

(२) कुनै आय वर्षको सम्बन्धमा उपदफा (१) मा उल्लिखित व्यवस्था छनौट गर्ने दम्पतीमध्ये पति वा पत्नीले सो वर्षमा बुझाउनु पर्ने करको लागि एक अर्कोप्रति संयुक्त रुपमा र छुट्टाछुट्टै रुपमा जिम्मेवार हुनेछन् ।

५१. **औषधि उपचार बापत कर मिलान:** (१) कुनै प्राकृतिक बासिन्दा व्यक्तिले निजको लागि आफैं वा अन्य कुनै व्यक्ति मार्फत गरेको स्वीकृत औषधि उपचार खर्चको लागि कुनै आय वर्षमा औषधि उपचार बापत कर मिलान गर्न दावी गर्न सक्नेछ ।

(२) कुनै आय वर्षमा प्राकृतिक व्यक्तिको औषधि उपचार बापत कर मिलानको रकम उपदफा (१) बमोजिमको स्वीकृत औषधि उपचार खर्च रकमको पन्ध्र प्रतिशतको दरले हुने रकममा उपदफा (४) मा उल्लिखित कुनै रकम भए सो समेत जोडी गणना गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै आय वर्षमा प्राकृतिक व्यक्तिबाट दावी गरिएको औषधि उपचार बापत कर मिलान रकम तोकिएको सीमाभन्दा बढी हुने छैन ।

(४) कुनै आय वर्षमा कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको हकमा देहायका हदसम्म खण्ड (क) र (ख) मा उल्लेख भए बमोजिम बढी भएको रकम जिम्मेवारी सारी आगामी वर्षहरूमा उपदफा (२) बमोजिमको रकममा समावेश गर्न सकिनेछः–

(क) उपदफा (२) बमोजिमको रकम उपदफा (३) बमोजिमको सीमाभन्दा बढी भएमा यस्तो बढी भएको रकम, र

(ख) सो वर्षमा दफा ३ को खण्ड (क) बमोजिमको व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने कर रकम कम भएको कारणले सो व्यक्तिले औषधि उपचार बापत कर मिलान उपयोग गर्न नसक्ने हदसम्मको रकम ।

<u>स्पष्टीकरणः</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि "स्वीकृत औषधि उपचार खर्च" भन्नाले तोकिए बमोजिमको स्वीकृत औषधि उपचार खर्च सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद–१०

<u>निकायहरूका लागि विशेष व्यवस्था</u>

५२. <u>निकायहरूका सम्बन्धमा लागू हुने करका सिद्धान्तहरूः</u> (१) कुनै निकाय कर दाखिला गर्ने प्रयोजनको लागि त्यसको हिताधिकारीभन्दा छुट्टै रुपमा जिम्मेवार हुनेछ ।

(२) निकायबाट हुने वितरण दफा ५३ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ र त्यसरी हुने वितरणमा दफा ५४ बमोजिम यसका हिताधिकारीलाई कर लगाइनेछ ।

(३) निकायबाट प्राप्त गरिएको रकम र व्यहोरिएको खर्च रकम निकायले अन्य व्यक्तिको लागि प्राप्त गरेको वा नगरेको वा खर्च व्यहोरेको वा नव्यहोरेको जे जस्तो भए पनि निकायले प्राप्त गरेको र व्यहोरेको मानिनेछ ।

(४) निकायको स्वामित्वमा रहेको सम्पत्ति र वहन गरिएका दायित्वलाई सोही निकायको स्वामित्व वा भारमा रहेको मानिनेछ । यस्तो स्वामित्वमा रहेको सम्पत्ति र वहन गरिएका दायित्वलाई अन्य कुनै व्यक्तिको स्वामित्व वा भारमा रहेको मानिने छैन ।

(५) निकायको आयको लागि त्यसको व्यवस्थापक, हिताधिकारी वा निकाय जो सुकैले दाखिला गरेको विदेशी आयकर सो निकायले दाखिला गरेको मानिनेछ ।

(६) कुनै निकाय र यसका व्यवस्थापक तथा हिताधिकारीबीचको कारोबारलाई परिच्छेद–७ र दफा ४५ को अधीनमा रही मान्यता दिइनेछ ।

५३. <u>निकायबाट हुने वितरण</u>: (१) निकायबाट हुने वितरणमा देहायका कुराहरू समावेश गर्नु पर्नेछः–

(क) निकायबाट आफ्नो कुनै हिताधिकारीलाई कुनै पनि हैसियतले गरिएको भुक्तानी, वा

(ख) मुनाफाको पूँजीकरण ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफाको खण्ड (क) मा उल्लेख भएको कुनै भुक्तानी निम्न अवस्थाहरूमा मात्र वितरण भएको मानिनेछः–

(क) निकायबाट प्राप्त हुनसक्ने प्रतिफलको सट्टामा हिताधिकारीले उक्त निकायलाई भुक्तानी गरेको रकमभन्दा सो भुक्तानी बढी भएमा, र

(ख) सो भुक्तानीमा निम्न रकमहरू समावेश नभएमाः–

(१) हिताधिकारीको आयको गणना गर्दा समावेश भएका रकमहरू,

(२) वितरणको कारणले बाहेक अन्तिम रुपमा कर कट्टी भएको भुक्तानीहरू ।

(३) कुनै निकायको वितरणले सो निकायको सम्पत्ति र दायित्वको मूल्य घटाउने भएमा मात्र त्यस्तो वितरण मुनाफाको वितरण वा पूँजीको फिर्ता मानिनेछ ।

(४) देहायका कुनै अवस्थामा कुनै निकायको वितरणलाई दफा ५५ को अधीनमा रही मुनाफाको वितरण मानिनेछः–

(क) उपदफा (३) मा उल्लिखित किसिमको वितरण भएमा र वितरणको समयमा निकायको दायित्वको बजार मूल्य तथा पूँजीकृत गरिएको मुनाफा समेत समावेश भएको पूँजी योगदान रकमको जम्मा रकमभन्दा सम्पत्तिको बजार मूल्य बमोजिमको रकम बढी भएमा,

(ख) मुनाफाको पूँजीकरण भएमा ।

(५) उपदफा (३) मा उल्लिखित वितरण मुनाफाको वितरण नभएको हदसम्म पूँजी फिर्ता भएको मानिनेछ ।

(६) कुनै निकायको वितरण पूँजीको फिर्ता नभएको हदसम्म सो निकायको लाभांश मानिनेछ ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "मुनाफाको पूँजीकरण" भन्नाले बोनस शेयर वा यस्तै कुनै हित जारी गरी पूँजिकृत गरेको वा सो निकायको हितको चुक्ता रकममा बृद्धि गरेको वा निकायको प्रिमियम तथा पूँजी खातामा नाफालाई आम्दानी बाँधेको समेतलाई जनाउँछ ।

५४. **लाभांशको कर**: (१) बासिन्दा निकायले वितरण गरेको लाभांशमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) कुनै कम्पनीको शेयरवालालाई अन्तिम रुपमा कर कट्टीको विधिले कर लाग्नेछ, र

(ख) अन्य निकायहरूलाई कर लाग्ने छैन ।

(२) कुनै गैर बासिन्दा निकायले कुनै बासिन्दा हिताधिकारीलाई वितरण गरेको लाभांशलाई सो हिताधिकारीको आयको गणना गर्दा समावेश गरी कर लाग्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बासिन्दा कम्पनीले कर छुट हुने संस्थालाई वितरण गरेको लाभांश बाहेक अरु बासिन्दा कम्पनीलाई लाभांश वितरण

गर्दा लाभांश पाउने बासिन्दा कम्पनीले लाभांश वितरण गर्ने बासिन्दा कम्पनीको पच्चीस प्रतिशत वा सोभन्दा बढी मताधिकारमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपले एक वा बढी आफैं वा सम्बद्ध निकाय मार्फत नियन्त्रण गरेमा त्यस्तो बासिन्दा कम्पनीलाई वितरण गरिएको लाभांशमा कर लाग्ने छैन ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफा देहायको अवस्थामा लागू हुने छैन:–

(क) लाभांश वितरण गर्ने कम्पनीको बिमोचनीय (रिडिमिवेवल) शेयरको स्वामित्वका कारण कुनै कम्पनीलाई वितरण गरिएको लाभांश ।

(ख) दफा ५८ मा उल्लेख गरिएको लाभांश ।

(५) कुनै निकायको हिताधिकारीको हित बापत प्राप्त हुने परिच्छेद–८ बमोजिमका आम्दानीहरूमा सो हित बापत कुनै निकायबाट गरिएको पूँजीको फिर्ता रकम समावेश गर्नु पर्नेछ ।

तर निकायले वितरण गरेको लाभांश समावेश गर्नु पर्ने छैन ।

५५. <u>निकायको बिघटन</u>: (१) कुनै निकायको बिघटनको क्रममा हितहरूको निसर्ग हुँदा कुनै हिताधिकारीले पाउने नाफाको अंश र योगदान गरेको पूँजिको अंशको अनुपातमा गरेको वितरणलाई निम्न सबै अवस्थाहरू पूरा भएमा सो निकायको आंशिक लाभांश र आंशिक पूँजीको भुक्तानी मानिनेछ ।

(क) प्रचलित कानूनको प्रक्रिया पूरा गरी कुनै निकायले आफ्नो हित खरिद गरेको वा कुनै निकायको बिघटन भएको कारणबाट समेत सो निकायमा रहेको हितको खारेजी, मोचन वा समर्थनको सम्बन्धमा त्यस्तो निकायबाट कुनै वितरण गरिएको,

(ख) पूर्ण बिघटन भएकोमा बाहेक सो निकायको मुनाफाको अंशमा हिताधिकारीहरूको अधिकारको उपयुक्त अनुपातमा वितरणको गणना नभएको वा मनासिव रुपमा हुन नसकेको, र

(ग) सो निसर्गपछि सो वितरण प्राप्त गर्ने सो हिताधिकारी सो निकायसंग सम्बद्ध व्यक्ति नभएको ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै निकायमा रहेको कुनै हिताधिकारीको हित सो निकायले प्रचलित कानून बमोजिम मान्यता प्राप्त धितोपत्र बिनिमय बजार मार्फत खरिद गरी उक्त हिताधिकारीलाई गरेको वितरणमा सो उपदफा र दफा ५३ को व्यवस्था लागू हुने छैन ।

५६. <u>निकाय र हिताधिकारीबीचको कारोबार</u>: (१) दफा ४५ को अधीनमा रही कुनै निकाय तथा सो निकायको हिताधिकारीबीच एक अर्कामा वितरणको कुनै तरिका वा अन्य कुनै किसिमले सम्पत्तिको स्वामित्वको हस्तान्तरणबाट सम्पत्ति निसर्ग भएमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सम्पत्ति हस्तान्तरणकर्ताले सो सम्पत्तिको निसर्ग हुनुभन्दा तत्काल अघिको बजार मूल्य सरहको रकम सो निसर्गबाट प्राप्त गरेको मानिनेछ, र

(ख) सम्पत्ति हस्तान्तरण गरिलिने व्यक्तिको सो सम्पत्ति प्राप्त गर्दा खण्ड (क) मा उल्लेख भए बराबरको रकम लागत परेको मानिनेछ ।

(२) दफा ४५ को अधीनमा रही कुनै निकाय र सो निकायको कुनै हिताधिकारीबीच एक अर्कामा कुनै दायित्वको हस्तान्तरणबाट सो दायित्वको निसर्ग भएमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) दायित्व हस्तान्तरणकर्ताको सो दायित्व निसर्ग हुनुभन्दा तत्कालअघिको बजार मूल्य सरहको रकम सो दायित्व निसर्ग गर्दा लागत परेको मानिनेछ, र

(ख) दायित्व हस्तान्तरण गरिलिने सो व्यक्तिले दायित्व लिँदा खण्ड (क) मा उल्लेख भए बराबरको रकम प्राप्त गरेको मानिनेछ ।

(३) कुनै निकायले कुनै हिताधिकारीलाई लाभांशको रुपमा मुनाफा बाहेकको लाभांश वितरण गरेमा त्यस्तो लाभांशको रकमलाई सो निकायको आय गणना गर्दा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

तर तोकिएको कुनै अवस्थामा यो उपदफामा उल्लेख गरिएको कुरा लागू नहुने गरी व्यवस्था गर्न सकिनेछ ।

५७. **<u>नियन्त्रणमा परिवर्तन:</u>** (१) कुनै निकायको बिगत तीन वर्ष अघिसम्मको स्वामित्वको तुलनामा पचास प्रतिशत वा सोभन्दा बढी स्वामित्व परिवर्तन भएमा सो निकायले आफ्नो स्वामित्वको सम्पत्ति वा आफूले वहन गरेको दायित्व निसर्ग गरेको मानिनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लेख भए बमोजिम कुनै निकायको स्वामित्व परिवर्तन भएमा त्यस्तो परिवर्तन पछि सो निकायलाई देहायका कार्य गर्न अनुमति दिइने छैन:–

(क) स्वामित्वको परिवर्तन हुनुभन्दा अघि सो निकायबाट खर्च गरिएका दफा १४ को उपदफा (३) बमोजिम अगाडि सारिएको ब्याज कट्टा गर्न,

(ख) स्वमित्वको परिवर्तन हुनुभन्दा अघि सो निकायलाई हुन गएको नोक्सानी दफा २० बमोजिम कट्टा गर्न,

(ग) स्वामित्वका परिवर्तनपछि हुन गएको नोक्सानीलाई दफा २० को उपदफा (४), दफा ५९, वा ६० बमोजिम त्यस्तो स्वामित्वको परिवर्तन अघिको कुुनै आय वर्षमा पछाडि लैजान,

(घ) स्वामित्व परिवर्तन हुनुअघि दफा २४ को उपदफा (४) को खण्ड (क) बमोजिम कुनै रकम वा खर्च बापत हिसाब गरेको र स्वामित्वको परिवर्तन पछि सो रकम वा खर्चको दफा २४ को उपदफा (४) को खण्ड (ख) बमोजिम सच्चाएकोमा दफा २४ को उपदफा (४) बमोजिम समायोजन गर्न,

(ङ) स्वामित्वको परिवर्तन हुनुअघि दफा २५ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम कुनै रकमको हिसाब गरेको र स्वामित्वको परिवर्तनपछि सो रकम प्राप्त गर्ने अधिकार त्याग गरेको वा सो रकम कुनै व्यक्तिको ऋण दाबी भएकोमा त्यस्तो व्यक्तिले उक्त ऋणलाई डुबेको ऋण मानी अपलेखन गरेमा दफा २५ को उपदफा (१) बमोजिम समायोजन गर्न,

(च) स्वामित्वको परिवर्तन हुनुअघि सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्ग गर्दा हुन गएको घाटा स्वामित्वको परिवर्तनपछि सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट प्राप्त आम्दानीमा दफा ३६ बमोजिम घटाउन,

(छ) स्वामित्व परिवर्तन हुनुअघि दफा ६० को उपदफा (२) को खण्ड (ख) को उपखण्ड (१) बमोजिम प्रिमियमको हिसाब गरेकोमा र स्वामित्वको परिवर्तन पछि त्यस्तो प्रिमियम बिमितलाई फिर्ता दिएमा सो बमोजिम खर्च दाबी गर्न, वा

(ज) स्वामित्व परिवर्तन हुनुअघि विदेशी आयका सम्बन्धमा दाखिला गरेको करलाई दफा ७१ को उपदफा (३) बमोजिम आगामी वर्षमा सार्न ।

(३) कुनै निकायको स्वामित्वमा कुनै आय वर्षमा उपदफा (१) मा उल्लिखित किसिमले परिवर्तन भएमा सो आय वर्षको स्वामित्व परिवर्तन अघि र पछिको भागहरूलाई छुट्टाछुट्टै आय वर्षहरूको रुपमा मानिनेछ ।

५८. <u>लाभांश कर घटाउन नदिने व्यवस्था</u>: (१) कुनै निकायले देहाय बमोजिम लाभांश वितरण गरेमा लाभांश कर घटाउन प्रबन्ध गरेको मानिनेछः–

(क) चालू वा अपेक्षित मुनाफा संचित गरेकोमा,

(ख) हित प्राप्त गर्ने कुनै व्यक्तिले सो निकायको कुनै हित प्राप्त गर्छ र सो हित प्राप्तकर्ता वा निजको सम्बद्ध व्यक्तिले सो निकायको हालको वा साबिकको हिताधिकारीलाई वा निजको सम्बद्ध व्यक्तिलाई हित

प्राप्तिसंग सम्बन्धित भए वा नभए पनि र हित प्राप्तीको समयमा भुक्तानी भए वा नभए पनि कुनै भुक्तानी गरेकोमा,

(ग) सो भुक्तानी पूर्ण वा आंशिक रुपमा निकायको मुनाफामा प्रतिबिम्बित भएमा, वा

(घ) सो निकायबाट हित प्राप्तकर्ताले हित प्राप्त गरेपछि सो निकायले सो हित प्राप्तकर्तालाई लाभांश वितरण गरेकोमा र सो लाभांशले पूर्ण वा आंशिक रुपले सो मुनाफामा समेटेमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गरिएको लाभांश कर घटाउने प्रबन्ध अन्तर्गत कुनै निकायबाट लाभांश वितरण गरिएकोमा सो प्रबन्धलाई देहायसरह भएको मानिनेछः–

(क) हित प्राप्तकर्ता वा निजको सम्बद्ध व्यक्तिले गरेको भुक्तानीलाई सो व्यक्तिले गरेको भुक्तानी नमानी सो निकायले खण्ड (ख) मा उल्लिखित साबिक वा हालको हिताधिकारीलाई लाभांश वितरण गरे सरह मानिनेछ ।

(ख) सो निकायबाट हित प्राप्तकर्तालाई वितरण गरिएको लाभांश खण्ड (क) मा उल्लिखित लाभांशबाट सो भुक्तानी भनिएको रकम घटाई हुन आउने रकम बराबर भएको मानिनेछ ।

परिच्छेद–११

बैंकिङ्ग र बिमा व्यवसाय सम्बन्धी विशेष व्यवस्था

५९. **बैंकिङ्ग व्यवसाय**: (१) बैंकिङ्ग व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा सो व्यवसायबाट प्राप्त हुने आय वा नोक्सानीको गणना गर्दा सो व्यक्तिले सञ्चालन गरेको अन्य व्यवसाय भन्दा बैंकिङ्ग व्यवसायलाई भिन्न व्यवसायको रुपमा मानी छुट्टै गणना गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिलाई कुनै आय वर्षमा बैंकिङ्ग व्यवसायबाट नोक्सान भएमा सो व्यक्तिले त्यस्तो नोक्सानी सो व्यवसायको विगतका पांँच आय वर्षहरूको आयबाट तोकिए बमोजिम घटाउन पाउनेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम नोक्सानी घटाउँदा देहाय बमोजिम भएको हुनु पर्नेछः–

(क) विगत आय वर्षमा सो व्यवसायबाट प्राप्त कुनै आय भन्दा बढी हुन नहुने,

(ख) कूल योग नोक्सानीको रकमभन्दा बढी हुन नहुने,

(ग) दफा २० को प्रयोजनको लागि कट्टा गर्न नपाएको नोक्सानीको रकम घट्ने ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागि "बैंकिङ्ग व्यवसाय" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम बैंकिङ्ग कारोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरूले सञ्चालन गरेको बैंकिङ्ग कारोबार सम्झनु पर्छ ।

६०. **सामान्य बिमा व्यवसायः** (१) सामान्य बिमा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा सो व्यवसायबाट प्राप्त हुने आय वा नोक्सानी गणना गर्दा सो व्यक्तिले सञ्चालन गरेको अन्य व्यवसाय भन्दा बिमा व्यवसायलाई भिन्न व्यवसायको रुपमा मानी छुट्टै गणना गर्नु पर्नेछ ।

(२) सामान्य बिमा व्यवसाय गर्ने कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षको आयको गणना गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछः–

(क) आयतर्फ यस ऐन बमोजिम समावेश गर्नु पर्ने कुनै अन्य रकमहरूका अतिरिक्त देहायका रकमहरू पनि समावेश गर्नु पर्नेछः–

(१) सो व्यक्तिले सो वर्षमा सो व्यवसाय सञ्चालन गरी प्राप्त गरेको पुनर्बिमाको प्रिमियम लगायत बिमाको प्रिमियम बापतको रकम, र

(२) पुनर्बिमा, जमानत, सुरक्षण वा क्षतिपूर्तिको कुनै करार बापत खण्ड (ख) को उपखण्ड (१) बमोजिमका भुक्तानीबाट सो वर्षमा प्राप्त रकमहरू ।

(ख) खर्चतर्फ यस ऐन बमोजिम कट्टा गर्न पाउने रकमका अतिरिक्त देहायका रकमहरू पनि कट्टा गर्न पाउनेछः–

(१) सो व्यवसाय सञ्चालन गर्दा सो व्यक्तिबाट बिमकको हैसियतमा सो वर्षमा गरिएको भुक्तानीहरू, र

(२) सो वर्ष वा विगत वर्षमा सो व्यवसायबाट भएको आय गणना गर्दा खण्ड (क) को उपखण्ड (१) बमोजिम समावेश गरिएका सो वर्षमा बिमीतलाई फिर्ता दिइएका प्रिमियमहरू ।

(३) कुनै व्यक्तिलाई कुनै आय वर्षमा दर्ता भएको सामान्य बिमा व्यवसायबाट नोक्सानी भएमा सो व्यक्तिले त्यस्तो नोक्सानी सो व्यवसायको विगत पाँच आय वर्षहरूको आयबाट तोकिए बमोजिम घटाउन पाउनेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम नोक्सानी घटाउँदा देहाय बमोजिम भएको हुनु पर्नेछः–

(क) सो विगत आय वर्षमा सो व्यवसायबाट प्राप्त कुनै आय भन्दा बढी हुन नहुने,

(ख) कूलयोग नोक्सानीको रकमभन्दा बढी हुन नहुने,

(ग) दफा २० को प्रयोजनको लागि कट्टा गर्न नपाएको नोक्सानीको रकम घट्ने ।

<u>स्पष्टीकरण</u>: यस दफाको प्रयोजनको लागि "दर्ता भएको सामान्य बिमा व्यवसाय" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम नेपालमा दर्ता भई सामान्य बिमा कारोबार गर्ने बिमा व्यवसाय सम्झनु पर्छ ।

६१. <u>लगानी बिमा व्यवसाय</u>: (१) लगानी बिमा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा सो व्यवसायबाट प्राप्त हुने आय वा नोक्सानीको गणना गर्दा सो व्यक्तिले सञ्चालन गरेको अन्य व्यवसाय भन्दा लगानी बिमा व्यवसायलाई भिन्न व्यवसायको रुपमा मानी छुट्टै गणना गर्नु पर्नेछ ।

(२) लगानी बिमा व्यवसाय गर्ने कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षको आय गणना गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछः–

(क) देहायका रकमहरू बाहेक यस ऐन बमोजिम समावेश गर्न सकिने अन्य रकमहरू समावेश गर्नेः–

(१) सो व्यक्तिले सो व्यवसाय सञ्चालन गर्दा प्रिमियम लगायत बिमा प्रिमियम बापतको रुपमा सो आय वर्षमा प्राप्त गरेको पुनर्बिमाको रकम, र

(२) पुनर्बिमा, जमानत, सुरक्षण वा क्षतिपूर्तिको कुनै करार बापतको खण्ड (ख) को उपखण्ड (१) बमोजिमको भुक्तानीबाट सो वर्षमा प्राप्त रकमहरू ।

(ख) देहायका रकमहरू बाहेक यस ऐन बमोजिम कट्टी गर्न सकिने अन्य रकमहरू कट्टी गर्नेः–

(१) कुनै व्यक्तिले बिमकको हैसियतमा उक्त व्यवसाय सञ्चालन गर्दा गरेको भुक्तानीहरू, र

(२) खण्ड (क) को उपखण्ड (१) मा उल्लिखित बिमीतलाई फिर्ता भएको प्रिमियम ।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (क) को उपखण्ड (१) र (२) तथा खण्ड (ख) को उपखण्ड (१) र (२) मा उल्लिखित रकमहरू सो व्यक्तिको सम्पति वा दायित्व बापतका आम्दानी र खर्चहरूमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) कुनै व्यक्तिको लगानी बिमा व्यवसायको लगानी बिमा सम्झौता सो व्यक्तिको सम्पत्ति तथा दायित्व मानिने छैन ।

६२. **बिमाबाट प्राप्त रकमः** (१) कुनै व्यक्तिको आयको गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो ब्यक्तिले बिमाबाट प्राप्त गरेको रकमको सम्बन्धमा दफा ३१ मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि लगानी बिमाबाट प्राप्त लाभ सम्बन्धमा देहाय बमोजिम हुनेः–

(क) बासिन्दा व्यक्तिले त्यस्तो रकम भुक्तानी गरेको अवस्थामा बिमीत उपर अन्तिम रुपमा हुने कर कट्टीद्वारा कर लगाइनेछ, र

(ख) गैर बासिन्दा व्यक्तिले त्यस्तो रकम भुक्तानी गरेको अवस्थामा बिमितको आयमा सो रकम समावेश गरी गणना गर्नु पर्नेछ ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "लगानी बिमाबाट प्राप्त लाभ" भन्नाले सो बिमाको सम्बन्धमा कुनै व्यक्तिले लगानी बिमा बापत प्राप्त गरेको भुक्तानी सो व्यक्तिले तिरेको प्रिमियमभन्दा बढी भएजतिको रकमलाई सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद–१२

अवकाश बचत सम्बन्धी विशेष व्यवस्था

६३. **अवकाश कोषको स्वीकृति**: (१) अवकाश कोष राख्न चाहने बासिन्दा व्यक्तिले अवकाश कोष राख्ने स्वीकृतिको लागि विभाग समक्ष निवेदन दिएमा विभागले तोकिए बमोजिम स्वीकृति प्रदान गर्नेछ ।

(२) स्वीकृत अवकाश कोषको हिताधिकारी प्राकृतिक व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा सो कोषमा गरेको अवकाश योगदान आफ्नो करयोग्य आयबाट घटाई पाउन दावी गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफा बमोजिम कुनै आय वर्षमा कुनै व्यक्तिबाट घटाई पाउन दाबी गरिएको रकम तोकिएको अवकाश योगदानको सीमाभन्दा बढी हुने छैन ।

६४. **अवकाश कोषमा कर**: (१) अवकाश कोषको आय निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐन बमोजिम समावेश हुने वा कट्टी हुने रकमहरू कोषको आय गणना गर्दा समावेश वा कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

तर–

(क) सो कोषमा प्राप्त योगदान सो कोषको आम्दानी हुने छैन र त्यस्ता योगदानलाई गणनामा समावेश गरिने छैन ।

(ख) अवकाश भुक्तानीहरू सो कोषको खर्च हुने छैन र त्यस्ता भुक्तानीलाई आयको गणना गर्दा कट्टी गर्न पाईने छैन ।

(ग) कुनै हिताधिकारीको अवकाश कोषमा रहेको हित सो कोषको दायित्व हुने छैन ।

(२) स्वीकृत अवकाश कोषको आयमा कर लाग्ने छैन ।

(३) कुनै स्वीकृत अवकाश कोष त्यस्तो कोषको रुपमा नरहेमा त्यस्तो कोषले खण्ड (क) बमोजिमको रकमबाट खण्ड (ख) बमोजिमको रकम घटाई हुने रकममा कम्पनीलाई लाग्ने करको दर अनुसार हुन आउने रकम कर बुझाउनु पर्नेछः–

(क) सो कोषबाट स्वीकृत अवकाश कोषको रुपमा स्वीकृति प्राप्त गरेको मितिदेखि मान्यता समाप्त भएको मितिसम्मको अवधिबीच सो कोषमा जम्मा भएको सबै अवकाश योगदानहरू र उपदफा (२) लागू नभएको भए करयोग्य आय मानिने सबै आय रकम,

(ख) सो कोषबाट स्वीकृत अवकाश कोषको रुपमा स्वीकृति प्राप्त गरेको मितिदेखि मान्यता समाप्त भएको मितिसम्मको अवधिबीच सो कोषले भुक्तानी दिएको सबै अवकाश भुक्तानी रकम ।

६५. **<u>अवकाश भुक्तानीहरूः</u>** (१) कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको कुनै स्वीकृत अवकाश कोषमा रहेको हितबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) सो कोषमा रहेको हित बापत सो कोषले गरेका अवकाश भुक्तानीहरूलाई आयमा समावेस गर्नु पर्नेछ, र

(ख) खण्ड (क) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यदि त्यस्तो भुक्तानी एकमुष्ठ रुपमा गरिएको छ भने यसरी गरिएको भुक्तानी रकमबाट सो भुक्तानी रकमको पचास प्रतिशत वा पाँच लाख रुपैयाँमध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम घटाई हुने भूक्तानीलाई सो प्राकृतिक व्यक्तिको गैर व्यावसायिक करयोग्य सम्पत्तिको निसर्गबाट प्राप्त लाभ मानिनेछ ।

(२) कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको कुनै स्वीकृति नलिएको अवकाश कोषमा रहेको हितबाट भएको लाभ गणना गर्ने प्रयोजनका लागि देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) बासिन्दा व्यक्तिबाट रकम भुक्तानी गरिएकोमा अन्तिम रुपमा हुने कर कट्टीको रुपमा सो हिताधिकारी उपर सो रकममा कर लाग्नेछ, र

(ख) गैर बासिन्दा व्यक्तिले रकम भुक्तानी गरेकोमा सो हिताधिकारीको आय गणना गर्दा सो रकम समावेश गर्नु पर्नेछ ।

<u>स्पष्टीकरण</u>: यस दफाको प्रयोजनको लागि “स्वीकृति नलिएको अवकाश कोषमा रहेको हित बापत भएको लाभ” भन्नाले स्वीकृति नलिएको अवकाश कोषलाई सो कोषमा रहेको हित बापत हिताधिकारी प्राकृतिक व्यक्तिबाट बुझाइएको अवकाश योगदानहरूको रकमभन्दा सो कोषबाट सो व्यक्तिको हित बापत सो व्यक्तिलाई गरिएको अवकाश भुक्तानी बढी भए यस्तो बढी भए जतिको रकम सम्झनु पर्छ ।

६६. **<u>अवकाश कोषमा रहेको हित बापतका खर्च र आम्दानीहरू</u>**: (१) कुनै अवकाश कोषमा कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको हितको रुपमा रहेको कुनै सम्पत्ति बापत गरिएको खर्चमा देहायका रकम समावेस गर्नु पर्नेछः–

(क) सो प्राकृतिक व्यक्तिले हितको सन्दर्भमा गरेको सबै अवकाश योगदानहरू, र

(ख) सो कोषबाट दफा ६४ को उपदफा (३) बमोजिम कर दाखिला गरिएकोमा सो कोष स्वीकृत अवकाश कोषको रुपमा स्वीकृत भएको मितिदेखि मान्यता समाप्त भएको मितिसम्मको बीचको अवधिमा उपदफा (२) बमोजिम सो सम्पत्ति बापतका आम्दानीहरूमा समावेश गरिएको रकम ।

उपरोक्त रकमहरू दफा ३८ मा उल्लिखित खर्चमा समावेस भएको हुनु हुदैन ।

(२) कुनै स्वीकृत अवकाश कोषमा कुनै व्यक्तिको हितको रुपमा रहेको कुनै सम्पत्ति बापतका आम्दानीहरूमा सो हितका सम्बन्धमा गरिएका अवकाश योगदानहरू बापत दफा ६३ को उपदफा (२) बमोजिम सो व्यक्तिबाट दावी गरिएका छुटहरू समावेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद–१३

अन्तर्राष्ट्रिय कर

६७. **आयको स्रोत, नोक्सानी, लाभ र भुक्तानी**: (१) कुनै व्यक्तिको कुनै रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आयको स्रोतमा खण्ड (ख) मा उल्लिखित रकमभन्दा खण्ड (क) मा उल्लिखित रकम बढी भएको भए त्यस्तो बढी भएको रकमको हदसम्म नेपालमा रहेको स्रोत मानिनेछ ।

(क) सो आय गणना गर्दा समावेश गरिएका नेपालमा स्रोत भएका रकमहरू,

(ख) सो आय गणना गर्दा कट्टी गरिएका नेपालमा स्रोत भएका रकमहरू ।

(२) कुनै व्यक्तिको कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट हुन गएको नोक्सानीमा खण्ड (ख) मा उल्लिखित रकमभन्दा खण्ड (क) मा उल्लिखित रकम बढी भएको भए त्यस्तो बढी भएको रकमको हदसम्म नेपालमा रहेको स्रोत मानिनेछ ।

(क) सो व्यवसाय वा लगानीको आय गणना गर्दा कट्टी गरिने नेपालमा स्रोत भएका रकमहरू,

(ख) सो आय गणना गर्दा समावेश गरिएका नेपालमा स्रोत भएका रकमहरू ।

(३) आय गणना गर्दा समावेश गरिने रकमको देहायको अवस्थामा नेपालमा स्रोत भएको मानिनेछः–

(क) नेपालमा स्रोत रहेका सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट प्राप्त लाभबाट नेपालमा स्रोत रहेको सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट हुन गएको नोक्सानी घटाई हुन आउने दफा ७ को उपदफा (२) को खण्ड (ग) वा दफा ९ को उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिमका खूद लाभ,

(ख) नेपालमा रहेका सम्पत्ति वा नेपालमा बहन गर्नु पर्ने दायित्व समावेश भएकोमा दफा ७ को उपदफा (२) को खण्ड (घ) वा दफा ९ को उपदफा (२) को खण्ड (ग) मा उल्लेख भए बमोजिम आय गणना गर्दा समावेश गरिने लाभ र रकमहरू,

(ग) खण्ड (क) र (ख) को अधीनमा रही नेपालमा स्रोत रहेका प्राप्त भुक्तानीहरू ।

(४) नेपालमा रहेका सम्पत्ति वा नेपालमा बहन गर्नु पर्ने दायित्व समावेश भएकोमा सो सम्पत्ति वा दायित्वको निसर्गबाट हुन गएको लाभ वा नोक्सानीको स्रोत नेपालमा रहेको मानिनेछ ।

(५) आय निर्धारण गर्दा कट्टी गरिएका रकमहरूमा देहायका रकमहरू समावेश भएकोमा त्यस्ता रकमहरूको स्रोत नेपालमा भएको मानिनेछः–

(क) नेपालमा रहेका सम्पत्तिहरूका सम्बन्धमा दफा १५ को उपदफा (१) मा उल्लिखित लागतको खर्च कट्टी गर्न पाउने रकम,

(ख) नेपालमा रहेका सम्पत्तिका सम्बन्धमा दफा १६ को उपदफा (१) बमोजिमका खर्चहरू तथा दफा १९ बमोजिम कट्टी गर्न पाउने हदसम्मका खर्च रकमहरू, र

(ग) खण्ड (क) र (ख) का अधीनमा रही नेपालमा स्रोत रहेका भुक्तानीहरू ।

(६) देहायका भुक्तानीहरूको स्रोत नेपालमा रहेको मानिनेछः–

(क) बासिन्दा निकायबाट भुक्तानी दिइएको लाभांशहरू,

(ख) बासिन्दा व्यक्तिबाट तिरिएको ब्याज,

(ग) नेपालमा रहेको जमिनबाट प्राप्त प्राकृतिक स्रोतका सम्बन्धमा गरिएको वा त्यस्तो स्रोतको सन्दर्भमा गणना गरिएको प्राकृतिक स्रोत बापतको भुक्तानी,

(घ) नेपालमा रहेका कुनै सम्पत्तिको प्रयोग बापत भुक्तानी गरिएको वहाल रकम,

(ङ) कुनै ब्यक्तिले नेपालमा रहेका कुनै सम्पत्तिको प्रयोग कसैलाई गर्न दिए बापत वा सम्पत्ति प्रयोग गर्ने अधिकार वा त्यस्तो सम्पत्ति प्रयोग नगर्ने बन्देज माने बापत प्राप्त गरेको रोयल्टी,

(च) कुनै व्यक्तिबाट नेपालमा रहेको जोखिमको बिमा सम्बन्धमा भुक्तानी गरिएको साधारण बिमा बापतको रकम र सो व्यक्तिलाई साधारण बिमा बापत बुझाइएको प्रिमियम,

(छ) कुनै व्यक्तिले अन्तर चलान (ट्रान्ससिपमेन्ट) गरेको परिमाणस्वरुप बाहेक नेपालमा स्थल, सामुद्रिक वा हवाई यातायात वा चार्टर सेवा व्यवसाय सञ्चालन गरी देहाय बमोजिम प्राप्त गरेको भुक्तानीः–

(१) प्रस्थान गर्ने यात्रुहरूको ओसार पसार गर्ने, वा

नेपाल कानून आयोग

(२) डाक, पशुपंक्षी वा अन्य प्रत्यक्ष चल सम्पत्ति चलान गर्नेे ।

(ज) तार, रेडियो, अप्टिकल फाईवर वा भू–उपग्रह जस्ता सञ्चारको माध्यमबाट खबर वा सूचना सम्प्रेषण गर्ने व्यवसाय सञ्चालन गर्ने व्यक्तिले त्यस्ता खबर वा सूचना नेपालमा उत्पत्ति भएको वा नभएको जे भएपनि नेपालमा स्थापित संयन्त्रहरूबाट खबर वा सूचनाको सम्प्रेषणका सम्बन्धमा सो व्यक्तिले प्राप्त गरेको भुक्तानी,

(झ) रोजगार गर्न वा सेवा प्रदान गर्न वा सो कार्यहरूमा बन्देज माने बापत खण्ड (छ) वा (ज) मा उल्लेख नगरिएका किसिमका सेवा शुल्क लगायतका देहायका अवस्थाका भुक्तानीहरू:–

(१) भुक्तानीको स्थान जहाँसुकै भए पनि नेपालमा सो कार्यहरू भएमा, वा

(२) सो कार्यहरू जहाँसुकै भए पनि नेपाल सरकारले भुक्तानी दिने भएमा ।

(ञ) बासिन्दा व्यक्तिबाट भुक्तानी गरिएका खण्ड (झ) भित्र नपर्ने वार्षिक वृत्तिको रकम, लगानी बिमा बापतको रकम र अवकाश भुक्तानीको रकम तथा त्यस्तो रकमहरू सुनिश्चित गर्न बासिन्दा व्यक्तिलाई दिएको कुनै प्रिमियम वा अन्य भुक्तानी,

(ट) नेपालमा रहेको सम्पत्तिबाट सञ्चालित व्यवसाय वा लगानीका सम्बन्धमा प्राप्त गरिएका उपहारहरू, र

(ठ) माथि खण्ड (क), (ख), (ग), (घ), (ङ), (च), (छ), (ज), (झ), (ञ) र (ट) मा उल्लेख भए बाहेकका देहायका भुक्तानीहरू:–

(१) नेपालमा रहेको सम्पत्तिको निसर्गको सम्बन्धमा वा नेपालमा बहन गर्नु पर्ने दायित्व प्राप्त गर्ने सम्बन्धमा गरिएका भुक्तानीहरू, वा

नेपाल कानून आयोग

(२) नेपालमा सञ्चालित क्रियाकलापका सम्बन्धमा गरिएका भुक्तानीहरू ।

(७) माथिका उपदफाहरूमा लेखिए बमोजिम नेपालमा स्रोत भएका मानिने बाहेक कुनै आय, नोक्सानी, रकम, लाभ वा भुक्तानीलाई विदेशी स्रोत भएको मानिनेछ र त्यस्तो आय, नोक्सानी, रकम, लाभ वा भुक्तानीको स्रोत कुन विदेशी मुलुकमा रहेको छ भन्ने कुरा यकीन गर्ने प्रयोजनका लागि यस ऐनमा नेपाल भनी उल्लेख भएका सन्दर्भहरू कुनै खास विदेशी मुलुकको हकमा उल्लेख भएको सन्दर्भ सरह मानी लागू हुनेछन् ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि, –

(क) "नेपालमा रहेको सम्पत्ति" भन्नाले नेपालमा रहेका जग्गा जमीन वा भवनहरू तथा बासिन्दा व्यक्तिको कुनै विदेशी राष्ट्रमा रहेका जग्गा जमिन वा भवन बाहेकका सम्पत्ति वा सो व्यक्ति दफा ६९ बमोजिम नियन्त्रित विदेशी निकाय संग सम्बद्ध रहेमा सो निकायमा रहेको निजको हित समेत सम्झनु पर्छ ।

(ख) "नेपालमा बहन गर्नु पर्ने दायित्व" भन्नाले बासिन्दा व्यक्तिको दायित्व सम्झनु पर्छ ।

६८. **विदेशी स्थायी संस्थापनहरू:** (१) दफा ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐनका अन्य व्यवस्थाहरूको अधीनमा रही गैर बासिन्दा व्यक्तिको नेपालस्थित कुनै विदेशी स्थायी संस्थापनको आयमा लाग्ने कर दाखिला गर्ने जिम्मेवारी सोही संस्थापनको हुनेछ ।

(२) विदेशी स्थायी संस्थापनको आयबाट दफा ६९ बमोजिम सो संस्थापनको स्वामित्व भएको व्यक्तिको आय छुट्याउनु पर्नेछ ।

(३) गैर बासिन्दा व्यक्तिको नेपालस्थित विदेशी स्थायी संस्थापनले विदेश पठाएको आयमा दफा ३ को खण्ड (ख) मा उल्लेख भए बमोजिमको स्थायी संस्थापन उपर कर लाग्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(४) गैर बासिन्दा व्यक्तिको नेपालस्थित विदेशी स्थायी संस्थापनले कुनै आय वर्षमा विदेश पठाएको आय सो विदेशी स्थायी संस्थापनले सो वर्षमा वितरण गरेको लाभांश रकम बराबर हुनेछ ।

६९. **नियन्त्रित विदेशी निकायहरू**: (१) कुनै निकायले कुनै आय वर्षको अन्त्यमा नियन्त्रित विदेशी निकायको रुपमा सो निकायले सो वर्षमा भएको सम्वद्ध आयको लाभांश वितरण गरेमा आफ्ना हिताधिकारीहरूलाई समानुपातमा देहाय बमोजिम लाभांश वितरण गरेको मानिनेछः–

(क) लाभांश वितरण गर्दा सो आयमा रहने सो हिताधिकारीहरूको अधिकार अनुसार, वा

(ख) ती अधिकारहरू मनासिब रुपमा निश्चित नभएमा विभागले परिस्थिति अनुरुप उपयुक्त ठानेको तरिका अनुसार ।

(२) कुनै आय वर्षको अन्त्यमा नियन्त्रित विदेशी निकायको रुपमा रहेको निकायबाट सो आय वर्षमा उपदफा (१) बमोजिम बाहेक वितरण गरिएका लाभांशहरूमा कर लाग्ने छैन ।

(३) लाभांश वितरणको समयमा नियन्त्रित विदेशी निकायसंग सम्बद्ध रहेका हिताधिकारीहरूलाई सो निकायबाट उपदफा (१) बमोजिम वितरण गरिएको मानिने लाभांशको सम्बन्धमा देहाय बमोजिम भएको मानिनेछः–

(क) सो निकायको सम्बद्ध आयको किसिम र स्रोत सरहको विशेषता भएको, र

(ख) सो निकायको सम्बद्ध आयको प्रत्येक किसिम र स्रोत मध्येबाट समानुपातिक रुपमा वितरण गरेको ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम वितरण गरिएको मानिने रकमका सम्बन्धमा उपदफा (५) वा दफा ५२ को उपदफा (५) बमोजिम दाखिला गरिएको मानिने समेत कुनै नियन्त्रित विदेशी निकायबाट दाखिला गरिएको कुनै कर सो निकायसंग सम्बद्ध हिताधिकारीका लागि छुट्याउनु पर्नेछ ।

(५) बाँडफाँडको समयमा उपदफा (४) बमोजिम छुट्याइएको कर हिताधिकारीले दाखिला गरेको मानिनेछ र त्यस्तो करका लागि हिताधिकारीले दफा ७१ मा व्यवस्था गरिए बमोजिम कर मिलान गर्ने सुविधा पाउन सक्नेछ ।

(६) वितरणको समयमा उपदफा (१) बमोजिम हिताधिकारीलाई वितरण गरिएको मानिने रकमलाई सो प्रापक हिताधिकारीको सो वितरण गर्ने निकायमा हितको रुपमा रहेको कुनै सम्पत्ति वा दायित्व बापतको खर्चमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(७) वितरणको समयमा उपदफा (२) बमोजिम कर छुट पाउने हिताधिकारीलाई वितरण गरिएको लाभांशलाई प्रापक हिताधिकारीको सो वितरण गर्ने निकायमा हितको रुपमा रहेको कुनै सम्पत्ति वा दायित्व बापतको आम्दानीमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(८) यस ऐनको प्रयोजनको लागि दाखिला गरेको विदेशी आयकरलाई वा उपदफा (५) वा दफा ५२ को उपदफा (५) बमोजिम कुनै नियन्त्रित विदेशी निकायले दाखिला गरे सरह मानिएको विदेशी आयकरलाई सो निकायले यस ऐन बमोजिम दाखिला गरेको वा दाखिला गरे सरह मानिएको कर रकम मानिनेछ ।

<u>**स्पष्टीकरण:**</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि,–

(क) "सम्बद्ध आय" भन्नाले कुनै आय वर्षमा कुनै नियन्त्रित विदेशी निकायको करयोग्य आय गणना गर्दा सो निकायलाई बासिन्दा निकाय भए सरह मानी गणना गरिएको करयोग्य आय सम्झनु पर्छ ।

(ख) "नियन्त्रित विदेशी निकाय" भन्नाले कुनै आय वर्षमा कुनै बासिन्दा व्यक्तिको प्रत्यक्ष रुपमा वा एक वा बढी मध्यस्थ गैर बासिन्दा निकायहरूको माध्यमबाट अप्रत्यक्ष रुपमा हित रहेको कुनै गैर बासिन्दा निकायलाई जनाउँछ र सो व्यक्ति सो निकायसंग सम्बद्ध रहेको छ वा सो सम्बद्ध मानिने व्यक्ति तथा कुनै अन्य बढीमा चार बासिन्दा व्यक्तिहरू सो निकायसंग सम्बद्ध भएको भए त्यस्तो निकायलाई पनि नियन्त्रित विदेशी निकाय सम्झनु पर्छ ।

७०. **नेपालमा जल यात्रा, हवाई यातायात वा दूर सञ्चार सेवा उपलब्ध गराउने गैर बासिन्दालाई लाग्ने करः** (१) जल यात्रा सञ्चालन, चार्टर सेवा सञ्चालन वा हवाई यातायात सञ्चालन गर्ने गैर बासिन्दा व्यक्तिको कुनै आय वर्षको करयोग्य आयमा सो वर्षमा अन्तर चलान (ट्रान्ससिपमेन्ट) बाट प्राप्त रकम बाहेक देहायका कार्यहरूबाट प्राप्त रकमहरू समावेश गर्नु पर्नेछः–

(क) नेपालबाट प्रस्थान हुने यात्रुहरूको ओसार पसार, वा

(ख) नेपालबाट चलान गरिएको डाँक, पशुपंक्षी वा मालसामानको ओसार पसार ।

(२) तार, रेडियो, अप्टिकल फाइवर वा भू–उपग्रह सञ्चारको व्यवसाय सञ्चालन गर्ने गैर बासिन्दा व्यक्तिको कुनै आय वर्षको करयोग्य आयमा नेपालमा स्थापित संयन्त्रबाट गरिएको नेपालमा उत्पत्ति भएको वा नभएको खबर वा सूचनाको सम्प्रेषणबाट प्राप्त रकमहरू समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम कुनै गैर बासिन्दा व्यक्तिको करयोग्य आयमा समावेश गरिने रकमहरूमा अनुसूची–१ को दफा २ को उपदफा (७) मा तोकिएको दरले कर लाग्नेछ ।

तर,

(क) सो व्यक्तिको कुनै बाँकी करयोग्य आयका सम्बन्धमा दाखिला गर्नु पर्ने कर गणना गर्दा ती रकमहरूलाई गणना गर्नु पर्नेछैन,

(ख) ती रकमहरूको गणनासंग सम्बन्धित खर्चहरू सो बाँकी करयोग्य आय गणना गर्दा कट्टी गर्न पाइने छैन, र

(ग) ती रकमहरूका सम्बन्धमा यस दफा बमोजिम सो व्यक्तिबाट दाखिला गर्नु पर्ने कर रकमबाट सो व्यक्तिले कुनै पनि कर मिलान गर्ने सुविधा पाउने छैन ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "गैर बासिन्दा व्यक्ति" भन्नाले नेपाल बाहिर मुख्य कार्यालय रहेको सम्बद्ध निकायहरूको समूहभित्र रहेको बासिन्दा निकाय सम्झनु पर्छ ।

७१. **वैदेशिक कर मिलान:** (१) कुनै बासिन्दा व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा दाखिला गरेको कुनै विदेशी आय कर सो व्यक्तिको निर्धारणयोग्य विदेशी आय बापत दाखिला गरिएको करको हदसम्म सो आय वर्षमा सो विदेशी आयकर बापत कर मिलानको दावी गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दावी गरिएको विदेशी कर मिलानको गणना गर्दा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ:–

(क) प्रत्येक देशको स्रोतको निर्धारणयोग्य विदेशी आयकालागि छुट्टाछुट्टै गणना गर्नु पर्नेछ, र

(ख) प्रत्येक गणनाका सम्बन्धमा सो वर्षमा उक्त व्यक्तिको नेपालको करको औसत दरभन्दा निर्धारणयोग्य विदेशी आयका हकमा बढी करको दरले सो विदेशी कर मिलानको दावी गर्न पाइने छैन ।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ख) मा व्यवस्था गरिएको सीमाको कारणले उपदफा (१) बमोजिम विदेशी कर मिलान गर्न पाउने सुविधा प्रदान नगरिने कुनै व्यक्तिको निर्धारणयोग्य विदेशी आयका सम्बन्धमा दाखिला गरेको कुनै विदेशी आयकरलाई देहाय बमोजिम गर्न पाइनेछ:–

(क) आगामी वर्षमा सार्न सकिने, र

(ख) यस्तो विदेशी आय भएको देशमा स्रोत रहेको सो व्यक्तिको भावी आयवर्षको निर्धारणयोग्य विदेशी आयका सम्बन्धमा दाखिला गरेको मानिने ।

(४) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै आय वर्षको लागि कुनै व्यक्तिले सो वर्षमा पाउने विदेशी कर मिलानको दावी छोडी यस्तो मिलान सुविधा उपलब्ध रहेको विदेशी आयकर बापतको रकम खर्च दावी गर्न पनि सक्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

<u>स्पष्टीकरण</u>: यस दफाको प्रयोजनको लागि,–

(क) “निर्धारणयोग्य विदेशी आय” भन्नाले कुनै आय वर्षमा कुनै बासिन्दा व्यक्तिको सो वर्षमा कुनै रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट भएको सो व्यक्तिको निर्धारणयोग्य आयमा समावेश गरिने देहाय बमोजिमको आय सम्झनु पर्छः–

(१) विदेशी स्रोतबाट भएको आय, वा

(२) जुनसुकै स्रोतको भए तापनि दफा ६९ अन्तर्गत सो बासिन्दा व्यक्तिलाई वितरण गरिएको मानिने गैर बासिन्दा व्यक्तिको आय ।

(ख) “नेपालको करको औसत दर” भन्नाले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यक्तिको कुनै विदेशी कर मिलान गर्नु अगावै सो वर्षमा सो व्यक्तिको करयोग्य आयको दफा ३ को खण्ड (क) मा उल्लिखित व्यक्तिले सो वर्षमा दाखिला गर्नु पर्ने करको गणना गरिने नेपालको करको दर सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद–१४

<u>कर प्रशासन तथा आधिकारिक कागजात</u>

७२. **<u>विभाग</u>**: (१) यस ऐनको कार्यान्वयन तथा प्रशासन गर्ने कामको लागि विभाग जिम्मेवार हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित विभागको जिम्मेवारी पूरा गर्ने कार्यमा विभागलाई सघाउ पु–याउन नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी विभाग मातहतमा आन्तरिक राजश्व कार्यालय स्थापना गर्न र ती कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्र तोक्न सक्नेछ । यसरी कार्यक्षेत्र तोकिएका कार्यालयहरू विभागकै अङ्गका रुपमा रहेको मानिनेछन् ।

(३) विभागमा देहाय बमोजिमका अधिकृत तथा अन्य कर्मचारीहरू रहन सक्नेछन्:–

(क) महा–निर्देशक,

(ख) आवश्यक संख्यामा उप–महानिर्देशक, प्रमुख कर प्रशासक, निर्देशक, प्रमुख कर अधिकृत, कर अधिकृत तथा अन्य अधिकृत, र

(ग) अन्य कर्मचारी ।

(४) नेपाल सरकारले दिएको निर्देशनको अधीनमा रही महानिर्देशकले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) यस ऐन बमोजिम विभागलाई प्राप्त कुनै पनि अधिकारको प्रयोग गर्न,

(ख) उपदफा (५) र (६) को अधीनमा रही खण्ड (क) बमोजिमको अधिकार कुनै अर्को अधिकृतले प्रयोग गर्न पाउने गरी अधिकार प्रत्यायोजन गर्न,

(ग) आन्तरिक राजश्व कार्यालय नरहेको ठाउँमा खण्ड (क) बमोजिमको अधिकारमध्ये दफा ७५ बमोजिम सार्वजनिक परिपत्र जारी गर्न, दफा ७७ बमोजिमको कागजात तोक्न, दफा ११५ को उपदफा (५) बमोजिम कुनै पुनरावलोकनीय निर्णयलाई स्थगनमा राख्न वा अन्य तवरले प्रभावित गर्न, दफा ११५ को उपदफा (७) बमोजिम कुनै व्यक्तिले दिएको निवेदनमा उल्लिखित कुराहरूलाई पूर्ण वा आंशिक रुपमा स्वीकार वा अस्वीकार गर्न, दफा १२९ बमोजिम कसूर थपेर जोड्न वा दफा ८२ बमोजिम कुनै अधिकृतलाई अख्तियारी दिन बाहेक अन्य सबै वा केही अधिकार निजामती सेवाको कुनै अधिकृत कर्मचारीले प्रयोग गर्न पाउने गरी तोक्न ।

(५) नेपाल सरकार वा महानिर्देशकले दिएको निर्देशनको अधीनमा रही उप–महानिर्देशक, प्रमुख कर प्रशासक, निर्देशक, प्रमुख कर अधिकृत तथा कार्यालय प्रमुखको रुपमा रहने कर अधिकृतले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) यस ऐन बमोजिम विभागलाई प्राप्त अधिकारमध्ये दफा ७५ बमोजिम सार्वजनिक परिपत्र जारी गर्न, दफा ७७ बमोजिमको कागजात तोक्न, दफा ११५ को उपदफा (५) बमोजिम कुनै पुनरावलोकनीय निर्णयलाई स्थगनमा राख्न वा अन्य तवरले प्रभावित गर्न, दफा ११५ को उपदफा (७) बमोजिम कुनै व्यक्तिले दिएको निवेदनमा उल्लिखित कुराहरूलाई पूर्ण वा आंशिक रुपमा स्वीकार वा अस्वीकार गर्न्न वा दफा १२९ बमोजिम कसूर थपेर जोडन बाहेक अन्य अधिकारहरू प्रयोग गर्न, र

(ख) उपदफा (६) को अधीनमा रही विभागको कुनै अर्को अधिकृतले प्रयोग गर्न पाउने गरी त्यस्तो अधिकार प्रत्यायोजन गर्न ।

(६) महानिर्देशक, उप–महानिर्देशक, प्रमुख कर प्रशासक, निर्देशक, प्रमुख कर अधिकृत वा कार्यालय प्रमुखको रुपमा रहने कर अधिकृत बाहेकको विभागको कुनै अर्को अधिकृतले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) देहायका अधिकारहरू बाहेक विभागलाई भएको अधिकारहरूमध्ये सो अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गरिएका कुनै अधिकारको प्रयोग गर्न सक्नेछः–

(१) दफा ७५ बमोजिम सार्वजनिक परिपत्र जारी गर्न, दफा ७७ बमोजिमको कागजात तोक्न, दफा ११५ को उपदफा (५) बमोजिम कुनै पुनरावलोकनीय निर्णयलाई स्थगनमा राख्न वा अन्य तवरले प्रभावित गर्न, दफा ११५ को उपदफा (७) बमोजिम कुनै व्यक्तिले दिएको निवेदनमा उल्लिखित कुराहरूलाई पूर्ण वा आंशिक रुपमा स्वीकार वा अस्वीकार गर्न वा दफा १२९ अन्तर्गत कसूर थपेर जोडन, वा

(२) दफा ८२ बमोजिम कुनै अधिकृतलाई अख्तियारी दिन वा दफा १०९ बमोजिम सूचना जारी गर्न, र

(ख) आफूलाई प्रत्यायोजन गरिएको कुनै अधिकार पुनः प्रत्यायोजन गर्न सक्ने छैन ।

७३. **अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौताहरूः** (१) कुनै व्यक्तिको कुनै आयमा यस ऐन वा प्रचलित कानून बमोजिम कर लाग्ने व्यवस्था भएको र सोही आयमा विदेशी मुलुकमा पनि कर लाग्ने रहेछ भने यस्तो दोहोरो कर नलाग्ने गर्न नेपाल सरकारले विदेशी सरकारसित अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता गर्न सक्नेछ ।

(२) नेपालसंग सम्पन्न भएका कुनै अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता बमोजिम अर्को देशको सक्षम अधिकारीले सो अर्को देशको कर कानून अन्तर्गत कुनै बक्यौता राख्ने व्यक्तिले बुझाउनु पर्ने रकम नेपालमा संकलन गरिदिन विभागलाई अनुरोध गरेको अवस्थामा यो उपदफा लागू हुनेछ ।

(३) उपदफा (२) लागू हुने अवस्थामा विभागले सो सक्षम अधिकारीलाई सो रकम पठाउने प्रयोजनको लागि कर बक्यौता राख्ने सो व्यक्तिलाई लिखित रुपमा सूचना गरी सो सूचनामा उल्लेख गरिएको मितिभित्रमा त्यस्तो रकम विभागमा दाखिला गर्न लगाउन सक्नेछ ।

(४) कुनै अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौतामा नेपालले आय वा भुक्तानीमा छुट दिनु पर्ने वा आय वा भुक्तानीमा करको घटाइएको दर लगाउनु पर्ने गरी व्यवस्था गरिएको भएमा यो उपदफा लागू हुनेछ ।

(५) उपदफा (४) लागू भएको अवस्थामा देहाय बमोजिमको कुनै निकायलाई कर छुट वा कर कट्टीको सुविधा उपलब्ध हुने छैनः–

(क) सो सम्झौताको प्रयोजनको लागि सो सम्झौताको अर्को पक्ष रहेको राष्ट्रको बासिन्दा मानिने निकाय, र

(ख) सो निकायको निहित स्वामित्वको पचास प्रतिशत वा सोभन्दा बढी हिस्सा प्राकृतिक व्यक्तिहरूद्वारा वा कुनै प्राकृतिक व्यक्तिको हित नरहेको निकायहरूद्वारा ग्रहण गरिएको, र सो सम्झौताको प्रयोजनको

लागि सो व्यक्तिहरू वा निकायहरू सो सम्झौताको अर्को पक्ष रहेको राष्ट्रको वा नेपालको पनि बासिन्दा नभएको ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता" भन्नाले देहायको व्यवस्था गर्ने कुनै विदेशी सरकारसंग सम्पन्न गरिएको नेपालको हकमा लागू भएको कुनै सन्धि वा सम्झौता सम्झनु पर्छ:–

(क) दोहोरो करबाट मुक्ति दिने र वित्तीय छल निरोध गर्ने, वा

(ख) कर दायित्वको कार्यान्वयनमा पारस्परिक प्रशासनिक सहायता प्रदान गर्ने ।

७४. **करदाताको अधिकार:** (१) करदाताले यस ऐन बमोजिम पूरा गर्नु पर्ने कर्तव्य पूरा नगरी उपदफा (२) मा उल्लिखित कुनै पनि अधिकारको उपभोग गर्न पाउने छैन ।

(२) करदातालाई यस ऐन बमोजिम कर वुझाउने सन्दर्भमा देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछ:–

(क) सम्मानपूर्वक व्यवहारको अधिकार,

(ख) करसम्बन्धी कुराहरूको सूचना प्रचलित कानून बमोजिम प्राप्त गर्ने अधिकार,

(ग) करसम्बन्धी कुरामा सफाईको सवूद पेश गर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार,

(घ) प्रतिरक्षाको लागि कानून व्यवसायी वा लेखापरीक्षक मुकरर गर्ने अधिकार, र

(ङ) करसम्बन्धी गोपनीय कुराहरू यस ऐनमा उल्लेख भए बाहेक अनतिक्रम्य हुने अधिकार ।

नेपाल कानून आयोग

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "करदाता" भन्नाले दफा ३ मा उल्लेख भए बमोजिम कर लगाई असुल उपर गरिने व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

७५. **सार्वजनिक परिपत्र:** (१) यस ऐनको कार्यान्वयनमा एकरुपता ल्याई कर प्रशासनलाई सरल बनाउन र विभागका अधिकृतहरू लगायत यस ऐनबाट प्रभावित हुने व्यक्तिहरूलाई मार्गनिर्देशन दिन विभागले यस ऐनमा भएका व्यवस्थाहरूको सम्बन्धमा व्याख्यासहित लिखित सार्वजनिक परिपत्रहरू जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) विभागले उपदफा (१) बमोजिम जारी गरिएका परिपत्रहरू सर्वसाधारणको जानकारीका लागि विभागमा वा विभागले आवश्यक्तानुसार अन्य कुनै स्थानमा वा कुनै माध्यमद्वारा उपलब्ध गराउनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम जारी गरिएको कुनै परिपत्र रद्द नगरिएसम्म सो परिपत्र बमोजिम कारवाही गर्न विभाग वाध्य हुनेछ ।

७६. **पूर्वादेश:** (१) कुनै व्यक्तिले आफूद्वारा प्रस्तावित वा आफूले मानेको कुनै प्रबन्धका सम्बन्धमा यो ऐन लागू हुने अवस्था बारे कुनै द्विविधा निराकरणका लागि विभागसमक्ष लिखित रुपमा निवेदन दिएमा विभागले सो व्यक्तिलाई लिखित रुपमा सूचित गरी विभागको धारणा तोकिए बमोजिम पूर्वादेशद्वारा जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐनको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा देखापरेको कुनै द्विविधासम्बन्धी विषय अदालतमा बिचाराधीन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भई सकेको अवस्थामा त्यस्तो विषयमा विभागले उपदफा (१) बमोजिमको पूर्वादेश जारी गर्न सक्ने छैन ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम पूर्वादेश जारी गर्नु अगावै कुनै व्यक्तिले देहाय बमोजिम गरेमा सो व्यक्तिलाई दिएको पूर्वादेश वहालरहेसम्म सो आदेश बमोजिम यस ऐनको कार्यान्वयन गर्न विभाग वाध्य हुनेछ:–

(क) सो आदेशसंग सम्बद्ध विषयको पूर्ण यथार्थ विवरण विभागसमक्ष प्रस्तुत गरेमा, र

(ख) सो आदेशको लागि सो व्यक्तिले दिएको निवेदनमा उल्लिखित बूँदा अनुरुपको प्रबन्ध भएमा ।

(४) दफा ७५ बमोजिम जारी गरिएका सार्वजानिक परिपत्र र उपदफा (१) बमोजिम जारी गरिएका पूर्वादेश एक आपसमा बाझिएमा पूर्वादेश जारी गरिएको व्यक्तिको हकमा पूर्वादेशमा उल्लिखित कुराहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

(५) उपदफा (१) बमोजिमको पूर्वादेश जारी गर्नुअघि विभागले निवेदकलाई आफैं वा आफ्नो प्रतिनिधि उपस्थित भै कुनै अपुग विवरण भएमा पेश गर्ने मौका दिनसक्नेछ ।

७७. **<u>कागजातको ढाँचा</u>**: (१) यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावली बमोजिम आवश्यक पर्ने तथा यस ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने सूचना, विवरण तथा जानकारीहरू समावेश हुने गरी विभागले समय समयमा आवश्यक कागजात, आयविवरण लगायतका विवरणहरू, कर कट्टी विवरण दाखिला गर्ने तरिका र ढाँचा तथा अभिलेखको ढाँचा तोक्न सक्नेछ ।

(२) विभागले उपदफा (१) बमोजिमका ढाँचाहरू सर्वसाधारणको जानकारीको लागि विभागमा र विभागले निर्धारण गरेका अन्य स्थानमा तथा अन्य माध्यमबाट उपलब्ध गराउनेछ ।

७८. **<u>स्थायी लेखा नम्बर:</u>** (१) यस ऐनको अधीनमा रही कुनै व्यक्तिको पहिचान गर्ने प्रयोजनका लागि विभागले सो व्यक्तिलाई स्थायी लेखा नम्बर भनिने एउटा परिचय संख्या जारी गर्नेछ ।

(२) विभागले कुनै पनि व्यक्तिलाई यस ऐनको प्रयोजनको लागि प्रयोग गरिने कुनै आय विवरण, विवरण, कथन वा अन्य कागजातमा आफ्नो स्थायी लेखा नम्बर उल्लेख गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

(३) नेपाल सरकारले कुनै व्यक्तिले स्थायी लेखा नम्बर देखाउनु पर्ने वा उल्लेख गर्नु पर्ने अवस्था तोक्न सक्नेछ ।

७९. **<u>कागजातको तामेली:</u>** (१) यस ऐन बमोजिम कुनै व्यक्तिलाई दिनु बुझाउनु पर्ने कुनै पनि कागजात देहायको अवस्थामा सो व्यक्तिलाई बुझाइएको वा दिइएको मानिनेछ:–

(क) कुनै व्यक्तिको फ्याक्स नम्बर वा इ–मेल ठेगानामा पठाएको,

(ख) व्यक्तिगत रुपमा जसलाई वुझाउनु पर्ने हो उसैलाइ वुझाएको वा निकायको हकमा निकायको प्रबन्धकलाई वुझाएको, वा

(ग) व्यक्तिको थाहा भएसम्मको आवास, कार्यालय, व्यवसाय वा अन्य ठेगानामा हुलाकबाट रजिष्ट्री गरी पठाएको ।

(२) विभागको अधिकारप्राप्त अधिकृतको नाम र पद खुल्ने गरी दस्तखत गरिएको, कम्प्यूटर प्रविधिबाट इनक्रीप्ट वा इनकोड गरिएको, छाप लगाइएको वा सो कागजातमा लेखी यस ऐन बमोजिम जारी गरिएको, तामेली गरिएको वा दिइएको कागजातलाई रीतपूर्वकको मानिनेछ ।

८०. **त्रुटीपूर्ण कागजात:** (१) यस ऐन बमोजिम जारी गरिएको देहायको कुनै कागजात त्रुटीपूर्ण मानिने छैनः–

(क) मूलभूत रुपमा यस ऐन अनुकूल भएमा, र

(ख) जुन व्यक्तिलाई सो कागजातमा सम्बोधित गरिएको छ सो व्यक्तिलाई सामान्य रुपमा सो कागजातमा लक्षित गरिएको भएमा ।

(२) यस ऐन बमोजिम विभागले जारी गरेको कुनै कागजातमा कुनै त्रुटी भएमा र सो त्रुटीबाट यस ऐनको ब्याख्या वा कुनै व्यक्ति विशेषको तथ्य सम्बन्धी कुनै विवाद नभएमा त्यस्तो त्रुटी सच्याउने प्रयोजनको लागि विभागले उक्त कागजातमा संशोधन गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद–१५

अभिलेख र सूचना संकलन

८१. **कागजातको अभिलेख राख्ने:** (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनुपर्ने दायित्व भएको प्रत्येक व्यक्तिले विभागबाट तोकिएको प्रकार, ढाँचा, लेखापरीक्षणको प्रमाणीकरण वा अन्य प्रकारले गर्नु पर्ने प्रमाणीकरण तथा प्रमाणित गर्ने कागजातहरूका अतिरिक्त देहाय बमोजिमका आवश्यक कागजातहरू नेपालमा खडा गरी राख्नु पर्नेछः–

(क) यस ऐन बमोजिम विभागमा पेश गर्नु पर्ने आय विवरण वा अन्य कुनै कागजातहरूलाई पुष्ट्याई गर्ने आवश्यक सूचना तथा कागजात,

(ख) निजले बुझाउनु पर्ने कर निर्धारण गर्न सघाउ पु–याउने कागजात,

(ग) खर्च कट्टीलाई पूष्ट्याइँ गर्ने कागजात ।

(२) विभागले लिखित रुपमा सूचना जारी गरी अन्यथा तोकेकोमा बाहेक यस दफा बमोजिमका कागजातहरू सम्बन्धित आय वर्ष समाप्त भएको मितिले कम्तीमा पाँच वर्षको अवधिसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको कुनै कागजात नेपाली वा अंग्रेजी भाषामा नभएमा विभागले लिखित सूचना जारी गरी सम्बन्धित व्यक्तिलाई निजको आफ्नै खर्चमा त्यस्तो कागजातलाई प्रचलित कानून बमोजिम मान्यता प्राप्त अनुबादकबाट नेपाली भाषामा गरिएको अनुवादप्रति पेश गर्न लगाउन सक्नेछ ।

८२. **<u>विभागले जानकारी प्राप्त गर्न सक्ने</u>**: (१) यस ऐनको कार्यान्वयन गर्नको लागि विभागको अधिकृतले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) प्रचलित कानूनको अधीनमा रही नेपालमा अवस्थित कुनै पनि परिसर, स्थान, कागजात वा अन्य सम्पत्तिमा पूर्ण वा निर्वाध पहुँच प्राप्त गर्न,

(ख) खण्ड (क) बमोजिम पहुँच प्राप्त गरेको कागजातका इलेक्ट्रोनिक प्रति लगायत कागजको कुनै अंश वा प्रतिलिपि प्राप्त गर्न,

(ग) खण्ड (क) बमोजिम पहुँच प्राप्त गरेको कागजात यस ऐन बमोजिम कुनै व्यक्तिको कर दायित्व निर्धारण गर्न आवश्यक हुने खालको प्रमाण हो भन्ने सम्बन्धित अधिकृतलाई लागेमा त्यस्तो कागजात आफ्नो कब्जामा लिन, र

(घ) कागजातमा पहुँच भएको कुनै व्यक्तिलाई त्यस्तो कागजातको प्रतिलिपि उपलब्ध गराईदिन अनुरोध गरेकोमा सो व्यक्तिले उपलब्ध नगराएकोमा खण्ड (क) बमोजिम त्यस्ता कागजातमा पहुँच प्राप्त गर्न

त्यस्ता कागजात कुनै पनि रुपमा कुनै सम्पत्तिमा राखीएकोछ भन्ने सो अधिकृतलाइ लागेमा त्यस्तो सम्पत्ति आफ्नो कब्जामा लिन ।

(२) कुनै पनि अधिकृतले विभागबाट लिखित रुपमा अख्तियारी प्राप्त नगरी उपदफा (१) बमोजिमको कुनै पनि अधिकारको प्रयोग गर्न पाउने छैन । कुनै अधिकृतले उपदफा (१) बमोजिमको अधिकारको प्रयोग गरी कुनै परिसर वा स्थानमा प्रवेश गर्दा सो परिसर वा स्थानको कब्जा गर्ने व्यक्तिले वा सम्बन्धित कुनै कागजात वा सम्पत्तिमा पहुँच भएको व्यक्तिले विभागको अख्तियारी देखाउन अनुरोध गरेमा त्यस्तो अधिकृतले निजहरूलाई त्यस्तो अख्तियारी देखाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको अधिकार प्रयोग गरी कुनै परिसर वा स्थानमा प्रवेश गर्ने विभागको कुनै अधिकृतले अनुरोध गरेमा त्यस्तो परिसर वा स्थानको कब्जा गर्ने व्यक्ति वा सम्बन्धित कागजात वा सम्पत्तिमा पहुँच भएको व्यक्तिले सो अधिकारको प्रभावकारी प्रयोगका लागि सबै समुचित सुविधा तथा सहायता उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(४) विभागले उपदफा (१) को खण्ड (ग) वा (घ) बमोजिम कब्जामा लिएको कागजात वा सम्पत्ति देहायको समयसम्म आफ्नो कब्जामा लिन सक्नेछः–

(क) उपदफा (१) को खण्ड (ग) बमोजिम कब्जामा लिएको कुनै कागजात कुनै व्यक्तिको कर दायित्व निर्धारण गर्न वा यस ऐन बमोजिम अन्य कुनै कारवाहीको लागि आवश्यक पर्ने समयसम्म, र

(ख) उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम कब्जामा लिएको सम्पत्ति विवादित कागजातमा पहुँच प्राप्त गरी कब्जामा नलिएसम्मको समयसम्म ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम जुन व्यक्तिको कागजात कव्जामा लिइएको छ सो व्यक्तिले त्यस्तो कागजातको जाँच गर्न सक्नेछ र विभागले तोके बमोजिमको सुपरिवेक्षणमा सम्बन्धित व्यक्तिकै खर्चमा कार्यालय समयभित्र त्यस्तो कागजातको प्रतिलिपि वा अंश उतार गरी लिन सक्नेछ ।

(६) यस ऐनको कार्यान्वयनकोलागी आवश्यक पर्ने कागजातहरूमा पहुँच प्राप्त गर्ने सम्बन्धमा विशेषाधिकार सम्बन्धी वा सार्वजनिक हित सम्बन्धी जुनसुकै व्यवस्था गरिएको भए तापनि तत्सम्बन्धमा यस दफामा लेखिएको व्यवस्था लागू हुनेछ ।

<u>स्पष्टीकरण:</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि "कब्जा गर्ने व्यक्ति" भन्नाले कुनै परिसर वा स्थानका सम्बन्धमा सो परिसर वा स्थानको स्वामित्व भएको व्यक्ति, प्रबन्धक वा त्यहाँ रहेको अन्य कुनै व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

८३. <u>सूचना दिई जानकारी प्राप्त गर्न सक्ने:</u> (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउने दायित्व भएको वा नभएको कुनै पनि व्यक्तिलाई विभागले लिखित रुपमा सूचना जारी गरेर देहाय बमोजिम गर्न आदेश दिन सक्नेछ:–

(क) सूचनामा तोकिएको समयभित्र सो सूचनामा तोकिएको कुनै जानकारी कुनै कागजात खडा समेत गरेर पेश गर्न,

(ख) सो व्यक्ति वा अन्य कुनै व्यक्तिको कर सम्बन्धी कुराहरूका सम्बन्धमा विभागका अधिकृतसमक्ष परीक्षणका लागि सो सूचना मा तोकिएको समय र स्थानमा विभागमा उपस्थित हुन,

(ग) सो व्यक्तिको नियन्त्रणमा रहेको सूचनामा उल्लिखित कुनै कागजात परीक्षणको प्रयोजनको लागि खण्ड (ख) बमोजिम सो व्यक्तिको परीक्षण हुँदाको वखत पेश गर्न ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम परीक्षण गरिने कुनै पनि व्यक्तिलाई त्यस्तो परीक्षण भर कानूनी वा अन्य प्रतिनिधित्व गराउन पाउने अधिकार हुनेछ ।

(३) यस ऐनको कार्यान्वयनकोलागी आवश्यक पर्ने कागजातहरूमा पहुँच प्राप्त गर्ने सम्बन्धमा कुनै विशेषाधिकार सम्बन्धी वा सार्वजनिक हित सम्बन्धी जुनसुकै व्यवस्था गरिएको भए तापनि तत्सम्बन्धमा यस दफामा लेखिएको व्यवस्था लागू हुनेछ ।

८४. **सरकारी गोप्यता**: (१) विभागको कुनै पनि अधिकृत तथा अन्य कर्मचारीले यस ऐन बमोजिम आफ्नो कर्तव्य पालनको सिलसिलामा आफ्नो कब्जामा वा जानकारीमा आउने सबै कागजात तथा जानकारी गोप्य राख्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विभागको कुनै अधिकृतले उपदफा (१) बमोजिमको कागजात वा जानकारी देहायका व्यक्ति समक्ष देहाय बमोजिम प्रकट गर्न सक्नेछ:–

(क) यस ऐन बमोजिम सो अधिकृतको कर्तव्यपालन गर्न आवश्यक भएको हदसम्म,

(ख) यस ऐन बमोजिम प्रशासनिक पुनरावलोकन वा कारबाहीका सम्बन्धमा कुनै अदालत वा न्यायाधिकरणबाट आदेश भएकोमा,

(ग) अर्थ मन्त्री समक्ष,

(घ) अन्य कुनै वित्तीय कानूनको प्रयोजनका लागि प्रकट गर्न आवश्यक भएकोमा,

(ङ) नेपाल सरकारको सेवामा रहेको कुनै व्यक्तिलाई राजस्व वा तथ्यांक सम्बन्धी कार्यका लागि आवश्यक भएमा त्यस्तो व्यक्ति समक्ष,

(च) पदीय कर्तव्यको पालनको सिलसिलामा पेश गर्न आवश्यक भएकोमा महालेखा परीक्षक वा महालेखा परीक्षकबाट अख्तियार प्राप्त कुनै व्यक्ति समक्ष, वा

(छ) नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय सम्झौता गरेको कुनै देशको सरकारको अधिकार प्राप्त अधिकारीसमक्ष त्यस्तो संझौतामा तत्सम्बन्धमा व्यवस्था गरिएको हदसम्म ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम कागजात र जानकारी प्राप्त गर्ने कुनै व्यक्ति, अदालत, न्यायाधिकरण, निकाय वा अधिकारीले आवश्यक परेको न्यूनतम हदसम्मको अवस्थामा बाहेक त्यस्ता कागजात वा जानकारी गोप्य राख्नु पर्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

परिच्छेद–१६

करको भुक्तानी

८५. करको भुक्तानीको समय, स्थान र तरिका: (१) यस ऐन बमोजिम तिर्नु पर्ने कर तोकिएको स्थान र तरिका बमोजिम बुझाउनु पर्नेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिम तिर्नु पर्ने कर उपदफा (१) का अधीनमा रही देहायको समयमा बुझाउनु पर्नेछः–

(क) अग्रिम कर कट्टी गरी दाखिला गर्नु पर्नेले दफा ९० को उपदफा (४) मा उल्लिखित समयमा,

(ख) किस्ताबन्दीमा कर बुझाउनुपर्नेले दफा ९४ को उपदफा (१) मा उल्लिखित समयमा,

(ग) निर्धारण गरिएका कर बुझाउनु पर्नेले,–

(१) दफा ९९ बमोजिमको कर निर्धारण सम्बन्धमा आय विवरण बुझाउनु पर्ने मितिमा,

(२) दफा १०० को उपदफा (२) बमोजिम गरिएको कर निर्धारणको सम्बन्धमा दफा १०२ बमोजिम वुझाएको कर निर्धारणको सूचनामा तोकिएको म्यादभित्र,

(३) दफा १०१ बमोजिम भएको संशोधित कर निर्धारणको सम्बन्धमा दफा १०२ बमोजिम बुझाएको कर निर्धारणको सूचनामा तोकिएको म्याद भित्र ।

(घ) दफा १०४ को उपदफा (८), दफा १०९ को उपदफा (१) वा दफा ११० को उपदफा (१) बमोजिम जारी भएको सूचना बमोजिम विभागलाई बुझाउनु पर्ने रकमहरूको सम्बन्धमा सो सूचनामा उल्लिखित मितिमा,

(ङ) दफा १०७ को उपदफा (२) बमोजिम कुनै निकायले कर नबुझाई कायम हुन आएको दायित्वको सम्बन्धमा सो निकायबाट जुन समयमा कर बुझाउनु पर्ने हो सोही समयमा,

(च) दफा १०८ को उपदफा (३) वा (४) बमोजिम माग गरिएको रकमको सम्बन्धमा क्रमशः लिलाम बिक्री गरी रकम मिलान गरिएको वा मिलान गर्न नसकिएको मितिले सात दिनभित्र, र

(छ) दफा १२२ बमोजिम निर्धारण गरिएका शुल्क तथा ब्याजको सम्बन्धमा निर्धारणको सूचनामा उल्लिखित मितिमा ।

(३) देहायका अवस्थामा कर बुझाउनु पर्ने मिति प्रभावित हुने छैनः–

(क) कर असूलउपर गर्न परिच्छेद–२० बमोजिम विभागले गरेको कारवाही, वा

(ख) यस ऐन बमोजिम अन्य कारवाही गर्न प्रारम्भ गरिएकोमा ।

८६. **<u>बुझाउनु पर्ने करको प्रमाण</u>**: कुनै व्यक्तिको नाम, ठेगाना र सो व्यक्तिले बुझाउनु पर्ने करको रकम उल्लेख गरी विभागको अधिकृतले हस्ताक्षर गरेको प्रमाणपत्र नै देहायका काम कारवाहीमा सो व्यक्तिबाट बुझाउनु पर्ने कर रकमको निमित्त पर्याप्त प्रमाण हुनेछः–

(क) कर असूलउपर गर्न परिच्छेद–२० बमोजिम विभागले गरेको कारवाही, वा

(ख) परिच्छेद–२३ बमोजिम कुनै कसूर सम्बन्धी कारवाही ।

परिच्छेद–१७

भुक्तानीमा कर कट्टी

८७. **<u>रोजगारदाताबाट कर कट्टी</u>**: (१) प्रत्येक बासिन्दा रोजगारदाताले रोजगारीबाट कुनै कर्मचारी वा कामदारले प्राप्त गरेको आयको गणना गर्दा समावेश गरिने नेपालमा स्रोत भएको कुनै रकम भुक्तानी गर्दा अनुसूची १ बमोजिमको दरले हुने कर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर कट्टी गर्नु पर्ने रोजगारदाताको दायित्व देहायको कारणले घट्ने वा समाप्त हुने छैनः–

(क) रोजगारदाताले उल्लिखित भुक्तानीबाट अन्य कुनै रकम कट्टी गर्ने वा रोक्का राख्ने वा घटाउने अधिकार वा कर्तव्य भएकोमा, वा

(ख) अन्य प्रचलित कानून बमोजिम कर्मचारी वा कामदारको रोजगारीबाट भएको आय घटाउन नपाउने भएकोमा ।

८८. **लगानी प्रतिफल र सेवा शुल्कको भुक्तानी गर्दा कर कट्टी**: (१) बासिन्दा व्यक्तिले नेपालमा स्रोत भएको ब्याज, प्राकृतिक स्रोत, भाडा, रोयल्टी, सेवा शुल्क भुक्तानी गर्दा र सो व्यक्ति स्वीकृत अवकाश कोष भएमा कुनै अवकाश भुक्तानीको रकम भुक्तानी गर्दा कूल भुक्तानी रकमको पन्ध्र प्रतिशतका दरले कर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

तर स्वीकृत अवकाश कोषबाट भुक्तानी भएको संचयकोष र उपदानमा छ प्रतिशतका दरले मात्र कर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

(२) बासिन्दा व्यक्तिले नेपालमा स्रोेत भएको लाभांश, लगानी बिमाबाट प्राप्त लाभ वा स्वीकृति नलिएको अवकाश कोषबाट प्राप्त लाभ भुक्तानी गर्दा कूल भुक्तानी रकमको दश प्रतिशतका दरले कर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बासिन्दा बैङ्क वा वित्तीय संस्थाहरूले कुनै प्राकृतिक व्यक्तिलाई निक्षेप बापत देहाय बमोजिमको ब्याज वा ब्याज स्वरुपको कुनै रकम भुक्तानी दिंदा कूल भुक्तानी रकममा छ प्रतिशतका दरले कर कट्टी गर्नु पर्नेछः–

(क) नेपालमा स्रोत भएको, र

(ख) व्यवसाय सञ्चालनसंग सम्बन्धित नभएको ।

(४) उपदफा (१), (२) र (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका भुक्तानी गर्दा यो दफा लागू हुने छैनः–

(क) प्राकृतिक व्यक्तिले गरेको व्यवसाय सञ्चालनसंग सम्बन्धित भुक्तानी वा घर भाडामा लिए बापत तिरेको भाडा बाहेक का अन्य कुनै भुक्तानी,

(ख) बासिन्दा बैङ्क वा अरु बासिन्दा वित्तीय संस्थालाई तिरेको ब्याज, वा

(ग) कर छुट पाएको भुक्तानी वा दफा ८७ बमोजिम कर कट्टी हुनु पर्ने भुक्तानी ।

८९. **ठेक्का वा करारको भुक्तानी गर्दा कर कट्टीः** (१) बासिन्दा व्यक्तिले सामान्य बिमा प्रिमियम भुक्तानी वा ठेक्का वा करार बापत पचास हजार रुपैयाँभन्दा बढीको रकम भुक्तानी दिँदा भुक्तानीको कूल रकममा १.५ प्रतिशतका दरले कर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित रकम यकीन गर्न एउटै करार अन्तर्गत त्यस्तो व्यक्ति वा निजको सम्बद्ध व्यक्तिबाट सोही करार अन्तर्गत भुक्तानी पाउने व्यक्ति वा निजको सम्बद्ध व्यक्तिलाई विगतको दश दिनमा दिइएका अन्य कुनै भुक्तानीहरू भए सो समेत जोडी यकीन गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै बासिन्दा व्यक्तिले कुनै ठेक्का वा करार अन्तर्गत कुनै गैर बासिन्दा व्यक्तिलाई दिने भुक्तानीबाट देहाय बमोजिम कर कट्टी गर्नु पर्नेछ :–

(क) विभागले सो बासिन्दा व्यक्तिलाई लिखित सूचना दिएकोमा सो सूचनामा निर्धारित दरमा, वा

(ख) अन्य कुनै अवस्थामा उपदफा (१) बमोजिम ।

(४) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका भुक्तानीका हकमा यो दफा लागू हुने छैनः–

(क) कुनै व्यवसाय सञ्चालनका सिलसिलामा गरिएको भुक्तानी बाहेकका प्राकृतिक व्यक्तिहरूले गरेको भुक्तानी, वा

(ख) कर छुट दिइएको भुक्तानी वा दफा ८७ वा ८८ बमोजिम कर कट्टी गर्नु पर्ने भुक्तानी ।

९०. **कट्टी गरिएको करको विवरण र भुक्तानी:** (१) अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्ने प्रत्येक व्यक्तिले प्रत्येक महिना समाप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र देहायका कुराहरू खुलाई विभागले तोकेको तरिका र ढाँचामा विभागमा विवरण दाखिला गर्नु पर्नेछः–

(क) सो महिनामा अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले कर कट्टी भएको व्यक्तिलाई दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम दिएको कर कट्टी हुने भुक्तानी,

(ख) कर कट्टी हुने व्यक्तिको नाम, ठेगाना र स्थायी लेखा नम्बर हुनेको सम्बन्धमा स्थायी लेखा नम्बर,

(ग) उपदफा (३) मा उल्लेख गरिएको बाहेक प्रत्येक भुक्तानी गर्दा कट्टी गरिएको करको रकम, र

(घ) विभागले तोकेको अन्य कुनै जानकारी ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित विवरणसंग अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले कट्टी गरिएको कर वा उपदफा (३) बमोजिम कर कट्टी गरेको मानिएको रकम उपदफा (१) मा उल्लिखित म्यादभित्र विभागमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(३) अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्ने व्यक्तिले दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम कर कट्टी नगरेको भए पनि सो कर कट्टी हुनु पर्ने समयमा सो कर कट्टी गरिएको मानिनेछ ।

(४) दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम कुनै कर कट्टी गरिएको रकम वा उपदफा (३) बमोजिम कर कट्टी गरेको मानिने रकम सो अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्नेछ र उपदफा (५) लागू हुने अवस्थामा कर कट्टी हुने व्यक्तिले उपदफा (१) मा उल्लिखित अवधि पश्चात् पन्ध्र दिनभित्र सो कर दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(५) देहाय बमोजिम अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले कर कट्टी नगरेमा वा दाखिला नगरेमा सो कर कट्टी हुने व्यक्ति र सो अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्ति दुवै जना संयुक्त रुपमा र छुट्टाछुट्टै रुपमा सो कर रकम विभागमा दाखिला गर्न जिम्मेवार हुनेछन् :–

(क) अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम कुनै भुक्तानीबाट कर कट्टी नगरेमा, र

(ख) अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले उपदफा (३) बमोजिम कर कट्टी गरेको मानिने रकम उपदफा (४) बमोजिम कर दाखिला गर्नु पर्ने मिति भित्र विभागमा दाखिला नगरेमा ।

(६) अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम कर कट्टी गरी विभागमा दाखिला गरेकोेमा सो कर कट्टी भएको भुक्तानीका विषयमा कर कट्टी हुने व्यक्तिद्वारा कुनै दावी गरिएमा सो रकम कर कट्टी हुने व्यक्तिलाई भुक्तानी गरेसरह मानिनेछ ।

(७) दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम कर कट्टी नगरेको रकम अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले विभागलाई दाखिला गरेको भएमा सो दाखिला भएको कर रकम बराबरको रकम सो कर कट्टी हुनु पर्ने व्यक्तिबाट असूलउपर गर्न पाउनेछ ।

९१. **कर कट्टी प्रमाणपत्र:** (१) अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले कर कट्टी हुने व्यक्तिलाई उपदफा (२) मा तोकिएको समयमा देहाय बमोजिमको कर कट्टी प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछः–

(क) विभागद्वारा कुनै तरिका तोकिएको भए सो तरिका बमोजिम प्रमाणित गरिएको, र

(ख) दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम कट्टी गरिएको कर रकम तथा भुक्तानी रकमहरू खुलेको ।

(२) अग्रिम कर कट्टी गरेको अवधि खुलाई अग्रिम कर कट्टी गरेको महिना समाप्त भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र अग्रिम कर कट्टी प्रमाणपत्र प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ८७ बमोजिम कर कट्टी गरिएको अवस्थामा अग्रिम कर कट्टी प्रमाणपत्र देहाय बमोजिम प्रदान गर्नु पर्नेछः-

(क) सो प्रमाणपत्र सो आय वर्षमा सो कर्मचारी वहाल रहेको अवधिभरको लागि मात्र हुनेछ ।

(ख) सो प्रमाणपत्र सो वर्ष समाप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र उपलब्ध गराई सक्नु पर्नेछ वा सो वर्षमा सो कर्मचारीले सो अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिकोमा रोजगारी गर्न छोडेको भए सो रोजगारी छोडेको मितिले तीस दिनभित्र सो प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

९२. **<u>अन्तिम रुपमा कर कट्टी हुने भुक्तानी:</u>** (१) देहायका भुक्तानीलाई अन्तिम रुपमा कर कट्टी हुने भुक्तानी मानिनेछ :–

(क) बासिन्दा कम्पनीले भुक्तानी गरेको लाभांश,

(ख) व्यवसाय सञ्चालन गरिरहेको बाहेक अन्य प्राकृतिक व्यक्तिलाई नेपालमा स्रोत भएको जग्गा वा घर र सोसंग गासिएका जडानहरू र उपकरणहरू बापत भुक्तानी गरेको भाडा,

(ग) बासिन्दा व्यक्तिले लगानी बिमा बापत भुक्तानी गरेको लाभ,

(घ) बासिन्दा व्यक्तिले तिरेको स्वीकृति नलिएको अवकाश कोषको हित बापत भुक्तानी गरेको लाभ,

(ङ) दफा ८८ को उपदफा (३) मा उल्लेख भए बमोजिम बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले भुक्तानी दिएको ब्याज, र

(च) दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम गैर बासिन्दा व्यक्तिलाई दिइएको कर कट्टी हुनु पर्ने भुक्तानी ।

(२) अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले वा कर कट्टी हुने व्यक्तिले अन्तिम रुपमा कट्टी हुने भुक्तानीबाट दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम कर कट्टी गरेको वा दफा ९० को

उपदफा (३) बमोजिम कट्टी गरिएको भनी मानिएको कर रकम विभागलाई दाखिला गरेमा दफा ३ को खण्ड (ग) मा उल्लेख भए बमोजिमको व्यक्तिले कर दायित्व पूरा गरेको मानिनेछ ।

९३. **<u>अन्तिम रुपमा कट्टी नहुने करको मिलान सुविधा र समावेश</u>:** (१) कुनै भुक्तानीको रकम गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो भुक्तानीबाट कुनै कर कट्टी गरिएको भए त्यस्तो कर कट्टी रकमलाई सो भुक्तानीको अंशको रुपमा लिइनेछ ।

(२) अन्तिम रुपमा कर कट्टी हुने भुक्तानी बाहेकको कुनै भुक्तानीमा कर कट्टी भएको रहेछ भने कर कट्टी हुने व्यक्तिले देहाय बमोजिमको कर रकम दाखिला गरेसरह मानिनेछः–

(क) दफा ८७, ८८ वा ८९ बमोजिम भुक्तानीमा कट्टी गरिएको कर रकम,

(ख) अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्ति वा कर कट्टी हुने व्यक्तिले दफा ९० को उपदफा (३) बमोजिमको वा भुक्तानीमा कर कट्टी गरेको मानिने कर रकम विभागमा दाखिला गरेको भए त्यस्तो रकम ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको रकम कर कट्टी हुने व्यक्तिले सो भुक्तानी गरेको आय वर्षमा दाखिला गर्नु पर्ने कर रकममा मात्र मिलान गर्न दावी गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद–१८

<u>किस्ताबन्दी</u>

९४. **<u>किस्ताबन्दीमा कर दाखिला</u>:** (१) कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट कुनै आय वर्षमा निर्धारणयोग्य आय भएको वा हुने व्यक्तिले देहाय बमोजिम तीन किस्तामा कर दाखिला गर्नु पर्नेछ :–

<u>दाखिला गर्नु पर्ने मिति</u>	<u>दाखिला गर्नु पर्ने रकम</u>
पौष महिनाको अन्त्यसम्म	तिरिसकेको करभन्दा बढी हुन आउने अनुमानित करको ४०%

चैत्र महिनाको अन्त्यसम्म	तिरिसकेको करभन्दा बढी हुन आउने अनुमानित करको ७०%
आषाढ महिनाको अन्त्यसम्म	तिरिसकेको करभन्दा बढी हुन आउने अनुमानित करको १००%

स्पष्टीकरण: यस उपदफाको प्रयोजनको लागि,–

(क) "अनुमानित कर" भन्नाले किस्ताबन्दीमा कर दाखिला गर्नु पर्ने कुनै व्यक्तिले कुनै वर्षको किस्ताबन्दी कर दाखिला गर्नु पर्ने समयमा दफा ९५ बमोजिम गणना गरेको किस्ताबन्दीको अनुमानित कर सम्झनु पर्छ ।

(ख) "तिरिसकेको कर" भन्नाले देहायको कूल जम्मा सम्झनु पर्छ ।

(१) सम्बन्धित किस्ता दाखिला गर्नु पर्ने मिति अगाडि यस दफा बमोजिम पूर्व किस्ताद्वारा सो आय वर्षमा दाखिला गरेको कर रकम,

(२) सो आय वर्षमा सम्बन्धित किस्ता दाखिला गर्नु पर्ने मिति अगाडि कुनै व्यक्तिको परिच्छेद–१७ बमोजिम सो वर्षमा सो व्यक्तिको आय गणना गर्दा समावेश हुने भुक्तानीहरूबाट कट्टी भएको कर रकम,

(३) किस्ता बुझाउनु पर्ने मितिभन्दा अगाडि सो वर्षमा कर कट्टी गर्ने एजेण्ट वा कर कट्टी हुने व्यक्तिले उपखण्ड (२) मा उल्लिखित भुक्तानीबाट दफा ९० को उपदफा (३) बमोजिम कर कट्टी भएको मानिने रकम विभागमा दाखिला गरेको भए त्यस्तो कर रकम, र

(४) किस्ता बुझाउनु पर्ने मितिभन्दा अगाडि सो व्यक्तिले गरेको स्वीकृत औषधि उपचार खर्चको सम्बन्धमा सो व्यक्तिले दफा ५१ बमोजिम दावी गर्न सक्ने औषधि उपचार खर्चको कर मिलान रकम ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफा बमोजिम बुझाउनु पर्ने किस्ताको रकम दुई हजार रुपैयाँभन्दा कम भएमा त्यस्तो किस्ताको रकम बुझाउनु पर्नेछैन ।

(३) किस्ता दाखिला गर्ने व्यक्तिले यस दफा बमोजिम कुनै आय वर्षमा किस्तावन्दीका माध्यमबाट दाखिला गरेको कर रकम सो वर्षमा लाग्ने कर बापत कट्टी गर्न पाउनेछ ।

९५. **दाखिल गर्नु पर्ने अनुमानित करको विवरण**: (१) कुनै आय वर्षमा किस्ता दाखिला गर्नु पर्ने प्रत्येक व्यक्तिले दफा ९४ बमोजिम सो वर्षमा पहिलो कर किस्ता रकम बुझाउनु पर्ने मितिभित्र सो वर्षका लागि सो व्यक्तिको देहायका रकमको अनुमान उल्लेख गरी सोको विवरण तोकिएको ढाँचा र तरिकामा विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ :–

(क) रोजगारी, व्यवसाय र लगानीको प्रत्येक स्रोतबाट उक्त व्यक्तिले सो वर्षमा प्राप्त गर्नसक्ने निर्धारणयोग्य आय तथा त्यस्तो आयको स्रोत,

(ख) सो वर्षमा प्राप्त हुनसक्ने सो व्यक्तिको करयोग्य आय र औषधि उपचार खर्च बापत कर मिलानको रकम नघटाई दफा ४ बमोजिम गणना गरी दफा ३ को खण्ड (क) मा उल्लिखित व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने कर रकम,

(ग) गैर बासिन्दा व्यक्तिको नेपालस्थित विदेशी स्थायी संस्थापनको सम्बन्धमा त्यस्तो विदेशी संस्थापनले सो वर्षमा विदेश पठाएको आय रकम र सो आयमा दफा ४ को उपदफा (५) बमोजिम गणना गरिएको दफा ३ को खण्ड (ख) मा उल्लिखित व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने कर रकम, र

(घ) विभागले तोकेको अन्य कुनै विवरण ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित व्यक्तिको उपदफा (१) को खण्ड (ख) र (ग) मा उल्लिखित कर रकमको योग सो आय वर्षमा दाखिला गर्नु पर्ने अनुमानित कर हुनेछ ।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम कुनै आय वर्षमा दाखिला गर्नु पर्ने करको अनुमान गर्न दफा ७१ बमोजिम दाबी गरिने वैदेशिक कर मिलान रकमको गणना गर्दा कुनै व्यक्तिले सो वर्षमा दाखिला गरेको कुनै वैदेशिक कर वा सो वर्षमा दाखिला गर्नु पर्ने भनी निजले अनुमान गरेको विदेशी आयकर मात्र गणना गर्नु पर्नेछ ।

(४) करको किस्ता दाखिला गर्ने कुनै व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिमको ढाँचामा आवश्यक जानकारी उल्लेख गरी संशोधनका कारणहरू खुलाई संशोधित अनुमान विभागमा पेश नगरेसम्म निजले सो उपदफा बमोजिम गरेको अनुमान सो आय वर्ष भरको लागि कायम रहनेछ ।

(५) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले उपदफा (४) बमोजिम पेश गरेको संशोधित अनुमान विभाग समक्ष पेश गरेको मिति पछि सो आय वर्षमा दफा ९४ बमोजिम बुझाउनु पर्ने करको किस्ताको हिसाब गर्दा मात्र लागू हुनेछ ।

(६) उपदफा (१) र (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि करको किस्ता दाखिला गर्नु पर्ने कुनै व्यक्ति वा करको किस्ता दाखिला गर्नु पर्ने कुनै वर्गले उपदफा (१) बमोजिम अनुमान पेश गर्नु नपर्ने गरी विभागले तोक्न सक्नेछ ।

(७) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि करको किस्ता दाखिला गर्नु पर्ने कुनै व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिम कुनै आय वर्षमा अनुमान पेश नगरेमा वा पेश गरिएको अनुमान वा संशोधित अनुमानमा विभाग सन्तुष्ट नभएमा वा उपदफा (६) बमोजिम करको किस्ता वुझाउन कुनै व्यक्तिले अनुमान पेश गर्नु नपर्ने गरी तोकिएकोमा विभागले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछ :–

(क) सो व्यक्तिको सो वर्षमा दाखिला गर्नु पर्ने अनुमानित करको अनुमान दफा ३ को खण्ड (क) वा (ख) मा उल्लिखित व्यक्तिले गत आय वर्षमा दाखिला गर्नु पर्ने करको आधारमा गर्न सक्नेछ, र

(ख) विभागले खण्ड (क) बमोजिम तयार गरेको अनुमान सो अनुमान तयार गर्न प्रयोग गरेको तरिका र व्यक्तिले पेश गरेको अनुमानमा विभाग सन्तुष्ट हुन नसकेको भए सोको कारण समेत उल्लेख गरिएको लिखित सूचना विभागले किस्ता दाखिला गर्नु पर्ने व्यक्तिलाई दिनेछ ।

(८) विभागले किस्ता दाखिला गर्नु पर्ने व्यक्तिलाई उपदफा (७) बमोजिम सूचना दिएमा सो वर्षमा सो व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने अनुमानित कर रकम विभागले अनुमान गरेको रकम हुनेछ ।

परिच्छेद–१९

आय विवरण र कर निर्धारण

९६. **आय विवरणः** (१) प्रत्येक व्यक्तिले आय वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्रमा दफा ९७, ९८ र १०० को अधीनमा रही सो वर्षको आय विवरण विभागले तोकेको स्थानमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको आय विवरण देहाय बमोजिम हुनु पर्नेछः–

(क) देहायका कुरा खुलाई विभागबाट तोकिएको तरिका र ढाँचामा तयार गर्नु पर्नेछः–

(१) प्रत्येक रोजगारी, व्यवसाय वा लगानीबाट सो व्यक्तिको सो वर्षमा भएको निर्धारणयोग्य आय र त्यस्तो आयको स्रोत,

(२) सो वर्षमा सो व्यक्तिको करयोग्य आय र सो आयमा दफा ३ को खण्ड (क) मा उल्लिखित व्यक्तिलाई लाग्ने कर,

(३) गैर बासिन्दा व्यक्तिको नेपालमा रहेको विदेशी स्थायी संस्थापनले सो आय वर्षमा विदेश पठाएको आय र सो आयमा लाग्ने कर,

(४) दफा ९३, ९४ वा १०० बमोजिम कर मिलान गर्न पाउने गरी कुनै व्यक्तिले सो वर्षमा दाखिला गरेको कर कट्टी, किस्ताबन्दी वा निर्धारण गरिएको कुनै कर रकम,

(५) सो व्यक्तिले सो वर्षमा उपखण्ड (२) र (३) मा उल्लिखित करको रकमबाट उपखण्ड (४) बमोजिम दाखिला गरेको कर घटाई हुन आउने दाखिला गर्न बाँकी करको रकम, र

(६) विभागले तोकेको अन्य कुनै सूचना तथा जानकारी ।

(ख) आय विवरण ठिक साँचो र पूर्ण भएको भन्ने घोषणा गरी सो व्यक्ति वा व्यवस्थापकबाट सहिछाप गरिएको हुनु पर्नेछ, र

(ग) आय विवरणसाथ देहायका कुराहरू संलग्न हुनु पर्नेछः–

(१) कुनै व्यक्तिले आय विवरण दाखिल गरेको वर्षमा प्राप्त गरेको भुक्तानी बापत दफा ९१ बमोजिम अग्रिम कर कट्टी गरिएको प्रमाणपत्र,

(२) उपदफा (४) बमोजिम सो व्यक्तिलाई उपलब्ध गराइएको कुनै विवरण,

(३) दफा ४ को उपदफा (४) बमोजिम कुनै छनौट गरिएको भए सोको प्रमाण, र

(४) विभागले तोकेको अन्य कुनै सूचना तथा जानकारी ।

(३) कुनै व्यक्तिले कर्मचारीको हैसियतले बाहेक कुनै भुक्तानी लिएर कुनै अर्को व्यक्तिको आय विवरण वा आय विवरणसाथ संलग्न हुनु पर्ने कागजात वा विवरण तयार पारेमा वा तयार पार्न सहयोग गरेमा त्यस्तो व्यक्तिले देहायको कुरा प्रमाणित गर्नु पर्नेछः–

(क) अर्को व्यक्तिले दफा ८१ बमोजिम राखेको कागजातहरू जाँच गरेको, र

(ख) विवरण वा जानकारीले सम्बन्धित परिस्थितिलाई वास्तविक रुपमा प्रतिबिम्बित गरेको ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम विवरण प्रमाणित गर्नु पर्ने व्यक्तिले विवरण प्रमाणित गर्न ईन्कार गरेमा त्यसरी ईन्कार गर्नुका कारणहरू लिखित रुपमा उल्लेख गरी जसको आय विवरण प्रमाणित गरी दिनु पर्ने हो सो व्यक्तिलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(५) देहायका अवस्थामा उपदफा (१) बमोजिम कुनै आय वर्षको आय विवरण दाखिल गर्नु पर्ने म्यादभन्दा अगावै दफा १०० को अधीनमा रही विभागले कुनै व्यक्तिलाई दिएको लिखित सूचनामा उल्लिखित म्यादभित्र सो आय वर्ष वा आय वर्षको कुनै भागको आय विवरण दाखिल गराउन सक्नेछ :–

(क) सो व्यक्ति टाट पल्टिएमा, ऋणमा डुबेमा वा बिघटन भएमा,

(ख) सो व्यक्तिले अनिश्चित समयका लागि नेपाल छोड्ने भएमा,

ग) सो व्यक्तिले कुनै कारणले नेपालमा गरिरेहको कार्य छोड्न लागेमा, वा

(घ) विभागले अन्यथा उपयुक्त सम्झेमा ।

९७. **<u>आय विवरण दाखिला गर्न नपर्ने</u>**: विभागले लिखित आदेश दिएमा बाहेक देहायका कुनै पनि व्यक्तिले दफा ९६ बमोजिम कुनै आय वर्षको आय विवरण पेश गर्नु पर्ने छैन:–

(क) सो आय वर्षमा दफा ३ को खण्ड (क) मा उल्लिखित व्यक्तिमध्ये कर तिर्नु नपर्ने कुनै व्यक्ति,

(ख) सो आय वर्षमा दफा ३ को खण्ड (ग) मा उल्लिखित व्यक्ति, वा

(ग) सो आय वर्षमा दफा ४ को उपदफा (३) आकर्षित हुने कुनै बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्ति ।

९८. **आय विवरण दाखिला गर्ने म्याद थप:** (१) दफा ९६ बमोजिम आय विवरण दाखिला गर्नु पर्ने कुनै व्यक्तिले त्यस्तो विवरण दाखिला गर्ने म्यादभित्र विभाग समक्ष थप म्यादको लागि लिखित निवेदन दिएमा मनासिव माफिकको कारण भएमा विभागले आयविवरण दाखिला गर्नु पर्ने म्याद थप गरिदिन सक्नेछ । यसरी म्याद थपका लागि दिएको निवेदन सम्बन्धमा विभागले गरेको निर्णयको जानकारी निवेदकलाई लिखित रुपमा दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आय विवरण पेश गर्न विभागले एकै पटक वा पटक पटक गरी बढिमा तीन महीनासम्म म्याद थप गर्न सक्नेछ ।

९९. **कर निर्धारण:** (१) कुनै व्यक्तिले देहायका रकमहरू खुलाई आयविवरण दाखिला गर्नु पर्ने मितिमा कुनै आय वर्षको आयविवरण दाखिला गरेको रहेछ भने सो आयविवरणको कर निर्धारण गरे सरह मानिनेछ :–

(क) दफा ३ को खण्ड (क) र (ख) मा उल्लिखित व्यक्तिले सो आय वर्षमा तिर्नु पर्ने आय विवरणमा उल्लेख गरेको करको रकम, र

(ख) आय विवरणमा उल्लेख गरेको उक्त वर्षको तिर्न बाँकी कर रकम ।

(२) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षको आय विवरण पेश नगरेमा आय विवरण दाखिला नभएसम्मको लागि आय विवरण पेश गर्नु पर्ने मितिमा देहाय बमोजिम कर निर्धारण गरेसरह मानिनेछः–

(क) परिच्छेद–१७ बमोजिम प्राप्त गरेको रकमबाट कट्टी भएको कुनै करको रकम तथा निजले परिच्छेद–१८ बमोजिम सो वर्षको लागि किस्ताबन्दीमा दाखिला गरेको कुनै रकमको योग बरावर निजको सो वर्षको करको रकम भएको मानिनेछ, र

(ख) कर निर्धारण बमोजिम कर तिर्न बाँकी नरहेको मानिनेछ ।

१००. **संशय कर निर्धारण**: (१) दफा ९६ को उपदफा (५) बमोजिम कुनै आय वर्ष वा कुनै आयवर्षको कुनै अंशको आय विवरण दाखिला गर्नु पर्ने भएमा दफा ९९ बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ९६ को उपदफा (५) मा उल्लिखित अवस्थामा विभागले देहाय बमोजिमको रकमको आधारमा न्यायोचित रुपले सो व्यक्तिको कर निर्धारण गर्न सक्नेछ :–

(क) कुनै आय वर्ष वा सो वर्षको अंशको लागि दफा ९६ को उपदफा (२) को खण्ड (क) को उपखण्ड (१), (२), (३) र (४) मा उल्लिखित रकम, र

(ख) कुनै आय वर्ष वा सो वर्षको अंशको लागि दफा ९६ को उपदफा (२) को खण्ड (क) को उपखण्ड (५) बमोजिम दाखिला गर्न बाँकी रहेको रकम ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम कर निर्धारण गरिएकोमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) पूरा आय वर्षको कर निर्धारण गरिएको व्यक्तिले सो आयवर्षको लागि दफा ९६ को उपदफा (१) बमोजिमको आय विवरण दाखिल गर्नु पर्ने छैन, वा

(ख) कुनै आय वर्षको अंशको कर निर्धारण गरिएको व्यक्तिले दफा ९६ को उपदफा (१) बमोजिम सो आय वर्षको आय विवरण दाखिल गर्नु पर्नेछ ।

(४) कुनै आय वर्षको कुनै अंशको कर निर्धारण अनुसार दाखिला गरेको कर रकम पूरा वर्षको कर निर्धारण गर्दा लाग्ने करमा मिलान गर्न पाइनेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम कर निर्धारणगर्दा विभागले सफाईको सबूत प्रमाण पेश गर्न सात दिनको म्याद दिनु पर्नेछ ।

१०१. <u>संशोधित कर निर्धारण:</u> (१) दफा ९९ वा १०० बमोजिम कर निर्धारण भएको व्यक्तिको करको दायित्व यस ऐनको उद्देश्य बमोजिम न्यायोचित आधारमा समायोजन गर्न विभागले संशोधित कर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गरिएको संशोधित कर निर्धारणमा पुनः संशोधन गर्न विभागले उपयुक्त ठानेमा न्यायोचित आधारमा जतिपटक पनि संशोधन गर्न सक्नेछ ।

(३) विभागले उपदफा (१) वा (२) बमोजिम कर निर्धारण गर्दा देहायको मितिले चार वर्षभित्र गरिसक्नु पर्नेछः–

(क) दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण भएकोमा आय विवरण पेश गर्नु पर्ने मिति,

(ख) दफा १०० को उपदफा (२) बमोजिम कर निर्धारण गरिएकोमा कर निर्धारण गरिएको व्यक्तिलाई दफा १०२ बमोजिम कर निर्धारणको सूचना दिएको मिति,

(ग) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम कर निर्धारण गरिएकोमा उपदफा (१) बमोजिम संशोधन गरिएको साबिकको कर निर्धारणसंग सम्बन्धित खण्ड (क) वा (ख) मा उल्लिखित मिति ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि जालसाजीले गर्दा कुनै व्यक्तिको कर निर्धारण गलत ढंगबाट भएको रहेछ भने जुनसुकै बखत विभागले त्यस्तो कर निर्धारणमा संशोधन गर्न सक्नेछ । यसरी संशोधन गर्दा जालसाजी गरी विवरण राखेको वा कर निर्धारण गरेको जानकारी प्राप्त भएको एक वर्षभित्र संशोधन गरिसक्नु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि राजस्व न्यायाधिकरण वा अन्य अधिकारप्राप्त अदालतहरूबाट कर निर्धारण संशोधन गरिएको वा निर्धारित कर घटाइएको अवस्थामा सो हदसम्म विभागले त्यस्तो कर निर्धारणमा संशोधन गर्न सक्ने छैन ।

तर पुनः छानविन गर्ने आदेश दिएमा संशोधन गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन ।

(६) यस दफा बमोजिम कर निर्धारणमा संशोधनगर्दा विभागले त्यसरी संशोधन गर्नु परेको आधार स्पष्ट खुलाई सो व्यक्तिलाई लिखित सूचना दिई त्यस्तो कर निर्धारण सम्बन्धमा सफाईको सबूत प्रमाण पेश गर्न सात दिनको म्याद दिनु पर्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

१०२. **<u>कर निर्धारणको सुचना:</u>** विभागले देहायका कुराहरू खुलाई दफा १०० को उपदफा (२) वा दफा १०१ बमोजिम गरेको कर निर्धारणको लिखित सूचना कर निर्धारण गरिएको व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछ ।

(क) कर निर्धारणसंग सम्बन्धित आय वर्ष वा अवधिको लागि दफा ३ को खण्ड (क) र (ख) मा उल्लिखित व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने र दाखिला गर्न बाँकी निर्धारित कर,

(ख) खण्ड (क) मा उल्लिखित कर निर्धारणमा कर गणना गरिएको तरिका,

(ग) विभागले कर निर्धारण गर्नु परेको कारण,

(घ) दाखिला गर्न बाँकी निर्धारित कर दाखिल गर्नु पर्ने समय, र

(ङ) कर निर्धारण उपर चित्त नबुझेमा उजूरी गर्ने समय, स्थान र तरिका ।

परिच्छेद–२०

<u>कर संकलन, मिन्हा र फिर्ता</u>

१०३. **<u>कट्टी गरी बुझाउनु पर्ने कर बापतको सुरक्षण:</u>** (१) अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्ने व्यक्तिले परिच्छेद–१७ बमोजिम कट्टी गर्नु पर्ने करलाई अदालतको आदेश वा अन्य कुनै कानून बमोजिम वा अन्य कुनै किसिमले गर्नु पर्ने भुक्तानीलाई भन्दा अग्राधिकार दिनु पर्नेछ ।

(२) अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्ने व्यक्तिले परिच्छेद–१७ बमोजिम कट्टा गरेको करसम्बन्धमा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) त्यस्तो व्यक्तिले कट्टी गरेको कर र त्यस्तो कर बापत कुनै सम्पत्ति प्राप्त गरेको भए सो समेत नेपाल सरकारको निमित्त रोक्का राखेको मानिने,

(ख) सो कट्टी गरिएको कर रकम त्यस्तो व्यक्तिको ऋण वा दायित्वसंग आवद्ध गर्न नसकिने, र

(ग) त्यस्तो कर कट्टी गर्ने एजेण्ट टाट पल्टिएको वा विघटन भएको अवस्थामा सो कर कट्टी रकम त्यसरी विघटन भएको वा टाट पल्टेको जेथाको भाग नमानिने र त्यसरी विघटन भई वा टाट पल्टिई भाग लगाउनु पर्दा कट्टी गरिएको कर वा सो सम्पत्ति उपर विभागको पहिलो दावी रहने ।

१०४. **<u>सम्पति माथिको दाबी</u>:** (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले कर दाखिला गर्नु पर्ने मितिसम्ममा सो कर दाखिला नगरेमा सो कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिको सम्पतिमा नेपाल सरकारको दाबी सिर्जना भएको मानिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दाबी सिर्जना हुने सम्पत्ति माथि दाबी गर्दा विभागले देहायका कुराहरू खुलाएको लिखित सूचना सो व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछः–

(क) दाबी गरिएको सम्पत्तिको विवरण,

(ख) उपदफा (३) मा उल्लेख गरिए बमोजिमको दाबीको सीमा,

(ग) सो दाबीसंग सम्बन्धित कर, र

(घ) अन्य कुनै कुरा भए सो कुरा ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सम्पत्तिमाथि दाबी गर्दा त्यस्तो व्यक्तिले बुझाउनु पर्ने कर, त्यस्तो करका सम्बन्धमा दफा ११९ बमोजिम बुझाउनु पर्ने ब्याज, दाबी र लिलाम बिक्री गर्दा लागेका खर्चहरूको हदसम्म मात्र दाबी सिर्जना हुनेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम गरिएको दाबी देहायका कार्य नभएसम्म लागू हुने छैनः–

(क) भवन तथा जग्गा जमिनको सम्बन्धमा उपदफा (६) बमोजिम दाबी दर्ता गराउन विभागले जानकारी नदिएसम्म,

(ख) अन्य प्रत्यक्ष सम्पतिका सम्बन्धमा विभागले दफा १०५ को उपदफा (३) बमोजिम त्यस्तो सम्पति कब्जा नगरेसम्म, र

(ग) अन्य जुनसुकै अवस्थामा कर बक्यौता रहेको व्यक्तिलाई उपदफा (२) बमोजिमको सूचना नदिएसम्म ।

(५) कर बक्यौता रहेको व्यक्तिले बुझाउनुपर्ने उपदफा (२) बमोजिम गरिएको दाबीबाट खामिएको उपदफा (३) बमोजिमको सम्पूर्ण रकम विभागलाई बुझाएमा दाबी गरिएको सम्पत्ति फुकुवा हुनेछ ।

(६) उपदफा (२) बमोजिम विभागले कुनै जग्गा, जमिन वा भवन उपर दाबी गरेमा सम्बन्धित मालपोत कार्यालयलाई जानकारी दिनु पर्नेछ र उक्त कार्यालयले त्यस्तो जग्गा जमिन वा भवन कसैलाई बेचबिखन वा स्वामित्व हस्तान्तरण नहुने गरी रोक्का राख्नु पर्नेछ ।

(७) उपदफा (५) बमोजिम जग्गा, जमिन र भवन उपरको दाबी फुकुवा गर्नु पर्ने भएमा विभागले सोको जानकारी मालपोत कार्यालयमा दिनु पर्नेछ । त्यस्तो जानकारी प्राप्त भएपछि मालपोत कार्यालयले त्यस्तो रोक्का भएको जग्गा जमिन र भवनको फुकुवा गरि दिनु पर्नेछ ।

(८) उपदफा (३) बमोजिम लाग्ने खर्चका सम्बन्धमा विभागले यथाशीघ्र कर बक्यौता रहेका व्यक्तिलाई देहायका कुराहरू खुलाई सूचना दिनु पर्नेछः–

(क) त्यस्तो सूचना दिनु अगाडि कर बक्यौता रहेको व्यक्तिको सम्पत्तिका सम्बन्धमा दाबी र लिलाम बिक्री बापत विभागले गरेका खर्चहरू, र

(ख) त्यस्ता खर्चहरू कर बक्यौता रहेको व्यक्तिले विभागलाई बुझाउनु पर्ने मिति ।

<u>स्पष्टीकरण</u>: यस दफाको प्रयोजनको लागि "दाबी र लिलाम बिक्री गर्दा गरेको खर्च" भन्नाले देहाय बमोजिम विभागले गरेको वा गर्नु पर्ने खर्च सम्झनुपर्छः–

(क) सो सम्पत्ति उपरको दाबी सिर्जना वा फुकुवा गर्ने सम्बन्धमा यस दफा बमोजिम विभागले गरेको वा गर्नु पर्ने खर्च, वा

(ख) दाबी गरिएको सम्पत्ति कब्जामा लिने, आफूसंग राख्ने र लिलाम बिक्री गर्ने सम्बन्धमा दफा १०५ बमोजिम विभागले गरेको वा गर्नु पर्ने खर्च ।

१०५. <u>दाबी गरेको सम्पत्तिको लिलाम बिक्री</u>: (१) कर बक्यौता रहेको व्यक्तिसंग रहेको दाबी गरेको सम्पत्ति लिलाम बिक्री गर्ने सूचना विभागले कर बक्यौता रहेको व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको सूचनालाई दफा १०४ को उपदफा (२) बमोजिम दिइएको सूचनामा समावेश गर्न वा त्यस्तो सूचनासंग संलग्न गरिदिन सकिनेछ । यस्तो सूचनामा देहायका कुराहरू स्पष्ट रुपमा खुलाई कर बक्यौता रहेको व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछः–

(क) दाबी गरेको सम्पति, सो सम्पत्ति लिलाम वा बिक्री गरिने तरिका र समय, र

(ख) मूर्त सम्पतिको सम्बन्धमा विभागले सो सम्पत्ति कब्जामा लिने तरिका र स्थान ।

(३) विभागले उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको सूचना कर बक्यौता रहेको व्यक्तिलाई दिएपछि देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) कुनै पनि समयमा सो सूचनामा उल्लिखित मूर्त सम्पत्ति कब्जामा लिने,

(ख) मूर्त सम्पत्ति कब्जामा लिने प्रयोजनको लागि उपदफा (१) को सूचनामा उल्लिखित कुनै परिसरमा कुनै पनि समयमा प्रवेश गर्न, र

(ग) जग्गा जमिन वा भवन बाहेकका मूर्त सम्पत्तिका सम्बन्धमा त्यस्ता सम्पत्तिहरू कर बक्यौता रहेका व्यक्तिको खर्चमा विभागले उपयुक्त सम्झेको कुनै पनि स्थानमा राख्न ।

(४) विभागले उपदफा (१) बमोजिमको सूचना कर बक्यौता रहेको व्यक्तिलाई दिएकोमा देहायको समयमा त्यस्ता दाबी गरेको सम्पत्ति सार्वजनिक रुपमा लिलाम बिक्री गर्न वा उपयुक्त सम्झेको तरिकाबाट त्यस्तो सम्पत्तिको बेचबिखन वा चलन गर्न सक्नेछः–

(क) दाबी गरेको सम्पत्ति जग्गा जमिन वा भवन भएमा उपदफा (३) बमोजिम त्यस्तो सम्पत्ति कब्जामा लिएको मितिले तीस दिन पछि,

(ख) दाबी गरेको सम्पत्ति नाश हुने मूर्त सम्पत्ति भएमा उपदफा (३) बमोजिम कब्जामा लिएको एक दिनपछि,

(ग) दाबी गरेको सम्पत्ति खण्ड (क) वा (ख) मा उल्लिखित सम्पत्ति बाहेकका मूर्त सम्पत्ति भएमा उपदफा (३) बमोजिम कब्जामा लिएको दश दिनपछि, र

(घ) अन्य कुनै किसिमको सम्पत्ति भएमा उपदफा (३) बमोजिम त्यस्तो सम्पत्ति कब्जामा लिएको दश दिनपछि ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त रकमबाट सर्वप्रथम लिलाम बिक्री गरिएको सम्पत्तिको दाबी र लिलाम बिक्री गर्दा गरेको खर्च कटाईनेछ । यसरी खर्च कट्टी गरी सकेपछि बुझाउनु पर्ने कर र दफा ११९ बमोजिम सो करका सम्बन्धमा बुझाउनु पर्ने ब्याज कटाइनेछ र त्यसपछि कुनै रकम बाँकी रहन आएमा त्यस्तो रकम कर बक्यौता रहेका व्यक्तिलाई फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(६) लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त रकम उपदफा (५) बमोजिम मिलान गरिसकेपछि विभागले सो मिलानको प्रक्रिया खुलाईएको लिखित सूचना कर बक्यौता रहेका व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछ ।

(७) लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त रकमलाई उपदफा (५) बमोजिमको प्रक्रिया अपनाई मिलान गर्दा सो उपदफामा उल्लिखित खर्च, कर र ब्याज बापतको रकम पूर्णरुपमा भुक्तानी गर्न अपर्याप्त भएमा विभागले नपुग रकम असूलउपर गर्न दफा १०४, १११ वा यस दफा बमोजिम पुनः कारबाही प्रारम्भ गर्नु पर्नेछ ।

<u>**स्पष्टीकरण**</u>: यस दफाको प्रयोजनको लागि,–

(क) "दाबी गरेको सम्पत्ति" भन्नाले अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले दफा १०३ को उपदफा (२) वा दफा १०४ को उपदफा (२) मा उल्लिखित कर बक्यौता रहेको व्यक्तिको सम्पत्ति सम्झनुपर्छ ।

(ख) "दाबी र लिलाम बिक्री गर्दा गरेको खर्च" भन्नाले दफा १०४ बमोजिम दाबी र लिलाम बिक्री गर्दा गरेको खर्च सम्झनु पर्छ ।

(ग) "कर बक्यौता रहेको व्यक्ति" भन्नाले दफा १०३ र १०४ मा उल्लिखित अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्ति समेतलाई सम्झनुपर्छ ।

१०६. <u>नेपाल ∝......... बाहिर जान रोक लगाइने</u>: (१) कुनै व्यक्तिले कर दाखिला गर्नु पर्ने मितिभित्र कर दाखिला नगरेमा कर विभागले त्यस्तो व्यक्तिलाई कर दाखिला गर्न सूचना दिएको समय भुक्तानी भएको मितिदेखि ७२ घण्टासम्मका लागि नेपाल सरकारको सम्बन्धित कार्यालयलाई लिखित सूचना दिई सो व्यक्तिलाई देशबाट बाहिर जानबाट रोक्ने आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित समयावधिमा थप गर्नु पर्ने भएमा विभागले सम्बन्धित पुनरावेदन अदालतको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको व्यक्तिले कर दाखिला गरेमा वा कर दाखिल गर्ने सम्बन्धमा सन्तोषजनक व्यवस्था गरेको विभागलाई लागेमा उपदफा (१) बमोजिम सम्बन्धित कार्यालयलाई सूचना दिई त्यस्तो आदेश फिर्ता लिन सक्नेछ ।

१०७. <u>निकायका अधिकृत कर्मचारीलाई जिम्मेवार बनाइने:</u> (१) कुनै निकायले यस ऐन बमोजिम पालन गर्नु पर्ने कुनै कुरा पालन नगरेमा सो समयमा सो निकायको अधिकृतको रुपमा कार्य गर्ने प्रत्येक व्यक्ति सोको निमित्त जिम्मेवार हुनेछन् ।

(२) कुनै निकायले कर बुझाई सक्नु पर्ने मितिसम्म कर नबुझाई कसूर गरेमा सो निकायका तत्काल वहाल रहेका वा ६ महिना अघिसम्म वहाल रहेका प्रत्येक अधिकृतहरू संयुक्त वा छुट्टाछुट्टै रुपमा सो कर बुझाउन जिम्मेवार हुनेछन् ।

∝ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफाहरू देहायका अवस्थामा लागू हुने छैनन् :–

(क) सो व्यक्तिको जानकारी वा मन्जुरीविना सो निकायले त्यस्तो कसूर गरेको अवस्थामा, र

(ख) त्यस्तो कसूर हुन नदिन सो व्यक्तिले त्यस्तै समान परिस्थितिहरूमा सामान्य मानवीय विवेक प्रयोग गर्ने व्यक्तिले अपनाउनेसम्मको होसियारी, परिश्रम र सीप अपनाएको वा प्रयोग गरेको भएमा ।

(४) कुनै व्यक्तिले उपदफा (२) बमोजिम वुझाउनु पर्ने कर दाखिला गरेमा सो व्यक्तिले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) निजले त्यसरी दाखिला गरेको रकम सो निकायबाट असूलउपर गर्न,

(ख) खण्ड (क) को प्रयोजनको लागि त्यसरी दाखिला गरेको रकमभन्दा बढी नहुने गरी निजको कब्जामा रहेको वा रहन आउने सो निकायको द्रब्य समेतका सम्पत्ति आफ्नो अधीनमा राख्न ।

(५) उपदफा (४) को खण्ड (ख) बमोजिम कुनै व्यक्तिले कुनै सम्पत्ति अधीनमा लिएमा त्यस्तो व्यक्ति उपर सो निकाय वा अन्य कुनै व्यक्तिले कुनै दाबी गर्न पाउने छैन ।

<u>**स्पष्टीकरण**</u>: यस दफाको प्रयोजनको लागि "कुनै निकायका अधिकृत" भन्नाले सो निकायको व्यवस्थापक वा सो हैसियतमा कार्य गर्ने कुनै व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

१०८. <u>प्रापकबाट करको असुली</u>: (१) प्रत्येक प्रापकले प्रापकको पदमा नियुक्त भएको मिति वा नेपालस्थित कुनै सम्पत्ति कब्जामा लिएको मितिमध्ये जुन अघिल्लो हुन्छ सो मितिले पन्ध्र दिनभित्र विभागलाई लिखित रुपमा सो कुराको सूचना दिनु पर्नेछ ।

(२) कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने रकमको सम्बन्धमा विभागले लिखित सूचना प्रापकलाई दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको सूचना प्राप्त गरेपछि प्रापकले देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछः–

(क) प्रापकको कब्जामा आएको सम्पत्तिको आवश्यक हिस्सा बिक्री गरी आएको रकमबाट दफा १०३ को उपदफा (२) को खण्ड (ग) को अधिनमा रही उपदफा (२) बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने करभन्दा अग्राधिकार रहेको कुनै ऋण भए त्यस्तो ऋण बापत भुक्तानी गरी सो उपदफा अन्तर्गत विभागले सूचित गरेको रकम छुट्याई राख्नुपर्ने, र

(ख) कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिको तर्फबाट निजको कर दायित्व बापत त्यसरी छुट्याइएको रकम विभागमा दाखिला गर्नु पर्ने ।

(४) प्रापकले उपदफा (३) बमोजिम कुनै रकम छुट्याई नराखेको हदसम्म त्यस्तो कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिको तर्फबाट दाखिला गर्नु पर्ने कर दायित्व बराबरको रकम विभागमा दाखिला गर्ने व्यक्तिगत दायित्व प्रापकको हुनेछ ।

तर दाखिला गरेको रकम कर बक्यौता रहेको व्यक्तिबाट प्रापकले असूलउपर गरिलिन सक्नेछ ।

<u>**स्पष्टीकरण**</u>: यस दफाको प्रयोजनको लागि,–

(क) "प्रापक" भन्नाले देहायका कुनै व्यक्ति सम्झनु पर्छः–

(१) लिक्विडेटर,

(२) कुनै सम्पत्ति वा निकायका सम्बन्धमा प्रापकको रुपमा अदालत बाहिरबाट वा अदालतबाट नियुक्त व्यक्ति,

(३) बन्धकी लिई सम्पत्ति कब्जामा राख्ने व्यक्ति,

(४) मृतक प्राकृतिक व्यक्तिको सम्पत्तिको प्रत्यक्ष हकवाला, प्रशासक वा दामकाम गर्ने व्यक्ति, वा

(५) असक्षम प्राकृतिक व्यक्तिको काम कारबाही गरिदिने कुनै व्यक्ति ।

(ख) "कर बक्यौता राख्ने व्यक्ति" भन्नाले जसको सम्पत्ति प्रापकको कब्जामा आएको हो सो व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

१०९. <u>रकम बुझाउनु पर्ने व्यक्तिबाट कर असूलउपर गर्ने</u>: (१) कुनै कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिले कर बुझाईसक्नु पर्ने मितिसम्म कर नबुझाई बाँकी राखेमा देहाय बमोजिमको कुनै पनि भुक्तानीकर्तालाई विभागले लिखित सूचना दिएर कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिको तर्फबाट बुझाउनु पर्ने करको हदसम्मको रकम सो सूचनामा उल्लिखित मितिभित्र विभागमा दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ:–

(क) कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिलाई रकम बुझाउनु पर्ने व्यक्ति,

(ख) कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिको लागि वा निजको तर्फबाट द्रब्य राख्ने व्यक्ति,

(ग) कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिलाई बुझाउने गरी कुनै तेस्रो व्यक्तिको तर्फबाट द्रब्य राख्ने व्यक्ति, वा

(घ) तेस्रो पक्षबाट सो द्रब्य कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिलाई बुझाउने अख्तियारी पाएको व्यक्ति ।

(२) विभागले उपदफा (१) बमोजिम भुक्तानीकर्तालाई दिएको सूचनाको प्रतिलिपि कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफा बमोजिमको सूचनामा उल्लिखित मिति खण्ड (क) र (ख) मा उल्लिखित मितिभन्दा अघिल्लो हुन सक्ने छैन:–

(क) सो रकम कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिलाई बुझाउनु पर्ने मिति वा निजको तर्फबाट त्यस्तो रकम राखेको मिति, र

(ख) उपदफा (२) बमोजिम सूचना दिएको मिति ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम भुक्तानीकर्ताले सो उपदफा बमोजिम दाखिला गरेको रकम कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिलाई भुक्तानी गरेसरह मानिनेछ । यस्तो रकम कर बक्यौता राख्ने व्यक्ति वा अन्य कुनै व्यक्तिले भुक्तानीकर्तासंग दाबी गर्न पाउने छैन ।

१११०. <u>गैर बासिन्दा व्यक्तिको एजेन्टबाट कर असूलउपर गर्ने</u>: (१) कुनै कर बक्यौता राख्ने गैर बासिन्दा व्यक्तिले कर बुझाई सक्नु पर्ने मितिसम्म कर नबुझाई बाँकी राखेमा विभागले त्यसरी कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको कुनैै पनि सम्पत्ति आफ्नो कब्जामा राख्ने कुनै व्यक्तिलाई लिखित सूचना दिएर सो सम्पत्तिको बजार मूल्य बराबरको रकमबाट त्यस्तो कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिले बुझाउनु पर्ने करको रकमभन्दा बढी नहुने गरी सो तेस्रो पक्षको कर दायित्व सम्बन्धमा कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिको तर्फबाट सो सूचनामा उल्लिखित मितिभित्र कर बुझाउन आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिमको आदेश अनुसार कर रकम बुझाएमा निजले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) सो व्यक्तिले कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिबाट त्यस्तो भुक्तानी रकम असूलउपर गर्न,

(ख) खण्ड (क) को प्रयोजनको लागि सो व्यक्तिको आफ्नो कब्जामा रहेको वा कब्जामा रहन आउने कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिको रकम समेतको कुनै पनि सम्पति त्यसरी भुक्तानी गरिएको रकमभन्दा बढी नहुने गरी आफ्ना अधीनमा लिन ।

(३) उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिम कुनै व्यक्तिले कुनै सम्पत्ति अधीनमा लिएमा त्यस्तो व्यक्ति उपर कर बक्यौता राख्ने व्यक्ति वा अन्य कुनै व्यक्तिले कुनै पनि दाबी गर्न पाउने छैन ।

१११. <u>कर नतिरेमा मुद्दा चलाउने</u>: कर दाखिला गर्नु पर्ने म्यादभित्र कर दाखिला नगर्ने व्यक्तिबाट कर असुलिका लागि विभागले सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा मुद्दा दायर गर्न सक्नेछ ।

११२. <u>मिन्हा</u>: (१) कुनै व्यक्तिले बुझाउनु पर्ने कर असूलउपर गर्न नसकिने भएमा नेपाल सरकारले त्यस्तो कर आंशिक वा पूर्णरुपमा मिन्हा दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकारले परिच्छेद–२२ बमोजिम लगाईएको शुल्क तथा ब्याज पूरै वा आंशिक रुपमा मिन्हा दिन सक्नेछ ।

११३. <u>कर फिर्ता र हिसाब मिलान</u>: (१) कुनै व्यक्तिले आफूले दाखिला गर्नु पर्ने कर दायित्वभन्दा बढी हुने गरी कर बुझाएकोमा बढी दाखिला गरेको कर रकम निजले यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने कर रकमबाट घटाउन विभागले निर्देशन दिन सक्नेछ । यसरी घटाउँदा बढी हुन गएको जति रकम विभागले सम्बन्धित व्यक्तिलाई फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिले दफा ११९ बमोजिम दाखिला गरेको ब्याजसंग सम्बन्धित कर दाखिला गर्न नपर्ने भएमा विभागले यस्तो ब्याज सो व्यक्तिलाई फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(३) कुनै व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिम रकम फिर्ता पाउन तोकिए बमोजिम विभागमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम निवेदन दिने व्यक्तिले त्यस्तो निवदेन देहायको मितिमध्ये पछिल्लो मितिबाट दुई वर्षभित्र दिनु पर्नेछ । सो म्यादभित्र निवेदन नदिएमा उपदफा (१) बमोजिमको रकम फिर्ता हुने छैनः–

(क) बढी रकम दाखिला गरेको कारण उत्पत्ति भएको आय वर्षको समाप्ति भएको मिति,

(ख) बढी रकम दाखिला गरिएको मिति, वा

(ग) मुद्दा फैसला भएको मिति ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम परेको निवेदनका सम्बन्धमा विभागले गरेको निर्णयको लिखित सूचना विभागले सम्बन्धित व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछ ।

(६) अदालतको आदेशले वा अन्य कारणबाट विभागले करको कुनै रकम कुनै व्यक्तिलाई फिर्ता दिंदा विभागले देहाय बमोजिमको अवधिको सामान्य दर बमोजिमको ब्याज समेत त्यस्तो व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछः–

नेपाल कानून आयोग

(क) त्यस्तो कर फिर्ता दफा ९३, ९४ वा १०० बमोजिम कुनै व्यक्तिलाई कुनै आय वर्षमा उपलब्ध भएको अधिक कर मिलानसंग सम्बन्धित भएमा दफा ९६ बमोजिम आय विवरण पेश गर्नु पर्ने मितिदेखि कर फिर्ता दिएको मितिसम्मको अवधि, र

(ख) अन्य कुनै अवस्थामा त्यस्तो व्यक्तिले फिर्ता हुने कर बुझाएको मितिदेखि फिर्ता दिएको मितिसम्मको अवधि ।

(७) कुनै आय वर्षमा दफा ५१ वा ७१ बमोजिम दाबी गर्न सकिने कर कट्टी मिलान र त्यस्ता कर कट्टीलाई यस उपदफा बमोजिम हिसाब मिलान गर्न वा फिर्ता दिन सकिने छैन ।

तर सो वर्षमा कर कट्टी मिलानलाई दफा ४ को उपदफा (२), दफा ५१ को उपदफा (४) र दफा ७१ को उपदफा (३) मा गरिएको व्यवस्था बमोजिम गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद–२१

पुनरावलोकन र पुनरावेदन

११४. **प्रशासकीय पुनरावलोकन हुनसक्ने निर्णयहरू तथा कार्यविधि**: (१) यस ऐनको प्रयोजनको लागि देहायका निर्णयहरू उपर प्रशासकीय पुनरावलोकन हुनसक्नेछः–

(क) दफा ७६ बमोजिम विभागले जारी गरेको पूर्वादेश,

(ख) दफा ९५ को उपदफा (७) बमोजिम कुनै व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने अनुमानित करका बारेमा विभागले गरेको अनुमान वा अनुमान गर्नको लागि गरेको निर्णय,

(ग) दफा ९६ को उपदफा (५) वा दफा ९७ बमोजिम आय विवरण पेश गर्न कुनै व्यक्तिलाई आदेश दिने गरी विभागले गरेको निर्णय,

(घ) कुनै व्यक्तिले दफा ९८ बमोजिम पेश गर्नु पर्ने आय विवरणको म्याद थप गरिपाउन दिएको निवेदनमा विभागले गरेको निर्णय,

(ङ) दफा १०० वा १०१ बमोजिम कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षको लागि बुझाउनु पर्ने करको निर्धारण वा दफा १२२ बमोजिम कुनै व्यक्तिले बुझाउनु पर्ने शुल्क तथा ब्याजको निर्धारण,

(च) दफा १०८ को उपदफा (२) बमोजिम प्रापकको हैसियतमा कुनै व्यक्तिले पाउने रकम भनी छुट्याई राख्नु पर्ने गरी विभागले दिएको सूचना,

(छ) दफा १०९ को उपदफा (१) बमोजिम कर बक्यौता राख्ने व्यक्तिलाई बुझाउनु पर्ने रकम राख्ने कुनै व्यक्तिलाई विभागमा दाखिला गर्न आदेश दिने गरी विभागले गरेको निर्णय,

(ज) दफा ११० को उपदफा (१) बमोजिम गैर बासिन्दा व्यक्तिको तर्फबाट दाखिला गर्नु पर्ने कुनै व्यक्तिको कर दाखिला गर्न कुनै व्यक्तिलाई आदेश दिने गरी विभागले गरेको निर्णय,

(झ) दफा ११३ को उपदफा (५) बमोजिम कर फिर्ता पाउँ भनी कुनै व्यक्तिले दिएको कुनै निवेदनउपर विभागले गरेको निर्णय, र

(ञ) दफा ११५ को उपदफा (३) बमोजिम उजुरी दर्ता गर्ने म्याद थपको लागि कुनै व्यक्तिले दिएको कुनै निवेदनउपर विभागले गरेको निर्णय ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (घ), (झ) र (ञ) मा उल्लिखित विषयहरूका सम्बन्धमा विभागले कुने निर्णय गरेको भए तापनि दफा ९८, दफा ११३ को उपदफा (३) वा दफा ११५ को उपदफा (३) बमोजिम निवेदन दिने व्यक्तिलाई निवेदन परेको तीस दिनभित्र विभागले निर्णयको सूचना नदिएमा सो निवेदन अस्वीकार गर्ने निर्णय गरेसरह मानी उपदफा (१) बमोजिम सो उपर प्रशासकिय पुनरावलोकन हुन सक्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(३) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र निर्णयको सूचना निवेदन दिने व्यक्तिलाई प्राप्त नभएमा र सोको जानकारी विभागमा दर्ता गराएमा विभागले सो उपदफामा उल्लिखित निवेदन अस्वीकार गर्न गरेको निर्णय र सोको सूचना सो मितिमा सो व्यक्तिलाई दिएको मानिनेछ ।

११५. <u>प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्ने:</u> (१) दफा ११४ बमोजिमका प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्न सकिने निर्णयउपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सो निर्णयको सूचना पाएको मितिले तीस दिनभित्र सो निर्णय विरुद्ध विभाग समक्ष निवेदन दिनसक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिने निवेदनमा त्यस्तो पुनरावलोकन हुनु पर्ने कारण तथा आधारहरू स्पष्ट रुपमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने म्याद गुज्रिन गई कुनै व्यक्तिले म्याद थपको लागि म्याद गुज्रेको मितिले सात दिनभित्र निवेदन दिएमा विभागले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) मनासिव कारण देखिएमा उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने म्याद गुज्रेको मितिबाट बढीमा तीस दिनको लागि म्याद थप्न, र

(ख) सो निवेदनउपर विभागले गरेको निर्णयको लिखित सूचना निवेदकलाई दिन ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिएको कारणबाट दफा ११४ को उपदफा (१) मा उल्लिखित निर्णयको कार्यान्वयनमा असर परेको मानिने छैन ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) बमोजिम कुनै व्यक्तिबाट दिइएको निवेदनको टुंगो नलागेसम्म दफा ११४ को उपदफा (१) बमोजिम भएको निर्णयलाई विभागले तामेलीमा राख्न वा अन्य कुनै किसिमले प्रभावित गर्न सक्नेछ ।

(६) उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तिर्नु पर्ने करको पचास प्रतिशत रकम नबुझाएसम्म सो उपदफाको व्यवस्था लागू हुने छैन ।

नेपाल कानून आयोग

(७) कुनै व्यक्तिले उपदफा (१) बमोजिम दिएको निवेदनउपर विभागले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः–

(क) सो निवेदनमा उल्लिखित कुराहरूलाई पूर्ण वा आंशिक रुपमा स्वीकार वा अस्वीकार गर्न, र

(ख) निवेदन उपरको निर्णयको लिखित सूचना सो व्यक्तिलाई दिन ।

(८) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिएको मितिले नब्बे दिनभित्र विभागले सो निवेदन उपरको निर्णयको सूचना निवेदकलाई नदिएमा निवेदकले सोको जानकारी विभागमा दर्ता गराई विभागले निवेदन अस्वीकार गरेको मान्न सक्नेछ ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम निवेदन अस्वीकार गरेको मानेको कुरा सम्बन्धित निवेदकले लिखित रुपमा विभागलाई जानकारी दिनु पर्नेछ । विभागले त्यस्तो जानकारी दर्ता भएको मितिमा त्यस्तो निवेदन अस्वीकार गर्ने निर्णय गरेको र सो व्यक्तिलाई सो निर्णयको सूचना दिएको मानिनेछ ।

११६. <u>राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन लाग्ने:</u> (१) दफा ११५ बमोजिम विभागमा दिएको निवेदनउपर भएको निर्णयमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ बमोजिम राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दिने व्यक्तिले पुनरावेदन दिएको पन्ध्र दिनभित्र पुनरावेदनको सूचनाको एक प्रति विभागमा दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दिएको कारणबाट दफा ११४ को उपदफा (१) मा उल्लिखित निर्णयको कार्यान्वयनमा असर परेको मानिने छैन ।

(४) दफा ११४ को उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सो उपदफामा प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्ने निर्णय महानिर्देशकले गरेको भए राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन लाग्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

परिच्छेद–२२

शुल्क तथा ब्याज

११७. कागजात नराखेमा वा विवरण वा आय विवरण दाखिला नगरेमा शुल्क लाग्ने: (१) कुनै व्यक्तिले देहाय बमोजिम नगरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई प्रत्येक महिना र महिनाको भागको लागि कुनै आय वर्षको आयको गणना गर्दा कुनै रकम कटाई पाउने भए सो नकटाई र कुनै रकम समावेश गर्नु पर्ने भए सो समावेश गरी हुने निर्धारणयोग्य आयको रकमको डेढ प्रतिशत प्रति वर्षका दरले हुने रकम वा एक हजार रुपैयाँ प्रतिमहिनाका दरले हुने रकममध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम शुल्क लाग्नेछ ।

(क) दफा ९५ को उपदफा (१) बमोजिम कुनै आय वर्षको आय विवरण दाखिला नगरेकोमा, वा

(ख) दफा ९६ को उपदफा (१) बमोजिम कुनै आय वर्षको आय विवरण दाखिला नगरेमा ।

(२) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षको दफा ८१ बमोजिम राख्नु पर्ने कागजात नराखेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई त्यस्तो कागजात नराखेको वर्षको लागि कुनै आय वर्षको आयको गणना गर्दा कुनै रकम कटाई पाउने भए सो नकटाई र रकमहरू समावेश गर्नु पर्ने भए सो समावेश गरी हुने निर्धारणयोग्य आयकोे रकमको डेढ प्रतिशत प्रति वर्षका दरले हुने रकम वा एक हजार रुपैयाँ प्रतिमहिना का दरले हुने रकममध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम शुल्क लाग्नेछ ।

(३) अग्रिम कर कट्टी गर्ने कुनै एजेण्टले दफा ९० को उपदफा (१) बमोजिमको विवरण पेश नगरेमा त्यस्तो एजेण्टलाई विवरण पेश गर्नु पर्ने मितिबाट यस्तो विवरण दाखिला नभएको मितिसम्मको प्रत्येक महिना र महिनाको भागको लागि अग्रिम कर कट्टी गर्नु पर्ने कर रकमको वार्षिक डेढ प्रतिशतका दरले हुने रकम शुल्क लाग्नेछ ।

११८. किस्ताबन्दीमा दाखिला गर्नेले अनुमानित कर कम हुने गरी बुझाएमा ब्याज लाग्ने: (१) कुनै व्यक्तिले यस उपदफाको खण्ड (क) बमोजिम दाखिला गरेको किस्ताबन्दी कर रकम खण्ड

(ख) बमोजिम किस्तामा दाखिल गर्नु पर्ने कर रकमभन्दा कम भएमा सो कम रकममा उपदफा (२) बमोजिम ब्याज लाग्नेछः–

(क) किस्ताबन्दी कर दाखिला गर्नु पर्ने व्यक्तिले दफा ९४ बमोजिम कुनै वर्षमा दाखिला गर्नु पर्ने किस्ताबन्दी करको सम्बन्धमा दफा ९५ बमोजिम गणना गरेको अनुमानित वा संशोधित कर रकम,

(ख) सो वर्ष दफा ३ को खण्ड (क) र (ख) मा उल्लिखित व्यक्तिले दाखिला गर्नु पर्ने कर रकमको नब्बे प्रतिशतले हुने कर रकम ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको व्यक्तिलाई सो वर्षको पहिलो किस्ता बुझाउनु पर्ने मितिदेखि दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण भई कर बुझाउनु पर्ने मितिसम्मको प्रत्येक महिना र महिनाको भागको सामान्य ब्याजदरले ब्याज लाग्नेछ ।

(३) खण्ड (ख) मा उल्लिखित रकमभन्दा खण्ड (क) मा उल्लिखित रकम बढी भएमा यसरी बढी भएको प्रत्येक अवधिको रकममा सामान्य दरले उपदफा (२) बमोजिम ब्याज लाग्नेछ ।

(क) कुनै व्यक्तिको कुनै आय वर्षमा प्रत्येक किस्ता अवधिको लागि किस्ताबन्दीको रुपमा बुझाउनु पर्ने कूल रकमको अनुमान वा संशोधित अनुमान सही भएको भए सो रकम को नब्बे प्रतिशत रकम,

(ख) सो आय वर्षमा तिरेको किस्ताहरूको रकम ।

११९. <u>कर नबुझाएमा ब्याज लाग्ने</u>: (१) कर तिर्नु पर्ने तोकिएको मितिसम्म कुनै व्यक्तिले कर दाखिला नगरेमा दाखिला गर्न बाँकी रहेको रकममा यसरी कर दाखिला गर्न बाँकी रहेको अवधिभरको लागि सो व्यक्तिलाई प्रत्येक महिना र महिनाको भागमा सामान्य ब्याजदरले ब्याज लाग्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तिर्नु पर्ने ब्याज गणना गर्ने प्रयोजनको लागि दफा ९८ बमोजिम दिइएको थप म्यादमा ब्याज छुट पाइने छैन ।

(३) अग्रिम कर कट्टी गर्ने व्यक्तिले दफा ९० को उपदफा (४) पालना नगरेको कारणले निजले बुझाउनु पर्ने ब्याज निजले अग्रिम कर कट्टी हुने व्यक्तिबाट असुलउपर गरिलिन पाउने छैन ।

१२०. **झुठ्ठा वा भ्रमपूर्ण विवरण दाखिला गर्नेलाई शुल्क लाग्ने:** कुनै व्यक्तिले कुनै कुराका सम्बन्धमा विभागमा झुठ्ठा वा भ्रमपूर्ण विवरण दिएमा वा दाखिला गर्नु पर्ने कुनै कुरा वा वस्तुको जानकारी नदिई वा सो विवरणबाट हटाई विवरणमा उल्लिखित जानकारी भ्रमपूर्ण हुन गएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई देहाय बमोजिम शुल्क लाग्नेछः–

(क) जानाजानी वा लापरबाही पूर्वक गरेको नभई भूलवस झूट्ठा वा भ्रमपूर्ण हुन गएकोमा त्यसबाट हुने घटी कर रकमको पचास प्रतिशत ।

(ख) जानाजानी वा लापरवाही गरेको कारणले झुठ्ठा वा भ्रमपूर्ण हुन गएकोमा त्यसबाट हुने घटी कर रकमको एक सय प्रतिशत ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "विभागमा दाखिला गरिएको विवरण" भन्नाले विभागमा वा यस ऐन बमोजिम कर्तव्यको पालना गर्ने सिलसिलामा विभागबाट अख्तियार प्राप्त अधिकृत समक्ष लिखित रुपमा दाखिला गरिएको विवरण र देहाय बमोजिम दाखिला गरिएको विवरण समेतलाई जनाउनेछः–

(क) निवेदन, सूचना, विवरण, उजुरी, बयान, वा यस ऐन बमोजिम दाखिला गरिएको, तयार पारिएको, दिइएको वा पेश गरिएको अन्य कागजात,

(ख) यस ऐन बमोजिम बाहेक विभाग वा विभागका कुनै अधिकृत समक्ष पेश गरिएको कागजात,

(ग) विभाग वा कुनै अधिकृतले कुनै व्यक्तिलाई सोधेको प्रश्नको उत्तर, वा

(घ) विवरण दिइने कुराको मनासिब जानकारी भएको कुनै व्यक्तिले कुनै अर्को व्यक्तिमार्फत विभाग वा कुनै अधिकृतलाई दिएको जानकारी ।

१२१. <u>मतियारलाई शुल्क लाग्ने:</u> परिच्छेद–२३ मा उल्लिखित कुनै कसूर गर्ने व्यक्तिलाई जानजान वा लापरवाही गरी मद्दत गर्ने वा सहायता दिने वा दुरुत्साहन गर्ने वा सल्लाह दिने मतियारलाई त्यस्ता व्यक्तिले कम तिरेको करको शतप्रतिशत रकम शुल्क लाग्नेछ ।

१२२. <u>शुल्क तथा ब्याजको निर्धारण:</u> (१) यस परिच्छेद बमोजिम कुनै व्यक्तिले बुझाउनु पर्ने शुल्क तथा ब्याजको निर्धारण विभागले गर्नेछ ।

(२) कुनै खास काम पूरा नगरेकोले वा कुनै विवरणका सम्बन्धमा यस परिच्छेद बमोजिम शुल्क तथा ब्याज बापतको दायित्वको गणना गर्दा यस परिच्छेदको प्रत्येक दफाका हकमा छुट्टाछुट्टै रुपमा गणना गर्नु पर्नेछ ।

(३) यस दफा बमोजिम लगाईने शुल्क तथा ब्याज यस ऐन बमोजिम अन्य कुनै कर बुझाउनु पर्ने भए त्यस्तो करमा थप गरिनेछ र त्यस्तो शुल्क तथा ब्याज बुझाउँदैमा परिच्छेद–२३ मा उल्लिखित फौजदारी कारवाही सम्बन्धी दायित्वबाट कुनै व्यक्ति मुक्त भएको मानिने छैन ।

(४) यस दफा बमोजिम शुल्क तथा ब्याजको निर्धारण गरिएकोमा विभागले देहायका कुरा खुलाइएको सो निर्धारणको लिखित सूचना सो व्यक्तिलाई दिनेछ । यस्तो सूचना दफा १०२ बमोजिम जारी गरिने सूचनामा संलग्न गरी पठाउन सक्नेछ ।

(क) विभागले शुल्क तथा ब्याज निर्धारण गर्नुपरेको कारण,

(ख) बुझाउनु पर्ने र शुल्क तथा ब्याज बापतको रकम,

(ग) सो रकम कसरी गणना गरिएको हो सोको तरिका, र

(घ) सो निर्धारण विरुद्ध उजुरी गर्ने समय, स्थान र तरिका ।

(५) यस दफा बमोजिम शुल्क तथा ब्याज निर्धारण गर्दा देहाय बमोजिम हुनेछः–

(क) दफा १०१ को उपदफा (१), उपदफा (२), उपदफा (३) को खण्ड (ख), उपदफा (४) र (५) मा लेखिएका कुराहरू यस दफा बमोजिम शुल्क तथा ब्याज निर्धारण गर्दा पनि लागू हुनेछ, र

(ख) दफा १०१ को उपदफा (३) को खण्ड (ख),(ग), उपदफा (४), (५) र दफा १०२ मा लेखिएका कुराहरू यस दफाको उपदफा (४) का हकमा पनि लागू हुनेछ ।

परिच्छेद–२३

कसूर तथा सजाय

१२३. **कर दाखिला नगर्नेलाई हुने सजायः** मनासिव माफिकको कारणबिना कर दाखिला गर्नु पर्ने निर्धारित समयसम्म कर दाखिला नगर्ने व्यक्तिलाई पाँच हजार रुपैयाँदेखि तीस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक महिनादेखि तीन महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।

१२४. **झुट्ठा वा भ्रमपूर्ण विवरण दिनेलाई हुने सजायः** कुनै व्यक्तिले विभागमा दिएको कुनै जानकारी वा विवरण जानाजानी वा लापरबाही साथ पेश गरेको कारणले झुट्ठा वा भ्रमपूर्ण भएमा वा त्यस्तो व्यक्तिले त्यस्तो विषयका सम्बन्धमा कुनै खास कुरा वा विषयको जानकारी विवरणमा उल्लेख नगरी वा हटाई सो विवरण भ्रमपूर्ण हुन गएकोमा त्यस्तो व्यक्तिलाई चालिस हजार रुपैयाँदेखि एक लाख साठी हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा छ महिनादेखि दुई वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागि "विभागमा दिएको कुनै जानकारी वा विवरण" भन्नाले दफा १२० को स्पष्टीकरणमा उल्लेख भएको विवरण सम्झनु पर्छ ।

१२५. **कर प्रशासनमा बाधा विरोध गर्ने वा अनुचित प्रभाव पार्नेलाई हुने सजायः** (१) देहायका कार्य गर्ने व्यक्तिलाई पाँच हजार रुपैयाँदेखि बीस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक महिनादेखि तीन महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछः–

(क) यस ऐन बमोजिम आफनो कर्तव्य पालना गर्ने सिलसिलामा विभागको अधिकृतलाई बाधाविरोध गरेमा,

(ख) दफा ८३ बमोजिमको सूचना बमोजिम कार्य नगरेमा, वा

(ग) अन्य कुनै रुपमा यस ऐनको कार्यान्वयनमा बाधा विरोध गरेमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कार्य गर्ने उद्योग गरेमा सो उपदफामा लेखिएको सजायको आधा सजाय हुनेछ ।

१२६. अख्तियार प्राप्त वा अख्तियार प्राप्त नभएको व्यक्तिले कसूर गरेमा हुने सजाय: (१) दफा ८४ को उल्लंघन गर्ने कुनै पनि अख्तियार प्राप्त व्यक्तिलाई असी हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिम अख्तियार नपाएको कुनै व्यक्तिले कर वा कर भनी अन्य कुनै रकम उठाएमा वा उठाउन प्रयत्न गरेमा असी हजार रुपैयाँदेखि दुई लाख चालीस हजार रुपैंयासम्म जरिवाना वा एक वर्षदेखि तीन वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ ।

१२७. मतियारलाई हुने सजाय: यस ऐन बमोजिम कुनै कसूर गर्न कुनै व्यक्तिलाई जानीजानी मद्दत गर्ने वा त्यस्तो कसूर गर्न सल्लाह दिने वा दुरुत्साहन गर्ने व्यक्तिलाई कसूरदारलाई हुने सजायको आधा सजाय हुनेछ ।तर यस्तो मतियार सरकारी कर्मचारी भएमा कसुरदारलाई हुने सजाय बराबर सजाय हुनेछ ।

१२८. ऐनको पालना नगर्नेलाई हुने सजाय: यस ऐनमा अन्यथा व्यवस्था गरिएकोमा बाहेक यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरूका कुनै व्यवस्थाको पालना नगर्ने व्यक्तिलाई पाँच हजार रुपैयाँदेखि तीस हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना हुनेछ ।

१२९. विभागले जरिवानाको रकम दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने: (१) यस परिच्छेदमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा १२६ मा उल्लिखित कसूरमा बाहेक कुनै व्यक्तिले आफूले यस परिच्छेदमा उल्लेख भएको अन्य कुनै एक वा एकभन्दा बढी कसूर गरेको भनी अदालती कारबाहीको प्रकृया शुरु हुनु अगावै लिखित रुपमा स्वीकार गरेमा त्यस्तोे एक वा एकभन्दा बढी कसूर गरे बापत लाग्ने जरिवाना रकममा नबढ्ने गरी जरिवाना रकम दाखिला गर्न विभागले त्यस्तो व्यक्तिलाई आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) विभागले उपदफा (१) बमोजिमको आदेश दिँदा सो आदेशमा त्यस्तो कसूर, बुझाउनु पर्ने जरिवाना रकम र जरिवाना रकम बुझाउनु पर्ने मिति खुलाउनु पर्नेछ ।

(३) विभागले यस दफा बमोजिम दिएको आदेश अन्तिम हुनेछ र सो उपर पुनरावेदन लाग्ने छैन ।

१३०. <u>नेपाल सरकार वादी हुने:</u> यस परिच्छेद अन्तर्गतको मुद्दा नेपाल सरकारवादी हुनेछ ।

१३१. <u>मुद्दाको तहकिकात र दायरी</u>: (१) यस परिच्छेद बमोजिम सजाय हुने कसूरसम्बन्धी मुद्दाको तहकिकात तोकिएको अधिकृतले गर्नेछ र त्यस्तो तहकिकातको काम पुरा भएको पैतिस दिनभित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालत समक्ष मुद्दा दायर गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तहकिकात गर्दा तहकिकात गर्ने अधिकृतले सरकारी वकीलको राय सल्लाह लिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद–२४

<u>विविध</u>

१३२ <u>विशेषज्ञको सेवा लिन सक्ने:</u> नेपाल सरकारले कर परीक्षणसम्बन्धी कार्यको लागि सम्बन्धित विशेषज्ञको सेवा लिन सक्नेछ र यस्ता विशेषज्ञका सम्बन्धमा समेत दफा ८४ मा उल्लिखित सरकारी गोप्यतासम्बन्धी व्यवस्था लागू हुनेछ ।

१३३. <u>विभागीय कारबाही गरिने:</u> कुनै कर निर्धारण लापरबाहीबाट गरेको ठहरी करदाताको दायित्व बढ्न वा घट्न गएमा त्यस्तो कर निर्धारण गर्ने वा दफा १०१ को उपदफा (३) बमोजिमको म्यादभित्र संशोधित कर निर्धारण नगर्ने सम्बन्धित अधिकृतलाई निजको सेवा शर्तसम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम सजाय गर्न महानिर्देशकले विभागीय कारबाही चलाउन सक्नेछ ।

१३४. <u>अधिकृतको परिचय पत्र</u>: प्रत्येक अधिकृतले तोकिए बमोजिमको परिचयपत्र आफ्नो साथमा राख्नु पर्नेछ र कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा कसैले त्यस्तो परिचयपत्र हेर्न माग गरेमा देखाउनु पर्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

१३५. **अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने:** यस ऐनको प्रयोजनको लागि विभागलाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई झिकाउने, बयान गराउने, प्रमाण बुझ्ने र लिखतहरू पेश गर्न लगाउने सम्बन्धमा प्रचलित कानून बमोजिम अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ ।

१३६. **असल नियतले गरेको काम कारबाहीप्रति जवाफदेही नहुने:** यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै अधिकृतले आफ्नो कर्तव्य पालन गर्दा असल नियत लिई गरेको काम कारबाही प्रति निज व्यक्तिगत रुपमा जवाफदेही हुने छैन ।

१३७. **नेपाल सरकारले आदेश वा निर्देशन दिन सक्ने:** कर प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन नेपाल सरकारले विभागलाई आवश्यक आदेश वा निर्देशन दिन सक्नेछ ।

१३८. **नियम बनाउने अधिकार:** यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

१३९. **निर्देशिका बनाई जारी गर्न सक्ने**: यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही विभागले आवश्यक निर्देशिका बनाई जारी गर्न सक्नेछ ।

१४०. **अनुसूचीमा थपघट तथा हेरफेर:** नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूची–१ बाहेकका अनुसूचीमा आवश्यक थपघट तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

१४१. **प्रहरीले सहयोग गर्नु पर्ने**: यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा विभागले मागेको सहयोग गर्नु प्रहरीको कर्तव्य हुनेछ ।

१४२. **करसम्बन्धी व्यवस्था यसै ऐन बमोजिम हुने:** प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सालबसाली लागू हुने आर्थिक ऐनले यस ऐनमा संशोधन गरी कर लगाउने, निर्धारण गर्ने, बढाउने, घटाउने, छूट दिने वा मिन्हा दिने सम्बन्धी व्यवस्था गरेकोमा बाहेक अन्य कुनै पनि ऐनले यस ऐन बमोजिमका करका व्यवस्थाहरूमा कुनै पनि संशोधन, परिवर्तन वा कर सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाहरू गर्न सक्ने छैन ।

१४३. **खारेजी, संशोधन र बचाउ**: (१) आयकर ऐन, २०३१ र घर जग्गा बहाल कर ऐन, २०२३ खारेज गरिएका छन् ।

(२) देहायका ऐनहरूमा देहाय बमोजिम संशोधन गरिएका छन्:–

(क) [∝]………

(ख) **कर्मचारी संचयकोष ऐन, २०१९ मा संशोधन**: कर्मचारी संचय कोष ऐन, २०१९ को दफा १८ को खण्ड (ख) को अन्त्यमा रहेका "कुनै किसिमको कर लाग्ने छैन" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "आयकर बाहेक कुनै किसिमको कर लाग्ने छैन" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

(ग) **नेपाल पेट्रोलियम ऐन, २०४० मा संशोधन**: नेपाल पेट्रोलियम ऐन, २०४० को दफा १३ को खण्ड (ग) झिकिएकोछ ।

(घ) **निवृत्ति कोष ऐन, २०४२ को दफा २९ मा संशोधन:** निवृत्ति कोष ऐन, २०४२ को दफा २९ मा रहेका "यस्तै अन्य कुनै किसिमको कर लाग्ने छैन" भन्ने शब्दहरूको सट्टा "आयकर बाहेक अन्य कुनै किसिमको कर लाग्ने छैन" भन्ने शब्दहरू राखिएका छन् ।

(ङ) **नागरिक लगानी कोष ऐन, २०४७ को दफा ५१ मा संशोधन**: नागरिक लगानी कोष ऐन, २०४७ को दफा ५१ खारेज गरिएको छ ।

(च) **नेपाल [∝]……… विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०४८ को दफा ३० मा संशोधन**: नेपाल [∝]……… विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०४८ को दफा ३० खारेज गरिएको छ ।

[♄](छ) **औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ को दफा १५ मा संशोधन**:

(१) औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ को दफा १५ को खण्ड (ग), (घ), (ङ), (ञ), (ठ), (त), (थ), (द) र (ध) झिकिएका छन् ।

∝ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको ।

♄ हाल औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ लागू रहेको ।

(२) खण्ड (च) मा रहेका "आयकरमा सञ्चालन मितिले दश वर्षसम्म क्रमशः तीस, पच्चीस र बीस प्रतिशत तथा" भन्ने शब्दहरू झिकिएका छन् ।

(ज) **<u>विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९ मा संशोधन</u>**: विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९ को दफा ५ को उपदफा (१.क) झिकिएको छ ।

(झ) **<u>वी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ऐन, २०४९ मा संशोधनः</u>** वी.पी कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ऐन, २०४९ को दफा २१ को दोस्रो हरफमा रहेको "आयकर" भन्ने शब्द झिकिएको छ ।

(ञ) **<u>त्रिभुवन विश्वविद्यालय ऐन, २०४९ मा संशोधन</u>**: त्रिभुवन विश्वविद्यालय ऐन, २०४९ को दफा ३३ को उपदफा (२) झिकिएकोछ ।

(ट) **<u>विद्युत ऐन, २०४९ को दफा १२ मा संशोधन</u>**:

(१) विद्युत ऐन, २०४९ को दफा १२ को दफा शीर्षकमा रहेको "आयकर" भन्ने शब्द झिकिएको छ ।

(२) उपदफा (१), (२), (३), (४), (५) र (६) झिकिएका छन् ।

(ठ) **<u>पोखरा विश्व विद्यालय ऐन, २०५३ को दफा ३६ मा संशोधन</u>**: पोखरा विश्व विद्यालय ऐन, २०५३ को दफा ३६ को उपदफा (२) झिकिएको छ ।

(ड) **<u>वी. पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल ऐन, २०५३ को दफा १८ मा संशोधनः</u>** वी.पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल ऐन २०५३ को दफा १८ को उपदफा (१) मा रहेको "आयकर" भन्ने शब्द झिकिएको छ ।

(ढ) **<u>नगर विकास कोष ऐन, २०५३ मा संशोधन</u>**: नगर विकास कोष ऐन, २०५३ को दफा २४ खारेज गरिएको छ ।

(ण) दूर सञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ३४ को उपदफा (१) खारेज गरिएकोछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम खारेज वा संशोधन भएका ऐन वा ऐनका दफाहरू अन्तर्गत गरिएका सबै काम कारबाही यसै ऐन अन्तर्गत गरिएका मानिनेछन् ।

(४) यो ऐन लागू हुनुभन्दा अघिका आय वर्षको आय कर निर्धारण र असूलउपर गर्ने सम्बन्धी व्यवस्थाहरूका सम्बन्धमा आय कर ऐन, २०३१ का व्यवस्थाहरू लागू हुनेछन् ।

नेपाल कानून आयोग

द्रष्टव्य: (१) केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६३ द्वारा रूपान्तर भएका शब्दहरू:–
"श्री ५ को सरकार" को सट्टा "नेपाल सरकार" ।
(२) न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ द्वारा रुपान्तर भएका शब्दहरु:–
"पुनरावेदन अदालत" को सट्टा "उच्च अदालत" ।

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची–१

(दफा ४ सँग सम्बन्धित)

<u>करका दरहरू</u>

१. **प्राकृतिक व्यक्तिको सम्बन्धमाः-**

(१) कुनै आय वर्षमा बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिको करयोग्य आयमा यस अनुसूचीको उपदफा (२) र (४) का अधीनमा रही देहाय बमोजिमको दरले कर लाग्नेछः–

(क) पचपन्न हजार रुपैयाँसम्म करयोग्य आय भएमा कर नलाग्ने,

(ख) पचपन्न हजार रुपैयाँभन्दा बढी तर एकलाख तीसहजार रुपैयाँसम्म करयोग्य आय भएमा पचपन्न हजार रुपैयाँभन्दा बढी करयोग्य आयमा पन्ध्र प्रतिशत, र

(ग) एक लाख तीस हजार रुपैयाँभन्दा बढीको करयोग्य आय भएमा एकलाख तीसहजार रुपैयाँ सम्मको करयोग्य आयमा रु. ११,२५०।– र एक लाख तीस हजार रुपैयाँभन्दा बढी भएको करयोग्य आयमा पच्चीस प्रतिशत ।

(२) कुनै आय वर्षमा दफा ५० बमोजिम छनौट गर्ने कुनै दम्पत्तिको करयोग्य आयमा यस अनुसूचीको उपदफा (४) को अधीनमा रही देहाय बमोजिमको दरमा कर लाग्नेछः–

(क) पचहत्तर हजार रुपैयाँसम्म करयोग्य आय भएमा कर नलाग्ने,

(ख) पचहत्तर हजार रुपैयाँभन्दा बढी तर एकलाख पचास हजार रुपैयाँसम्म करयोग्य आय भएमा पचहत्तर हजार रुपैयाँभन्दा बढी करयोग्य आयमा पन्ध्र प्रतिशत, र

(ग) एकलाख पचासहजार रुपैयाँभन्दा बढी करयोग्य आय भएमा एक लाख पचासहजार रुपैयाँसम्मको करयोग्य आयमा रु. ११,२५०।– र एकलाख पचासहजार रुपैयाँभन्दा बढी भएको करयोग्य आयमा पच्चीस प्रतिशत ।

(३) यस अनुसूचीको उपदफा (४) मा उल्लिखित व्यवस्था देहायको अवस्थामा लागू हुनेछः–

(क) बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिको सम्बन्धमा कुनै आय वर्षमा पचपन्न हजार रुपैयाँभन्दा बढी आय भएको वा दफा ५० बमोजिमको छनौट नगरेको बासिन्दा दम्पतीको सम्बन्धमा कुनै आय वर्षमा पचहत्तर हजार रुपैयाँभन्दा बढी आय भएको, र

(ख) गैर–व्यावसायिक करयोग्य सम्पत्तिको निसर्गबाट प्राप्त खूद लाभ सो प्राकृतिक व्यक्ति वा दम्पतीको आय र तदअनुरुप करयोग्य आयको गणनामा समावेश भएको ।

(४) यस अनुसूचीको उपदफा (३) को अधीनमा रही देहायका व्यक्तिलाई देहाय बमोजिम कर लाग्नेछः–

(क) देहायका रकममध्ये जुन बढी छ सो रकममा सो प्राकृतिक व्यक्ति वा दम्पतीको सो मात्र करयोग्य आय भए सरह मानी यस अनुसूचीको उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको दरले कर लाग्नेछः–

(१) सो प्राकृतिक व्यक्ति वा दम्पतीको जम्मा करयोग्य आयबाट सो लाभको रकम घटाई बाँकी हुन आउने रकम, वा

(२) प्राकृतिक व्यक्तिको सम्बन्धमा पचपन्न हजार रुपैयाँ वा दम्पतीको सम्बन्धमा पचहत्तर हजार रुपैयाँ ।

(ख) सो करयोग्य आयको बाँकी रकममा दश प्रतिशतका दरले कर लाग्नेछ ।

तर स्वीकृत अवकाश कोषबाट भुक्तानी भएको संचयकोष तथा उपदानमा छ प्रतिशतका दरले मात्र कर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।

(५) नेपाल सरकारले तोकेको दुर्गम क्षेत्रमा बसोबास गर्ने प्राकृतिक व्यक्तिहरूको लागि यस अनुसूचीको उपदफा (१), (२), (३) र (४) मा उल्लिखित कर नलाग्ने सीमाको

रकम पचपन्न हजार रुपैयाँ र पचहत्तर हजार रुपैयाँमा दुर्गम भत्ता बापत तोकिए बमोजिम बढीमा तीसहजार रुपैयाँसम्म बृद्धि गर्न सकिनेछ ।

(६) यस ऐनको दफा ४ को उपदफा (४) बमोजिमको सीमा एक लाख रुपैयाँ आय र दश लाख रुपैयाँ बराबरको कारोबार हुनेछ ।

(७) यस ऐनको दफा ४ को उपदफा (४) बमोजिम करको रकम देहाय बमोजिमको हुनेछः–

(क) महानगरपालिका वा उप–महानगरपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्ने प्राकृतिक व्यक्तिका हकमा दुईहजार रुपैयाँ,

(ख) नगरपालिका क्षेत्रमा व्यवसाय गर्ने प्राकृतिक व्यक्तिका हकमा एकहजार पाँचसय रुपैयाँ,

(ग) अन्य कुनै स्थानमा व्यवसाय गर्ने प्राकृतिक व्यक्तिका हकमा एकहजार रुपैयाँ ।

(८) गैर बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिको कुनै आय वर्षको करयोग्य आयमा पच्चिस प्रतिशतका दरले कर लाग्नेछ ।

(९) यस दफामा अन्यन्त्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिको निवृतिभरण आय रहेछ भने प्राकृतिक व्यक्तिको लागी उपदफा (१) को खण्ड (क) वा दम्पत्तिको लागी उपदफा (२) को खण्ड (क) मा उल्लिखित रकम को पच्चीस प्रतिशत थप रकम करयोग्य आयबाट घटाई बाँकी रहने रकममा मात्र यस दफा वमोजिम करको गणना गरिनेछ ।

२. **निकायको सम्बन्धमाः**

(१) यस दफा को उपदफा (२), (३), (४), (५) र (७) को अधीनमा रही कुनै आय वर्षमा कुनै निकायको करयोग्य आयमा पच्चीस प्रतिशतका दरले कर लाग्नेछः–

(२) कुनै आय वर्षमा कुनै बैङ्क, वित्तीय संस्था, सामान्य बिमा व्यवसाय गर्ने वा नेपाल पेट्रोलियम ऐन, २०४० बमोजिम पेट्रोलियम कार्य गर्ने निकायको करयोग्य आयमा तीस प्रतिशतका दरले कर लाग्नेछ ।

स्पष्टीकरण: पेट्रोलियम कार्यको हकमा "करयोग्य आय" भन्नाले पेट्रोलियम सम्झौतामा उल्लिखित कार्यविधि तथा यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम निर्धारण भएको करयोग्य आय सम्झनु पर्छ ।

(३) कुनै निकायको नेपालको स्रोतबाट देहाय बमोजिम कुनै आय वर्षमा भएको करयोग्य आयमा बीस प्रतिशतका दरले कर लाग्नेछ ।

(क) सो निकाय कुनै वर्षभरि पूर्णरुपले यस ऐनको दफा ११ मा उल्लिखित विशेष उद्योग सञ्चालनमा संलग्न रहेमा,

(ख) सो निकायले,–

(१) कुनै सडक, पुल, टनेल, रोप–वे वा आकाशे पुल निर्माण गरी सञ्चालन गरेमा, वा

(२) कुनै ट्रली बस वा ट्राम सञ्चालन गरेमा ।

(४) कुनै आय वर्षमा कुनै निकायले सार्वजनिक पुर्वाधार संरचनाको निर्माण तथा सञ्चालन गरी नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गर्ने जस्ता आयोजनाहरू र बिद्युत गृह निर्माण, उत्पादन र प्रसारण गरेमा त्यस्तो निकायलाई सो निकायको करयोग्य आयमा बीस प्रतिशतका दरले कर लाग्नेछ ।

(५) कुनै आय वर्षमा कुनै मृत बासिन्दा व्यक्तिको द्रब्य वा अशक्त बासिन्दा प्राकृतिक व्यक्तिको ट्रष्टको करयोग्य आयमा सो द्रब्य वा ट्रष्ट बासिन्दालाई प्राकृतिक व्यक्ति सरह मानी यस अनुसूचीको दफा १ को उपदफा (१) र उपदफा (४) बमोजिम कर लाग्नेछ ।

(६) कुनै आय वर्षमा कुनै गैर बासिन्दा व्यक्तिको नेपालस्थित विदेशी स्थायी संस्थापनले विदेश पठाएको आयमा दश प्रतिशतका दरले कर लाग्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

(७) कुनै आय वर्षमा दफा ७० मा उल्लिखित आयको सम्बन्धमा कुनै गैर–बासिन्दा व्यक्तिको करयोग्य आयमा पाँच प्रतिशतका दरले कर लाग्नेछ ।

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची–२

(दफा १९ सँग सम्बन्धित)

ह्रास कट्टीको निर्धारण

१. ह्रासयोग्य सम्पत्तिको वर्गीकरण र समूहीकरणः

(१) ह्रासयोग्य सम्पत्तिको वर्गीकरण देहाय बमोजिमको हुनेछः–

वर्ग	सम्पत्तिको विवरण
"क"	भवन, स्ट्रक्चर र स्थायी प्रकृतिका यस्तै प्रकारका अन्य बनौटहरू ।
"ख"	कम्प्यूटर, तथ्याङ्क केलाउने उपकरण, फर्निचर, फिक्स्चर र कार्यालय उपकरणहरू ।
"ग"	अटोमोबाइल्स, बस तथा मिनीबसहरू ।
"घ"	निर्माण तथा उत्खनन् सम्बन्धी उपकरणहरू र दफा १७ को उपदफा (३), दफा १८ को उपदफा (३) र यस अनुसूचीको उपदफा (३) समेत अन्य कतै समावेश नभएका ह्रासयोग्य सम्पत्तिहरू ।
"ङ"	वर्ग "घ" मा उल्लेख भएका ह्रासयोग्य सम्पत्तिहरू बाहेकका अदृश्य सम्पत्तिहरू ।

(२) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा निजको स्वामित्वमा रही व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जनकोलागी प्रयोग गरेको कुनै ह्रासयोग्य सम्पत्तिलाई पहिलो पटक स्वामित्वमा आएको वा प्रयोग भएको समयमा निम्नानुसारको समूह राख्नु पर्नेछ र सो समूहहरूलाई सो वर्षमा उक्त व्यक्तिको ह्रासयोग्य सम्पत्तिहरूको समूह मानिनेछः–

(क) सो व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको वा प्रयोगमा रहेको उस्तै सम्पत्तिहरूको सम्बन्धमा वर्ग "क", "ख", "ग", वा "घ" का ह्रासयोग्य सम्पत्ति सोही वर्गका अन्य सम्पत्तिहरूको उही समूहमा ।

(ख) वर्ग "ङ" का ह्रासयोग्य सम्पत्तिको सम्बन्धमा उही वर्गको सम्पत्तिहरू भए तापनि वेग्ला वेग्लै समूहमा राख्नु पर्छ ।

(३) व्यवसायबाट आय आर्जन गर्ने सिलसिलामा प्राकृतिक स्रोतको उत्खनन, खनिज निकाल्ने कार्य तथा सोको विकासको लागि परेको लागत सो आयसंग सम्बन्धित व्यवसायको लागि सम्पत्ति खरिद गर्दा परेको लागत सरह मानिनेछ ।

२. **ह्रास खर्च:**

(१) कुनै पनि व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा सो व्यक्तिको ह्रासयोग्य सम्पत्तिका समूहहरू बापत यस दफाको उपदफा (२) र (६) बमोजिम गणना गरिएका प्रत्येक समूहमा रहेका सम्पत्तिको सो वर्षमा भएको ह्रास बराबरको खर्च कट्टी गर्न पाउनेछ ।

(२) कुनै व्यक्तिले आफ्नो आय वर्षमा समूहमा रहेका सम्पत्तिको ह्रास कट्टीको गणना देहाय बमोजिमको सूत्रको प्रयोग गरी निकाल्नु पर्नेछ ।

<u>क x ख</u>

"क" भन्नाले सो आय वर्षको अन्त्यमा सम्पत्तिको समूहमा रहेको ह्रास आधार रकमलाई जनाउँनेछ,

"ख" भन्नाले सो समूहको हकमा लागू हुने यस अनुसूचीको दफा ३ मा उल्लिखित ह्रास कट्टी दरलाई जनाउँनेछ ।

(३) कुनै आय वर्षको अन्त्यमा वर्ग "क", "ख", "ग" वा "घ" मा रहेका ह्रासयोग्य सम्पत्तिको ह्रास आधार रकम देहाय बमोजिमको खण्ड (क) र खण्ड (ख) को योगबाट खण्ड (ग) को रकम घटाई कायम गर्नु पर्नेछ ।

तर यसरी घटाइएपछिको रकम शून्य भन्दा कम हुने छैन:–

(क) अघिल्लो वर्षको अन्त्यको सो समूहको ह्रास कट्टीआधार रकमबाट उपदफा (२) र (६) बमोजिम गणना गरिएको सो समूहको ह्रास खर्च कट्टी गरी बाँकी हुने रकम ।

(ख) सो वर्षमा सो समूहको ह्रास कट्टी आधार रकममा सो समूहमा थपिएका सम्पत्तिको लागि गरिएको सो समूहमा थप गरेको सो आय

वर्षभित्र यस अनुसूचीको दफा ५ बमोजिमको खर्च वा समूहमा जोडिएको खर्च ।

(ग) सो समूहको कुनै सम्पत्तिको सो वर्षमा भएको निसर्गबाट प्राप्त कुनै रकम ।

(४) कुनै आय वर्षको अन्त्यमा वर्ग "घ" अन्तर्गतका प्रत्येक ह्रासयोग्य सम्पत्तिको ह्रास कट्टीको आधार रकम देहाय बमोजिमको रकमको कूल योग हुनेछः–

(क) अघिल्लो आय वर्षको अन्त्यमा समूहमा रहेका ह्रासयोग्य सम्पत्तिहरूको ह्रास कट्टीको आधार रकम, र

(ख) त्यस आर्थिक वर्षमा सो ह्रास कट्टी आधार रकममा सो समूहभित्रको सम्पत्तिको लागि उपदफा (५) बमोजिम थपिएको रकम ।

(५) कुनै व्यक्तिको ह्रासयोग्य सम्पत्तिको कुनै समूहमा समावेश भएको कुनै ह्रासयोग्य सम्पत्तिको लागि गरिएको लागतलाई सम्बन्धित समूहको ह्रास आधार रकममा देहाय बमोजिम जोड्नु पर्नेछः–

(क) सो सम्पत्ति यस अनुसूचीको दफा १ बमोजिम समूहमा समावेश गरिने समय वा सो सम्पत्ति प्राप्त गर्न खर्च गरेको समयमध्ये जुन पछि आउँछ सो समयमा निम्न सूत्र अनुसार गणना गरी पहिलो मान मानी जोड्नु पर्नेछ ।

<u>क÷३ X ख</u>

यस खण्डको प्रयोजनको लागि "क" लाई देहायको अवधिको लागि देहायको मान हुनेछः–

(अ) आय वर्षको शुरुदेखी पुष मसान्तसम्मको अवधिको अन्त्यको समय तीन हुनेछ,

(आ) माघदेखि चैत्रमसान्तवीचको अवधि दुई हुनेछ, र

(इ) बैशाखदेखि आय वर्षको अन्त्य सम्मको अवधि एक हुनेछ ।

"ख" भन्नाले सो लागत रकम जनाउँनेछ ।

(ख) लागतको बाँकी भाग पहिलो भाग थप गरिएको आय वर्षपछिको आय वर्षमा जोडिन्छ तर सो अवधिको विचमा यस अनुसूचीको दफा ४ को उपदफा (२) बमोजिम उक्त समूह बिघटन भएको हुनुहुदैन ।

(६) वर्ग "क", "ख", "ग" वा "घ" का समूहको ह्रासयोग्य सम्पत्तिहरूको ह्रास कट्टी आधार रकमबाट यस दफाको उपदफा (२) बमोजिम गणना गरिने ह्रास खर्च कटाउँदा दुईहजार रुपैयाँभन्दा कम भएमा अतिरिक्त ह्रास खर्च बापत सो बाँकी रकम सवै गणना गर्नु पर्नेछ ।

३. ह्रासको दरः

(१) उपदफा (२) को अधीनमा रही यस अनुसूचीको दफा २ को उपदफा (२) मा उल्लिखित प्रत्येक समूहको हकमा लागू हुने ह्रासको दर देहाय बमोजिम हुनेछः–

वर्ग	दर
"क"	५ प्रतिशत
"ख"	२५ प्रतिशत
"ग"	२० प्रतिशत
"घ"	१५ प्रतिशत
"ङ"	सम्पत्ति खरिद गर्दाको बखतमा उक्त सम्पत्तिको लागतलाई सम्पत्तिको प्रयोगावधिले भाग गरी निकटतम आधा वर्षमा मिलानगरी हुन आउने दर प्रतिशतमा ।

(२) यस ऐनको दफा १९ को उपदफा (२) मा उल्लेख गरिएका आयोजनाहरूले र अनुसूची–१ को दफा २ को उपदफा (३) र (४) मा उल्लेख गरिएका निकायले यस अनुसूचीको उपदफा (१) मा उल्लेख गरेका वर्ग "क", "ख", "ग" र "घ" मा उल्लिखित ह्रासयोग्य सम्पत्तिकालागि लागू हुने ह्रासकट्टीको दरमा एक तिहाईले थप पाउनेछन् ।

४. ह्रासयोग्य सम्पत्तिको निसर्ग:

(१) कुनै व्यक्तिको सो आय वर्षमा व्यवसाय वा लगानीमा प्रयोग भएका ह्रासयोग्य सम्पति वा सम्पतिहरूको निसर्गबाट भएको आयको गणना गर्दा खण्ड (ख) भन्दा खण्ड (क) बढी भए यस्तो बढी भएजति रकम सो आयमा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(क) कुनै व्यक्तिको समूहको "क", "ख", "ग" वा "घ" वर्गमा पर्ने कुनै आय वर्षमा निजको सो वर्ष ह्रासयोग्य सम्पत्तिको निसर्गबाट प्राप्त भएका आयहरू,

(ख) निसर्गबाट प्राप्त आयलाई समावेश नगरी यस अनुसूचिको दफा २ को उपदफा (३) बमोजिम समूहको सो वर्षको अन्त्यमा रहेको ह्रास कट्टी आधार रकम ।

(२) कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्ष समाप्त हुनुभन्दा अगाडि सो व्यक्तिको ह्रासयोग्य सम्पत्तिको समूहमा रहेका सबै सम्पत्तिहरू निसर्ग गरेमा सो समूह विघटन भएको मानिनेछ र देहाय बमोजिम हुनेछ:–

(क) ह्रासयोग्य सम्पत्तिको समूहमा भएका सम्पत्तिको निम्न सूत्र बमोजिम ह्रास गणना गर्दा हुने ह्रास कट्टी रकम समूहको ह्रास कट्टी आधार रकमभन्दा बढी भएमा सो व्यक्तिले सो वर्षको लागि सो बढी भएजति रकम प्राप्त गरेसरह मानिनेछ ।

क – ख

वा

(ख) ह्रासयोग्य सम्पत्तिको समूहमा भएका सम्पत्तिको निम्न सूत्र बमोजिम ह्रास गणना गर्दा हुन आउने रकम समूहको ह्रास कट्टी आधार रकमभन्दा बढी भएमा सो व्यक्तिलाई सो वर्ष सो बढी भएजति खर्च रकम मिनाहा हुनेछ ।

ख – क

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागिः–

(१) "क" भन्नाले कुनै व्यक्तिले सो सम्पत्तिको निसर्गबाट सो वर्ष प्राप्त गरेको वा प्राप्त गर्ने आम्दानीहरू (इनकमिङ्गस) सम्झनु पर्छ ।

(२) "ख" भन्नाले खण्ड (अ), (आ) र (इ) को जम्मा रकम सम्झनु पर्छः–

(अ) सो वर्षमा समूहको घट्दो प्रणालीको बाँकी मूल्य,

(आ) समूहको ह्रास आधार रकममा जोडिएका सो वर्षका खर्चहरू (आउटगोइङ्गस), र

(इ) समूहको ह्रास आधार रकममा यस अनुसूचीको दफा २ को उपदफा (५) बमोजिम आगामी वर्षमा जोडिने खर्चहरू (आउटगोइङ्गस) ।

(३) यस अनुसूचीको प्रयोजनको लागि कुनै आय वर्षमा ह्रासयोग्य सम्पत्तिको समूहको घट्दो प्रणालीको बाँकी रहेको मूल्य भन्नाले निम्नानुसारको रकमलाई जनाउँछ :–

(क) समूहको वर्ग "क", "ख", "ग" वा "घ" को हकमा, सो समूहको अघिल्लो आय वर्षको अन्त्यमा रहेको ह्रास आधार रकमबाट सो वर्षको लागि सो समूहको यस अनुसूचीको दफा २ को उपदफा (२) र उपदफा (६) बमोजिम गणना गरिएको कुनै ह्रास भए सो घटाएपछि हुने रकम,

(ख) समूहको वर्ग “घ” को सम्बन्धमा सो समूहको अघिल्लो आय वर्षको अन्त्यमा रहेको ह्रास आधार रकमबाट सो व्यक्तिलाई यस अनुसूचीको दफा २ को उपदफा (१) बमोजिम कट्टी गर्न दिइएका विगतका आय वर्षहरूका सबै खर्चहरू घटाएपछि हुने रकम ।

नेपाल कानून आयोग

▩अनुसूची-१

(दफा २ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

१. **भन्सार महसुलः** (१) विदेशबाट नेपालभित्र पैठारी हुने मालवस्तुमा आर्थिक ऐन, २०७६ को अनुसूची-१ मा उल्लिखित शीर्षक, उपशीर्षक, मालवस्तुका विवरणहरू र अन्य व्यवस्थाहरूमा समेत देहाय बमोजिम संशोधन र थप गरी भन्सार महसुल दर लगाइएको छ। यसमा उल्लिखित संशोधन र थप बाहेकका परिच्छेद र भागका द्रष्टव्यहरू, शीर्षक, उपशीर्षकहरू, मालवस्तुका विवरणहरू र मालवस्तुको पैठारीका दरहरू समेत आर्थिक ऐन, २०७६ बमोजिम नै हुनेछन्।

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
०४.०२		गाढा पारिएको वा चिनी वा अन्य गुलियो पदार्थ हालिएको दूध र तर।	
		-तौलमा नौनीको मात्रा १.५ प्रतिशत भन्दा कम भएको धूलो, दाना वा अन्य ठोस रुपमाः	
	०४०२.१०.१०	---चिल्लो हटाइएको दूध (स्कीम्ड मिल्क)	४०
	०४०२.१०.२०	---बच्चाहरुलाई खानाको रुपमा खुवाउन मिल्ने दूध	४०
	०४०२.१०.९०	---अन्य	४०
		-तौलमा नौनीको मात्रा १.५ प्रतिशत भन्दा बढी भएको धूलो, दाना वा अन्य ठोस रुपमाः	
		--अन्यः	

▩ आर्थिक ऐन, २०७७ द्वारा संशोधित।

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	०४०२.२९.१०	---बच्चाहरुलाई खानाको रुपमा खुवाउन मिल्ने दूध	४०
	०४०२.२९.९०	---अन्य	४०
०४.०५		दूधबाट निकालिएका नौनी तथा अन्य स्नेह (फ्याट वा चिल्लो पदार्थहरु) र तेलहरु-आयल्स); दुग्ध विस्तरण (डेरी स्प्रेड्स)।	
		-अन्यः	
	०४०५.९०.१०	---घ्यू	४०
	०४०५.९०.९०	---अन्य	४०
०७.०१		ताजा वा चिसो पारेको आलु।	
	०७०१.९०.००	-अन्य	१५
०७.१३		कोसा छोडाएको सुख्खा कोसे तरकारी, बोक्रा छोडाएको वा नछोडाएको वा दलेको वा नदलेको।	
		-अन्यः	
	०७१३.९०.१०	---दलेकोः	१०
	०७१३.९०.९०	---अन्य	१०
०८.१०		**अन्य फल, ताजा।**	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		-अन्यः	
	०८१०.९०.१०	---अनार	१०
	०८१०.९०.२०	---लिची	१०
	०८१०.९०.९०	---अन्य	१०
०९.०४		**सुकेको वा पिँधेको खुर्सानी र मरिच।**	
		--नधुल्याएकोः	
	०९०४.११.१०	---पिपला	२०
	०९०४.११.२०	---सेतो मरिच	२०
	०९०४.११.३०	---कालो मरिच	२०
	०९०४.११.९०	---अन्य	२०
		--धुल्याएकोः	
	०९०४.१२.१०	---मरिच	२०
	०९०४.१२.९०	---अन्य	२०
०९.१०		अदुवा, केशर, हलेदो (बेसार), तेजपात, पुदिना, तरकारीको (करी) र अन्य मसलाहरु।	
		-अन्य मसलाहरुः	
	०९१०.९१.००	--यो भागको द्रष्टव्य १(ख) सँग सम्बन्धित मिश्रणहरु	१५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
१०.०६		**धान।**	
		-धानः	
	१००६.१०.१०	---बीउ	१०
	१००६.१०.९०	---अन्य	१०
		-पालिस वा चम्कने गरेको वा नगरेको कुटेर तयार गरेको चामलः	
	१००६.३०.१०	---बासमती चामल	१०
	१००६.३०.९०	---अन्य	१०
११.०३		**अन्नको कुटेको वस्तु, पिठो वा डल्ला (पेलेट)।**	
		-कुटेको अन्न र पिठोः	
		--गहुँकोः	
	११०३.११.१०	---सुजी	१०
	११०३.११.९०	---अन्य	१०
१२.०९		**रोप्न हुने फलफूल, बीऊ र विजाणु (स्पोर्स)।**	
		-अन्यः	
		--तरकारीका बीउः	
	१२०९.९१.१०	---काउलीको	१०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	१२०९.९१.२०	---बन्दागोवीको	१०
	१२०९.९१.३०	---प्याजको	१०
	१२०९.९१.४०	---मूलाको	१०
	१२०९.९१.५०	---टमाटरको	१०
	१२०९.९१.९०	---अन्य	१०
१२.११		मुख्यतः सुगन्धित वस्तु बनाउने, औषधि बनाउने वा कीटनाषक औषधि बनाउने वा यस्तै प्रयोजनका लागि प्रयोग हुने खालको, ताजा, चिस्याइएको, हिमीकृत वा सुकेको काटिएको वा नकाटिएको, पिँधेको वा नपिँधेको वा धूलो पारिएको वा नपारिएको विरुवा र विरुवाका अङ्गहरु (बियाँ र फलसमेत)।	
		-अन्यः	
	१२११.९०.१०	---यार्चागुम्वा	१०
	१२११.९०.९०	---अन्य	१०
१७.०२		अन्य चिनी, रासायनिक रुपले शुद्ध र ठोस रुपमा भएको ग्लुकोज, ल्याक्टोज, माल्टोज, फ्रुक्टोज समेत रङ्गाउने वा सुवास र स्वाद आउने पदार्थ नहालिएको चिनीको सिरप (बाक्लो पारिएको उखुको रस वा खुदो); प्राकृतिक मह मिसाएको वा नमिसाएको	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		कृत्रिम मह; चास्नी।	
		-ग्लुकोज र तरल ग्लुकोज, फ्रुक्टोज नमिसिएको वा सुख्खा अवस्थामा २० प्रतिशत भन्दा कम फ्रुक्टोज मिसिएको:	
	१७०२.३०.१०	---ग्लुकोज तरल अवस्थाको	१०
	१७०२.३०.२०	---ग्लुकोज ठोस अवस्थाको	१०
	१७०२.३०.३०	---डेक्सट्रोज	१०
		-तौलको हिसाबले सुख्खा अवस्थामा कम्तीमा २० प्रतिशत तर ५० प्रतिशत भन्दा कम फ्रुक्टोज (फलशर्करा) युक्त ग्लुकोज (द्राक्षाशर्करा) र ग्लुकोज रस (ग्लुकोज सिरप), प्रतीप शर्करा (इनभर्ट सुगर) बाहेक:	
	१७०२.४०.१०	---ग्लुकोज तरल अवस्थाको	१०
	१७०२.४०.२०	---ग्लुकोज ठोस अवस्थाको	१०
	१७०२.४०.३०	---डेक्सट्रोज	१०
		-अन्य, प्रतीपशर्करा (इनभर्ट सुगर) तथा सुख्खा अवस्थामा तौलको हिसाबले ५० प्रतिशत फलशर्करायुक्त अन्य चीनी र चीनी रस (सुगर सिरप) समेत:	
	१७०२.९०.१०	---रसायनिक रुपमा शुद्ध रुपमा रहेको माल्टोज	१०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	१७०२.९०.२०	---प्राकृतिक महसँग मिश्रण भए वा नभएको कृत्रिम मह	१०
	१७०२.९०.३०	---क्यारामल	१०
	१७०२.९०.९०	---अन्य	१०
१८.०६		**चक्लेट र अरु कोको मिसिएका खाद्य पदार्थहरु।**	
	१८०६.१०.००	-कोकोको धूलो, चिनी वा गुलियो पदार्थ हालेको	३०
	१८०६.२०.००	-२ केजी भन्दा बढी तौलको ढिका (ब्लौक वा स्ल्याव) वा डण्डी (बार) को रुपमा रहेका अन्य परिकार, तरल, माँडा, धूलो, दानादार वा अन्य थुप्रो (बल्क) को रुपमा भाँडोमा हालिएको वा तुरुन्त वेष्ठन गरिएको (इमिडियट प्याकिङ्ग) मा २ केजी भन्दा बढी भएको	३०
		-अन्य, ढिका, चाका र डण्डीको रुपमाः	
	१८०६.३१.००	--भरिएको	३०
	१८०६.३२.००	--नभरिएको	३०
		-अन्यः	
	१८०६.९०.१०	---पूर्णतः निःस्नेहित (डिफ्याटेड) आधार (बेसिस) मा गणना गरिंदा तौलमा कोकोको मात्रा ६ प्रतिशत भन्दा बढी भएको वा ६ प्रतिशत नभए पनि पूर्णरुपमा चकलेटले बाहिरपट्टि लेपित (कोटेड) गरिएको शीर्षक १९.०४ का उत्पादनहरु	३०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	१८०६.९०.९०	---अन्य	३०
१९.०१		यब्यसार (माल्ट एक्स्ट्रयाक्ट); अन्यत्र उल्लेख नगरिएको वा समाविष्ट नभएको, पूर्णतः बोसो (चिल्लो) रहित आधारमा गणना गर्दा तौलको आधारमा ४० प्रतिशत भन्दा कम कोको भएको वा कोको नभएको मैदा (फ्लाअर) छ्याँटा (दलेका अन्नका कण) (ग्रोट्स), पीठो, स्वेतसार (स्टार्च) वा यब्यसार (माल्ट एक्स्ट्रयाक्ट) का खाद्य परिकारहरु; कोको नभएको वा कोको भएपनि पूर्णतः बोसो (चिल्लो) रहित आधार (डिफ्याटेड् बेसिस) मा तौलको हिसाबले ५ प्रतिशत भन्दा कम रहेको, शीर्षकहरु ०४.०१ देखि ०४.०४ सम्मका वस्तुहरुका खाद्य परिकारहरु, अन्यत्र उल्लेख नगरिएको वा समाविष्ट नभएको।	
		-अन्यः	
	१९०१.९०.१०	---यब्यसार (माल्ट एक्स्ट्रयाक्ट)	१५
	१९०१.९०.९०	---अन्य	१५
१९.०४		खाद्यान्नलाई फुलाएर (स्वैलिङ्ग) वा भुटेर तयार गरेको खाद्य सामग्री, खाद्यान्नको उत्पादनहरु (जस्तै कर्न फ्लेक); अन्यत्र उल्लेख नगरिएको वा समावेश नभएको, पकाइएको वा अन्य किसिमबाट तयार गरिएको गेडा (ग्रेन) को रुपमा वा शल्क वा पाप्रा (फ्लेकको) रुपमा भएको खाद्यान्नहरु (सेरियल्स)	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		(मकै बाहेक) वा अन्य किसिमबाट तयार गरिएको अन्न (मैदा, छाँटा वा दलेको अन्न ग्रोट्स) र पीठो बाहेक)।	
		-अन्न वा अन्न उत्पादनबाट उत्पादित वस्तुलाई फुलाएर (स्वेलिङ्ग) वा भुटेर बनाइएको तयारी खाद्य वस्तुः	
	१९०४.१०.१०	---पूर्णतः निःस्नेहित (डिफ्याटेड) आधार (बेसिस) मा गणना गरिंदा, तौलमा कोकोको मात्रा ६ प्रतिशत भन्दा कम भएको वा चकलेटले बाहिरपट्टि पूर्णरुपमा लेपित (कोटेड) नगरिएको उत्पादनहरु	१५
		---अन्यः	
	१९०४.१०.९१	----कर्न फ्लेक्स	१५
	१९०४.१०.९९	----अन्य	१५
		-अन्यः	
	१९०४.९०.१०	---धानको भूजा	१५
	१९०४.९०.२०	---चिउरा	१५
	१९०४.९०.९०	---अन्य	१५
१९.०५		**कोको परेको वा नपरेको पाउरोटी, पेष्ट्री, केक, बिस्कुट र अरु रोटी सम्बन्धी सामान; कम्युनियम, वेफर्स (पकाएको रोटी बिर्कोको काम गर्ने), औषधि भर्न हुने खाली क्याप्सूल, (एम्टी क्यासे) सिलिङ**	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		वेफयर्स (टाल्ने रोटी), राइस पेपर (तोफु, ममचा बनाउने पिठोको रोटी जस्तो पदार्थ) र अन्य यस्तै उत्पादन।	
		-अन्यः	
	१९०५.९०.२०	---कुरकुरे, कुरमुरे, लेज, चिजवल	४०
	१९०५.९०.३०	---पापड	३०
	१९०५.९०.४०	---औषधि भर्न हुने खाली क्याप्सुल (एम्टी क्यासे)	४०
	१९०५.९०.५०	---अन्यत्र उल्लेख नभएका विस्कुटहरु	४०
	१९०५.९०.६०	---केक, कुकिज र पेष्ट्री	४०
	१९०५.९०.७०	---पाउरोटी	४०
		---कुरमुरे, चटपटे प्रकृतिका अन्य क्रिस्प सेभरी खाद्य उत्पादनहरुः	
	१९०५.९०.८१	----फ्राई नगरिएका	३०
	१९०५.९०.८९	----अन्य	४०
२०.०४		**भिनेगार वा एसिटिक एसिडबाट भन्दा भिन्दै किसिमबाट सुरक्षित गरिएको वा तयार गरिएको, शीर्षक २०.०६ का उत्पादनहरु बाहेक, हिमीकृत (फ्रोजन) अन्य वनस्पतिहरु।**	
		-आलुहरुः	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	२००४.१०.१०	---फ्रेन्च फ्राई	२०
	२००४.१०.९०	---अन्य	२०
२०.०५		**भिनेगार वा एसिटिक एसिडबाट भन्दा भिन्दै किसिमबाट सुरक्षित गरिएको वा तयार गरिएको, शीर्षक २०.०६ का उत्पादनहरु बाहेक, हिमीकृत नगरिएका (नट फ्रोजन) अन्य वनस्पतिहरु।**	
		-आलुहरुः	
	२००५.२०.१०	---आलु चिप्स	४०
२०.०८		**स्प्रीट वा चिनी वा गुलियो पदार्थ हाली सुरक्षित गरिएको वा अन्य प्रकारले तयार गरिएको अन्यत्र नपरेको फलफूल, काष्ठफल र अन्य बोट विरुवाको खान हुने अङ्गहरु।**	
		-एकै ठाउँमा मिसाएको वा नमिसाएको काष्टफल, बदाम र अरु बीजः	
		--अन्य; मिश्रण समेतः	
	२००८.१९.१०	---भूटेको वा भुटेर नून राखिएको चना	१५
	२००८.१९.२०	---भुटेको वा भुटेर नून राखिएको काजु	१५
	२००८.१९.३०	---भुटेको वा भुटेर नून राखिएको पिस्ता	१५
	२००८.१९.४०	---भुटेको वा भुटेर नून राखिएको बदाम	१५
	२००८.१९.९०	---अन्य	१५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
२०.०९		**चिनी हालेको वा नहालेको, स्प्रीट नहालेको र नकुहाएको फलफूलको रस (अङ्गुरको काँचो रस समेत) र वनस्पति रस।**	
		--अन्य	
	२००९.८९.१०	---आँपको रस	प्रति लिटर रु. ६०।-
	२००९.८९.९०	---अन्य	प्रति लिटर रु. ६०।-
२१.०१		**कफी, चिया वा मेटका सार, रस वा सान्द्र (कन्सेन्ट्रेट) र तिनै रस वा सान्द्रको आधार लिई वा कफी चिया र मेटको आधार लिई बनाइएको तयारी पदार्थहरु भुटिएको चिकोरी र अरु भुटिएका कफी प्रतिस्थापक (सब्स्टिच्यूट) र तिनबाट प्राप्त सार, रस र सान्द्रहरु।**	
	२१०१.२०.००	-चिया वा मेटका सार, रस वा सान्द्र (कन्सेन्ट्रेट) र तिनका सार, रस वा सान्द्रको आधार लिई वा चिया र मेटलाई आधार लिई बनाइएको तयारी पदार्थहरु	३०
२१.०३		**सस र ससको लागि चाहिने परिकार; मिश्रित मसला र मिश्रित मर्मसला; सर्स्युंको पिठो, मैदा र तयारी सर्स्युं (मष्टार्ड)।**	
		-अन्यः	
	२१०३.९०.१०	--मिश्रित मसला र मिश्रित मर्मसला	१५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	२१०३.९०.२०	---अचार	२०
२१.०६		**अन्यत्र नपरेको खाद्य पदार्थ।**	
		-अन्यः	
	२१०६.९०.१०	---दालमोठ, नमकिन, भुजिया र चमेना	३०
	२१०६.९०.६०	--सुर्तीरहित सुगन्धित सुपारी	प्रति किलो ५०
		--अन्यः	
	२१०६.९०.९३	---ननडेरी क्रिम	३०
२२.०४		**ताजा अङ्गुरको वाइन र अल्कोहल हाली सुरक्षित गरिएको (फोर्टिफाइड) वाइन समेत शीर्षक २०.०९ को बाहेक काँचो अङ्गुरको रस (ग्रेप मस्ट)**	
		-स्पार्किङ वाइनः	
	२२०४.१०.१०	---१२ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०४.१०.२०	---१२ प्रतिशत भन्दा बढी १७ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०४.१०.३०	---१७ प्रतिशत भन्दा बढी अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
		-अन्य वाइन; काँचो अङ्गुरको रस, अल्कोहल हालेर कुहुन रोकेको वा ढीलो गरेको:	
		--२ लिटर वा कम जाने भाँडोमा रहेकोः	
	२२०४.२१.१०	---१२ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	२२०४.२१.२०	---१२ प्रतिशत भन्दा बढी १७ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०४.२१.३०	---१७ प्रतिशत भन्दा बढी अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
		--२ लिटर भन्दा बढी तर १० लिटर ननाघ्ने भाँडोमा रहेकोः	
	२२०४.२२.१०	---१२ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०४.२२.२०	---१२ प्रतिशत भन्दा बढी १७ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०४.२२.३०	---१७ प्रतिशत भन्दा बढी अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
		--अन्यः	
	२२०४.२९.१०	---१२ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०४.२९.२०	---१२ प्रतिशत भन्दा बढी १७ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०४.२९.३०	---१७ प्रतिशत भन्दा बढी अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
		-काँचो अङ्गुरको अन्य रस (ग्रेप मस्ट):	
	२२०४.३०.१०	---१२ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०४.३०.२०	---१२ प्रतिशत भन्दा बढी १७ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०४.३०.३०	---१७ प्रतिशत भन्दा बढी अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
२२.०५		**भरमाउथ र वास्ना आउने सार वा सुगन्धित वोट विरुवा मिश्रित ताजा अङ्गुरको अन्य वाइन।**	
		-२ लिटर वा कम जाने भाडामा रहेको:	
	२२०५.१०.१०	---१२ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०५.१०.२०	---१२ प्रतिशत भन्दा बढी १७ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०५.१०.३०	---१७ प्रतिशत भन्दा बढी अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
		-अन्यः	
	२२०५.९०.१०	---१२ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०५.९०.२०	---१२ प्रतिशत भन्दा बढी १७ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
	२२०५.९०.३०	---१७ प्रतिशत भन्दा बढी अल्कोहल भएको	प्रति लिटर रु.३००/-
२२.०६		**अन्य कुहाएको (फर्मेण्टेड) पेय पदार्थहरु (उदाहरणतः स्याउबाट बनेको साइडर, नासपातीबाट बनेका पेरी, कुहाएको मह र पानी मिलाएको मिड, साके); अन्यत्र नपरेका वा समावेश नभएका कुहाएको पेय पदार्थहरु (फर्मेण्टेड् विभरेजेज) को मिश्रण र कुहाइएका पेय पदार्थहरु (फर्मेण्टेड् विभरेजेज) तथा अमारक पेय पदार्थ (ननअल्कोहोलिक विभरेजेज) हरुको मिश्रण।**	
	२२०६.००.१०	---छ्याङ्ग (कन्ट्री बियर)	४०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	२२०६.००.२०	---सेम्पेन, सेरी, मिड, पेरी, साइडर	४०
	२२०६.००.३०	---साके	४०
	२२०६.००.४०	---१७ प्रतिशतभन्दा बढी अल्कोहल भएको जडिवुटी मिश्रित मदिरा, कक्टेल (अल्कोहलिक र अल्कोहलिक/नन्अल्कोहलिक मिश्रण) तथा अन्य फर्मेण्टेड मदिराहरू	४०
	२२०६.००.९०	---अन्य	४०
२२.०७		**८० प्रतिशत घनत्व अल्कोहल शक्ति वा सो भन्दा माथि अल्कोहल शक्ति भएको अन्डिनेचर्ड इथायल अल्कोहल र जुनसुकै अल्कोहल शक्ति भएको डिनेचर्ड इथाइल अल्कोहल र अन्य स्प्रिट**	
		-८० प्रतिशत घनत्व अल्कोहल शक्ति वा सो भन्दा माथि अल्कोहल शक्ति भएको अन्डिनेचर्ड इथायल अल्कोहलः	
	२२०७.१०.१०	---अनडिनेचर्ड इथायल अल्कोहल	प्रति लिटर रु.५०/-
	२२०७.१०.२०	---आयतनमा ८० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी अल्कोहल भएका मदिराको कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग हुने रेक्टिफाइड स्प्रिट	प्रति लिटर रु.५०/-
	२२०७.१०.३०	---ई.एन.ए. (एक्स्ट्रा न्युट्रल अल्कोहल)	प्रति लिटर रु.५०/-
	२२०७.१०.४०	---एनहाइड्रस इथानोल (९९ प्रतिशतभन्दा बढी अल्कोहल भएको)	प्रति लिटर रु.५०/-

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	२२०७.१०.९०	---अन्य	प्रति लिटर रु.५०/-
		-जतिसुकै अल्कोहल शक्ति भएको डिनेचर्ड इथायल अल्कोहल र अन्य स्प्रीटः	
	२२०७.२०.१०	---डिनेचर्ड स्प्रिट (८० देखि ९९ प्रतिशतसम्म अल्कोहल भएको)	प्रति लिटर रु.५०/-
	२२०७.२०.९०	---अन्य	प्रति लिटर रु.५०/-
२२.०८		**८० प्रतिशत भन्दा कम घनत्व अल्कोहल शक्ति भएको अविकृत (अनडिनेचर्ड) एथिल अल्कोहल; अरख (स्प्रिट्स), मदिरा (लिकर्स) र अन्य मादक (स्पिरिचुअस) पेयहरु (बेभरेजेज)।**	
		-अङ्गुरको वाइन वा अङ्गुर मार्कबाट निकालिएको स्प्रिट (ब्राण्डी)	
	२२०८.२०.१०	---वाइन वा ब्राण्डीको कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग हुने सबै प्रकारका मादक द्रबहरु (स्प्रिट समेत)	प्रति लिटर रु.१५००/-
		---अन्यः	
	२२०८.२०.९१	----१५ यु.पि. शक्तिको (४८.५ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.२०.९२	----२५ यु.पि. शक्तिको (४२.८ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.२०.९३	----३० यु.पि. शक्तिको (३९.९४ प्रतिशत	प्रति लिटर रु.२०००/-

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	
	२२०८.२०.९९	----अन्य	प्रति लिटर रु.२०००/-
		-ह्वीस्कीहरुः	
	२२०८.३०.१०	---ह्वीस्कीको कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग हुने मादक द्रबहरु (स्प्रिट समेत)	प्रति लिटर रु.१५००/-
		---अन्यः	
	२२०८.३०.९१	----१५ यु.पि. शक्तिको (४८.५ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.३०.९२	----२५ यु.पि. शक्तिको (४२.८ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.३०.९३	----३० यु.पि. शक्तिको (३९.९४ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.३०.९९	----अन्य	प्रति लिटर रु.२०००/-
		-उखुको उत्पादनहरुलाई कुहाएर चुलाई गरी निकालिएको रम र अन्य स्प्रिटः	
	२२०८.४०.१०	---रम र अन्य स्प्रीटहरुको कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग हुने उखुको उत्पादनहरुलाई कुहाएर चुलाई गरी निकालिएको स्प्रिट समेतका मादक द्रबहरु	प्रति लिटर रु.१५००/-
		---अन्यः	
	२२०८.४०.९१	----१५ यु.पि. शक्तिको (४८.५ प्रतिशत	प्रति लिटर रु.२०००/-

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	
	२२०८.४०.९२	----२५ यु.पि. शक्तिको (४२.८ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.४०.९३	----३० यु.पि. शक्तिको (३९.९४ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.४०.९९	----अन्य	प्रति लिटर रु.२०००/-
		-जीन र जेनेभाः	
	२२०८.५०.१०	---जिन र जेनेभाको कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग मादक द्रबहरु (स्प्रिट समेत)	प्रति लिटर रु.१५००/-
		---अन्यः	
	२२०८.५०.९१	----१५ यु.पि. शक्तिको (४८.५ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.५०.९२	----२५ यु.पि. शक्तिको (४२.८ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.५०.९३	----३० यु.पि. शक्तिको (३९.९४ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.५०.९९	----अन्य	प्रति लिटर रु.२०००/-
		-भोड्काः	
	२२०८.६०.१०	---भोड्काको कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग मादक द्रबहरु (स्प्रिट समेत)	प्रति लिटर रु.१५००/-

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		---अन्यः	
	२२०८.६०.९१	----१५ यु.पि. शक्तिको (४८.५ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.६०.९२	----२५ यु.पि. शक्तिको (४२.८ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.६०.९३	----३० यु.पि. शक्तिको (३९.९४ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.६०.९९	----अन्य	प्रति लिटर रु.२०००/-
		-मदिरा (लिकर्स) तथा उद्दीपक (कर्डियल्स):	
	२२०८.७०.१०	---मदिरा (लिकर्स) तथा उद्दीपक (कर्डियल्स) को कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग हुने मादक द्रबहरु (स्प्रिट समेत)	प्रति लिटर रु.१५००/-
		---अन्यः	
	२२०८.७०.९१	----१५ यु.पि. शक्तिको (४८.५ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.७०.९२	----२५ यु.पि. शक्तिको (४२.८ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.७०.९३	----३० यु.पि. शक्तिको (३९.९४ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको) तयारी मदिरा	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.७०.९९	----अन्य	प्रति लिटर रु.२०००/-

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		-अन्यः	
	२२०८.९०.१०	---अन्य मदिराको कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग हुने मादक द्रबहरु (स्प्रिट समेत)	प्रति लिटर रु.१५००/-
		---अन्यः	
	२२०८.९०.९१	----१५ यु.पि. शक्तिको (४८.५ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको)	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.९०.९२	----२५ यु.पि. शक्तिको (४२.८ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको)	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.९०.९३	----३० यु.पि. शक्तिको (३९.९४ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको)	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.९०.९४	----४० यु.पि. शक्तिको (३४.२३ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको)	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.९०.९५	----५० यु.पि. शक्तिको (२८.५३ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको)	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.९०.९६	----७० यु.पि. शक्तिको (१७.१२ प्रतिशत अल्कोहलको मात्रा भएको)	प्रति लिटर रु.२०००/-
	२२०८.९०.९९	----अन्य	प्रति लिटर रु.२०००/-
२४.०२		**सुर्ती वा सुर्तीको प्रतिस्थापक (सब्स्टिच्यूट) बाट बनेको सिगार, चुरोट (चेरुट्स), सानो सिगार (सिगारिलस) र चुरोट (सिगरेट)।**	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		-सुर्तीको चुरोट (सिगरेट)ः	
	२४०२.२०.१०	---फिल्टर नभएको	प्र.हजार खिल्ली रु.४५००
		---फिल्टर भएकोः	
	२४०२.२०.२१	----७० मि.मि. सम्मको लम्बाइमा	प्र.हजार खिल्ली रु.४५००
	२४०२.२०.२२	----७० भन्दा बढी ७५ मि.मि. सम्म लम्बाइको	प्र.हजार खिल्ली रु.४५००
	२४०२.२०.२३	----७५ भन्दा बढी ८५ मि.मि. सम्म लम्बाइको	प्र.हजार खिल्ली रु.४५००
	२४०२.२०.२४	----८५ मि.मि. भन्दा बढी लम्बाइको	प्र.हजार खिल्ली रु.४५००
		-अन्यः	
	२४०२.९०.१०	---तयारी बिडी	प्र.हजार खिल्ली रु.४५००
	२४०२.९०.२०	---सवै प्रकारका सिगार	प्र.हजार खिल्ली रु.४५००
	२४०२.९०.९०	---अन्य	प्र.हजार खिल्ली रु.४५००
२४.०३		**अन्य निर्मित (म्यानुफ्याक्चर्ड) सुर्ती र प्रतिस्थापक सुर्ती; समरुपी (होमोजिनाइज्ड) वा**	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		पुनर्निर्मित (रिकन्स्टिचूएटेड) सुर्ती; सुर्तीको रस र सार।	
		-अन्यः	
		--अन्यः	
		---अन्यः	
	२४०३.९९.९१	----हुक्का फ्लेवर	४०
	२४०३.९९.९९	----अन्य	४०
२५.१६		**करौंतीद्वारा वा अन्य किसिमले अलि अलि ताछिएको, काटिएको वा टुक्राइएको चारपाटे (वर्गाकार समेत) ढिक्का वा पाताको रुपमा रहेको ग्रेनाइट (कडा पत्थर), पर्फाइरी, रेशा नभएको आग्नेय चट्टान, वेसाल्ट, बलौटे ढुङ्गा र स्मारक एवं भवन बनाउने अन्य ढुङ्गा।**	
		-बलौट ढुङ्गाः	
	२५१६.२०.१०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका गिट्टी र बाटुलिएका ढुङ्गाहरू (पेवल्स), २.५ इञ्चसम्मका	२०
	२५१६.२०.२०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका २.५ इञ्चभन्दा बढीका ढुङ्गाहरू	२०
	२५१६.२०.३०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका ढुङ्गाहरू र	२०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		बालुवाको मिश्रण, छर्रा	
२५.१७		**साधारणतया कंक्रिट जोड्दा, सडकमा ढुङ्गाका टुक्रा ओछ्याउँदा वा रेल्वे र अन्य यस्तै ठाउँमा दृढ बनाउन बोझको रुपमा लगाउन प्रयोग गरिने तापित वा अतापित गिट्टी र टुक्राइएका वा पिंधिएका ढुङ्गाहरू; बाटुलिएका पत्थर (सिंगल), अग्निप्रस्तर र यो शीर्षकको पहिलो भागमा उल्लेख भएका वस्तुहरू भएको वा नभएको स्ल्याग (धातु अवशेष), ड्रस र यस्तै औद्योगिक अवशेष; अलकत्रायुक्त मेकाडम (रोडा); तापित वा अतापित शीर्षक २५.१५ वा २५.१६ का पत्थरका दाना, टुक्राटुक्री र धूलो।**	
		-साधारणतया कंक्रिट जोड्दा, सडकमा ढुङ्गा ओछ्याउँदा वा रेल्वे र यस्तै ठाउँमा दृढ बनाउन बोझ लगाउने काममा प्रयोग गरिने तापित वा अतापित गिट्टी र टुक्राइएका वा पिंधिएका ढुङ्गाहरू, बाटुलिएका प्रस्तर, अग्निप्रस्तर (फ्लिण्ट):	
	२५१७.१०.१०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका गिट्टी र बाटुलिएका ढुङ्गाहरू (पेवल्स),२.५ इञ्चसम्मका	१०
	२५१७.१०.२०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका २.५ इञ्चभन्दा बढीका ढुङ्गाहरू	१०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	२५१७.१०.३०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका ढुङ्गाहरू र बालुवाको मिश्रण, छर्रा	१०
		-उपशीर्षक २५१७.१० मा उल्लिखित वस्तु समावेश भए वा नभएका ड्रस र स्ल्याग (धातुका अवशेष) का वा यस्तै औद्योगिक अवशेषका मेकाडम (रोडा) :	
	२५१७.२०.१०	--- टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका गिट्टी र बाटुलिएका ढुङ्गाहरू (पेवल्स), २.५ इञ्चसम्मका	१०
	२५१७.२०.२०	--- टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका २.५ इञ्चभन्दा बढीका ढुङ्गाहरू	१०
		-शीर्षक २५.१५ वा २५.१६ को तापित वा अतापित दाना (ग्रेनुअल), टुक्राटाक्री (चिपिङ्ग) र धूलो (पाउडर):	
		--अन्यः	
		---ढुङ्गाको धूलोः	
	२५१७.४९.११	----क्रसर उद्योगबाट उत्पादित	३०
	२५१७.४९.१९	----अन्य	३०
		---अन्यः	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	२५१७.४९.९१	----क्रसर उद्योगबाट उत्पादित	३०
	२५१७.४९.९९	----अन्य	३०
२७.१०		कच्चा (क्रुड) बाहेक पेट्रोलियम तेल र बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल; तौलमा ७० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी पेट्रोलियम तेल वा बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेल भएका, यिनै तेल नै मुख्य घटक (बेसिक कन्स्टिच्यूएण्ट्स) भएका, अन्यत्र समावेश वा निर्दिष्ट नगरिएका तयारी वस्तुहरु (प्रिपरेसन्स); रद्दी तेलहरु (वेष्ट आयल्स)।	
		-पेट्रोलियम तेलहरू र विटुमिन खनिजहरूबाट प्राप्त तेलहरू (कच्चा तेल बाहेक) तथा अन्यत्र निर्दिष्ट वा समावेश नभएका, तौलको हिसाबले ७० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी पेट्रोलियम तेलहरू वा विटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेलहरू भएको, यिनै तेलहरू मुख्य घटक बेसिक कन्स्टि्च्यूएण्ट) भएका तयारी वस्तुहरू प्रिपरेसन्स), जैविक डिजेल भएका बाहेक र रद्दी तेल वेष्ट आयल) हरु बाहेकः	
		--हल्का तेलहरु र तयारी वस्तुहरु (प्रिपरेसन्स):	
	२७१०.१२.१०	---मोटर स्पिरिट (पेट्रोल)	प्र.कि.लि. रु.२५२००।-
	२७१०.१२.२०	---हेक्जेन (फूड ग्रेड)	प्र.कि.लि.

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
			रु.२५२००।-
	२७१०.१२.९०	---अन्य	प्र.कि.लि. रु.२५२००।-
		--अन्यः	
	२७१०.१९.१०	---मट्टीतेल (सुपेरिअर किरोसिन आयल)	प्र.कि.लि. रु.१२०००।-
	२७१०.१९.३०	---हाइ स्पीड डिजेल	प्र.कि.लि. रु.१२०००।-
२७.११		**पेट्रोलियम ग्याँसहरु र अन्य ग्याँसहरुका हाइड्रोकार्वनहरु।**	
		--प्रोपेनः	
	२७११.१२.१०	---रेफ्रिजेरेन्टको लागि (आर-२९०)	१५
	२७११.१२.९०	---अन्य	१५
		-- व्यूटेन (Butane):	
	२७११.१३.१०	---रेफ्रिजेरेन्टका लागि प्रयोग हुने व्यूटेन (आर-६००) र आइएसओ-व्यूटेन (आर-६००ए)	१५
	२७११.१३.९०	---रेफ्रिजेरेन्ट बाहेकका अन्य व्यूटेन र आईसो-व्यूटेन	१५
		--अन्यः	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	२७११.१९.१०	---तरलीकृत पेट्रोलियम ग्याँस (एल.पि. ग्याँस)	५
	२७११.१९.९०	---अन्य	१५
२८.११		**अन्य अप्राङ्गारिक अम्ल र गैरधातुका अन्य अप्राङ्गारिक अक्सिजनयुक्त यौगिकहरु।**	
		-गैरधातुका अन्य अप्राङ्गारिक अक्सीजन यौगिकहरुः	
		--कार्वन डाइअक्साइडः	
	२८११.२१.१०	---रेफ्रिजेरेन्टका लागि (आर-७४४)	१५
	२८११.२१.९०	---अन्य	१५
२८.१४		**एमोनिया, एनहाइड्रस (जलविहीन) वा जलीय घोल।**	
		-एनहाइड्रस एमोनियाः	
	२८१४.१०.१०	---रेफ्रिजेरेन्टका लागि	१०
	२८१४.१०.९०	---अन्य	१०
२९.०१		**एसाइक्लिक हाइड्रोकार्वनहरु।**	
		-संतृप्त गरेको (स्याचुरेटेड)	
		--- व्यूटेन	
	२९०१.१०.११	----रेफ्रिजेरेन्टमा प्रयोग हुने ९५ प्रतिशत वा सोभन्दा बढी शुद्धता भएको व्यूटेन (आर-६००) र आइसो (आर ६००ए)	१०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	२९०१.१०.१९	----अन्य	१०
	२९०१.१०.९०	---अन्य	१०
२९.०३		**हाइड्रोकार्वनका ह्यालोजनीकृत ब्यूत्पत्तिहरु।**	
		--अन्यः	
		---हाइड्रोकार्वनको सतृप्त गरेको फ्लोरीनेटेड एसाइक्लिक व्युत्पत्तिहरुः	
	२९०३.३९.११	----ट्राइफ्लोरोमिथेन (एच एफ सी-२३)	१०
	२९०३.३९.१२	----डाइफ्लोरोमिथेन (एच एफ सी-३२) (१,१, डाईफ्लोरो मिथेन)	१०
	२९०३.३९.१३	----पेन्टाफ्लोरोइथेन (एच एफ सी-१२५);१,१,१,-ट्राइफ्लोरोइथेन (एच एफ सी-१४३ए) र १,१,२- ट्राइफ्लोरोइथेन (एच एफ सी-१४३)	१०
	२९०३.३९.१४	----१,१,१,२,-टेट्राफ्लोरोइथेन (एच एफ सी-१३४ए) र १,१,२,२,-टेट्राफ्लोरोइथेन (एच एफ सी-१३४)	१०
	२९०३.३९.१५	----फ्लोरोमिथेन (एच एफ सी-४१); १,२,-डाइफ्लोरोमिथेन (एच एफ सी-१५२) र डाइफ्लोरोमिथेन (एच एफ सी-१५२ए)	१०
	२९०३.३९.१६	----१,१,१,२,३,३,३,- हेप्टाफ्लोरोप्रोपेन (एच एफ सी-२२७ इए), १,१,१,२,२,३,- हेक्साफ्लोरोप्रोपेन	१०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		(एच एफ सी-२३६सीबी), १,१,१,२,३,३,-हेक्साफ्लोरोप्रोपेन (एच एफ सी-२३६ इए) र १,१,१,३,३,३,- हेक्साफ्लोरोप्रोपेन (एच एफ सी-२३६ एफए)	
	२९०३.३९.१७	----३,- पेन्टाफ्लोरोप्रोपेन (एच एफ सि-२४५ एफए) र १,१,२,२,३,- पेन्टाफ्लोरोप्रोपेन (एच एफ सी-२४५ सिए)	१०
	२९०३.३९.१८	----१,१,१,३,- पेन्टाफ्लोरोवुटेन (एच एफ सि-३६५ वाईएफ) र १,१,१,२,२,३,४,५,५,५,-डेकाफ्लोरोपेन्टेन (एच एफ सी-४३-१० एमईई)	१०
	२९०३.३९.१९	----अन्य	१०
		---हाइड्रोकार्वनको संतृप्त नगरेको फ्लोरीनेटेड एसाइक्लिक व्युत्पत्तिहरुः	
	२९०३.३९.२१	----२,३,३,३,- टेट्राफ्लोरोप्रोपेन (एच एफ ओ-१२३४ वाईएफ) १,३,३,३,- टेट्राफ्लोरोप्रोपेन (एच एफ ओ-१२३४ जेडई) र (जेड) १,१,१,४,४,४,-हेक्साफ्लोरो-२-व्यूटेन (एच एफ ओ-१३३६ एमजेडजेड)	१०
	२९०३.३९.२२	----१,१,३,३,३,- पेन्टाफ्लोरो-२-(ट्राइफ्लोरोमिथाइल)-प्रोप-१-इन	१०
	२९०३.३९.२९	----अन्य	१०
		---एसाईक्लिक हाइड्रोकार्वनका व्रोमिनेटेड वा	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		आयोडिनेटेड व्यूत्पत्तिहरुः	
	२९०३.३९.३१	----मिथाइल ब्रोमाइड	१०
	२९०३.३९.३२	----अन्य ब्रोमिनेटेड व्यूत्पत्तिहरु	१०
	२९०३.३९.३९	----आयोडिनेटेड व्यूत्पत्तिहरु	१०
	२९०३.३९.९०	---अन्य	१०
३०.०५		**नरम कपासको अस्तर (वाडिङ), जाली (गज), पट्टी (बैण्डेज) र त्यस्तै सामानहरु (उदाहरणको लागि पट्टी (ड्रेसिङ), टाँसिने प्लाष्टरहरु, लेपहरु (पुल्टिस)), औषधि तत्वले संसिक्त (इम्प्रिग्नेट) गरिएको वा बाहिरपट्टि लेप लगाएको (कोटेड) वा औषधि, चिरफार, दन्त्यचिकित्सा वा पशुचिकित्साको उद्देश्यको लागि खुद्रा बिक्रीको पुलिन्दा वा आकारमा राखिएको ।**	
		-टाँसिने पट्टी (ड्रेसिङ्ग) र टाँसिने तह (लेयर) भएका अन्य वस्तुहरुः	
	३००५.१०.१०	---टाँसिने जाली (एड्हेसिभ गज)	१०
	३००५.१०.२०	---टाँसिने प्लाष्टर	१०
	३००५.१०.३०	---टाँसिने टेप	१०
	३००५.१०.९०	---अन्य	१०
		-अन्यः	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३००५.९०.१०	---औषधियुक्त कपास (मेडिकेटेड कटन ऊल)	१०
	३००५.९०.२०	---पट्टी (बैण्डेज)	१०
	३००५.९०.३०	---सर्जिकल टेप	१०
	३००५.९०.९०	---अन्य	१०
३१.०२		**नाइट्रोजनयुक्त खनिज वा रासायनिक मलखादहरु।**	
		-जलीय घोलमा भएको वा नभएको यूरीयाः	
	३१०२.१०.१०	---डिजेल एक्स हस्ट फ्लुड	५
		---अन्यः	
	३१०२.१०.९१	----टेक्निकल ग्रेड	५
	३१०२.१०.९९	----अन्य	माफी
३२.०३		**रासायनिक तवरले छुट्याइएको वा नछुट्याइएको वनस्पति वा जीवजन्तुजन्य रङ्गाउने पदार्थ (रङ्गाउने सार समेत तर एनिमल ब्ल्याक (कालो रङ्ग) बाहेक); यस भागको द्रष्टब्य ३ मा उल्लेख गरिएका वनस्पति वा जीवजन्तुजन्य रङ्गाउने पदार्थमा आधारित तयारी वस्तुहरु।**	
	३२०३.००.१०	---कच्छको सार	१५
	३२०३.००.२०	---संश्लेषित बाहेकका खाद्य रङ्गहरु	१५
	३२०३.००.९०	---अन्य	१५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
३२.०४		रसायनिक तवरले छुट्याइएको वा नछुट्याइएको कृत्रिम (संश्लेषित) प्राङ्गारिक रङ्गाउने पदार्थ; यस भागको द्रष्टब्य ३ मा उल्लेख गरिएको संश्लेषित (कृत्रिम) प्राङ्गारिक रङ्गाउने पदार्थमा आधारित तयारी वस्तुहरु; रसायनिक तवरले छुट्याएको वा नछुट्याइएको फ्लोरिसेन्ट (प्रतिदीप्तिशील) चमकिलोपनको कारक (एजेण्ट) को रुपमा प्रयोग हुने वा लुमिनोफोर (ज्योति उत्पादक) जस्तो सामानको कृत्रिम (संश्लेषित) प्राङ्गारिक उत्पादनहरु।	
		-यस भागको द्रष्टब्य ३ मा उल्लेखित संश्लेषित (सिन्थेटिक) प्राङ्गारिक रङ्गाउने पदार्थ र तिनमा आधारित तयारी वस्तुहरुः	
	३२०४.११.००	--विसर्जक रञ्जक (डिष्पर्स डाइज) हरु र तिनमा आधारित तयारी वस्तुहरु	१०
	३२०४.१२.००	--पूर्वधात्विकरण गरिएका वा नगरिएका अम्लीय रञ्जकहरु (डाइज) र त्यसमा आधारित तयारी वस्तुहरु मोर्डेन्ट (पीरो, तीतो पोल्ने) रञ्जकहरु र त्यसमा आधारित तयारी वस्तुहरु	१०
	३२०४.१३.००	--आधारभूत रञ्जकहरु (डाइज) र त्यसमा आधारित तयारी वस्तुहरु	१०
	३२०४.१४.००	--प्रत्यक्ष रञ्जक (डाइरेक्ट डाइज) र त्यसमा आधारित तयारी वस्तुहरु	१०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३२०४.१५.००	--भ्याट रञ्जकहरु (त्यस स्थितिमा वर्णक (पिगमेन्ट) को रुपमा प्रयोग गर्न हुने समेत) र तिनमा आधारित तयारी वस्तुहरु	१०
	३२०४.१६.००	--प्रतिक्रियात्मक (रिएक्टीभ) रञ्जकहरु र तिनमा आधारित तयारी वस्तुहरु	१०
	३२०४.१७.००	--वर्णकहरु (पिगमेन्ट) र तिनमा आधारित उत्पादनहरु	१०
	३२०४.१९.००	--अन्य, उप शीर्षक. ३२०४.११ देखि ३२०४.१९ सम्मका दुई वा दुई भन्दा बढीका रङ्गाउने पदार्थका मिश्रणहरु समेत	१०
	३२०४.२०.००	-प्रतिदीप्तिशी (फ्लोरेसेन्ट) चमकिलोपनको कारक (ब्राइटेनिङ्क एजेन्ट) को रुपमा प्रयोग हुने खालका संश्लेषित (कृत्रिम) प्राङ्गारिक उत्पादनहरु	१०
	३२०४.९०.००	-अन्य	१०
३२.०९		**जलीय माध्यममा डिष्पर्स्ड (प्रक्षिप्त) वा डिजल्भ (घुलित) गरिएको कृत्रिम पोलिमरहरु (बहुभाग) वा रासायनिक तवरले परिवर्तन गरिएको प्राकृतिक पोलिमरहरुमा आधारित रङ्गलेप (पेन्ट) र रोगन वार्निस (इनामेल) र प्रलाक्षारस (ल्याकर्स) समेत)।**	
		-एक्रेलिक वा भिनाइल पोलिमरमा आधारितः	
	३२०९.१०.१०	---एक्रेलिक इमुल्सन	३०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३२०९.१०.९०	---अन्य	३०
३२.१०		**अन्य रङ्गलेप (पेन्ट) र रोगन (वार्निस) (इनामेल, प्रलाक्षारस (ल्याकर) र डिष्टेम्पर समेत) र छाला तयारी गर्ने (लेदर फिनिशिङ्ग) काममा प्रयोग हुने खालका तयारी वाटर पिगमेन्ट (जलीय वर्णक)।**	
	३२१०.००.१०	---सडकमा चिन्ह लगाउने थर्मोप्लाष्टिक रङ्गलेप (थर्मोप्लाष्टिक रोड मार्किङ्ग मेटेरियल)	३०
	३२१०.००.९०	---अन्य	३०
३३.०२		उद्योगमा कच्चा पदार्थको रुपमा प्रयोग गरिने खालका, सुगन्धयुक्त तत्वहरु (ओडोरिफेरश सब्सटान्सेज) का मिश्रणहरु (मिक्सचर्स) र एक वा बढी त्यस्ता तत्वहरुको आधार (बेसिस) भएका मिश्रणहरु (मद्यसारीय (अल्कोहोलिक) घोल (सोल्यूसन) हरु समेत); पेय पदार्थहरु (बेभरेजेज) को उत्पादन (म्यानुफ्याक्चर) निमित्त प्रयोग हुने खालका, सुगन्धयुक्त तत्वहरु (ओडोरिफेरस सब्सटान्सेस) मा आधारित अन्य तयारी वस्तुहरु (प्रिपरेसन्स)।	
		-खाद्य वा पेय उद्योगमा प्रयोग हुने खालकोः	
	३३०२.१०.१०	---मद्यसारीय (अल्कोहोलिक) घोल (सोल्यूसन) हरुमा प्रयोग हुने सुगन्धयुक्त तत्वहरु (ओडोरिफेरश सब्सटान्सेज)	१५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३३०२.१०.९०	---अन्य	१५
३३.०४		**सौन्दर्य वा रुप-सज्जा (मेक-अप) का सामानहरु (औषधि बाहेकको), छालाको सुरक्षाको लागि प्रयोग गरिने वस्तुहरु; घाम छल्ने वा घामद्वारा (छाला) रङ्गाउने (सनट्यान) सामानहरु समेत; हात र नङ प्रशाधनहरु (मेनिक्योर) वा गोडाको उपचार सम्बन्धी (पेडिक्योर) सामानहरु।**	
		--अन्यः	
	३३०४.९९.१०	---अनुहारमा लगाउने क्रिम	१५
	३३०४.९९.२०	---नङपोलिस	१५
	३३०४.९९.३०	---शरीरमा लगाउने लोसन	१५
	३३०४.९९.४०	---सिन्दुर	१५
	३३०४.९९.९०	---अन्य	१५
३३.०५		**कपालमा प्रयोग गरिने सामानहरु।**	
		-अन्यः	
	३३०५.९०.१०	---कपालमा लगाउने तेल	१५
	३३०५.९०.२०	---कपालमा लगाउने रङ्ग	१५
	३३०५.९०.३०	---कपालमा लगाउने क्रिम	१५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३३०५.९०.४०	---कपालमा लगाउने कण्डिसनर	१५
	३३०५.९०.९०	---अन्य	१५
३४.०१		**साबुन; साबुन भएका वा नभएका छड वा डण्डी (वार) टिकिया (केक), साँचोमा ढालेर (मोल्डेड) बनेका रुप वा आकृतिका, बाह्य भागमा असर पार्ने (सर्फेस एक्टिभ) प्राङ्गारिक उत्पादन वा विरचनहरु (प्रिपरेसन्स) साबुन भए वा नभएका तरल लक्विड) वा लेदो (क्रीम) रुपमा भएको र खुद्रा बिक्रीको लागि प्रस्तुत गरिएका (पुट अप फर रिटेल सेल) नुहाउन (वासिङ द स्कीन) निमित्तका बाह्य भागमा असर पार्ने (सर्फेस एक्टिभ) प्राङ्गारिक उत्पादन वा विरचन (प्रिपरेसन्स) हरु; साबुन (सोप) वा अपमार्जक (डिटर्जेण्ट) द्रब्य संसिक्त (इम्प्रिग्नेटेड), विलेपित (कोटेड) वा आवृत्त (कभर्ड) भएका कागत, गद्दा (वाडिङ्ग), जमोठ (फेल्ट) र वयनेतर वस्तु (नन्वुभेन्स)।**	
		-अन्य रुपका साबुनः	
	३४०१.२०.१०	---सोडियम फ्याट्टी एसीड साल्ट (सोप नुडल्स)	१५
	३४०१.२०.९०	---अन्य	२०
३४.०२		प्राङ्गारिक बाह्य भागमा असर पार्ने कारकहरु (एजेन्ट) (साबुन बाहेक); बाह्य भागमा असर पार्ने तयारी वस्तुहरु, धुने (वासिङ्ग) उत्पादनहरु (धुने सहायक सामान समेत) र शीर्षक ३४.०१ मा	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		उल्लेख भएका बाहेक साबुन भएको वा नभएको सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग) सामानहरु।	
		-खुद्रा बिक्रीको लागि राखिएका तयारी सामानहरुः	
	३४०२.२०.१०	---डिटरजेन्ट पाउडर	२०
	३४०२.२०.९०	---अन्य	२०
३४.०७		**नमूना बनाउने लेदो (मोडेलिङ पेष्ट), केटाकेटीको मनोरन्जनको लागि राखिएको समेत; दाँत सम्बन्धी मैन (डेन्टल वैक्स)को रुपमा वा "डेण्टल इम्प्रेशन कम्पाउण्ड" को रुपमा चिन्हिने, समूह (सेट) मा, खुद्रा बिक्रीको लागि पुलिन्दामा, प्लेटमा वा घोडाको टाप (हर्स सू) को आकारमा, स्टिकको वा त्यस्तो रुपमा राखिएका तयारी सामानहरु; प्लाष्टरमा आधारित दन्त्य-चिकित्साको लागि प्रयोग हुने अन्य तयारी वस्तुहरु (भष्मित जिप्सम वा क्यालसियम सल्फेट)।**	
	३४०७.००.१०	---नमूना बनाउने लेदो (मोडलिङ पेष्ट), केटाकेटीको मनोरन्जनको लागि राखिएको समेत	१५
	३४०७.००.९०	---अन्य	१५
३७.०७		**छाँयाचित्रण (फोटोग्राफिक) को प्रयोगको निमित्तका रासायनिक तयारी वस्तुहरु रोगन (वार्निस), सरेस (ग्लू), लिसो पदार्थ (एड्हेसिभ) र यस्तै तयारी वस्तु बाहेक); प्रयोगको लागि तयारी वस्तुको रुपमा खुद्रा बिक्रीको लागि राखिएका वा परिमित अंश**	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		(मेजर्ड पोर्सन) को रुपमा राखिएका छाँयाचित्रणको प्रयोगको अमिश्रित उत्पादनहरु।	
		-अन्यः	
	३७०७.९०.१०	---टोनर पाउडर	५
	३७०७.९०.९०	---अन्य	५
३८.०८		कीटनाशक, कृतकान्तक, ढुसीनाशक, झारपातनाशक, अंकुरणरोधी (ऐन्टिस्प्राउटिङ्ग), उत्पादनहरु र वनस्पति बृद्धि नियामक (प्लान्ट ग्रोथ रेगुलेटर), विसंक्रामक र त्यस्तै उत्पादनहरु, खुद्रा बिक्रीका लागि आकार वा पुलिन्दा (प्याकिङ्ग) मा राखिएको वा तयारी सामान (प्रिपेरेशन) वा वस्तु (आर्टिकल) को रुपमा राखिएको (जस्तै, गन्धक उपचार गरेका धागो (ब्याण्ड), सलेदो (विक्स) तथा मैनबत्ती, र झिङ्गा फसाउने कागज (फ्लाइपेपर्स) हरु)।	
		--बिसंक्रामक (डिसइन्फेक्टयान्टस)	
	३८०८.९४.१०	---सेनिटाइजर	५
	३८०८.९४.९०	---अन्य	५
३८.१९		पेट्रोलियम तेल वा बिटुमिन खनिजबाट प्राप्त तेलको मात्रा नभएको वा तौल मा ७० प्रतिशत भन्दा कम भएको हाइड्रोलिक ब्रेकको तरल द्रब्य र हाइड्रोलिक ट्रान्समिशनको लागि अन्य तयारी तरल द्रब्यहरु।	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३८१९.००.१०	---हाइड्रोलिक ब्रेकको तरल द्रब्य	२०
	३८१९.००.९०	---अन्य	२०
३८.२४		**ढलाइघर (फाउण्ड्री) को लागि ढलाइको साँचोहरु (माउल्ड्स) वा आन्तरिक साँचोहरु (कोर्स) निमित्तका विरचित (प्रिपेयर्ड) योजक द्रब्य (बाइण्डर्स) अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका, रासायनिक वा समवर्गी उद्योगहरुका रासायनिक उत्पादनहरु तथा विरचनहरु (प्रिपरेसन्स) (प्राकृतिक उत्पादनका मिश्रण समावेश भएका त्यस्ता वस्तुहरु समेत)।**	
		--हाइड्रोक्लोरोफ्लोरोकार्बन (एचसीएफएस) समावेश भएका परफ्लोरोकार्बन (पीएफसीएस) अथवा हाइड्रोफलोरोकार्बन (एचएफसीएस) भएको वा नभएका, तर क्लोरोफ्लोरोकार्बन (सीएफसीएस) नभएकाः	
	३८२४.७४.१०	---हाइड्रोक्लोरोफ्लोरोकार्बनहरु मात्र भएका (एचसीएफसीएस)	१०
	३८२४.७४.२०	---हाइड्रोक्लोरोफलोरोकार्बनहरु (एचसीएफसीएस) र हाइड्रोफ्लोरोकार्बनहरु (एचएफसीएस)	१०
	३८२४.७४.९०	---अन्य	१०
		--परफ्लोरोकार्बनहरु (पीएफसीएस) वा हाइड्रोफ्लोरोकार्बनहरु (एचएफसीएस) भएका, तर क्लोरोफ्लोरोकार्बनहरु (सीएफसीएस) वा	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		हाइड्रोक्लोरोफ्लोरोकार्बनहरु (एचसीएफसीएस) नभएकाः	
	३८२४.७८.१०	---आर-४०४ए (आर १४३ए, आर १२५ र आर १३४ए को मिश्रण)	१०
	३८२४.७८.२०	---आर-४०७ ए, आर ४०७बी र आर ४०७ सी (आर ३२ आर १२५ र आर १३४ए को मिश्रण)	१०
	३८२४.७८.३०	---आर-४१० (आर ३२ र आर १२५ को मिश्रण)	१०
	३८२४.७८.४०	---अन्य, हाइड्रोफ्लोरोकार्वन (एचएफसीएस) हरुको मिश्रण मात्र समावेश भएका	१०
	३८२४.७८.५०	---हाइड्रोफ्लोरोकार्वन (एचएफसीएस) हरु र परफ्लोरोकार्बनहरु (पीएफसीएस) मात्र समावेश भएका	१०
	३८२४.७८.९०	---अन्य	१०
		--अन्यः	
	३८२४.९९.१०	---क्लोरोनिटेड प्याराफिन वाक्स	१०
	३८२४.९९.९०	---अन्य	१०
३९.१८		**टाइलहरुको रुपमा वा रोलमा आफैं टाँसिने वा नटाँसिने प्लाष्टिकको भुईं ढकनी (फ्लोर कभरिङ); यस भागको द्रष्टब्य ९ मा उल्लिखित प्लाष्टिकका भित्तो र सिलिङका ढाक्ने वस्तुहरु (कभरिङ्गस)।**	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		-भिनायल क्लोराइडका पोलिमरको:	
	३९१८.१०.१०	---टायलको रुपमा वा रोलमा रहेका भुईं ढकनी (फ्लोर कभरिङ)	३०
	३९१८.१०.९०	---अन्य	३०
		-अन्य प्लाष्टिकको:	
	३९१८.९०.१०	---टायलको रुपमा वा रोलमा रहेका भुईं ढकनी (फ्लोर कभरिङ)	३०
	३९१८.९०.९०	---अन्य	३०
३९.२०		**अकोशीय (नन्सेलुल्यर) र असवल (नट्रिइन्फोस्ड), अस्तर नहालिएको वा पटलित (लेमिनेट) नगरिएको, आधार (सपोर्ट) नहालिएको वा यस्तै अरु सामानसँग नजोडिएका प्लाष्टिकका अन्य प्लेटहरु, सिटहरु, फिल्म, फ्वाईल र स्ट्रीपहरु।**	
		-इथाइलिनको पोलिमरको	
	३९२०.१०.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.१०.९०	---अन्य	१५
		-प्रोपिलिनको पोलिमरको:	
	३९२०.२०.१०	---मुद्रण गरिएको	२०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३९२०.२०.९०	---अन्य	१५
		-स्टाइरिनको पोलिमरको:	
	३९२०.३०.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.३०.९०	---अन्य	१५
		-भिनायल क्लोराइडका पोलिमरहरुको:	
		--तौलको हिसाबले ६ प्रतिशतभन्दा घटी सुघट्यकारी (प्लाष्टिसाइजर्स) नरहेको:	
	३९२०.४३.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.४३.९०	---अन्य	१५
		--अन्य:	
	३९२०.४९.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.४९.९०	---अन्य	१५
		-एक्रेलिक पोलिमरको:	
		--पोलि (मिथाइल मिथाक्रिलेट) को:	
	३९२०.५१.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.५१.९०	---अन्य	१५
		--अन्य:	
	३९२०.५९.१०	---मुद्रण गरिएको	२०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३९२०.५९.९०	---अन्य	१५
		-पोलिकार्वोनेटहरु, अल्किडरेजिन्स, पोलिएलिल इष्टरहरु वा अन्य पोलिष्टरहरुः	
		--पोलिकार्वोनेटहरुकोः	
	३९२०.६१.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.६१.९०	---अन्य	१५
		--पोलि (इथाइलिन टेरिफ्थालेट) को	
	३९२०.६२.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.६२.९०	---अन्य	१५
		--असंतृप्त पोलिष्टरहरुकोः	
	३९२०.६३.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.६३.९०	---अन्य	१५
		--अन्य पोलिष्टरहरुकोः	
	३९२०.६९.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.६९.९०	---अन्य	१५
		-सेलुलोज वा यसका रासायनिक ब्यूत्पत्तिहरुकोः	
		--पुनर्उत्पादित सेलुलोजकोः	
	३९२०.७१.१०	---मुद्रण गरिएको	२०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३९२०.७१.९०	---अन्य	१५
		--सेलुलोज एसिटेटको:	
	३९२०.७३.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.७३.९०	---अन्य	१५
		--अन्य सेलुलोज ब्यूत्पत्तिहरुको:	
	३९२०.७९.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.७९.९०	---अन्य	१५
		-अन्य प्लाष्टिकहरुको:	
		--पोलि (भिनायल वुटाईरन) को:	
	३९२०.९१.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.९१.९०	---अन्य	१५
		--पोलियामाइडको:	
	३९२०.९२.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.९२.९०	---अन्य	१५
		--एमिनो-रेजिन्सको:	
	३९२०.९३.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.९३.९०	---अन्य	१५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		--फेनोलिक रेजिन्सको:	
	३९२०.९४.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२०.९४.९०	---अन्य	१५
३९.२१		**प्लाष्टिकका अन्य प्लेटहरु, सिटहरु, फिल्म, फ्वाइलहरु र स्ट्रीपहरु।**	
		-कोशमय (सेलुलर):	
		--स्टाइरिनको पोलिमरको:	
	३९२१.११.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२१.११.९०	---अन्य	१५
		--भिनायल क्लोराइड पोलिमरको:	
	३९२१.१२.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२१.१२.९०	---अन्य	१५
		--पोलियूरेथेनको:	
	३९२१.१३.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२१.१३.९०	---अन्य	१५
		--पुनर्उत्पादित (रिजेनरेटेड) कोष (सेलुलोज) को:	
	३९२१.१४.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२१.१४.९०	---अन्य	१५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		--अन्य प्लाष्टिकहरुको:	
	३९२१.१९.१०	---मुद्रण गरिएको	२०
	३९२१.१९.९०	---अन्य	१५
		-अन्य:	
		---अन्य:	
	३९२१.९०.९१	----थर्माकोल	१५
	३९२१.९०.९९	----अन्य	१५
३९.२३		मालसामानको ओसारपसार (कन्भेयेन्स) वा परिवेष्टन (प्याक) गर्ने प्लाष्टिकका मालवस्तु; प्लाष्टिकका पौलो वा वुजो (स्टोपर्स) ढकनी (लिड्स), बिर्काहरू (क्याप्स) र अन्य बन्द गर्ने (क्लोजर्स) सामग्रीहरू।	
		-बाकस (कन्तुर वा सन्दूस) हरू, केस (वट्टा वा पेटी) हरू, टोकरी वा डालो (क्रेटस) र यस्तै सामग्रीहरू:	
	३९२३.१०.२०	---अण्डा राख्ने क्रेट	३०
		-अन्य:	
	३९२३.९०.१०	---कम्पोजिट एल.पी.जी. ग्याँस सिलिण्डर	३०
	३९२३.९०.९०	---अन्य	३०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
३९.२५		**अन्यत्र नपरेको प्लाष्टिकका निर्माण अवयवहरु (विल्डर्स वेयर)।**	
		-अन्यः	
	३९२५.९०.१०	---रुफिङ्ग सिट र रुफिङ्ग टायल	३०
	३९२५.९०.२०	---पफ स्याण्डवीच वाल एण्ड रुफ प्यानल	३०
	३९२५.९०.९०	---अन्य	३०
३९.२६		**प्लाष्टिकका अन्य सामग्रीहरु र शीर्षक ३९.०१ देखि ३९.१४ सम्मका अन्य पदार्थहरुका सामानहरु।**	
		-परिधान सामग्रीहरु (लुगाफाटो र सहायक परिधान सामग्रीहरु (क्लोदिङ एक्सेसरीज) (पन्जा (ग्लोभ्स), मिटेन्स (बुढीऔंला एकातिर अरु चारवटा औंला एकैठाउँ अर्कोतिर ढाक्ने गरी तयार गरेको पञ्जाहरु) र औंलाहरु खुलै रहने खालका पञ्जाहरु (मिट्स) समेतः	
		---ग्लोभ्सः	
	३९२६.२०.११	----मेडिकल तथा सर्जिकल कार्यमा प्रयोग हुने (डिस्पोजेवल)	५
	३९२६.२०.१९	----अन्य	३०
		---गाउनः	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	३९२६.२०.२१	----मेडिकल तथा सर्जिकल कार्यमा प्रयोग हुने	५
	३९२६.२०.२९	----अन्य	३०
		---एप्रोनः	
	३९२६.२०.३१	----मेडिकल तथा सर्जिकल कार्यमा प्रयोग हुने	५
	३९२६.२०.३९	----अन्य	३०
		---फेस शिल्डः	
	३९२६.२०.४१	----मेडिकल तथा सर्जिकल कार्यमा प्रयोग हुने फेस शिल्ड	५
	३९२६.२०.४९	----अन्य	३०
	३९२६.२०.९०	---अन्य	३०
		---प्लाष्टिकका प्रयोगशालाका सामानहरुः	
	३९२६.९०.३१	----युरिन व्याग	५
	३९२६.९०.३९	----अन्य	३०
		---अन्यः	
	३९२६.९०.९२	----लेवल र ट्यागहरु	३०
	३९२६.९०.९३	----कीरा मार्ने ट्यापहरु	३०
	३९२६.९०.९४	----कपडा झुण्डयाउने ह्याङ्गरहरु	३०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
४०.१२		**पादन्यास फेरिएको (रिट्रिडेड्) वा प्रयोग गरिएका (युज्ड) हावादार (न्यूम्याटिक) रबरका पाङ्ग्राहरु; (रबरका ठोस (सोलिड) वा गद्दादार (कुसन) पाङ्ग्राहरु, पाङ्ग्रा (टायर) का पदन्यास (ट्रिड्स) हरु, पाङ्ग्राहरुका आवरक (फ्लैप्स) हरु।**	
		-अन्यः	
	४०१२.९०.१०	---ट्रिड रबर	२०
	४०१२.९०.२०	---पाङ्ग्राहरुका आवरक (फ्लैप्स)	२०
	४०१२.९०.९०	---अन्य	२०
४०.१३		**रबरको भित्री नली (इनर ट्यूब)।**	
		-मोटर कार (स्टेशन वागेन्स र रेसिङ कारहरु समेत), बसहरु वा लरीहरुमा प्रयोग हुने खालकाः	
	४०१३.१०.१०	---मोटर कार (स्टेशन वागेन्स र रेसिङ कारहरु समेत) मा प्रयोग हुने खालका	२०
	४०१३.१०.९०	---बसहरु वा लरीहरुमा प्रयोग हुने खालका	२०
		-अन्यः	
	४०१३.९०.१०	---कृषि ट्याक्टरको	१५
	४०१३.९०.२०	---पशुले तान्ने गाडीको	१०
	४०१३.९०.३०	---हवाईजहाजको	२०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	४०१३.९०.४०	---मोटरसाइकल र स्कुटरको	२०
	४०१३.९०.९०	---अन्य	२०
४०.१६		**कडा रबर बाहेक भल्कनाइज्ड रबरका अन्य सामानहरु।**	
		--जोर्नीमा चुहावट रोक्नलाई राखिने कलर जस्तो रबर (गास्केट), वासरहरु र अन्य सीलहरुः	
	४०१६.९३.१०	---भाग ८७ को मोटरगाडीमा प्रयोग हुने	१५
	४०१६.९३.९०	---अन्य	१५
४२.०२		**कन्तुर, सुटकेसहरु, भ्यानिटी केसहरु, एक्जुक्यूटिभ केसहरु, ब्रिफ केसहरु, किताव राख्ने झोला (स्कूल स्याचेल), चश्माका खोलहरु (स्पेक्ट्याकलस् केस), बाइनाकुलरका केसहरु, क्यामराका केसहरु, बाद्य यन्त्रका केसहरु, बन्दूकका खोलहरु, काठी पेटीसाथ जोडिएको पिस्तोलको खोल (होल्स्टर) हरु र त्यस्तै कन्टेनर (आधान पात्र) हरु; यात्रा (ट्राभेलिंग) मा प्रयोग गरिने झोलाहरु, खाद्य वा पेय पदार्थ राख्ने तापावरोधित थैलो (इन्सुलेटेड् फुड् अर वेभरेज बैग्स), ट्वाइलेट (श्रृंगारका वा सरसफाइका) झोलाहरु, रुकस्याक, हातेझोला (हैण्डब्याग), किनमेलको झोला (शपिङ्ग ब्याग), वालेट्स, थैलीहरु (पर्सेस), नक्सा राख्ने केसहरु, सिगरेट केसहरु, सुर्तीका थैलाहरु, औजार राख्ने झोलाहरु, खेलकूदका झोलाहरु, बोतल केसहरु, गरगहनाका बाकसहरु, पाउडर बक्सहरु, कटलरी केसहरु र त्यस प्रकारको**	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		औजारका केसहरु र त्यस्तै कन्टेनर (आधानपात्र) हरु, छालाका वा संयोजित छाला (कम्पोजिशन लेदर) का वा प्लाष्टिक चादर (सिटिङ्ग) का, कपडा पदार्थका, वल्कनीकृत रेशाका वा पेपरबोर्डका, वा पूर्णतः वा मुख्यतः त्यस्ता पदार्थले वा कागतले ढाकिएका।	
		-काँधमा झुण्ड्याउने पट्टी (स्ट्र्याप) भए वा नभएको हाते झोला (हैण्ड ब्याग), हैंडल नभएको समेतः	
		--अन्यः	
	४२०२.२९.१०	--जमोठ (फेल्ट) को	२०
	४२०२.२९.९०	---अन्य	२०
		-सामान्यतः खल्ती (पोकेट) वा हातेझोला (हैण्डब्याग) मा राखेर बोकिने सामानहरुः	
		--अन्यः	
	४२०२.३९.१०	---जमोठ (फेल्ट) को	२०
	४२०२.३९.९०	---अन्य	२०
		-अन्यः	
		--अन्यः	
	४२०२.९९.१०	---जमोठ (फेल्ट) को	२०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	४२०२.९९.९०	---अन्य	२०
४८.११		**शीर्षक ४८.०३, ४८.०९ वा ४८.१० मा उल्लेख भएका किसिमका वस्तुहरु बाहेक, लेपित (कोटेड्), संसिक्त (इम्प्रिग्नेटेड्), आच्छादित (कभर्ड); सतह रङ्गाएको (पृष्ठरञ्जित) (सर्फेस कलर्ड), सतह सिङ्गारिएको (पृष्ठालंकृत) (सर्फेस डेकोरेटेड्) वा मुद्रित (प्रिण्टेड्) मुठा वा गट्ठा (रौल्स) मा वा आयताकार (वर्गाकार समेत) ताउहरु (शिट्स) मा भएका जतिसुकै माप (लम्बाइ-चौडाइ) का कागत, कागतगाता कोषिय गद्दा (सेलुलोज वाडिङ्ग) तथा कोषीय रेशाका जालीहरु (बेब्स अफ सेलुलोज फाइबर्स)।**	
	४८११.१०.००	-अलकत्रा लगाईएको (टार्ड), विटुमिन लगाइएको (विटुमिनाइज्ड) वा एस्फाल्टीकृत (एस्फाल्टेड) कागत र कागतगाता	२०
		-गूँद वा टाँसिने पदार्थ लगाइएका (गम्ड वा एड्हेसिभ) कागत र कागतबोर्डः	
	४८११.४१.००	--स्वतः टाँसिने (सेल्फ एड्हेसिभ)	२०
	४८११.४९.००	--अन्य	२०
		-एड्हेसिभ बाहेकका प्लाष्टिकद्वारा लेपित (कोटेड), संसिक्त (इम्प्रिग्नेटेड) वा आच्छादित (कभर्ड) कागत र कागतगाताः	
		--विरञ्जित (ब्लिच्ड), १५० ग्राम प्रति वर्ग मीटर	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		भन्दा बढी तौल भएको:	
	४८११.५१.१०	---एसेप्टिक प्याकेजिङ्ग कागज	२०
	४८११.५१.९०	---अन्य	२०
		--अन्यः	
	४८११.५९.१०	---एसेप्टिक प्याकेजिङ्ग कागज	२०
	४८११.५९.९०	---अन्य	२०
	४८११.९०.९०	--अन्य	२०
४८.१९		**कागतको, कागतगाताको, कोषीय गद्दा (सेल्यूलोज वाडिङ) को वा कोषीय रेशाका जालीहरु (सेल्यूलोज फाइबर वेब्स) को डब्बा (कार्टोन), बाकस (बक्स), कन्तुर (केश), थैलो (ब्याग) र अन्य परिवेष्टन (प्याकिङ्ग) का आधानपात्रहरु (कन्टेनर्स); कार्यालयहरु, पसलहरु वा यस्तै ठाउँमा प्रयोग हुने खालका, कागत वा कागतगाताका डिब्बा सञ्चिका (बक्सफाइल), पत्र थाली (लेटर ट्रे), र यस्तै किसिमका वस्तुहरु।**	
		-कर्कटीय (कोरुगेटेड्) कागत वा कागतगाताका डब्बा (कार्टोन), बाकस (बक्स) र कन्तुर (केस) हरुः	
	४८१९.१०.१०	---अण्डा राख्ने क्रेट	१५
	४८१९.१०.९०	---अन्य	२०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	४८१९.२०.००	-अकर्कटीय (नन्-कोरुगेटेड्) कागत वा कागतगाताका मोड्न हुने (फोल्डिङ) डिब्बा (कार्टोन), बाकस (बक्स) र कन्तुरहरु (केसेस)	२०
	४८१९.३०.००	-४० से.मी. वा सोभन्दा बढी चौडाइका आधार भएका बोरा (स्याक्स) र थैलाहरु (ब्याग्स)	२०
	४८१९.४०.००	-अन्य बोरा (स्याक्स) र थैलाहरु (ब्याग्स), शंकु वा सोली (कोन्स) समेत	२०
	४८१९.५०.००	-अन्य परिवेष्ठन आधानपात्रहरु (प्याकिङ्ग कन्टेनर्स), ग्रामोफोनको रिकर्ड राख्ने बट्टा (रिकर्ड स्लिभ्स) समेत	२०
	४८१९.६०.००	-डिब्बा सञ्चिका (बक्सफाइल), पत्र थाली (लेटर ट्रे), सञ्चयन डिब्बा (स्टोरेजबक्स) र यस्तै किसिमका कार्यालयहरु, पसलहरु वा त्यस्तै किसिमका ठाउँहरुमा प्रयोग हुने खालका सामानहरु	२०
४८.२०		कागत र कागतगाता (पेपरबोर्ड) का बहीहरु (रजिष्टर्स), लेखाकिताब (एकाउण्ट बुक) हरु, स्मरण पुस्तिका (नोटबुक) हरु, आदेश पुस्तिका (अर्डर बुक) हरु, भरपाई पुस्तिका (रिसिप्ट बुक) हरु, पत्राली (लेटर प्याड) हरु, टिप्पणी-पत्र (मेमोरेण्डम प्याड) हरु, दैनन्दिनी (डायरी) हरु र यस्तै वस्तुहरु, अभ्यास पुस्तिका (एक्सरसाइज बुक) हरु, मसी शोषण प्याड (ब्लौटिङ्ग प्याड), गाताहरु (बाइण्डर्स), (पाता छुट्टिएका वा अन्य), फोल्डर	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		(खुला कागतपत्र राख्ने गाता) हरु, फाइल कभरहरु, मेनिफोल्ड बिजनेस फर्महरु, इण्टरलिभ्ड कार्वन सेटहरु (दुई खाली पानाका बीचमा कार्वनपेपर हाली तयार गरेको) र लेखन सामग्रीका अन्य वस्तुहरु; कागत वा कागजगाताका, नमूना (स्याम्पल) को निमित्तको वा सङ्कलन वा सङ्ग्रहण (कलेक्सन) को निमित्तको वा पुस्तक आवरण (बुक कभर्स) निमित्तका अलबमहरु।	
	४८२०.९०.००	-अन्य	२०
४८.२१		छापिएका वा नछापिएका (प्रिन्टेड), कागत वा कागतगाता (पेपरबोर्ड) का नामपत्र (लेबेल) हरु।	
	४८२१.१०.००	-छापिएका	२०
	४८२१.९०.००	-अन्य	२०
४८.२३		नाप र आकारमा काटिएका (कट् टु साइज एण्ड शेप), अन्य कागत, कागतगाता, कोषीय गद्दा (सेल्यूलोज वाडिङ) र कोषीय रेशाका जालीहरु (वेब्स अफ सेल्यूलोज फाइबर्स) कागत पल्प (पेपर पल्प), कागत, कागतगाता (पेपरबोर्ड), कोशीय गद्दा (सेल्यूलोज वाडिङ) वा कोषीय रेशाका जालीहरु (वेब्स अफ सेल्यूलोज फाइबर्स) का अन्य सामानहरु।	
	४८२३.६१.००	--बाँसका	२०
	४८२३.६९.००	--अन्य	२०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	४८२३.७०.००	-कागत पल्प (पेपर पल्प) का ढालेर (मौल्डेड्) वा निपीडन वा थिचेर (प्रेस्ड) बनाइएका वस्तुहरु	२०
	४८२३.९०.००	-अन्य	२०
४९.०७		**अङ्कित मूल्य (फेस भ्यालु) को मान्यता भएको (रिकोग्नाइज्ड) वा कुने मुलुकभित्र प्रचलनमा रहेका वा नयाँ प्रकाशन (इस्यू) का अप्रयुक्त (अनयूज्ड) हुलाक टिकट (पोस्टेज स्टयाम्प) वा राजस्व टिकट (रिभेन्यू स्टयाम्प) वा यस्तै किसिमका टिकटहरू (स्टयाम्प्स); टिकटको छाप भएका कागज (लिफा); बैङ्क नोटहरू; चेक फर्महरू; स्टक शेयर वा वण्ड प्रमाणपत्रहरू र यस्तै किसिमका स्वत्वाधिकारका कागजपत्रहरू।**	
	४९०७.००.१०	---बैङ्क नोटहरू	माफी
	४९०७.००.२०	---अङ्कित मूल्य (फेस भ्यालु) को मान्यता भएको (रिकोग्नाइज्ड) वा कुनै मुलुकभित्र प्रचलनमा रहेका वा नयाँ प्रकाशन (इस्यू) का अप्रयुक्त (अनयूज्ड) हुलाक टिकट	१५
	४९०७.००.३०	---हवाई पत्रहरु	१५
	४९०७.००.४०	---राहदानी	१५
	४९०७.००.५०	---अन्तःशुल्क टिकट	१५
	४९०७.००.६०	---चेक फर्म, चेकबुक	१५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	४९०७.००.७०	---स्टक शेयर वा वण्ड प्रमाणपत्रहरू	१५
	४९०७.००.९०	---अन्य	१५
४९.११		**अन्य मुद्रित वस्तुहरु, मुद्रित चित्र र आलोक चित्र (फोटोग्राफ) समेत।**	
		--अन्यः	
	४९११.९९.३०	---यात्रा गर्ने प्रयोजनका टिकटहरु	२०
५६.०७		रबर वा प्लाष्टिकद्वारा संसेचित (इम्प्रिग्नेटेड्), लेपित (कोटेड), आच्छादित (कभर्ड) वा आवृत (शिद्ड) भए वा नभएको, वेणी वा चुल्ठी (प्लेटेड् वा ब्रेडेड्) पारी बाटिएको वा नबाटिएको डोरी (ट्वाइन), लखाकी (कर्डेज), रस्सा (रोप) र लठारो (केबुल)।	
		-एगेभ जातिका सिसल (सहजात जातिको रेशा निस्कने पात हुने रुख) वा एगेभ जातिका अन्य तान्तव (टेक्सटाइल):	
	५६०७.२१.००	--रेशाहरुको बन्धन (बाइण्डर) वा गाँठ बाँध्ने (बेलर) डोरी	१५
	५६०७.२९.००	--अन्य	१५
		-पोलिइथाइलिन वा पोलिप्रोप्राइ-लिनकोः	
	५६०७.४१.००	--बन्धन (वाइण्डर) वा बेलर (गाँठ बाँध्ने) डोरी (ट्वाइन)	१५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	५६०७.४९.००	--अन्य	१५
	५६०७.५०.००	-अन्य संश्लेषित रेशाहरुको	१५
	५६०७.९०.००	-अन्य	१५
५७.०२		**तयार गरिएको (मेड अप) वा नगरिएको गुच्छादार नभएको (नौट टफ्टेड् वा फ्लोक्ड) बुनिएका कार्पेटहरु र अन्य कपडा पदार्थका भुइं ढाक्ने सामानहरु (कृत्रिम आच्छादन), "केलेम" "सुम्याक" "कारमेनी" र यस्तै हातले बुनिएका कम्वलहरु समेत।**	
		-अन्य, तयारी, मखमली बनावटकोः	
		--अन्य कपडा पदार्थकोः	
	५७०२.४९.१०	---जमोठ (फेल्ट) को	३०
	५७०२.४९.९०	---अन्य	३०
६२.०७		**लोग्नेमान्छे वा केटाको सिङ्गलेट (बनियान वा गञ्जी) हरु र अन्य भेष्ट (बण्डी वा अन्तर्वसन) हरु, अण्डरपैन्टहरु, ब्रिफहरु, नाइट शर्टहरु, पाइजामाहरु बाथरोवहरु), ड्रेसिङ्ग गाउनहरु र यस्तै वस्तुहरु।**	
		--सुतीकोः	
	६२०७.९१.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने गाउन	५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	६२०७.९१.९०	---अन्य	२०
		--अन्य कपडा पदार्थहरुकोः	
	६२०७.९९.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने गाउन	५
	६२०७.९९.९०	---अन्य	२०
६२.०८		**स्वास्नीमान्छे वा केटीहरुको सिङ्गलेट (बनियान वा गञ्जी) हरु र अन्य भेष्ट (वण्डी वा अन्तर्वसन) हरु, स्लिपहरु, पेटीकोटहरु, ब्रिफहरु, पैन्टीहरु, नाइट ड्रेसहरु, पाइजामाहरु, नेग्लिजीहरु, बाथरोवहरु, ड्रेसिङ्ग गाउनहरु र यस्तै वस्तुहरु।**	
		--सुतीकोः	
	६२०८.९१.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने गाउन	५
	६२०८.९१.९०	---अन्य	२०
		--मानव निर्मित रेशाहरुकोः	
	६२०८.९२.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने गाउन	५
	६२०८.९२.९०	---अन्य	२०
		--अन्य बयनिय (टेक्सटाइल) पदार्थहरुकोः	
	६२०८.९९.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने	५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		गाउन	
	६२०८.९९.९०	---अन्य	२०
६२.१०		**शीर्षक ५६.०२, ५६.०३, ५९.०३, ५९.०६ वा ५९.०७ का कपडाहरुबाट तयार गरिएका लुगाफाटाहरु (गार्मेन्टस)।**	
		-शीर्षक ५६.०२ वा ५६.०३ का कपडाहरुको:	
	६२१०.१०.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने	५
	६२१०.१०.९०	---अन्य	२०
		-उपशीर्षक ६२०१.११ देखि ६२०१.१९ सम्ममा उल्लिखित प्रकारका अन्य लुगाफाटाहरु (गार्मेन्टस)	
	६२१०.२०.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने	५
	६२१०.२०.९०	---अन्य	२०
		-उपशीर्षक ६२०२.११ देखि ६२०२.१९ सम्ममा उल्लिखित प्रकारका अन्य लुगाफाटाहरु (गार्मेण्टस)	
	६२१०.३०.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने	५
	६२१०.३०.९०	---अन्य	२०
		-लोग्नेमान्छे वा केटाहरुका अन्य लुगाहरु (पोशाक वा गार्मेण्ट्स)	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	६२१०.४०.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने	५
	६२१०.४०.९०	---अन्य	२०
		-स्वास्नीमान्छे वा केटीका अन्य लुगाहरु (पोशाक वा गार्मेण्ट्स)	
	६२१०.५०.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने	५
	६२१०.५०.९०	---अन्य	२०
६२.११		**ट्रयाक सुटहरु, स्की सुटहरु र पौडिंदा लगाउने लुगाहरु, अन्य पोशाकहरु (लुगाफाटाहरु)।**	
		-लोग्ने मान्छेको वा केटाहरुको अन्य लुगाफाटाहरु (गार्मेण्टस):	
		--सुतीको:	
	६२११.३२.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने एप्रोन	५
	६२११.३२.२०	---लुङ्गी र धोती	२०
	६२११.३२.९०	---अन्य	२०
		--मानव निर्मित रेशाहरुको:	
	६२११.३३.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने एप्रोन	५
	६२११.३३.२०	---लुङ्गी र धोती	२०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	६२११.३३.९०	---अन्य	२०
		--अन्य कपडा पदार्थहरुकोः	
	६२११.३९.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने एप्रोन	५
	६२११.३९.९०	---अन्य	२०
		-स्वास्नीमान्छेको वा केटीहरुको अन्य लुगाफाटाहरु (गार्मेण्टस):	
		--सुतीकोः	
	६२११.४२.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने एप्रोन	५
	६२११.४२.२०	---साडी, लुङ्गी र धोती	२०
	६२११.४२.९०	---अन्य	२०
		--मानव निर्मित रेशाहरुकोः	
	६२११.४३.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने एप्रोन	५
	६२११.४३.२०	---साडी, लुङ्गी र धोती	२०
	६२११.४३.९०	---अन्य	२०
		--अन्य बयनिय टेक्सटाइल पदार्थहरुकोः	
	६२११.४९.१०	---सर्जिकल तथा मेडिकल कार्यमा प्रयोग हुने	५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		एप्रोन	
	६२११.४९.९०	---अन्य	२०
६२.१२		**गाँठो पारी बुनेको वा नबुनेको वा एउटै हुकले बुनेको वा नबुनेको ब्रेसियरहरु (भित्री चोली), गर्डल्स (पेटी, मेखला), कोर्सलेट्स (चोलीको पेटी), ब्रेसेस (ब्रेसियर कस्ने फित्ता), सस्पेण्ड्स (इंजार पेटीहरु), गार्टर्स (इँजार बाध्ने) र यस्तै वस्तुहरु र तिनका अङ्गहरु।**	
		-अन्यः	
	६२१२.९०.१०	---पेटमा बाँध्ने पेटी, निक्याप, एङ्कलेट, रिस्टवैण्ड, वेस्टवैण्ड जस्ता वस्तुहरु	२०
	६२१२.९०.९०	---अन्य	२०
६३.०४		**शीर्षक ९४.०४ बाहेकका अन्य सजाउने (फर्निसिङ्ग) सामानहरु।**	
		-अन्यः	
		--सलाइले गाँठो पारी नबुनेको (नौट निटेड्) वा एउटै कुरुसको हुकले नबुनेको (नौट क्रोशिड्) सुतीको (क्रोशिड्)ः	
	६३०४.९२.१०	---कुसन कभर	१५
	६३०४.९२.२०	---तकियाको कभर	१५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	६३०४.९२.९०	---अन्य	१५
		--सलाइले गाँठो पारी नबुनेको वा एउटै कुरुसको हुकले नबुनेको, संश्लेषित रेशाहरुकोः	
	६३०४.९३.१०	---कुसन कभर	१५
	६३०४.९३.२०	---तकियाको कभर	१५
	६३०४.९३.९०	---अन्य	१५
		--सलाइले गाँठो पारी नबुनेको वा एउटै कुरुसको हुकले नबुनेको, अन्य कपडा पदार्थकोः	
	६३०४.९३.१०	---कुसन कभर	१५
	६३०४.९३.२०	---तकियाको कभर	१५
	६३०४.९३.९०	---अन्य	१५
६३.०७		**अन्य निर्मित वस्तुहरु, पोशाकका नमूनाहरु (ड्रिस प्याटर्नस)समेत।**	
		-अन्य	
	६३०७.९०.१०	---त्रिकोणात्मक रुपमा छाता ढाक्ने आकारमा काटिएका कपडा	१०
	६३०७.९०.२०	---फेस मास्क	१०
	६३०७.९०.९०	---अन्य	१०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
६४.०५		**अन्य पाउपोश**	
		--अन्य कपडाबाट तयार गरिएकाः	
	६४०५.२०.९१	----जमोठ (फेल्ट) को	३०
	६४०५.२०.९९	----अन्य	३०
६५.०५		**भित्री (अस्तर) हालेको वा नहालेको, शोभोकरण (ट्रिमिङ्ग) भएको वा नभएको टुक्राको रुपमा (तर स्ट्रीप (पाता) को रुपमा होइन) गाँठो पारी बुनेको वा एउटै हुकले बुनेको वा फिता, लेस, जमोठ वा अन्य कपडाबाट बनेका टोप र अन्य शिरपोश; भित्री हालेको वा नहालेको, शोभोकरण (ट्रिमिङ्ग) भएको वा नभएको कुनै पनि पदार्थको हेयरनेट्स (कपालमा लाउने जाली)।**	
		---टाउकोमा लगाउने हेयरनेट्स (कपालमा लाउने जाली)	
	६५०५.००.११	----सर्जिकल वा मेडिकलमा प्रयोग हुने टाउकोमा लगाउने डिस्पोजेवल हेयरनेट्स (कपालमा लाउने जाली)	५
	६५०५.००.१९	----अन्य	१५
		---टोप (ह्याट)	
	६५०५.००.२१	----जमोठ (फेल्ट) को	१५
	६५०५.००.२९	----अन्य	१५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	६५०५.००.३०	---सन क्याप	१५
	६५०५.००.९०	---अन्य	१५
६८.१०		मजबूत गरिएको वा नगरिएको सिमेण्ट कंक्रिट वा कृत्रिम ढुङ्गाका सामानहरु।	
		-झिंगटीहरु, फ्ल्यागस्टोनहरु, इटाहरु यस्तै सामानहरुः	
	६८१०.११.००	--निर्माणका चौकोस (ब्लक) र इटाहरु	२०
६९.१३		स-साना मूर्तिहरु (स्ट्याच्यूट्स) र अन्य माटाका आलंकारिक सामानहरु।	
	६९१३.१०.००	-पोर्सिलिन वा चिनियाँ माटोका	१५
	६९१३.९०.००	-अन्य	१५
७०.१८		**पोते, नक्कली मोती, बहुमूल्य वा अद्रध बहुमूल्य नक्कली पत्थर र यस्तै काँचका साना सामानहरु र नक्कली गहना बाहेक र त्यसबाट बनेका सामानहरु; प्रोष्थेटिक (कृत्रिम अङ्ग स्थापन विषयक) सामान बाहेक काँचका आँखाहरु; नक्कली गहना बाहेक मूर्तिहरु र अन्य आलंकारिक वत्तिका सामानहरु; १ मि.मि. ब्यास ननाघेको काँचको सूक्ष्म परिधि (माइक्रोस्फेयर)।**	
		-पोते, नक्कली मोती, बहुमूल्य वा अर्द्ध बहुमूल्य नक्कली पत्थर र यस्तै काँचका साना सामानहरुः	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	७०१८.१०.२०	---पोते	१५
		-अन्यः	
	७०१८.९०.१०	---काँचका मूर्ति र आलंकारिक सामानहरु	२०
	७०१८.९०.९०	---अन्य	२०
७१.०६		अप्रभावित वा अर्ध निर्मित रुपमा वा धूलोको रुपमा चाँदी (सुन वा प्लाटिनममा चाँदीको जलप लगाइएको)।	
	७१०६.१०.००	-धूलो	प्रति १० ग्राम रु.८५।-
		-अन्यः	
	७१०६.९१.००	--अप्रभावित	प्रति १० ग्राम रु.८५।-
	७१०६.९२.००	--अर्ध निर्मित	प्रति १० ग्राम रु.८५।-
७१.०८		अप्रभावित वा अर्ध निर्मित रुपका वा धूलो रुपका सुन (प्लाटिनममा सुनको जलप लगाएको समेत)।	
		-मुद्रा बाहेककोः	
	७१०८.११.००	--धूलो	प्रति १० ग्राम रु.८५००।-
	७१०८.१२.००	--अन्य प्रभावित रुपका	प्रति १० ग्राम रु.८५००।-
	७१०८.१३.००	--अन्य अर्ध निर्मित रुपका	प्रति १० ग्राम

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
			रु.८५००।-
७३.२४		**फलाम वा इस्पातको सरसफाई सम्बन्धी सामान र तिनका पार्टपुर्जाहरु।**	
		-अन्य, पार्टपुर्जाहरु समेतः	
	७३२४.९०.१०	---पार्टपुर्जाहरु	१५
	७३२४.९०.९०	---अन्य	१५
८०.०७		**टीनका अन्य सामानहरु**	
	८००७.००.१०	---टीनको खाली डिव्वा र कन्टेनर	२०
	८००७.००.९०	---अन्य	२०
८३.०६		**आधारभूत धातुको अविद्युतीय घण्टी, ठूलो घण्टी (गोङ्ग) र यस्तै; आधारभूत धातुका लघुप्रतिमा (स्टयाच्यूट्स) (घरमा राख्ने मूर्ति) र अन्य अलंकारहरु; आधारभूत धातुको फोटोग्राफको, तस्वीरका वा यस्तै फ्रेमहरु; आधारभूत धातुका ऐनाहरु।**	
		-लघुप्रतिमा (स्टयाच्यूट्स) र अन्य अलंकारहरुः	
		--बहुमूल्य धातु को जलप (प्लेट) गरेकोः	
	८३०६.२१.१०	---मूर्तिहरु	१५
	८३०६.२१.२०	---ट्रफि र मेडलहरु	१५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८३०६.२१.९०	---अन्य	१५
		--अन्यः	
	८३०६.२९.१०	---मूर्तिहरु	१५
	८३०६.२९.२०	---ट्रफि र मेडलहरु	१५
	८३०६.२९.९०	---अन्य	१५
८४.१३		मापक यन्त्र जडेको वा नजडेको तरल पदार्थको पम्प, तरल पदार्थ माथि तान्ने साधन (एलिभेटर्स)।	
		-अन्य सेन्ट्रीफुगल (अपकेन्द्री) पम्पः	
		---अन्यः	
	८४१३.७०.९१	----मोनोव्लक पम्प	१५
	८४१३.७०.९२	----समरसिवल पम्प	१५
	८४१३.७०.९९	----अन्य	१५
८४.१५		**आर्द्रतालाई अलग्गै नियमित (रेगुलर) गर्न नसकिने यन्त्रहरु समेत मोटरचालित पंखा र तापमान तथा आद्र्रता परिवर्तन गर्ने तत्वहरु (एलिमेण्ट्स) भएका वातानुकूलन यन्त्रहरु (एयर-कण्डिशनिङ्ग मशीन्स)।**	
		-अन्यः	
		--रेफ्रिजरेटिङ इकाई समावेश नभएकाः	
	८४१५.८३.१०	---एयर ह्याण्डलिङ्ग यूनिट	३०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८४१५.८३.९०	---अन्य	३०
८४.१८		**रेफ्रिजरेटर, फ्रिजर, अन्य प्रशितक (रेफ्रिजरेटिङ) वा हिमीकरण (फ्रिजिङ्ग) उपकरणहरु, वैद्युतिक वा अन्य; शीर्षक ८४.१५ को वातानुकूलन यन्त्र (एयर-कण्डिशनिङ्ग मशीन) बाहेक ताप पम्प (हिट पम्प)।**	
	८४१८.१०.००	-छुट्टै बाहिरी ढोका (एक्स्टर्नल डोर) जडान भएको संयुक्त रेफ्रिजरेटर-फ्रिजरहरु	२०
		-घरायसी किसिमको, रेफ्रिजरेटरहरुः	
	८४१८.२१.००	--संपीडन किसिमको (कम्प्रेशन-टाइप)	२०
	८४१८.२९.००	--अन्य	२०
	८४१८.३०.००	-८०० लिटर भन्दा कम क्षमताको, संदुस किसिमको (चेष्ट टाइप)	२०
	८४१८.४०.००	-९०० लिटर भन्दा कम क्षमताको, ठाडो किसिमको (अपराइट टाइप)	२०
	८४१८.५०.००	-सञ्चय र प्रदर्शनका लागि अन्य फर्निचर सन्दुकहरु (चेष्ट्स), पिटारीहरु (क्याबिनेटस्), प्रदर्शन फलकहरु (डिस्प्ले काउण्टर्स), प्रदर्शन मञ्जुषा (शो-केसेस), र यस्तै सामानहरु, प्रशितक (रेफ्रिजरेटिङ) वा हिमीकरण (फ्रिजिङ्ग) उपकरणहरु समावेश भएका	२०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		-अन्य प्रशितक (रेफ्रिजरेटिङ्ग) वा हिमीकरण (फ्रिजिङ्ग) का उपकरणहरु (इक्विपमेण्ट्स); ताप पम्पहरु (हिटपम्प):	
		--अन्यः	
	८४१८.६९.१०	---चिलर	१५
	८४१८.६९.९०	---अन्य	१५
८४.१९		**तताउने (हिटिङ्ग), पकाउने (कुकिङ्ग), पोल्ने (रोस्टिङ्ग), आसवन गर्ने (डिस्टिलिङ्ग), परिशोधन गर्ने (रेक्टिफाइङ्ग), रोगाणुरहित गर्ने (स्टेरिलाइजिङ्ग), पाश्चरीकरण गर्ने (पाश्चराइजिङ्ग), बफाउने (स्टिमिङ्ग), सुकाउने (ड्राइङ्ग), भापमा परिणत गर्ने (इभ्यापोरेटिङ्ग), बाफ बनाउने (भेपोराइजिङ्ग), द्रवित गर्ने (कण्डेन्सिङ्ग) वा चिस्याउने (कूलिङ्ग) जस्ता तापमान परिवर्तन (चेञ्ज अफ टेम्परेचर) सँग संवद्ध प्रक्रियाद्वारा पदार्थहरुको उपचार निमित्तका, विद्युत्तापित भए वा नभएका भट्टीहरु (फर्नेसस्), चुल्हाहरु (ओभेन्स) तथा शीर्षक ८५.१४ का अन्य उपकरणहरु बाहेक, यन्त्रावली (मेशिनरी), संयन्त्र (प्लान्ट) वा प्रयोगशालाका उपकरणहरु, घरायसी प्रयोजनमा प्रयोग हुने खालका यन्त्रावली वा संयन्त्र बाहेक; तात्क्षणिक वा सञ्चयन जल तापित्रहरु (इन्स्टान्टेनियस वा स्टोरेज वाटर हिटर्स), अवैद्युतिक (नन्-इलेक्ट्रिक)।**	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		-तात्क्षणिक वा सञ्चयन जल तापित्रहरु (इन्स्टान्टेनियस वा स्टोरेज वाटर हिटर्स), अवैद्युतिकः	
		--अन्यः	
	८४१९.१९.१०	---सौर्यशक्तिबाट चल्ने पानी तताउने हिटर	१०
	८४१९.१९.९०	---अन्य	१०
		-औषधिय (मेडिकल), शल्यचिकित्सा सम्बन्धी (सर्जिकल) वा प्रयोगशाला सम्बन्धी (लेबोरेटरी) विसंक्रामकहरु (स्टेरिलाइजर्स)	
	८४१९.२०.१०	---अटोक्लेभ्स	५
	८४१९.२०.९०	---अन्य	५
		--अन्यः	
	८४१९.८९.१०	---कुलिङ्ग टावर	माफी
	८४१९.८९.९०	---अन्य	माफी
८४.२२		थाल, थाली, तश्तरी सफा गर्ने यन्त्रहरु (डिस वाशिङ्ग मशिन्स); बोटल वा अन्य आधानपात्र (कण्टेनरहरु) सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग) वा सुकाउने (ड्राइङ्ग) यन्त्रावली (मशिनरी); बोटलहरु, बट्टाहरु (क्यान्स) डिव्बाहरु (बौक्सेस), झोलाहरु (ब्याग्स) वा अन्य आधान पात्रहरु (कण्टेनर्स) भर्न (फिलिङ्ग), बन्द गर्न (क्लोजिङ्ग), मुखवन्द गर्न वा	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		सिलवन्दी गर्न (सिलिङ्ग) वा नामपत्र (लेवल) लगाउन (लेबेलिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली; बोटलहरु, जारहरु, नलिका (टचूब) हरु र यस्तै आधानपात्र (कण्टेनर) हरु संपुटन (क्याप्सुलिङ्ग) गर्न निमित्त का यन्त्रावली; अन्य परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) वा आवृत (रयापिङ्ग) गर्ने यन्त्रावली (ताप-आकुंचन आवृन्तन यन्त्र (हिट स्रिङ्क रयापिङ्ग मशिनरी) समेत); पेय पदार्थ (विभरेज) लाई बायुमिश्रण (एयरेटिङ्ग) गर्न निमित्तका यन्त्रावली।	
		-पार्टपुर्जाहरुः	
	८४२२.९०.१०	---घरायसी प्रयोगमा आउने किसिमको डिश वाशिङ्ग मशिन्सको	१०
	८४२२.९०.९०	---अन्य	५
८४.२४		तरल (लिक्विड) वा चूर्ण (पाउडर) लाई प्रक्षेपण गर्न (प्रोजेक्टिङ्ग), छर्न (डिस्पर्सिङ्ग) वा फोहरा पार्न (स्पे्रइङ्ग) को निमित्तको, (हातले सञ्चालन हुने वा नहुने) यान्त्रिक साधित्रहरु (मेकानिकल अप्लायन्सेज); चार्ज (इन्धन) भएका वा नभएका अग्निशामकहरु (फायरएक्सटिङ्गिवशर्स); पिचका (स्पे्रगन) हरु र त्यस्तै साधनहरु; वाष्प (स्टिम) वा बालुका (स्याण्ड) विस्फोटन (ब्लास्टिङ्ग) यन्त्रहरु र त्यस्तै जेट प्रक्षेपण यन्त्रहरु।	
		-कृषि वा बागवानी सम्बन्धी पचकाहरू (स्प्रेयर्स)ः	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८४२४.४१.००	--परिवहनीय (पोर्टेवल) पचकाहरू (स्प्रेयर्स)	१
	८४२४.४९.००	--अन्य	१
८४.४३		**प्लेटहरु, सिलिण्डरहरु र शीर्षक ८४.४२ का छपाईका अन्य उपादानहरुद्वारा मुद्रण कार्यको लागि प्रयोग हुने छाप्ने (मुद्रण) यन्त्रावली; अन्य मुद्रण यन्त्रहरु, प्रतिलिपि उतार्ने यन्त्रहरु, र फ्याक्स गर्ने यन्त्रहरु, संयोजित भएका वा नभएका; तिनका पार्टपुर्जाहरु र सहायक वस्तुहरु (पार्टस एण्ड एसेसरिज)।**	
		-अन्य मुद्रकहरु, प्रतिलिपि उतार्ने यन्त्रहरु र फ्याक्स गर्ने यन्त्रहरु; संयोजन भएका वा नभएकाः	
	८४४३.३१.००	--मुद्रण गर्ने, प्रतिलिपि उतार्ने वा फ्याक्स पठाउने मध्ये दुई वा दुई भन्दा बढी कार्यहरु सम्पन्न गर्न सक्ने यन्त्रहरु, स्वचालित आँकडा प्रशोधन यन्त्र वा सञ्जाल (नेटवर्क) मा जोड्न सकिने किसिमका	१०
	८४४३.३२.००	--अन्य, स्वचालित आँकडा प्रशोधन यन्त्र वा सञ्जाल (नेटवर्क) मा जोड्न सकिने किसिमका	१०
	८४४३.३९.००	--अन्य	१०
		-अङ्गहरु (पार्टस) र सहायक वस्तुहरुः	
		--अन्यः	
	८४४३.९९.१०	---टोनर कार्ट्रिज	५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८४४३.९९.९०	---अन्य	माफी
८४.४९	८४४९.००.००	टुक्रा (थान) (इन द पिस) वा आकृतिमा (इन शेप्स) भएका जमोठ (फेल्ट) वा ननउभेन्सको निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) वा परिष्करण (फिनिशिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली (मशिनरी), फेल्ट ह्याट्स बनाउनको लागि चाहिने यन्त्रावली समेत; ह्याटहरु बनाउनको लागि ब्लौकहरु।	
	८४४९.००.१०	---फेस मास्क बनाउने मेशिन	५
	८४४९.००.९०	---अन्य	५
८४.५१		वयनीय (टेक्सटाइल) धागोहरु (यार्न्स), कपडाहरु (फ्याब्रिक्स) वा कपडा पदार्थका तयारी सामानहरु (मेड अप टेक्सटाइल आर्टिकल्स) धुन (वाशिङ्ग), सफा गर्न (क्लिनिङ्ग), निचोर्न (रिङ्गगिङ्ग), सुकाउन (ड्राइङ्ग), इस्तरी गर्न (आइरनिङ्ग), प्रेसिङ्ग (फ्यूजिङ्ग प्रेसहरु समेत) गर्न अविरञ्जित गर्न (ब्लिचिङ्ग), रञ्जित गर्न (डाइङ्ग), परिष्करण गर्न (ड्रेसिङ्ग) फिनिशिङ्ग), लेपन गर्न (कोटिङ्ग) वा संसिक्त गर्न (इम्प्रिग्नेटिङ्ग) निमित्तका यन्त्रावली मशिनरी) (शीर्षक ८४.५० का यन्त्रहरु बाहेक) र लिनोलियम जस्ता कृत्रिम आच्छादन (फ्लोर कभरिङ्गस) हरुको निर्माण (म्यानुफ्याक्चर) मा प्रयुक्त तलवस्त्र (बेस फ्याब्रिक) वा अन्य आधार (सपोर्ट) मा लेदो (पेस्ट) को लेप गर्न निमित्तका यन्त्रहरु; तान्तव (टेक्सटाइल) कपडाहरु (फ्याब्रिक) रिलमा बेर्ने (रिलिङ्ग) रिलबाट फुकाउने (अनरिलिङ्ग), पट्याउने (फोल्डिङ्ग), काट्ने	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		(कटिङ्ग) वा छिद्रदार बुट्टा पार्ने (पिङकिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरु।	
		-पार्टपुर्जाहरुः	
	८४५१.९०.१०	---उपशीर्षक ८४५१.१०.०० र ८४५१.२१.०० को	१०
	८४५१.९०.९०	---अन्य	५
८४.७१		**स्वयंचालित आँकडा उपयोगी बनाउने यन्त्रहरु (अटोम्याटिक डेटा प्रोसेसिङ्ग मेशिन्स) र तिनका इकाईहरु (यूनिट्स); म्याग्नेटिक (चुम्बकीय) वा चाक्षुष वा प्रकाशीय (ओप्टिकल) रिडर्सहरु, शीर्षकबद्ध रुपमा (कोडेड फौर्म) आँकडा माध्यम (डेटा मिडिया) मा आँकडा (डेटा) लाई अनुलेखन गर्ने (ट्रान्सक्राइबिङ्ग) निमित्तका यन्त्रहरु र त्यस्ता आँकडाहरु (डेटा) लाई उपयोगीकरण (प्रोसेसिङ्ग) गर्ने यन्त्रहरु, अन्यत्र उल्लेख नभएको वा समावेश नगरिएको।**	
		-कम से कम एक केन्द्रीय अभिसंस्करण इकाई (सेण्ट्रल प्रोसेसिङ्ग यूनिट), एक कुंजीपटल (कीबोर्ड) र एक प्रदर्शक (डिस्प्ले) भएका, १० केजी भन्दा बढी तौल नभएका, संवहनीय (पोर्टेबल) स्वचालित (अटोमेटिक) आँकडा पन यन्त्रहरु (डेटा प्रोसेसिङ्ग मसिन्स)	
	८४७१.३०.१०	---ल्यापटप र नोटवुक	माफी

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८४७१.३०.२०	---ट्यावलेट	माफी
	८४७१.३०.९०	---अन्य	माफी
		-एउटै ढाँचा (हाउजिङ्ग) भित्र सञ्चय इकाईहरु (स्टोरेज यूनिट्स) समाविष्ट भए वा नभएका, निवेश (इनपुट) वा उत्पादन (आउटपुट) इकाईहरुः	
	८४७१.६०.१०	---कि-बोर्ड	माफी
	८४७१.६०.२०	---स्क्यानर	माफी
	८४७१.६०.३०	---माउस	माफी
	८४७१.६०.९०	---अन्य	माफी
८४.७९		**यस भागको अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, व्यक्तिगत कार्य (इनडिभिजुअल फङ्कसन्स) भएका यन्त्रहरु र यान्त्रिक साधित्रहरु (मेकानिकल अप्लायन्सेस)।**	
		-अन्य यन्त्रहरु र यान्त्रिक उपकरणहरुः	
		--अन्यः	
	८४७९.८९.४०	---गार्वेज कम्प्याक्टर मेशिन	५
		--अन्यः	
	८४७९.८९.७०	---जैविक इन्धन उत्पादन गर्ने मेशिनरी	५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८४७९.८९.८०	---जूट वा कपडाबाट झोला उत्पादन गर्ने मेशिनरी	५
८५.०३		शीर्षक ८५.०१ वा ८५.०२ को मेशिनमा मुख्यतया वा सम्पूर्ण रुपले प्रयोग गर्न योग्य पार्टपुर्जाहरु।	
	८५०३.००.१०	---वायु शक्तिले सञ्चालन हुने मेशिनका	५
	८५०३.००.९०	---अन्य	५
८५.०७		**चारपाटे (वर्गाकार समेत) भएको वा नभएको विद्युत सञ्चित गर्ने यन्त्र (एकुमुलेटर); तिनका छुट्याउने यन्त्र (सेपरेटर) समेत।**	
		-अन्य एकुमुलेटरः	
	८५०७.८०.१०	---पावर बैङ्क (ब्याट्री प्याक)	१५
	८५०७.८०.९०	---अन्य	१५
	८५०७.९०.००	-पार्टपुर्जाहरु	१०
८५.१६		**विद्युत तत्काल तातेर आउने (इन्स्टान्टेनियस) वा स्टोरेज र निमज्जन हिटर (इमर्सन हिटर); कोठा तताउने उपकरणहरु (इलेक्ट्रिक स्पेस हिटिङ्ग एपरेटस) र माटो तताउने उपकरणहरु; बिजुलीले तातो पारेर कपाल सजाउने उपकरणहरु (जस्तै-हेयर ड्रायर, हेयर कर्लर, कर्लिङ्ग टङ्ग हिटर) र हात सुकाउने उपकरण; बिजुलीको चिल्लो पार्ने इस्त्रीहरु; घर ब्यवहारमा प्रयोग गरिने**	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		बिजुलीले तातो पार्ने अन्य उपकरणहरु; शीर्षक ८५.४५ बाहेकको विद्युत ताप प्रतिरोधक उपकरणहरु।	
		-अन्य चुल्होहरु (ओभन), पकाउने भांडा (कुकर), पकाउने प्लेट (कुकिङ प्लेट), उमाल्ने रिङ (ब्वाइलिङ रिङ), ग्रिलर र रोष्टरः	
	८५१६.६०.१०	---इन्डक्सन चुल्हो	५
	८५१६.६०.२०	---राइसकुकर	१५
	८५१६.६०.३०	---केटली, जग जस्ता पानी तताउने भाँडा	१५
	८५१६.६०.९०	---अन्य	१५
		--अन्यः	
	८५१६.७९.१०	---कीरा मार्ने ट्याप	१५
	८५१६.७९.९०	---अन्य	१५
	८५१६.९०.००	-पार्टपुर्जाहरु	५
८५.१७		**टेलिफोन सेटहरु, सेलुलर सञ्जालहरु वा अन्य तारविहीन सञ्जालहरुका लागि प्रयोग हुने टेलिफोनहरु समेत; ध्वनि, छवी वा अन्य आँकडा प्रसारण वा सङ्ग्रहण निमित्तका उपकरणहरु, तारसहित वा ताररहित सञ्जाल (जस्तैः स्थानीय वा बृहत् क्षेत्र सञ्जाल (लोकल अर वाइड एरिया नेटवर्क)) मा सञ्चार गर्न प्रयोग हुने उपकरणहरु**	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		समेत, शीर्षक ८४.४३, ८५.२५, ८५.२७ वा ८५.२८ का प्रसारण वा सङ्ग्रहण उपकरणहरु बाहेक।	
		-ध्वनि, छवी वा अन्य आँकडा प्रसारण वा सङ्ग्रहण निमित्तका उपकरणहरु, तारसहित वा ताररहित सञ्जाल (जस्तैः स्थानीय वा बृहत क्षेत्र सञ्जाल (लोकल अर वाइड एरिया नेटवर्क)) मा सञ्चार गर्न प्रयोग हुने उपकरणहरु समेतः	
		--ध्वनि, छवी वा अन्य आँकडालाई सङ्ग्रहण गर्ने परिवर्तन गर्ने र प्रसारण वा पुनरुत्पादन गर्ने यन्त्रहरु, स्वीचिङ्ग र राउटिङ्ग उपकरणहरु समेतः	
	८५१७.६२.१०	---स्मार्ट घडी	माफी
	८५१७.६२.२०	---नेटवर्कीङ्ग स्वीच	माफी
	८५१७.६२.३०	---राउटर	माफी
	८५१७.६२.९०	---अन्य	माफी
८५.२३		**डिस्कहरु, टेपहरु, सुगठित अवस्थाका वाष्पीकरण नहुने (सोलिड-स्टेट नन्-भोलाटाइल) सञ्चय उपकरणहरु, "स्मार्ट कार्डहरु" र ध्वनि वा अन्य प्रवृत्तिलाई अभिलेखन गर्न निमित्तका अन्य माध्यम, अभिलेखन गरिएका वा नगरिएका डिस्क उत्पादनका लागि प्रयोग हुने म्याट्रिसहरु र माष्टरहरु, तर भाग ३७ का उत्पादनहरु बाहेक।**	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		--स्मार्ट कार्डहरुः	
	८५२३.५२.१०	---सिम कार्ड	माफी
	८५२३.५२.२०	---मेमोरी कार्ड	माफी
	८५२३.५२.९०	---अन्य	माफी
८५.२८		**रेडियो प्रसारण (ब्रोडकास्ट) ग्राहकहरु (रिसिभर्स) अथवा ध्वनि वा भिडियो अभिलेखन (रिकर्डिङ्ग) वा पुनरुत्पादन (रिप्रोड्यूसिङ्ग) उपकरणहरु (ऐपरेटस) समाविष्ट (इनकरपोरेटिङ्ग) भएका वा नभएका, टेलिभिजन निमित्तका सङ्ग्रहण (रिसेप्सन) उपकरण (ऐपरेटस); टेलिभिजन सङ्ग्रहण उपकरणहरु समाविष्ट नभएका मोनिटरहरु (परीविक्षकहरु) र प्रोजेक्टर (प्रक्षेपित) हरु।**	
		-अन्य मनिटरहरूः	
		--शीर्षक ८४.७१ को स्वचालित आँकडा प्रशोधन यन्त्रमा सोझै जोड्न सकिने वा सो यन्त्रका साथमा प्रयोग गर्नका लागि अभिकल्पितः	
	८५२८.५२.१०	---डायगनल (विकर्ण) को लम्बाइ २३ इञ्चसम्म भएको	५
	८५२८.५२.९०	---डायगनल (विकर्ण) को लम्बाइ २३ इञ्च भन्दा बढी भएको	२०
		--अन्य रङ्गिनः	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८५२८.७२.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाको	२०
	८५२८.७२.९०	---अन्य	२०
८५.४३		**यो भागको अन्यत्र नपरेको व्यक्तिगत कामका विद्युतीय औजार र उपकरणहरु।**	
		-अन्य यन्त्रहरु र उपकरणहरुः	
	८५४३.७०.१०	---विद्युतीय सिगरेट	५
	८५४३.७०.९०	---अन्य	५
८७.०२		**ड्राइभर समेत १० वा सो भन्दा बढी यात्रुहरु बोक्ने मोटर गाडीहरु।**	
		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इञ्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) मात्र भएकोः	
		---जीप, कार र भ्यानहरुः	
	८७०२.१०.४१	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०२.१०.४९	----अन्य	८०
		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इञ्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) र धक्का दिने विद्युतीय मोटर दुवै भएकाः	
		---जीप, कार र भ्यानहरुः	
	८७०२.२०.४१	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८७०२.२०.४९	----अन्य	८०
		-स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन रेसिप्रोकेटिङ्ग पिष्टोन इञ्जिन र धक्का दिने विद्युतीय मोटर दुवै भएको:	
		---जीप, कार र भ्यानहरुः	
	८७०२.३०.४१	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०२.३०.४९	----अन्य	८०
		-धक्का दिने विद्युतीय मोटर मात्र भएकाः	
		---जीप, कार र भ्यानहरू	
	८७०२.४०.४१	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०२.४०.४९	----अन्य	८०
		-अन्यः	
		---जीप, कार र भ्यानहरुः	
	८७०२.९०.४१	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०२.९०.४९	----अन्य	८०
८७.०३		**मूलतः मानिसको यातायातको लागि बनेका मोटर कारहरु र अन्य मोटर गाडीहरु (शीर्षक ८७.०२ बाहेकका), स्टेसन वागेन र रेसीङ कार समेत।**	
		-अन्य गाडीहरु, स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		रेसिप्रोकेटिङ्ग पिष्टोन इञ्जिन मात्र भएको:	
		--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. ननाघेको:	
		---तीन पाङ्ग्रे गाडीहरु (अटोरिक्सा):	
	८७०३.२१.११	----अनएसेम्वल अवस्थाका	३०
	८७०३.२१.१९	----अन्य	३०
		---अन्य:	
	८७०३.२१.९१	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.२१.९९	----अन्य	८०
		--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. नाघेको तर १,५०० सी.सी. ननाघेको:	
	८७०३.२२.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.२२.९०	---अन्य	८०
		--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर ३,००० सी.सी. ननाघेको:	
		---सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर २,००० सी.सी. ननाघेका:	
	८७०३.२३.११	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.२३.१९	----अन्य	८०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		---सिलिण्डर क्षमता २,००० सी.सी. नाघेको तर २,५०० सी.सी. ननाघेका	
	८७०३.२३.२१	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.२३.२९	----अन्य	८०
		---सिलिण्डर क्षमता २,५०० सी.सी. नाघेको तर ३,००० सी.सी. ननाघेकाः	
	८७०३.२३.३१	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.२३.३९	----अन्य	८०
		--सिलिण्डर क्षमता ३,००० सी.सी. नाघेकोः	
	८७०३.२४.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.२४.९०	---अन्य	८०
		-अन्य गाडीहरु, कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इञ्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) मात्र भएकाः	
		--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. ननाघेकोः	
	८७०३.३१.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.३१.९०	---अन्य	८०
		--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर २,५०० सी.सी. ननाघेकोः	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		---सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघेको तर २,००० सी.सी. ननाघेकोः	
	८७०३.३२.११	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.३२.१९	----अन्य	८०
		---सिलिण्डर क्षमता २,००० सी.सी. नाघेको तर २,५०० सी.सी. ननाघेकोः	
	८७०३.३२.२१	----अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.३२.२९	----अन्य	८०
		--सिलिण्डर क्षमता २,५०० सी.सी. नाघेकोः	
	८७०३.३३.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.३३.९०	---अन्य	८०
		-अन्य गाडीहरू, स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन रेसिप्रोकेटिङ्ग पिष्टोन इञ्जिन र धक्का दिने विद्युतीय मोटर दुवै भएको, विद्युत शक्तिको वाह्य स्रोतमा प्लग जोडेर चार्ज हुन सक्ने किसिमका बाहेकः	
	८७०३.४०.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.४०.९०	---अन्य	८०
		-अन्य गाडीहरू, कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इञ्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) र धक्का दिने विद्युतीय मोटर दुवै भएको, विद्युत	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		शक्तिको वाह्य स्रोतमा प्लग जोडेर चार्ज हुन सक्ने किसिमका बाहेकः	
	८७०३.५०.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.५०.९०	---अन्य	८०
		-अन्य गाडीहरू, स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन रेसिप्रोकेटिङ्ग पिष्टोन इञ्जिन र धक्का दिने विद्युतीय मोटर दुवै भएको, विद्युत शक्तिको वाह्य स्रोतमा प्लग जोडेर चार्ज हुन सक्ने किसिमकाः	
	८७०३.६०.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.६०.९०	---अन्य	८०
		-अन्य गाडीहरू, कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इञ्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) र धक्का दिने विद्युतीय मोटर दुवै भएको, विद्युत शक्तिको वाह्य स्रोतमा प्लग जोडेर चार्ज हुन सक्ने किसिमकाः	
	८७०३.७०.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाका	८०
	८७०३.७०.९०	---अन्य	८०
		-अन्य गाडीहरू, धक्का दिने विद्युतीय मोटर मात्र भएकोः	
		---तीन पाङ्ग्रे गाडीहरुः	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८७०३.८०.११	----अनएसेम्वल अवस्थाका	३०
	८७०३.८०.१९	----अन्य	३०
		---मोटरको पिकपावर ५० किलोवाटसम्मको कार, जीप र भ्यानः	
	८७०३.८०.२१	----अनएसेम्वल अवस्थाको	८०
	८७०३.८०.२९	----अन्य	८०
		---मोटरको पिकपावर ५० किलोवाट भन्दा बढीको तर १०० किलोवाट ननाघेको कार, जीप र भ्यानः	
	८७०३.८०.३१	----अनएसेम्वल अवस्थाको	८०
	८७०३.८०.३९	----अन्य	८०
		---मोटरको पिकपावर १०० किलोवाट भन्दा बढीको तर १५० किलोवाट ननाघेको कार, जीप र भ्यानः	
	८७०३.८०.४१	----अनएसेम्वल अवस्थाको	८०
	८७०३.८०.४९	----अन्य	८०
		---मोटरको पिकपावर १५० किलोवाट भन्दा बढीको तर २०० किलोवाट ननाघेको कार, जीप र भ्यानः	
	८७०३.८०.५१	----अनएसेम्वल अवस्थाको	८०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८७०३.८०.५९	----अन्य	८०
		---मोटरको पिकपावर २०० किलोवाट भन्दा बढीको तर ३०० किलोवाट ननाघेको कार, जीप र भ्यानः	
	८७०३.८०.६१	----अनएसेम्वल अवस्थाको	८०
	८७०३.८०.६९	----अन्य	८०
		---मोटरको पिकपावर ३०० किलोवाट भन्दा बढीको कार, जीप र भ्यानः	
	८७०३.८०.७१	----अनएसेम्वल अवस्थाको	८०
	८७०३.८०.७९	----अन्य	८०
		---अन्यः	
	८७०३.८०.९१	----अनएसेम्वल अवस्थाको	८०
	८७०३.८०.९९	----अन्य	८०
		-अन्यः	
	८७०३.९०.१०	---अनएसेम्वल अवस्थाको	८०
	८७०३.९०.९०	---अन्य	८०
८७.०४		**वस्तु वा सामानहरु ढुवानीको प्रयोगका अन्य मोटर गाडीहरु।**	
		-अन्य, कम्प्रेसन इग्निसन इन्टरनल कम्बसन	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		पिष्टोन इञ्जिन (डीजेल वा अर्ध डिजेल) भएकाः	
		--बाहनको कुल तौल (जी.भी. डब्लु.) ५ टन ननाघेकोः	
	८७०४.२१.३०	---डेलिभरी भ्यान	३०
	८७०४.२१.४०	---तीनपाङ्ग्रे गाडी	३०
		---अन्यः	
	८७०४.२२.९४	----ट्रक चेसिसमा जडान भएको फोहर सङ्कलन तथा ढुवानी गर्ने गार्वेज कम्प्याक्टर	३०
	८७०४.२२.९५	----सिमेन्ट बल्कर	३०
		-अन्य स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बसन पिष्टोन इञ्जिन भएकोः	
		--बाहनको कुल तौल (जी. भी. डब्लु) ५ टन ननाघेकोः	
	८७०४.३१.१०	---तीनपाङ्ग्रे गाडी	३०
	८७०४.३१.२०	---डेलिभरी भ्यान	३०
	८७०४.३१.९०	---अन्य	३०
		-अन्यः	
	८७०४.९०.१०	---प्रशितक प्रणाली (रेफ्रिजरेटिङ्ग सिष्टम) जडान गरिएको	१

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	८७०४.९०.२०	---धक्का दिने विद्युतीय मोटर मात्र भएको तीनपाङ्ग्रे गाडी	३०
	८७०४.९०.३०	---धक्का दिने विद्युतीय मोटर मात्र भएको चारपाङ्ग्रे गाडी	३०
	८७०४.९०.९०	---अन्य	३०
८७.०६		**शीर्षक ८७.०१ देखि ८७.०५ सम्मको मोटर गाडीका लागि इञ्जिनसँग जोडिएका चेसिस।**	
		---पिकअप गाडीहरुकाः	
	८७०६.००.६१	---डबल क्यावको	३०
	८७०६.००.६२	---सिङ्गल क्यावको	३०
	८७०६.००.६३	---डेलिभरी भ्यानको	३०
८७.०८		शीर्षक ८७.०१ देखि ८७.०५ का मोटर गाडीका पार्टपुर्जाहरु र सहायक सामग्रीहरु।	
	८७०८.१०.००	-बम्परहरु र तिनका पार्टपुर्जाहरु	२०
		-गाडीको मुख्य भाग (बडी) का अन्य पार्टपुर्जाहरु र सहायक सामग्रीहरु (क्याव समेत):	
	८७०८.२१.००	--सीटको सुरक्षा पेटीहरु (सेफ्टी सीट वेल्ट)	२०
	८७०८.२९.००	--अन्य	२०
	८७०८.३०.००	-ब्रेकहरु (गतिरोधक) र सहायक ब्रेकहरु; तिनका	२०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		पार्टपुर्जाहरु	
	८७०८.४०.००	-गेयर बाकसहरु र तिनका पार्टपुर्जाहरु	२०
	८७०८.५०.००	-अन्य ट्रान्समिसन कम्पोनेन्टसँग जोडेको वा नजोडेको डिफरेन्सीयलसँगको ड्राइभ एक्सल र ननड्राइभिङ्ग एक्सेलहरु; तिनका पार्टपुर्जाहरु	२०
	८७०८.७०.००	-सडक पाङ्ग्राहरु (रोड ब्हिल्स) र तिनका पार्टपुर्जाहरु र सहायक सामग्रीहरु	२०
	८७०८.८०.००	-सस्पेन्सन प्रणालीहरु र तिनका पार्टपुर्जाहरु (शक-एब्जोर्वरहरु समेत)	२०
		-अन्य पार्टपुर्जाहरु र सहायक सामग्रीहरुः	
	८७०८.९१.००	रेडिएटर र तिनका पार्टपुर्जाहरु	२०
	८७०८.९२.००	--साइलेन्सर (मफलर्स) र एक्जष्ट पाइपहरु; तिनका पार्टपुर्जाहरु	२०
	८७०८.९३.००	--क्लच र तिनका पार्टपुर्जाहरु	२०
	८७०८.९४.००	--स्टेरिङ पाङ्ग्राहरु, स्टेरिङ कोलम (स्तंभ) र स्टेरिङ बाकसहरु; तिनका पार्टपुर्जाहरु	२०
	८७०८.९५.००	--इन्फ्ल्याटर प्रणाली भएका सेफ्टी एयरब्यागहरु; तिनका पार्टपुर्जाहरु	२०
	८७०८.९९.००	--अन्य	२०
८७.११		**मोटरसाइकलहरु (मोपेड सहित) र साइड काररहित**	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
		वा सहित साइकलमा सहायक मोटर जडान गरेको साइडकारहरु।	
		-धक्का दिने विद्युतीय मोटर भएको:	
	८७११.६०.१०	--साइकल	१०
	८७११.६०.९०	--अन्य	१०
८७.१२		**बाइसाइकल र अन्य साइकलहरु (डेलिभरी ट्राइसाइकलहरु समेत), मोटराइज नगरेको।**	
	८७१२.००.१०	--अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुले प्रयोग गर्ने किसिमका	माफी
	८७१२.००.९०	--अन्य	५
८७.१३		**प्रेरक यन्त्रयुक्त (मोटराइज्ड) वा अन्य किसिमले यन्त्रद्वारा (मेकानिकली) प्रणोदित (प्रोपेल्ड) भए वा नभएको, अशक्त व्यक्तिहरुका निमित्तका परिवहनहरु।**	
		-अन्य:	
	८७१३.९०.१०	--इलेक्ट्रिक ह्विल चियर	माफी
	८७१३.९०.९०	--अन्य	५
८७.१४		**शीर्षक ८७.११ देखि ८७.१३ सम्मको गाडीहरुको पार्टपुर्जाहरु र सहायक सामग्रीहरु।**	
	८७१४.१०.००	-मोटर साइकल (मोपेड समेत) को	२०

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
९०.१३		**अन्य शीर्षकहरुमा विशेष रुपमा उल्लेख नभएको तरल पारदर्शक साधन (लिक्वीइड क्रिष्टल डिभाइसेस); लेजर डायोड्स बाहेकको लेजर यो भागमा अन्यत्र नपरेको चाक्षुष उपकरण र औजारहरु।**	
		-लेजर, लेजर डायोड्स बाहेक:	
	९०१३.२०.१०	--लेजर प्वाइन्टर्स	५
	९०१३.२०.९०	--अन्य	५
९०.२१		**हाडजोर्नी (विकृताङ्ग) उपचार सम्बन्धी उपकरणहरु, बैशाखी समेत, शल्यचिकित्सा सम्बन्धी पेटी र गद्दादार पेटीहरु (ट्रस); काम्रो र अन्य हाड भाँचिएकोमा प्रयोग हुने उपकरणहरु; शरीरका कृत्रिम भागहरु, शरीरका असक्षमता वा दोषको क्षतिपूर्तिका लागि प्रयोग हुने, कान सुन्ने र यस्तै अन्य लगाउने, बोक्ने वा शरीरभित्र रोप्ने उपकरणहरु।**	
		-अन्य:	
	९०२१.९०.१०	---बैशाखीहरु	माफी
	९०२१.९०.२०	---सुन्ने सामानहरु (हियरिङ्ग एड्स) को पार्टपुर्जाहरु	माफी
	९०२१.९०.३०	---मुटुभित्र प्रत्यारोपण गरिने भल्भ र स्टेन्टहरु	माफी
	९०२१.९०.९०	---अन्य	५

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
९०.२५		**रिकर्ड गर्ने वा नगर्ने जलमापक (हाइड्रो-मिटर) र यस्तै तैरिने औजारहरु, ज्वरोमापक (थर्मामिटर), अग्नीतापमापक (पाइरोमिटर), हावाको चापमापक (ब्यारोमिटर), आद्रतामापक (हाइग्रोमिटर) र आद्रमापक (साइक्रोमिटर) र यी औजारहरुको कुनै संयोजन।**	
		--अन्यः	
	९०२५.१९.१०	---डिजिटल इन्फ्रारेड थर्मोमिटर (थर्मल गन)	५
	९०२५.१९.९०	---अन्य	५
९०.२७		**भौतिक वा रासायनिक विश्लेषण (जस्तै-ध्रुवीकरणमापक (पोलारी-मिटर), परावर्तमापक (रिफ्र्याक्टोमिटर), बर्णक्रममापक (स्पेक्ट्रो- मिटर), ग्याँस वा धुवां विश्लेषण गर्ने उपकरणहरु) का प्रयोगका औजारहरु र उपकरणहरु; च्यापच्याप लाग्ने (भिस्कोसिटी), छिद्रता (पोरोसिटी), प्रसारण (एक्सपान्सन) सतहको धारण-क्षमता (सर्फेस टेन्सन) वा यस्तै नाप्ने वा परीक्षण गर्ने औजार र यन्त्रहरु; तापको मात्रा, ध्वनि वा प्रकाशको नाप वा परीक्षण गर्ने औजारहरु र उपकरणहरु (एक्स्पोजर मीटर समेत); सूक्ष्मकर्तक (माइक्रोटोम्स)।**	
		-माइक्रोटोम (सूक्ष्मकर्तक); पार्टपुर्जाहरु र सहायक सामग्रीहरुः	
	९०२७.९०.१०	---माइक्रोटोम (सूक्ष्मकर्तक)	५

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	९०२७.९०.९०	---पार्टपुर्जाहरु र सहायक सामग्रीहरुः	५
९४.०१		**विछ्यौनाको रुपमा परिवर्तन गर्न सकिने वा नसकिने सीट (आसन) (शीर्षक ९४.०२ बाहेक) र तिनका पार्टपुर्जाहरु।**	
		-अन्य आसनहरुः	
	९४०१.८०.१०	---अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने कमोड चियर	माफी
	९४०१.८०.९०	---अन्य	३०
९४.०३		**अन्य फर्निचर र तिनका पार्टपुर्जाहरु।**	
		-अन्य धातुका फर्निचरः	
	९४०३.२०.१०	---अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने वाकर	माफी
	९४०३.२०.९०	---अन्य	३०
		-प्लाष्टिकका फर्निचरः	
	९४०३.७०.१०	---अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने वाकर	माफी
	९४०३.७०.२०	---वेवी वाकर	३०
	९४०३.७०.९०	---अन्य	३०
९४.०६		**पूर्व निर्मित भवन।**	
		-काठकोः	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
१	२	३	४
	९४०६.१०.१०	---ग्रीन हाउस	३०
	९४०६.१०.९०	---अन्य	३०
		-अन्यः	
	९४०६.९०.१०	---ग्रीन हाउस	३०
	९४०६.९०.९०	---अन्य	३०
९६.१९		**जुनसुकै पदार्थका स्यानिटरी टावेल (प्याड) र टेम्पोनहरु, केटाकेटीहरुका न्याप्किन र पुछ्ने रुमाल (न्यापकिन लाइनर) हरु तथा यस्तै सामानहरु।**	
	९६१९.००.१०	---स्यानिटरी टावेल (प्याड) र टेम्पोनहरु	१५
	९६१९.००.२०	---केटाकेटीहरुका न्यापकिन र पुछ्ने रुमाल (न्यापकिन लाइनर)	१५
	९६१९.००.३०	---डाइपर	१५
	९६१९.००.९०	---अन्य	१५

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भए तापनि यस अनुसूचीको दफा २ देखि २२ सम्म लेखिएका कुराको हकमा सोही बमोजिम हुनेछ।

२. **<u>यात्रुले ल्याउने मालवस्तु सम्बन्धमाः</u>** यात्रुले भन्सार महसुल छुटमा ल्याउन पाउने मालवस्तु बाहेक यात्रुले ल्याउन र लैजान पाउने निजी प्रयोगका मालवस्तु सम्बन्धी सूचना अनुसार विदेशबाट आफूसँग ल्याएको (एकम्पनिड) वा आफू आउनुभन्दा अघि वा पछि ल्याएको (अनएकम्पनिड) मालवस्तुमा दरबन्दी अनुसार महसुल लाग्नेछ।

तर,

(१) विदेशबाट फर्केका यात्रुले आफ्नो साथमा ल्याएको सुन तथा सुनका गहनामा देहाय बमोजिम महसुल लाग्नेछः

(अ) सुनको हकमाः

(क) पहिलो पचास ग्रामसम्म प्रति दश ग्राम नौ हजार पाँच सय रुपैयाँ,

(ख) पचास ग्रामभन्दा बढी थप पचास ग्रामसम्म प्रति दश ग्राम दश हजार पाँच सय रुपैयाँ,

(आ) सुनको गहनाको हकमाः

(क) पचास ग्रामसम्म सुनका गहनामा कुनै महसुल लाग्ने छैन।

(ख) पचास ग्रामभन्दा बढी थप सय ग्रामसम्म सुनका गहनामा प्रति दश ग्राम दश हजार पाँच सय रुपैयाँ।

(ग) उपखण्ड (ख) मा तोकिएको परिमाणभन्दा बढी थप सय ग्रामसम्म सुनका गहनामा प्रति दश ग्राम बाह्र हजार रुपैयाँ।

(२) खण्ड (१) को उपखण्ड (अ) वा (आ) मा उल्लेख भएभन्दा बढी परिमाणमा सुन तथा सुनका गहना पैठारी गरेमा बढी भएको परिमाण जति जफत गरिनेछ।

(३) विदेशी यात्रुले आफ्नो साथमा ल्याउन पाउने पचास ग्रामसम्म सुनको गहना र सय ग्रामसम्म चाँदीका गहना भन्दा बढी निजी प्रयोगका सुन तथा चाँदीका गहना पछि फिर्ता लैजाने गरी भन्सार बिन्दुमा घोषणा गरेमा त्यस्तो गहना परीक्षण गरी सो गहनाको मूल्यको बीस प्रतिशत रकम धरौटी राखी ल्याउन दिइनेछ।

त्यसरी ल्याएको गहना निज यात्रु फिर्ता जाँदा भन्सार बिन्दुमा परीक्षण गराई त्यस्तो गहना ल्याउँदा राखेको धरौटी रकम फिर्ता लैजान सक्नेछ। त्यसरी परीक्षण गर्दा घोषणा गरे भन्दा फरक गुणस्तर तथा परिमाण भएको प्रमाणित भएमा भन्सार ऐन, २०६४ को दफा ५७ को उपदफा (१) बमोजिम कसूर गरेको मानी सजाय हुनेछ।

(४) यात्रुले ल्याउन र लैजान पाउने निजी प्रयोगका मालवस्तु सम्बन्धमा नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचनामा तोकिए बमोजिम नेपाली यात्रुले ल्याउने टेलिभिजनमा दरबन्दी अनुसार महसुल लाग्नेछ।

तर वैदेशिक रोजगारमा गई कम्तीमा लगातार बाह्र महिना काम गरी आउने नेपाली नागरिकलाई एक पटकको लागि अभिलेख गरी निजले साथमा ल्याएको एउटा जुनसुकै प्रकारको बत्तीस इञ्चसम्मको टेलिभिजनमा लाग्ने सम्पूर्ण कर महसुल छुट दिइनेछ। सो भन्दा बढी इञ्चको टेलिभिजन ल्याएमा उक्त छुट सुविधा दिइने छैन।

३. **<u>भारतबाट हुने पैठारीमा महसुल छुट हुनेः</u>** भारतमा उत्पादित मालवस्तु भारतबाटै नेपालभित्र प्रतीतपत्रको माध्यमद्वारा पैठारी हुँदा मूल्यगत दर (परिमाणगत दर बाहेक) अनुसार लाग्ने भन्सार महसुलमा पाँचदेखि तीस प्रतिशतसम्मको दरमा पाँच प्रतिशत र सोभन्दा बढीका दरमा तीन प्रतिशत छुट दिइनेछ।

४. **<u>चीनको तिब्बतबाट हुने पैठारीमा महसुल छुट हुनेः</u>** जनवादी गणतन्त्र चीनमा उत्पादित मालवस्तु चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्वतबाट स्थल मार्ग हुँदै नेपालभित्र प्रतीतपत्रको माध्यमबाट पैठारी हुँदा मूल्यगत दर (परिमाणगत दर बाहेक) अनुसार लाग्ने भन्सार महसुलमा पाँचदेखि तीस प्रतिशतसम्मको दरमा पाँच प्रतिशत र सोभन्दा बढीका दरमा तीन प्रतिशत छुट दिइनेछ।

५. **<u>विदेशी मुद्रा प्राप्तिको कागजात पछि पेश गर्न सकिनेः</u>** दश हजार अमेरिकी डलर मूल्यसम्मका नेपालमा उत्पादन भएका मालवस्तुहरू निकासी गर्दा निकासीकर्ताले विदेशी मुद्रा प्राप्तिको कागजात तत्काल पेश गर्न नसक्ने अवस्था भएमा उक्त कागजात पछि पेश गर्ने शर्तमा प्राप्त हुनुपर्ने विदेशी मुद्रा बापतको रकम बराबरको बैङ्क ग्यारेण्टी राखी निकासी गर्न दिइनेछ। निकासीकर्ताले निकासी गरेको छ महिनाभित्र विदेशी मुद्रा भुक्तानी प्राप्तिको कागजात वा निकासी भएको मालवस्तु फिर्ता आएको भए सोको प्रमाण पेश गरी बैङ्क ग्यारेण्टी फुकुवा गराउनु पर्नेछ। उक्त अवधिभित्र भुक्तानीको कागजात वा निकासी भएको मालवस्तु फिर्ता आएको प्रमाण पेश गरी बैङ्क ग्यारेण्टी फुकुवा नगराएमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले बैङ्क जमानत दिने बैङ्कसँग सो बापत राखेको बैङ्क ग्यारेण्टीको रकम माग गर्न सक्नेछ। यसरी माग गरेको अवस्थामा उक्त रकम पन्ध्र दिनभित्र बैङ्कले सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा अनिवार्य रूपमा पठाउनु पर्नेछ। त्यसरी प्राप्त भएको रकम अबिलम्व राजस्व खातामा दाखिल गर्नु पर्नेछ।

६. **साफ्टा सम्झौता र संवेदनशील सूचीमा परेका मालवस्तु सम्बन्धमाः** यस अनुसूचीको दफा १९ मा उल्लिखित नेपाल सरकारको संवेदनशील सूचीमा परेका मालवस्तु र यस अनुसूचीको दफा २० मा उल्लिखित मालवस्तु बाहेक सार्क मुलुकमा उत्पादित अन्य मालवस्तु सोही मुलुकमा प्रतीतपत्र खोली सोही मुलुकबाट जारी भएको बिल बीजकसहित सोही मुलुकबाटै साफ्टा सम्झौता बमोजिम साफ्टा उत्पत्तिको प्रमाणपत्रसहित पैठारी भएमा संवत् २०६२ पुस १७ गते कायम रहेको देहाय अनुसारको भन्सार महसुल दरमा आंशिक छुट दिई देहाय बमोजिमको दरमा भन्सार महसुल असुल गरिनेछः-

संवत् २०६२ पुस १७ मा कायम रहेको भन्सार महसुल दर	सार्क मुलुकहरूबाट पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल दर
५%	५%
१०%	६%
१५%	७.२५%
२५%	९.५%
३५%	११.२५%
४०%	११.२५%
८०%	११.२५%

तर,

(१) सार्क मुलुकबाट पैठारी गर्दा लाग्ने भनी माथि उल्लेख भएको भन्दा यस आर्थिक ऐनद्वारा तोकिएको भन्सार महसुल दर घटी भएमा सोही दर बमोजिम महसुल असुल गरिनेछ।

(२) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस अनुसूचीको अन्य दफाबाट भन्सार महसुल पूर्ण वा आंशिक छुट दिइएको कारणले यस दफा अनुसार लाग्ने महसुलभन्दा घटी महसुल लाग्ने वा महसुल नलाग्ने भएमा सोही बमोजिम हुनेछ।

(३) संवत् २०६२ पुस १७ मा कायम नरहेका तर यस अनुसूचीको दफा १ मा रहेका, यस अनुसूचीको दफा १९ वा दफा २० मा नपरेका उपशीर्षकहरूमा उल्लिखित मालवस्तु यस

दफा बमोजिम सार्क मुलुकबाट पैठारी गर्दा यसै दफामा उल्लिखित सार्क मुलुकबाट पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल दर नै लाग्नेछ।

(४) साफ्टा उत्पत्तिको प्रमाणपत्र, बीजक, प्रतीतपत्र लगायतका कागजातमा उल्लेख भएको उपशीर्षक र भन्सार कार्यालयमा घोषित वा भन्सार अधिकृतले यकिन गरेको उपशीर्षकको पहिलो ६ अङ्क फरक परेमा यस दफा बमोजिम भन्सार महसुल दरमा आंशिक छुट दिइने छैन।

७. **साफ्टा सम्झौता बमोजिमका मालवस्तुमा महसुलः** सार्क मुलुकमा उत्पादित यस अनुसूचीको दफा २० मा उल्लिखित उपशीर्षकका मालवस्तु सोही मुलुकमा प्रतीतपत्र खोली सोही मुलुकबाट जारी भएका बिल बीजकसहित सोही मुलुकबाटै साफ्टा सम्झौता बमोजिम साफ्टा उत्पत्तिको प्रमाणपत्रसहित पैठारी भएमा संवत् २०६७ कात्तिकमा कायम रहेको देहाय अनुसारको भन्सार महसुल दरमा आंशिक छुट दिई देहाय बमोजिमको दरमा भन्सार महसुल असुल गरिनेछ। संवत् २०६७ कात्तिकमा कायम नरहेका तर यस अनुसूचीको दफा १ मा रहेका, यस अनुसूचीको दफा १९ वा दफा २० मा नपरेका उपशीर्षकमा उल्लिखित मालवस्तु यस दफा बमोजिम सार्क मुलुकबाट पैठारी गर्दा यसै दफामा उल्लिखित सार्क मुलुकबाट पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल दर नै लाग्नेछः-

संवत् २०६७ कात्तिकमा कायम रहेको भन्सार महसुल दर	सार्क मुलुकहरूबाट पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल दर
५%	५%
१०%	९%
१५%	१४%
२०%	१८.५%
२५%	२२%
३०%	२७.५%
८०%	३०%

तर,

(१) सार्क मुलुकबाट पैठारी गर्दा लाग्ने भनी माथि उल्लेख भएको भन्दा यस आर्थिक ऐनद्वारा तोकिएको भन्सार महसुल दर घटी भएमा सोही दरबमोजिम महसुल असुल गरिनेछ।

(२) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस अनुसूचीको अन्य दफाबाट भन्सार महसुल पूर्ण वा आंशिक छुट दिइएको कारणले यस दफा अनुसार लाग्ने महसुल भन्दा घटी महसुल लाग्ने वा महसुल नलाग्ने भएमा सोही बमोजिम हुनेछ।

(३) साफ्टा उत्पत्तिको प्रमाणपत्र, बिल बीजक, प्रतीतपत्र लगायतका कागजातमा उल्लेख भएको उपशीर्षक र भन्सार कार्यालयमा घोषित वा भन्सार अधिकृतले यकिन गरेको उपशीर्षकको पहिलो ६ अङ्क फरक परेमा यस दफा बमोजिम भन्सार महसुल दरमा आंशिक छुट दिइने छैन।

८. **<u>दोहोरो छुट नपाइने</u>:** यस अनुसूचीमा उल्लेख भए बमोजिम कुनै मालवस्तुमा दिइएको छुट प्रदान गर्दा दोहोरो नपर्ने गरी कुनै एक छुट मात्र प्रदान गरिनेछ।

९. **<u>पुराना सवारी साधन र यन्त्र उपकरणमा ह्रासकट्टी गरी मूल्य कायम गर्ने</u>:** (१) कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधामा पैठारी भएका वा आयोजना वा आयोजनाको ठेकेदार वा परामर्शदाताका नाममा पछि फिर्ता लैजाने शर्तमा पूर्ण वा आंशिक महसुल सुविधा वा बैङ्क ग्यारेण्टी वा धरौटीमा पैठारी भएका वा अन्य संघ, संस्थाको नाममा पूर्ण वा आंशिक भन्सार महसुल छुटमा पैठारी भएका सवारी साधन एवं यन्त्र उपकरण नेपालभित्र कसैलाई उपहार दिएमा वा बिक्री गरेमा वा पैठारी गर्नेले आफ्नै प्रयोजनको लागि राख्ने भएमा त्यस्ता सवारी साधन एवं यन्त्र उपकरणको भन्सार महसुल लिने प्रयोजनको लागि भन्सार अधिकृतले पैठारी हुँदाको अवस्थामा कायम भएको मूल्यमा (प्रत्येक वर्षको अवशिष्ट मूल्यमा) वार्षिक दश प्रतिशतको दरबाट अधिकतम पाँच वर्षको ह्रासकट्टी गरी मूल्य कायम गर्नेछ।

तर एक वर्षभन्दा कम हुन आउने अवधिलाई ह्रासकट्टी प्रयोजनका लागि गणना गरिने छैन।

(२) उपदफा (१) बाहेक निजी प्रयोगका लागि आंशिक भन्सार महसुल छुटमा व्यक्तिगत रूपमा पैठारी भएका सवारी साधन अन्य व्यक्तिलाई बिक्री गर्ने वा हक हस्तान्तरण गर्ने भएमा भन्सार महसुल लिने प्रयोजनको लागि मूल्य कायम गर्दा वार्षिक दश प्रतिशतका दरले अधिकतम पाँच वर्षको (प्रत्येक वर्षको अवशिष्ट मूल्यमा) ह्रासकट्टी गरी मूल्य कायम गरिनेछ।

तर एक वर्षभन्दा कम हुन आउने अवधिलाई ह्रासकट्टी प्रयोजनका लागि गणना गरिने छैन।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम पैठारी भएको सवारी साधनको पैठारीका अवस्थामा कायम भएको मूल्य अन्य त्यस्तै सवारी साधनको मूल्यभन्दा धेरै कम भएको अवस्थामा बाहेक सामान्यतः पैठारी गर्दा कायम गरेको विदेशी मुद्रालाई आधार मानी उपदफा (१) वा (२) बमोजिम मूल्य कायम गरिनेछ।

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम सवारी साधनमा ह्रासकट्टी गर्दा उक्त सवारी साधनको उत्पादन मितिदेखि गणना गरिनेछ र पैठारी हुनुपूर्व विदेशमा व्यतित भएको अवधि कटाई बाँकी अवधिको मात्र ह्रासकट्टी गरिनेछ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कूटनीतिक निकायबाट गरेको सवारी साधनको बिक्रीलाई लिलाम गरेसरह मानिनेछ।

१०. **<u>मालवस्तुको हवाई भाडा सम्बन्धमाः</u>** (१) हवाईमार्गबाट व्यापारिक रूपमा पैठारी गरिने मालवस्तुको भन्सार ऐन, २०६४ को दफा १३ को उपदफा (३) बमोजिम भन्सार कार्यालयमा मूल्य घोषणा गर्दा पैठारीकर्ताले मालवस्तुको मूल्य, भाडा तथा बीमा रकम छुट्टाछुट्टै घोषणा गर्नु पर्नेछ। पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको भाडा रकम र एयर वे बिलमा उल्लिखित भाडा रकममध्ये जुन बढी हुन्छ सोही भाडा रकमलाई समावेश गरी मूल्य निर्धारण गरिनेछ। एयर वे बिलमा भाडा रकम उल्लेख नभएको र पैठारीकर्ताले घोषणा गरेको भाडा रकम वास्तविक भाडा रकम भन्दा कम भएमा भन्सार अधिकृतले उक्त मालवस्तु हवाईमार्गबाट पैठारी गर्दा लाग्न सक्ने अनुमानित भाडा रकम समेत समायोजन गरी मूल्य निर्धारण गर्नु पर्नेछ। हवाईमार्गबाट मालवस्तु पैठारी गर्दा लाग्ने भाडा रकमको जानकारी भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित हवाई सेवाबाट लिन सक्नेछ। यसरी भन्सार अधिकृतले मालवस्तुमा लागेको वा लाग्न सक्ने भाडा रकमको जानकारी मागेको बखत त्यस्तो जानकारी वा विवरण उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित हवाई सेवा प्रदायकको कर्तव्य हुनेछ।

तर एयर वे बिलमा उल्लिखित भाडा रकम र सम्बन्धित हवाई सेवा प्रदायकले वास्तविक रूपमा असुल गरेको भाडा रकम फरक भएमा सम्बन्धित हवाई सेवाले वास्तविक भाडा रकम असुल गरी जारी गरेको नगदी रसिदलाई मान्यता दिन सकिनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि महानिर्देशकले हवाई भाडा तोकेकोमा सोही बमोजिम हुनेछ।

११. **<u>निर्यात हुने वस्तुको कच्चा पदार्थ नगद धरौटीमा पैठारी गर्न सकिने:</u>** बण्डेड वेयर हाउसको इजाजत नलिएका उद्योगले आफ्नो उत्पादन प्रतीतपत्रको माध्यमद्वारा वा प्रचलित बैङ्किङ्ग कागजातको माध्यमबाट निकासी गर्ने वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमै बिक्री गर्ने भएमा त्यस्तो मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ (नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल निम्नलिखित शर्त र प्रक्रियाका अधीनमा रही नगद धरौटी राखी पैठारी गर्न पाउनेछ र नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ्ग मेटेरियलको हकमा उद्योग विभागले नेपालमा उत्पादन नहुने भनी प्रमाणित गरी सुविधा दिन सिफारिस गरेको अवस्थामा मात्र नगद धरौटी राखी पैठारी गर्न दिइनेछ।

(क) उद्योगले यस दफा बमोजिम कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ (प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) पैठारी गर्दा तयारी वस्तु निकासी गर्ने व्यहोरा जनाई उक्त कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ (प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) मा दरबन्दी अनुसार लाग्ने भन्सार महसुल धरौटीमा जाँचपास गर्ने व्यवस्थाको लागि तोकिएको ढाँचामा भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ।

(ख) खण्ड (क) बमोजिम प्राप्त निवेदनको आधारमा पैठारी भएको कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ (प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) मा लाग्ने भन्सार महसुल बापतको रकम धरौटी राखी जाँचपास गरिनेछ। कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ (प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) पैठारी गर्दा वा निकासी प्रक्रिया पूरा गरेपछि सोको विवरण पैठारीकर्तालाई दिइने पासबुकमा स्पष्टसँग उल्लेख गर्नु पर्नेछ।

(ग) यस दफा बमोजिम पैठारी भएको कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ (प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) बाट उत्पादित तयारी मालवस्तु बाह्र महिनाभित्र निकासी वा स्वदेशमै परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा बिक्री गरिसक्नु पर्नेछ।

(घ) उद्योगले आफ्नो उत्पादन परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमा बिक्री गर्दा नेपाल सरकारबाट आंशिक वा पूर्णरूपमा महसुल सुविधा पाएको आयोजना वा निकायलाई बिक्री गर्ने भएमा मात्र यस दफा बमोजिमको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

(ङ) उद्योगले निकासी वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमै बिक्री गरेमा सोको प्रमाण, बैङ्कद्वारा प्रमाणित विदेशी मुद्रा आर्जन भएको कागजात वा वस्तु विनिमय अन्तर्गत मालवस्तु निकासी भएको भए सो बापत मालवस्तु पैठारी भएको प्रमाण र उद्योग विभागको खपत अनुपातको

प्रमाणसहित तोकिएको ढाँचामा उक्त धरौटी फुकुवा वा फिर्ताको लागि खण्ड (ग) बमोजिमको अवधिभित्रै सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ।

तर बन्द, हड्ताल वा विपद् वा अन्य यस्तै कावुबाहिरको परिस्थिति परी खण्ड (ग) बमोजिमको अवधिभित्र तयारी मालवस्तु निकासी गर्न वा स्वदेशमै परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा बिक्री गर्न वा विदेशी मुद्रा आर्जन गरेको प्रमाण पेश गर्न नसकेको व्यहोरा जनाई भन्सार कार्यालयका प्रमुख समक्ष निवेदन दिएमा र त्यसरी दिएको निवेदनको व्यहोरा मनासिब देखिएमा भन्सार कार्यालयका प्रमुखले बढीमा छ महिनासम्मको म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(च) खण्ड (ङ) बमोजिमको अवधिभित्र दिएको निवेदनको व्यहोरा मनासिब देखिएमा भन्सार कार्यालयका प्रमुखले कागजात पेश भएको एक महिनाभित्र धरौटी फिर्ता गर्नु पर्नेछ। यसरी धरौटी फिर्ता भएको विवरण पासबुकमा जनाइदिनु पर्नेछ।

(छ) उद्योगले यस दफा बमोजिम पैठारी गर्ने कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ (प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) मा लाग्ने भन्सार महसुलमा फुकुवा भएको धरौटी रकम मिलान गरी पासबुकमा जनाइनेछ।

तर उद्योगले त्यस्तो फुकुवा भएको धरौटी रकम फिर्ता माग गरेमा फुकुवा भएजतिको रकम तत्काल फिर्ता दिइनेछ।

(ज) यस दफा बमोजिम पैठारी भएको कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ (प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) बाट तयारी वस्तु बनाई निकासी गर्दा पैठारीको अवस्थाको कारोबार मूल्यमा कम्तीमा दश प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि भएको हुनु पर्नेछ।

(झ) यस दफा बमोजिम पैठारी भएको कच्चा पदार्थ वा सहायक कच्चा पदार्थ (प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) बाट उत्पादित मालवस्तु शर्त बमोजिम पूर्ण वा आंशिक निकासी नगरेमा वा स्वदेशमै खण्ड (ग) अनुसार परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा बिक्री नगरेमा स्थानीय बिक्री मानी त्यस्तो बिक्री गरे जतिको हकमा नियम अनुसार लाग्ने महसुल धरौटी रहेको रकमबाट सदरस्याहा गरी लाग्ने महसुलको दश प्रतिशत जरिबाना समेत पैठारीकर्ताबाट असुल गरिनेछ।

१२. **<u>सवारी साधन पैठारी सम्बन्धी विशेष व्यवस्थाः</u>** (१) सवारी वा ढुवानीका साधन पैठारी गर्दा देहायका शर्तहरू पालना गर्नु पर्नेछः-

(क) निर्माता कम्पनी वा निजको आधिकारिक बिक्रेताबाट खरिद गरिएका नयाँ सवारी वा ढुवानीका साधन नेपालस्थित आधिकारिक बिक्रेताले मात्र पैठारी गर्न पाउनेछ।

(ख) रिकण्डीसन्ड, प्रयोग भइसकेको वा नेपाल सवारी प्रदूषण मापदण्ड, २०६९ भित्र नपर्ने सवारी वा ढुवानीका साधन पैठारी गर्न पाइने छैन। यस्ता साधन कसैले पैठारी गरेमा जफत हुनेछ।

(ग) बिक्री गर्ने प्रयोजनको लागि खण्ड (क) बमोजिम पैठारी गरेका सवारी वा ढुवानीका साधनको पैठारीकर्ताले एक वर्षमा तीन पटक (प्रत्येक चार महिनामा) त्यस्ता साधनको अधिकतम खुद्रा बिक्री मूल्य (एम.आर.पी.) राष्ट्रियस्तरको दैनिक पत्रिकामा अनिवार्यरूपले प्रकाशित गर्नु पर्नेछ।

(घ) खण्ड (ग) बमोजिम पैठारी भएका सवारी वा ढुवानीका साधनको अधिकतम खुद्रा बिक्री मूल्य (एम.आर.पी.) प्रकाशित नगर्ने पैठारीकर्ताको भन्सार विभागले पैठारी तथा बिक्री कारोबार रोक्का राखी छानबिन गर्न सक्नेछ।

(ङ) खण्ड (क) मा उल्लिखित शर्त उल्लङ्घन गरी सवारी वा ढुवानीका साधन पैठारी गरेमा त्यस्ता सवारी साधन तथा ढुवानी साधनको मूल्यको तीस प्रतिशत जरिबाना गरी जाँचपास गर्न सकिनेछ।

तर,

(१) सरकारी निकाय, कूटनीतिक वा महसुल सुविधा प्राप्त व्यक्ति वा निकाय, ऋण तथा अनुदान सहयोगमा सञ्चालित सरकारी आयोजनाले पैठारी गर्ने सवारी तथा ढुवानीका साधन तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिले आफ्नो प्रयोजनको लागि पैठारी गर्ने स्कुटरमा खण्ड (क) लागू हुनेछैन।

(२) दमकल (बारुणयन्त्र) पैठारी गर्दा खण्ड (क) तथा (ख) को व्यवस्था लागू हुने छैन।

(३) एक वर्षभन्दा बढी विदेशस्थित नेपालको कूटनीतिक नियोगमा काम गरेको नेपाली नागरिक आफ्नो कार्यकाल समाप्त भई नेपाल फर्कदा निजले विदेशमा आफ्नो नाममा दर्ता गरी आफैंले प्रयोग गरेको सवारी साधन वन तथा वातावरण मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गर्न सक्नेछ।

नेपाल कानून आयोग

(४) स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले तोकेको मापदण्ड बमोजिमको एम्बुलेन्स; शीर्षक ८७.०१ अन्तर्गत पर्ने ट्याक्टर र शीर्षक ८७.०५ मा पर्ने खास उद्देश्यका मोटरगाडी पैठारी गर्दा यस उपदफाको खण्ड (क) को व्यवस्था लागू हुने छैन।

(५) नेपालले आयोजना गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय महत्वको सभा सम्मेलनको प्रयोजनको लागि नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्ले निर्णय गरी पैठारी गर्ने नेपाल सवारी प्रदूषण मापदण्ड, २०६९ भित्र पर्ने सवारी साधनको हकमा खण्ड (क) को व्यवस्था लागू हुने छैन।

(६) नेपालस्थित विदेशी कूटनीतिक नियोगमा कार्यरत कुटनीतिक पदाधिकारीले प्रयोग भइसकेका सवारी साधन पैठारी गर्न चाहेमा पारस्पारिकताको आधारमा पैठारी गर्न दिन परराष्ट्र मन्त्रालयले सिफारिस गरेको अवस्थामा नेपाल सवारी प्रदूषण मापदण्ड, २०६९ भित्र पर्ने सवारी साधन पछि आफ्नो कार्य अवधि समाप्त भएपछि फिर्ता लैजाने शर्तमा पैठारी गर्न दिन सकिनेछ।

(७) यस अनुसूची बमोजिम वा नेपाल सरकारको निर्णयद्वारा पूर्ण वा आंशिक भन्सार महसुल छुट दिइएको व्यक्ति वा संस्था वा निकायले सवारी साधन निर्माता कम्पनी वा निजको आधिकारिक बिक्रेताबाट खरिद गरी पैठारी गर्दा खण्ड (क) को व्यवस्था लागू हुने छैन।

(२) कार्नेट अन्तर्गत पर्यटकले ल्याएका व्यक्तिगत प्रयोगका सवारी साधन र त्यस्तो साधनसँग सम्बद्ध मालवस्तु नेपालभित्र अस्थायीरूपमा प्रथम पटक प्रवेश गरेको मितिले एक वर्षको अवधिमा लगातार वा पटक पटक गरी जम्मा छ महिनाको अवधिसम्म नेपालभित्र राख्न पाउनेछ। त्यसरी नेपालमा राखेको अवधिभर कुनै महसुल लाग्ने छैन। दुर्घटना भई प्रहरी कब्जामा रहेको वा मर्मतको लागि वर्कशपमा रहेको भनी प्रहरी कार्यालयले सिफारिस गरेको अवस्थामा भने त्यस्तो अवधि कार्नेटमा तोकिदिएको अवधिमा गणना हुने छैन। यसरी कार्नेट अन्तर्गत पैठारी भएका सवारी साधनहरू दान, दातव्य वा उपहार दिन वा बिक्री गर्न पाइने छैन। कार्नेटमा जनाई नेपाल प्रवेश गराइएको सवारी साधन छ महिनाभित्र फिर्ता नलगेमा स्वतः जफत हुनेछ।

(३) कार्नेट बाहेक अस्थायी तवरबाट पैठारी भएका मोटरकार, स्टेशन वाइगन, जीप, बस, ट्रक, ट्रयाक्टर र तिनका ट्रेलर, लहरी, भ्यान, तीनपाङ्ग्रे साधन र मोटरसाइकल जस्ता साधन समेतमा भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क तथा मूल्य अभिवृद्धि करको सट्टा देहाय बमोजिम एकमुष्ट समदरमा भन्सार महसुल लगाई असुल गरिनेछः-

(क) ट्र्याक्टरमा प्रतिदिन चार सय रूपैयाँ, ट्रेलर फिट भएको ट्र्याक्टरमा वा ट्रेलर मात्रमा प्रति दिन सात सय रूपैयाँ।

तर मालवस्तु बोकी ल्याएका ट्रेलरसहितको ट्र्याक्टर अठ्चालीस घण्टाभित्र रित्तै फर्की गएमा सो ट्र्याक्टरको महसुल लिइने छैन। यसरी पैठारी गरी ल्याएको ट्र्याक्टर, ट्रेलर वा ट्रेलरसहितको ट्र्याक्टर तीस दिनभन्दा बढी नेपालमा राख्न पाइने छैन।

(ख) कार्नेट नभएका सवारी साधनमध्ये कार, जीप र भ्यानमा दैनिक पाँच सय रूपैयाँ, बस, मिनीबस लगायतका टुरिष्ट गाडीमा दैनिक पाँच सय रूपैयाँ, मोटरसाइकल तथा स्कुटरमा दैनिक एक सय पचास रूपैयाँ र तीन पाङ्ग्रे सवारी साधनमा दैनिक चार सय रूपैयाँ महसुल तिरी अस्थायी पैठारी भएका सवारी साधन एक वर्षमा तीस दिनभन्दा बढी नेपालमा राख्न पाइने छैन।

तर,

(१) यसरी पैठारी भएका सवारी साधन नजिकको बजारसम्म पुगी प्रवेश गरेकै दिन फर्कने भएमा कुनै महसुल लाग्ने छैन।

(२) नेपालसँग भएको द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सम्झौता बमोजिम अस्थायी पैठारी हुने सवारी साधनको सम्बन्धमा सोही सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ।

(३) चलचित्र छाँयाङ्कन, शैक्षिक प्रदर्शनी तथा सामाजिक जनचेतना अभिवृद्धिका निमित्त संयन्त्र जडित भई आउने विशेष प्रकारका सवारी साधनको लागि यस खण्डमा उल्लिखित समयावधिले नपुग हुने भई सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखको रायसहित लेखी आएमा महानिर्देशकले नियम अनुसारको महसुल लिई बढीमा तीन महिनासम्मको म्याद थप गरिदिन सक्नेछ।

(ग) मालवस्तुको परिवहनको लागि अस्थायी पैठारी हुने ट्रेक्टर बाहेकका ट्रेलर, ट्रक र अन्य गाडीलाई एकपटकमा सात दिनसम्म प्रति दिन एक हजार सात सय रूपैयाँ।

(घ) अस्थायी पैठारी गरी ल्याएका सवारी र ढुवानीका साधन अनिवार्यरूपमा फिर्ता लैजानु पर्नेछ। खण्ड (क), (ख) र (ग) मा उल्लिखित साधन प्रज्ञापनपत्रमा घोषणा गरेको अवधिभन्दा बढी बसेको फेला परेमा वा झुट्टा विवरण दिई नेपालभित्र बसेको ठहरेमा जफत गर्न सकिनेछ। फिर्ता लैजाने क्रममा मनासिब कारण भई बढी अवधि बसेको त्यस्तो साधनको मूल्यमा

नबढ्ने गरी बढी बसेको अवधिको मोटरसाइकल र स्कुटरमा दैनिक एक हजार दुई सय रूपैयाँका दरले र अन्य साधनमा दैनिक दुई हजार पाँच सय रूपैयाँका दरले महसुल असुल गरी फिर्ता लैजान दिन सकिनेछ।

(ङ) विदेशबाट एल.पी. ग्याँस बोकी ल्याउने मालवाहक कन्टेनर (बुलेट) लाई गन्तव्यस्थलमा अनलोड गर्नका निमित्त छयानब्बे घण्टासम्म अस्थायी पैठारी महसुल लाग्ने छैन।

(च) विदेशबाट एल.पी. ग्याँस बाहेक अन्य मालवस्तु ढुवानी गरी ल्याएको ट्रक र मालवस्तुसहितको कन्टेनर बोकी ल्याएको ट्रेलरलाई सो मालवस्तु गन्तव्यस्थलमा अनलोड गर्नको लागि र रित्तो कन्टेनर लिई आएको ट्रेलरलाई भन्सार क्षेत्रभित्र रहेको मालवस्तु लोड गर्नका निमित्त बहत्तर घण्टासम्म अस्थायी पैठारी महसुल लाग्ने छैन।

(छ) विदेशबाट मालवस्तु ढुवानी गरी नेपाल प्रवेश गरेका ट्रक र मालवस्तुसहितको कन्टेनर बोकी आएको ट्रेलर र रित्तो ट्रक वा रित्तो कन्टेनरसहित आएको ट्रेलरले भन्सार क्षेत्रबाहिरबाट मालवस्तु लोड गरी अठ्चालीस घण्टाभित्र फर्केमा एक दिनको मात्र अस्थायी पैठारी महसुल लाग्नेछ। त्यस्तो साधन अठ्चालीस घण्टा पछि भन्सार क्षेत्र बाहिरबाट मालवस्तु लोड गरी फर्केमा प्रति दिन दुई हजार तीन सय रुपैयाँका दरले अस्थायी पैठारी महसुल लाग्नेछ।

(ज) खण्ड (ङ), (च) र (छ) मा उल्लिखित ढुवानीसँग सम्बन्धित साधनहरू तत् तत् खण्डमा उल्लिखित समयावधिभित्र बन्द, हड्ताल, विपद्, दुर्घटना जस्ता कारणले फिर्ता हुन नसकी अस्थायी महसुल लाग्ने अवस्था भएमा भन्सार कार्यालयको प्रमुखले बढीमा अर्को तीन दिनसम्मको म्याद थप्न सक्नेछ र यसरी थपिएको अवधिको महसुल लाग्ने छैन।

(४) भाग ८७ को गाडी र तिनका चेसिस पैठारी भएकोमा जुन किसिमको सवारी साधनको चेसिस वा जुन किसिमको गाडी भनी महसुल बुझाएको छ सोही किसिमको सवारी साधनमा दर्ता गर्नु पर्नेछ। अर्को किसिमको सवारी साधनमा दर्ता गरी प्रयोग गर्नु परेमा भन्सार कार्यालयले महसुल अपुग हुने भए सो रकम असुल गरी स्वीकृति दिएको अवस्थामा मात्र अर्को किसिमको सवारी साधनमा दर्ता गरी प्रयोग गर्न सकिनेछ र स्वीकृति नलिई दर्ता गरेको वा प्रयोगमा ल्याएको सवारी साधन जफत गरिनेछ।

(५) शीर्षक ८७.०२ को प्रयोजनका लागि सीट संख्या गणना गर्नु पर्दा नियमित सीट र ड्राइभर सीट गणना गरिनेछ।

तर कण्डक्टर सीट एवं अन्य अतिरिक्त सीट तथा फोल्डीङ्ग सीटलाई गणना गरिने छैन।

(६) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह वा नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व रहेका संस्थाहरूले महसुल सुविधामा पैठारी गरेका पाँच वर्षभन्दा पुराना गाडी र यन्त्र उपकरण लिलाम बिक्री गर्दा त्यसमा भन्सार महसुल लाग्ने छैन।

तर भन्सार ऐन, २०६४ बमोजिम जफत भई नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेका सवारी साधन लिलाम गर्दा पाँच वर्षको बन्देज लागू हुनेछैन।

(७) अस्थायी पैठारी भएका सवारी तथा ढुवानीका साधन दुर्घटना भई वा अन्य अनुसन्धानको सिलसिलामा कब्जामा रहेको व्यहोरा सम्बन्धित प्रहरी वा राजस्व अनुसन्धान विभाग वा सो अन्तर्गत कार्यालयबाट प्रमाणित भएमा सो अवधिको लाग्ने महसुल मूल भन्सार कार्यालयको प्रमुखले मिन्हा दिन सक्नेछ।

(८) कुनै विदेशी यात्रुले सवारी साधनसहित नेपाल प्रवेश गर्दा यस दफा बमोजिम महसुल बुझाउन छुट भएको र निजले पछि कुनै भन्सार कार्यालयमा स्वयं उपस्थित भई महसुल बुझाउन निवेदन दिएमा भन्सार अधिकृतले जाँचबुझ गर्दा व्यहोरा मनासिब देखिएमा पच्चीस हजार रुपैयाँ जरिबाना र लाग्ने महसुल लिई त्यस्तो सवारी साधन विदेश फिर्ता लैजान दिन सक्नेछ।

तर,

(क) यस्तो सवारी साधन नेपाल प्रवेश गरेको मितिले सात दिनभित्रको हुनु पर्नेछ।

(ख) कुनै पनि व्यक्ति वा निकायबाट पक्राउ गरी भन्सार कार्यालयमा मुद्दाको रुपमा पेश भएको हुनु हुँदैन।

(९) नेपालमा खानेपानी एवं सिँचाइ कार्यको लागि भूमिगत पानी निकाल्न पैठारी गरिने बोरिङ मेशिन जडित ढुवानीका साधन अस्थायी पैठारी गर्दा भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क तथा मूल्य अभिवृद्धि करको सट्टा एकमुष्ट समदरमा भन्सार महसुल प्रति दिन एक हजार दुई सय रुपैयाँ लाग्नेछ। यसरी पैठारी गरेको वोरिङ मेशिन जडित त्यस्ता ढुवानीका साधन एक वर्षभन्दा बढी नेपालमा राख्न पाइने छैन।सो अवधिभन्दा बढी बसेको फेला परेमा वा नेपालभित्र झुट्ठा विवरण दिई बसेको ठहरेमा जफत गर्न सकिनेछ। फिर्ता लैजाने क्रममा मनासिब कारण भई बढी अवधि बसेको त्यस्तो साधनको मूल्यमा नबढ्ने गरी बढी बसेको अवधिको दैनिक पाँच हजार रूपैयाँका दरले महसुल असुल गरी फिर्ता लैजान दिन सकिनेछ।

१३. **भन्सार महसुल सुविधामा पैठारी भएका मालवस्तु सम्बन्धी विशेष व्यवस्थाः**- (१) कूटनीतिक सुविधा प्राप्त व्यक्ति वा निकायले कूटनीतिक वा महसुल सुविधामा पैठारी गरेका सवारी साधन, यन्त्र उपकरण एवं मालवस्तु पैठारी गरेको मितिले पाँच वर्ष पुगेपछि बिक्री गरेमा वा उपहार दिएमा यस अनुसूची बमोजिम लाग्ने कुल भन्सार महसुलको साठी प्रतिशत छुट हुनेछ। कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधामा पैठारी भएका यस्ता सवारी साधन, यन्त्र उपकरण एवं मालवस्तुको हकमा सो सुविधा कुनै व्यक्तिको हकमा उपलब्ध गराउँदा निजको नेपालमा पदाधिकार रहेको अवधिभर एक पटक मात्र दिइनेछ।

(२) नेपालभित्रका आयोजना सञ्चालनार्थ ती आयोजना वा ठेकेदारको नाममा पैठारी हुने मालवस्तुका सम्बन्धमा देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) सवारी र ढुवानीका साधन, निर्माण यन्त्र तथा उपकरण समेतको सम्बन्धमाः-

(अ) नेपाल सरकारसँग भएको सम्झौता वा नेपाल सरकारको निर्णयको अधीनमा रही सरकारी वा निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित आयोजना वा सम्बन्धित ठेकेदारको नाममा पैठारी हुने निर्माण यन्त्र तथा उपकरण तथा सरकारी आयोजना वा सोसँग सम्बन्धित विदेशी ठेकेदार वा विदेशी ठेकेदार र नेपाली ठेकेदारको संयुक्त उपक्रमका नाममा पैठारी हुने सवारी तथा ढुवानी साधनमा लाग्ने महसुल बापतको रकम बैङ्क ग्यारेण्टी लिई अस्थायी पैठारी गर्न दिइनेछ।त्यसरी बैङ्क ग्यारेण्टी लिई अस्थायी पैठारी गर्न दिइने आयोजनाको लागि नभई नहुने मालवस्तुको विवरण भएको माष्टर लिष्ट सम्बन्धित निकायको राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको अधिकृत वा लगानी बोर्डको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतबाट स्वीकृत भएको हुनु पर्नेछ।

तर वैदेशिक अनुदानमा सञ्चालित आयोजनाको हकमा सम्झौतामा उल्लिखित शर्तको अधिनमा रही सम्बन्धित मन्त्रालयको सचिव वा विकास साझेदारबाट भएको सिफारिसका आधारमा आयोजनाको लागि आवश्यक निर्माण उपकरण, यन्त्र र सवारी तथा ढुवानी साधन आयोजनाको समाप्ति पछि अनिवार्य रुपमा फिर्ता लैजाने गरी लगतमा राखी अस्थायी पैठारी गर्न अनुमति दिन सकिनेछ।यसरी पैठारी भएको मालवस्तु नेपालमा कसैलाई बिक्री वा दान गर्न वा हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन।

(आ) उपखण्ड (अ) बमोजिम पैठारी हुने सवारी र ढुवानी साधन, निर्माण यन्त्र तथा उपकरण पैठारी गर्दा प्रज्ञापनपत्रमा नेपालभित्र रहने अवधि उल्लेख गरी जाँचपास गर्नु पर्नेछ। निर्धारित अवधिमा आयोजना सम्पन्न नभएको कारणले प्रज्ञापनपत्रमा

नेपाल कानून आयोग

उल्लिखित अवधिभन्दा बढी अवधिसम्म नेपालभित्र राख्नु पर्ने भएमा सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृति लिई आयोजनाको अवधि थप भएको जानकारी भन्सार विभागलाई दिनु पर्नेछ। सो आधारमा भन्सार विभागले सम्बन्धित भन्सार कार्यालय एवं अन्य निकायलाई जानकारी गराउनेछ।

(इ) उपखण्ड (अ) बमोजिम पैठारी हुने सवारी र ढुवानी साधनको दर्ता गर्दा छुट्टै पहिचान हुने किसिमले दर्ता गर्नु पर्नेछ र परियोजना अवधि समाप्त भएपछि यस्ता साधनको नवीकरण गरिने छैन। पैठारीकर्ताले यसरी दर्ता भएको सवारी तथा ढुवानी साधनको सवारी दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपिसहितको जानकारी दर्ता भएको मितिले पैतीस दिनभित्र सम्बन्धित भन्सार कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ।

(ई) नेपाल सरकारले म्याद थप दिएकोमा बाहेक आयोजना सम्पन्न भएको मितिले वा करार सम्झौता (ठेक्का सम्झौता) रद्द भएको मितिले तीन महिनाभित्र उपरोक्त अनुसारका मालवस्तु फिर्ता लगिसक्नु पर्नेछ।

<u>स्पष्टीकरण:</u> यस दफाको प्रयोजनको लागि "आयोजना सम्पन्न भएको मिति" भन्नाले सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसारको डिफेक्ट लायाविलिटि पिरियड वा मर्मत अवधि (मेन्टिनेन्स पिरियड) समेत सम्झनु पर्दछ।

(उ) उपखण्ड (ई) बमोजिम मालवस्तु फिर्ता नलगी आफैंले उपयोग गरेमा, कसैलाई उपहार दिएमा वा बिक्री गरेमा उल्लिखित अवधिभित्रै प्रचलित कानून बमोजिम लाग्ने महसुल बुझाउनु पर्नेछ। यसरी तोकिएको अवधिभित्र फिर्ता नलगेका वा महसुल नबुझाएका सवारी र ढुवानी साधन, निर्माण यन्त्र तथा उपकरण जफत गरिनेछ र अस्थायी पैठारी गर्दा राखेको बैङ्क जमानतबाट लाग्ने महसुल बराबरको रकम समेत राजस्वमा आम्दानी बाँधिनेछ।

(ऊ) सम्बन्धित ठेकेदारले एउटा परियोजनाको नाममा पैठारी गरेको मालवस्तु फिर्ता नलगी वा महसुल नतिरेसम्म त्यस्तो ठेकेदारले अर्को परियोजनाका लागि सवारी साधन, यन्त्र उपकरण एवं मालवस्तुहरू पैठारी गर्न पाउने छैन।

(ख) आयोजनामा प्रयोग हुने खपत हुने मालवस्तुका सम्बन्धमा:- वैदेशिक ऋण वा अनुदानमा सञ्चालित आयोजनामा खपत हुने मालवस्तुमा लाग्ने महसुल छुटका लागि अर्थ मन्त्रालयमा सिफारिस गर्दा देहायका विषयसहित त्यस्ता मालवस्तुको विवरण भएको माष्टर लिष्ट

सम्बन्धित निकायको राजपत्राङ्कित विशिष्ट श्रेणीको अधिकृत वा लगानी बोर्डको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले स्वीकृत गरेको हुनुपर्नेछ।

(१) वैदेशिक ऋण वा अनुदान सम्बन्धी सम्झौतामा भएको कर छुटको प्रावधान स्पष्ट खुलेको हुनु पर्ने,

(२) आयोजनाको दर विश्लेषण तथा लागत अनुमानमा माष्टर लिष्टमा समावेश भएको वस्तुको कर बाहेकको मूल्य खुलेको हुनु पर्ने,

(३) सम्झौता अङ्कको कति मूल्यको मालवस्तु पैठारी हुने हो सो खुलेको हुनु पर्ने,

(४) माष्टर लिष्टमा उल्लिखित मालवस्तुहरु मध्ये कुन नेपालमा खरिद गर्ने हो र कुन पैठारी गर्ने हो सो स्पष्ट रुपमा खुलाउनु पर्ने,

(५) स्वीकृत माष्टर लिष्ट संशोधन भए संशोधन गर्नु पर्नाको आधार र कारण खुलाउनु पर्ने।

(ग) खण्ड (क) र (ख) मा उल्लिखित माष्टर लिष्टमा मालवस्तुको नाम, इकाई, प्रति इकाई मूल्य, जम्मा मूल्य (CIF, CIP, FOB, EXW वा अन्य), मुद्रा, वस्तु वर्गीकरणको उपशीर्षक, उत्पत्तिको मुलुक, आयोजना एवं पैठारीकर्ताको नाम र आयोजना सम्पन्न हुने मिति समेत स्पष्ट रुपमा खुलाइएको हुनुपर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सुविधामा पैठारी भएको मालवस्तु जुन आयोजनाको लागि पैठारी भएको हो सोही आयोजनामा मात्र प्रयोग गर्न पाइनेछ। नेपाल सरकारले स्वीकृति दिएको अवस्थामा बाहेक तोकेको आयोजना भन्दा अन्यत्र प्रयोग भएको पाइएमा खपत हुने मालवस्तुको हकमा त्यस्तो मालवस्तुमा लाग्ने महसुल र सो महसुल बराबर जरिबाना हुनेछ। खपत नहुने सवारी साधन, मेशिनरी यन्त्र, उपकरण लगायतका मालवस्तुको हकमा त्यस्ता मालवस्तु जफत गरिने छ र महसुल बापत बैङ्क ग्यारेण्टी राखेको भए त्यस्तो बैङ्क ग्यारेण्टीबाट लाग्ने महसुल बराबरको रकम राजस्वमा आम्दानी बाँधिनेछ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम महसुल नबुझाएका वा सो उपदफामा उल्लिखित म्यादभित्र फिर्ता नलगेका सवारी र ढुवानीका साधन, निर्माण उपकरण तथा यन्त्रको यथार्थ सूचना दिई कब्जा गर्न सहयोग गर्ने व्यक्तिलाई त्यस्तो मालवस्तु लिलाम गरी प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम पुरस्कार स्वरूप दिइनेछ।

(५) यस अनुसूचीको दफा १२ को उपदफा (१) को खण्ड (ङ) को (६) बमोजिम पैठारी भई फिर्ता लैजानु पर्ने सवारी साधन विभिन्न कारणबाट फिर्ता लैजान नसकेमा नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसमा २०७७ साल पौष मसान्तसम्म त्यस्ता सवारी साधनको स्वामित्व हस्तान्तरण गर्न सकिनेछ। यसरी स्वामित्व हस्तान्तरण गर्दा कूटनीतिक सुविधा प्राप्त गर्ने व्यक्तिलाई स्वामित्व हस्तान्तरण गरेमा कुनै महसुल लाग्ने छैन।

१४. **देहायका मालवस्तुमा देहाय बमोजिम भन्सार महसुल छुट हुनेछः**

(१) **भन्सार महसुल पूर्ण छुट हुनेः**

(क) आंशिक चहकिलो पारिएको धागो (पी.ओ.वाई.) उत्पादन गर्ने उद्योगले उद्योग विभागले तोकेको हदसम्मका कच्चा पदार्थको खपत अनुपात, स्वदेशमा हुने उपभोग एवं विदेशमा हुने निकासीको आधारमा उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ३९०७.६१.०० र ३९०७.६९.०० मा पर्ने Pet chips,

(ख) जुट उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ५३०३.१०.०० र ५३०३.९०.०० मा पर्ने कच्चा जुट,

(ग) नेपाल सरकारले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ४९०७.००.२० को हुलाक टिकट, उपशीर्षक ४९०७.००.३० को हवाईपत्र, उपशीर्षक ४९०७.००.४० को राहदानी, उपशीर्षक ४९०७.००.५० अन्तःशुल्क टिकट र उपशीर्षक ४९०९.००.०० को पोष्टकार्ड,

(घ) निजी प्रयोगको लागि आंशिक भन्सार महसुल सुविधामा पैठारी भई सवारी साधनका धनीको मृत्यु भएको कारणले निजको हकवाला पति वा पत्नीको नाममा नामसारी हुने सवारी साधन,

(ङ) भारतमा उत्पादन भई भारतबाटै पैठारी भएको उपशीर्षक २७०९.००.०० को कच्चा पेट्रोलियम तेल र विटुमिन खनिजबाट प्राप्त कच्चा तेल,

(च) भारतमा उत्पादन भई भारतबाटै पैठारी हुने निम्न उपशीर्षकका मालवस्तुः

भाग २५				
२५०२.००.००	२५०४.१०.००	२५०४.९०.००	२५१०.१०.००	२५११.१०.००
२५११.२०.००	२५१३.१०.००	२५१३.२०.००	२५१९.९०.००	२५२१.००.००

नेपाल कानून आयोग

२५२५.१०.००	२५२८.००.००			
भाग २६				
२६०१.११.००	२६०१.१२.००	२६०१.२०.००	२६०२.००.००	२६०३.००.००
२६०४.००.००	२६०५.००.००	२६०६.००.००	२६०७.००.००	२६०८.००.००
२६०९.००.००	२६१०.००.००	२६११.००.००	२६१२.१०.००	२६१२.२०.००
२६१३.१०.००	२६१३.९०.००	२६१४.००.००	२६१५.१०.००	२६१५.९०.००
२६१६.१०.००	२६१६.९०.००	२६१७.१०.००	२६१७.९०.००	
भाग ४४				
४४०१.११.००	४४०१.१९.००	४४०१.२१.००	४४०१.२२.००	४४०१.३१.००
४४०१.३९.००	४४०२.१०.००	४४०२.९०.००	४४०३.११.००	४४०३.१२.००
४४०३.२१.००	४४०३.२२.००	४४०३.२३.००	४४०३.२४.००	४४०३.२५.००
४४०३.२६.००	४४०३.४१.००	४४०३.४९.००	४४०३.९१.००	४४०३.९३.००
४४०३.९४.००	४४०३.९५.००	४४०३.९६.००	४४०३.९७.००	४४०३.९८.००
४४०३.९९.१०	४४०३.९९.९०	४४०४.१०.००	४४०४.२०.००	४४०६.११.००
४४०६.१२.००	४४०६.९१.००	४४०६.९२.००	४४०७.११.००	४४०७.१२.००
४४०७.१९.००	४४०७.२१.००	४४०७.२२.००	४४०७.२५.००	४४०७.२६.००
४४०७.२७.००	४४०७.२८.००	४४०७.२९.००	४४०७.९१.००	४४०७.९२.००
४४०७.९३.००	४४०७.९४.००	४४०७.९५.००	४४०७.९९.००	

(छ) मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका धागो उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ५४०२.४६.०० को आंशिक चहकिलो पारिएको धागो (पि.ओ.वाई) र उपशीर्षक ५५०३.११.००, ५५०३.१९.००, ५५०३.२०.००, ५५०३.३०.००, ५५०३.४०.००, ५५०३.९०.००,

५५०४.१०.००, ५५०४.९०.००, ५५०६.१०.००, ५५०६.२०.००, ५५०६.३०.००, ५५०६.४०.००, ५५०६.९०.०० र उपशीर्षक ५५०७.००.०० मा पर्ने मानव निर्मित स्टेपुल फाइवर,

(ज) विद्युत सोलार वा ब्याट्रीबाट मात्र चल्ने तीन पाङ्ग्रे वा चार पाङ्ग्रे सवारी वा ढुवानी साधन उत्पादन गर्ने गरी दर्ता भएका उद्योगले आफूले उत्पादन गर्ने सवारी वा ढुवानी साधनको उत्पादनमा प्रयोग गर्ने उपशीर्षक ८७०६.००.४० र ८७०६.००.५० मा पर्ने चेसिस, उपशीर्षक ८५०१.१०.००, ८५०१.२०.००, ८५०१.३१.००, ८५०१.३२.००, ८५०१.३३.००, ८५०१.३४.००, ८५०१.४०.००, ८५०१.५१.००, ८५०१.५२.००, ८५०१.५३.०० ८५०१.६१.००, ८५०१.६२.००, ८५०१.६३.००, ८५०१.६४.०० मा पर्ने मोटर र उपशीर्षक ८५०४.४०.१० मा पर्ने ब्याट्री चार्जर,

(झ) रक्त सञ्चार सेवाको लागि आवश्यक पर्ने उपशीर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने रगत राख्ने प्लाष्टिकका थैला तथा सोही प्रयोजनका लागि नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने ट्रान्सफ्यूजन सेट, उपशीर्षक ३००२.९०.१० मा पर्ने टेस्टिङ्ग किट्स र उपशीर्षक ३८२२.००.०० मा पर्ने रिएजेण्ट,

(ञ) दृष्टिविहीनहरूले प्रयोग गर्ने उपशीर्षक ८४४३.३१.००, ८४४३.३२.०० र ८४४३.३९.०० मा पर्ने ब्रेलो (ब्रेल प्रिन्टर), उपशीर्षक ८५३१.८०.०० मा पर्ने रङ्गसूचक, पानीसूचक र प्रकाशसूचक यन्त्रहरू, उपशीर्षक ९०२५.१९.९० मा पर्ने आवाज दिने थर्मामिटर, उपशीर्षक ९१०२.९९.०० मा पर्ने ब्रेल घडी, उपशीर्षक ९०१३.८०.०० मा पर्ने मेग्नीफाइङ्ग ग्लास, उपशीर्षक ९०१४.१०.०० मा पर्ने ब्रेल कम्पास, उपशीर्षक ४९०१.९१.०० र ४९०१.९९.०० मा पर्ने ब्रेल पुस्तक, उपशीर्षक ८४४३.३९.०० मा पर्ने ब्रेल इम्वोसर, उपशीर्षक ८४७२.१०.०० मा पर्ने ब्रेल स्टेनसिल मेशिन,

(ट) नेपाल राष्ट्र बैङ्कको नाममा पैठारी हुने भाग २८, २९ र ३८ मा पर्ने रसायन, भाग ४८ मा पर्ने टकमरीको निमित्त आवश्यक पर्ने कागज, उपशीर्षक ४९०७.००.६० मा पर्ने चेक फर्म तथा चेकबुक, भाग ७१ मा पर्ने सिक्का, शीर्षक ७१.०६, ७१.०८ र ७१.१३ मा पर्ने चाँदी, सुन तथा सोका गहना, भाग ७४ को धातु, भन्सार शीर्षक ८४.७२ अन्तर्गत पर्ने भन्सार महसुल माफी बाहेकका कार्यालय यन्त्रहरु एवं यस्तै प्रकृतिका अन्य मालवस्तु।

(२) **भन्सार महसुल एक प्रतिशत मात्र लाग्नेः**

(क) हवाई सेवा प्रदायक संस्थाले वा नागरिक उड्डयन प्राधिकरणबाट इजाजत प्राप्त गरेका कम्पनीले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८८०२.२०.००, ८८०२.३०.०० र ८८०२.४०.०० मा पर्ने हवाईजहाज; उपशीर्षक ८८०२.११.०० र ८८०२.१२.०० मा पर्ने हेलिकोप्टर; उपशीर्षक ८४८३.४०.०० मा पर्ने गेयर बक्स; उपशीर्षक ८४०७.१०.०० मा पर्ने इञ्जिन; उपशीर्षक ८४११.११.००, ८४११.१२.००, ८४११.२१.०० र ८४११.२२.०० मा पर्ने टर्बो जेट इञ्जिन र टर्बो प्रोपेलर्स; उपशीर्षक ४०११.३०.०० मा पर्ने टायर; उपशीर्षक ४०१३.९०.३० मा पर्ने ट्यूव; उपशीर्षक ८५०७.१०.०० मा पर्ने व्याट्री; उपशीर्षक ७३१८.१६.००, ७३१८.१९.०० र ७३१८.२३.०० मा पर्ने नट, वोल्ट र रिभेट; उपशीर्षक ८८०३.१०.०० मा पर्ने प्रोपेलर, रोटर र व्लेड; उपशीर्षक ८४०९.१०.०० मा पर्ने पिष्टन; उपशीर्षक ८८०३.३०.०० मा पर्ने हव, एक्चुटर, व्हिल, ब्रेक, ए.पी.यु., फ्युल कन्ट्रोल युनिट, विङ्ग, स्टेरिङ्ग सेलेक्टर भल्भ, भाइब्रेसन आइसोलेटर र अन्य पार्टपुर्जा; उपशीर्षक ८८०५.१०.०० मा पर्ने ल्याण्डिङ्ग गेयर; उपशीर्षक ७००७.११.०० र ७००७.२१.०० मा पर्ने विण्डसिल्ड,

तर लिजमा पैठारी भएका हवाईजहाज, हेलिकोप्टर वा तिनका इञ्जिन पैठारी गरेको मितिले तीन वर्षभित्र फिर्ता गरेमा वा नेपालमा दुर्घटना भई पुनः सञ्चालन गर्न नसक्ने भएमा एवं सोही कारण फिर्ता लैजान समेत नसकेमा पैठारी हुँदा तिरेको भन्सार महसुल फिर्ता दिइने छ।

(ख) दाना तथा पशुपन्छी उद्योगले स्वदेशमा प्रयोग गर्ने गरी पैठारी गर्ने उपशीर्षक ०५११.९१.०० मा पर्ने माछाका टुक्राटाक्री वा धूलो र सिपीको टुक्रा; उपशीर्षक २३०१.१०.०० र २३०१.२०.०० मा पर्ने फिड सप्लिमेन्टको कच्चा पदार्थ, उपशीर्षक २३०३.१०.०० मा पर्ने मकैको ग्लुटेन र उपशीर्षक २५२१.००.०० मा पर्ने चुन ढुङ्गाको धूलो र उपशीर्षक ३५०७.९०.०० मा पर्ने ईन्जाइम,

(ग) कपडा तथा कार्पेट उद्योगले पैठारी गर्ने शीर्षक ५२.०५ र उपशीर्षक ५२०७.१०.०० मा पर्ने धागो,

(घ) उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ९०२७.१०.००, ९०२७.३०.०० र ९०२७.९०.१० मा पर्ने यन्त्र उपकरण तथा ९०२७.९०.९० मा पर्ने तिनका पार्टपुर्जा,

(ङ) टायर उत्पादन गर्ने उद्योगले आफ्नो उत्पादनको प्रयोजनको लागि पैठारी गर्ने सम्पूर्ण कच्चा पदार्थ एवं सहायक कच्चा पदार्थ,

(च) यातायात व्यवस्था कार्यालयमा दर्ता भइसकेका डिजेल वा पेट्रोलबाट चल्ने सवारी साधनलाई विद्युतीय मोटरबाट सञ्चालन हुने गरी बनाउने प्रयोजनका लागि यस्ता उद्योग वा सवारी धनीले पैठारी गर्ने यन्त्र तथा उपकरण,

(छ) सवारी प्रदूषण कम गर्ने उद्देश्यले सवारी साधनमा प्रयोग गर्ने गरी पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८४२१.३९.०० मा पर्ने क्याटलिक कन्भर्टर र म्याग्नेटाइजर,

(ज) धागो तथा कपडा उद्योगले आफ्नो उत्पादन प्रयोजनका लागि पैठारी गर्ने शीर्षक ८४.०२, ८४.२०, ८४.४४, ८४.४५, ८४.४६, ८४.४७, ८४.४८, उपशीर्षक ८४२१.१२.००, ८४५१.२९.००, ८४५१.३०.००, ८४५१.४०.००, ८४५१.५०.०० का मेशिनरी तथा उपकरण, सोका स्पेयर्स पार्ट्स, शीर्षक २८.१५, २८.३०, २८.३६, २८.४७, २९.१५, ३२.०४, ३४.०३, ३८.०९, ३९.०५, ३९.०६ मा पर्नेकेमिकल, डाइज र पोलिमर,

(झ) तयारी पोशाक निर्यात गर्ने उद्योगहरूले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ९४०३.२०.९० र ९४०३.६०.०० मा पर्ने भ्याकुम आइरनिङ टेवुल र उपशीर्षक ८५१६.४०.०० मा पर्ने स्टीम आइरन,

(ञ) कृषि तथा पशुजन्य उद्योगमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ८४२१.११.०० मा पर्ने सेपरेटर; उपशीर्षक ७३०९.००.०० र ७६११.००.०० मा पर्ने मिल्क चिलिङ भ्याट; उपशीर्षक २८०४.३०.०० मा पर्ने लिक्विड नाइट्रोजन; उपशीर्षक ८४१८.१०.०० मा पर्ने औद्योगिक रेफ्रिजरेटर; उपशीर्षक ७६१३.००.०० मा पर्ने लिक्विड नाइट्रोजन राख्ने कन्टेनर। यस्ता यन्त्र उपकरणहरू सि.के.डी. वा एस.के.डी. रूपमा पैठारी हुँदा द्विविधा पर्न गएमा पैठारी गर्दाकै अवस्थामा एक प्रतिशत भन्सार महसुल लिई बाँकी महसुल बापतको बैङ्क ग्यारेण्टी लिने र उक्त यन्त्र, उपकरण जडान भइसकेपछि मेशिन ठहरिएमा उक्त बैङ्क ग्यारेण्टी फुकुवा गरिनेछ।

(ट) मृगौला रोगीको उपचारमा प्रयोग गर्ने उपशीर्षक ३८२४.९९.९० मा पर्ने डाइलासिस वाथ कन्सन्ट्रेट (ठोस वा तरल),

(ठ) चिया उद्योगले पैठारी गर्ने शीर्षक ६०.०५ मा पर्ने वेदरिङ्ग नेट, उपशीर्षक ८४३८.८०.९० मा पर्ने टी प्रोसेसिङ्ग मेशिन; रोलिङ्ग टेवुल, टी व्लेण्डिङ्ग मेशिन, प्लकिङ्ग मेशिन, शीर्षक ८४.८२ मा पर्ने वियरिङ्ग, उपशीर्षक ८४३८.९०.०० मा पर्ने पार्टपुर्जाहरू; चिया प्याकिङ्गको लागि उद्योगको नाम छपाई गरी पैठारी गर्ने शीर्षक ४८.१९ अन्तर्गतका सबै उपशीर्षकहरु

नेपाल कानून आयोग

र उपशीर्षक ३९२३.१०.९०, ३९२३.२१.००, ३९२३.२९.०० र ३९२३.९०.९० मा पर्ने प्याकिङ्ग मेटेरियल,

(ड) दर्ता भएका मत्स्य फार्मले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ५६०८.११.०० मा पर्ने तयारी जालहरू; उपशीर्षक ५६०७.५०.०० मा पर्ने जाल बनाउन प्रयोग गरिने नाइलन धागो र उपशीर्षक ७३१४.४९.०० मा पर्ने माछा पाल्ने तयारी केजहरू; उपशीर्षक ८४१३.८१.०० मा पर्ने पम्प सेट, उपशीर्षक ८४१४.५९.०० मा पर्ने एरेटर; उपशीर्षक ३८०८.९१.९० मा पर्ने मत्स्य विष एवं मत्स्य प्रजनन्का लागि आवश्यक उपशीर्षक २९३७.१९.०० र २९३७.२९.०० मा पर्ने हार्मोन,

(ढ) धागो उद्योगले पैठारी गर्ने शीर्षक ५२.०१, ५२.०२ र ५२.०३ मा पर्ने कपास,

(ण) मौरी पालन उद्योगले पैठारी गर्ने मौरी पालनको लागि आवश्यक पर्ने उपशीर्षक ७३१०.१०.०० र ७३१०.२९.०० मा पर्ने मेटल व्यारल; उपशीर्षक ७३२६.९०.०० मा पर्ने आधार चाका रोलर, व्हील प्लेट र रानी छेक्ने पाता; उपशीर्षक ८४१३.८१.०० मा पर्ने गियर पम्प, उपशीर्षक ९०३१.८०.०० मा पर्ने महको गुणस्तर परीक्षण गर्ने उपकरण र उपशीर्षक ९६०३.९०.०० मा पर्ने मौरी ब्रुस;

(त) तयारी गहना बनाई विदेश निकासी गर्ने उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक २५३०.९०.०० मा पर्ने कच्चा एम्बर (Raw Amber),

(थ) नेपालमा प्रयोग भइसकेका पुराना व्याट्री तथा विद्युत सञ्चय गर्ने एकुमुलेटरको पुनः प्रशोधन गर्ने उद्देश्यले दर्ता भएका उद्योगले स्वीकृत स्किम बमोजिम पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८४७४.८०.०० मा पर्ने मिल मेशिनरी तथा उपकरण,

(द) प्रयोग भइसकेका झुत्रा प्लाष्टिक तथा प्लाष्टिकका पत्रुलाई पुनः प्रशोधन गर्ने उद्देश्यले दर्ता भएका उद्योगले उद्योग विभागबाट स्वीकृत स्किम बमोजिम पैठारी गर्ने शीर्षक ८४.७७ अन्तर्गत पर्ने दरबन्दीमा माफी भए बाहेकका मिल मेशिनरी तथा उपकरण,

(ध) औषधि उत्पादन गर्ने उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ९०१६.००.०० मा पर्ने तराजुहरू,

(न) प्लाष्टिकको झोला उत्पादन गरिरहेका उद्योगले सोको विकल्पमा जुट, कागज वा कपडाबाट झोला बनाउने गरी उद्योगको स्वरुपमा परिवर्तन गर्न चाहेमा सोको लागि आवश्यक पर्ने सोही

उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८४४१.२०.०० र उपशीर्षक ८४७९.८९.८० मा पर्ने मेशिन तथा यन्त्र उपकरण,

(प) बालीनालीमा प्रयोग हुने जैविक विषादि उत्पादन गर्ने उद्योगले जैविक विषादि उत्पादन गर्नका लागि पैठारी गर्ने भाग ८४ मा पर्ने भन्सार महसुल माफी भए बाहेकका मेशिनरी तथा यन्त्र उपकरण,

(फ) नेपाली प्रकाशक एवं सम्पादक मिली सञ्चालन गर्ने गरी दर्ता भएका सहकारी संस्थाले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८४४३.१२.०० वा ८४४३.१३.०० मा पर्ने अफसेट मुद्रण यन्त्रावली (अफसेट प्रिटिङ्ग मेशिन),

(ब) ग्याँस सिलिण्डरको भल्भ बनाउने उद्योगले आफ्नो उत्पादन प्रयोजनको निमित्त पैठारी गर्ने उपशीर्षक ७४०७.२१.०० मा पर्ने पित्तलको डण्डी।

(भ) कृषि कार्यमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ३९२६.९०.९३ र ८५१६.७९.१० मा पर्ने कीरा मार्ने ट्र्याप (Insect traps),

(म) पश्मिना उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ५१०८.१०.९० र ५१०८.२०.९० मा पर्ने Blended protein fiber yarn,

(य) रेशम खेती गर्ने फार्मले रेशम खेतीका लागि पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८४१९.३१.०० मा पर्ने कोकन ड्रायर, उपशीर्षक ८४४५.४०.०० मा पर्ने रिलिग मेशिन,

(३) **भन्सार महसुल आंशिक रूपमा छुट हुनेः**

(क) कार्पेट उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ५५०३.११.००, ५५०३.१९.००, ५५०३.२०.००, ५५०३.३०.००, ५५०३.४०.००, ५५०३.९०.००, ५५०४.१०.००, ५५०४.९०.००, ५५०६.१०.००, ५५०६.२०.००, ५५०६.३०.००, ५५०६.४०.००, ५५०६.९०.००, ५५०७.००.०० मा पर्ने स्टेपुल फाइबरमा लाग्ने भन्सार महसुलमा नब्बे प्रतिशत छुट दिइनेछ।

(ख) भाग ३० मा पर्ने (उपशीर्षक ३००२.११.००, ३००२.१२.००, ३००२.१३.००, ३००२.१४.००, ३००२.१५.००, ३००२.१९००, ३००२.२०.००, ३००२.३०.००, ३००३.९०.४०, ३००४.९०.४१, ३००४.९०.४९ र ३००४.९०.५० तथा मानव पोषण र स्वास्थ्यवर्धक भिटामिन बाहेक) औषधिमा पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(ग) भाग ८४ को पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्ने घरायसी प्रयोग हुन सक्ने बाहेकका मेशिनरी एवं यन्त्र, उपकरण र उद्योग विभागको स्वीकृत स्किम बमोजिम सी.के.डी. वा एस.के.डी. अवस्थामा पटक पटक पैठारी हुने मेशिनरीका मुख्य अवयव एवं तिनका पहिचानयोग्य अङ्गहरू एवं सहायक सामग्रीमा चार प्रतिशत मात्र भन्सार महसुल लाग्नेछ। भाग ७३ मा पर्ने मेकानिकल संयन्त्र जडान नगरिएका भण्डारण टङ्कीहरू (स्टोरेज ट्याङ्क), ग्राइण्डिङ वल (पेषण गुटिका), फलाम वा स्पातका पाइप तथा भाग ६९ मा पर्ने ताप सहन गर्न सक्ने र इटा एवं विद्युतीय प्रसारण लाइनमा जडान गरिने ट्रान्सफरमर जस्ता मालवस्तुमा यो सुविधा प्रदान नगरी दरबन्दी बमोजिम नै महसुल असुल गरिनेछ। जगेडा वा प्रतिस्थापनको लागि पैठारी हुने मिल, मेशिनरी, यन्त्र, उपकरणका पार्टपुर्जा एवं सहायक सामग्रीमा पनि यो सुविधा नदिई दरबन्दी बमोजिमको महसुल लाग्नेछ।

तर, पुराना वा प्रयोग भइसकेका मिल, मेशिनरी यन्त्र, उपकरणमा यस खण्ड बमोजिमको छुट दिइने छैन।

(घ) कर्न फ्लेक्स, ओट्स, मुस्ली, पोरिज, ह्विट फ्लेक्स जस्ता ब्रेक फास्ट सेरियल्स उत्पादन गर्ने उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक १००४.९०.०० मा पर्ने भूससहितको ओट्स पैठारी गरेमा पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(ङ) मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका पोलिकोटिङ्ग पेपर र प्रिन्टेड लेमिनेशन फिल्म उत्पादन गर्ने उद्योगले पोलिकोटिङ्ग पेपर वा प्रिन्टेड लेमिनेशन फिल्म उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने परिमाणसम्मको उपशीर्षक ३९१९.९०.०० तथा शीर्षक ३९.२० र ३९.२१ का सबै उपशीर्षकमा पर्ने पोलिष्टर फिल्म, वि.ओ.पी.पी. फिल्म, एक्स्ट्रुटेड पोलिफिल्म मेटालाइज्ड सी.पी.पी. फिल्म र मिल्की सी.पी.पी. फिल्म पैठारी गर्दा दश प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(च) कुखुरापालन व्यवसायको लागि आवश्यक पर्ने उपशीर्षक ०४०७.११.०० र ०४०७.१९.०० मा पर्ने चल्ला कोरल्नका लागि निषेचित फुलको पैठारीमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(छ) उपशीर्षक ६२११.३२.२०, ६२११.३३.२०, ६२११.४३.२०, ६२११.४९.००, ६२११.४२.२० मा पर्ने साडी, लुङ्गी, धोती र उपशीर्षक ६२१४.९०.०० मा पर्ने सुतीको गम्छामा दश प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(ज) वाणिज्य बैङ्कले सर्वसाधारण जनतालाई बिक्री गर्न आफ्नो लोगो अङ्कित स-साना परिमाणका उपशीर्षक ७११३.१९.१० र ७११३.१९.९० मा पर्ने सिक्काहरू पैठारी गरेमा सो सिक्कामा शीर्षक ७१.०८ बमोजिमको दरमा भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(झ) नेपालमा केवुल कार सञ्चालन गर्न उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ७३१२.१०.०० मा पर्ने केवुल (लठ्ठा) र उपशीर्षक ८४३१.३९.०० मा पर्ने तयारी क्याव वा क्याव निर्माण गर्न आवश्यक पर्ने उपशीर्षक ७२१०.९०.०० मा पर्ने स्टील पाता लगायत उद्योग विभागको स्वीकृत स्कीमभित्र पर्ने केवुल कारका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण मिल मेशिनरी तथा उपकरणहरु पैठारी गर्दा चार प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(ञ) शीर्षक ३९.२० अन्तर्गतका सबै उपशीर्षकमा पर्ने फिलर मास्टर ब्याचमा दश प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(ट) लघु, घरेलु तथा साना उद्योगले पैठारी गर्ने भन्सार महसुल माफी भए बाहेकका भाग ८४ मा पर्ने मेशिनरीमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(ठ) मालवस्तु चिस्यानमा राखी ढुवानी गर्न प्रयोग हुने गरी रिफ्रजिरेटिङ्ग प्रणाली जडान गर्न आवश्यक पर्ने शीर्षक ८७.०६ अन्तर्गतका चेसिस र उक्त चेसिसमा जडान हुने बक्स र सोसँग सम्बन्धित मेशिनरी उपकरणसहितको चेसिस (रेफ्रजिरेसन सिष्टम) पैठारी गरेमा नियम अनुसार लाग्ने पूरै भन्सार महसुल धरौटीमा राखी पछि मालवस्तु चिस्यानमा राखी ढुवानी गर्न प्रयोग हुने गरी पूर्णरुपले रेफ्रिजिरेसन जडान भएको ढुवानीको साधन बनाई यातायात व्यवस्था कार्यालयमा दर्ता गरेको प्रमाण भन्सार कार्यालयमा पेश गरे पछि एक प्रतिशत भन्सार महसुल बापतको रकम असुल गरी बाँकी धरौटी रकम फिर्ता गरिनेछ।

तर यसरी सुविधा प्राप्त गर्नका लागि यस्तो ढुवानी साधन अरु प्रयोजनमा प्रयोग हुन नसक्ने, चालकले ड्यासबोर्डबाट नै सबै कुराको नियन्त्रण गर्न सक्ने गरी स्थायी किसिमबाट आवश्यक संयन्त्र जडान गरी तयार भएको हुनु पर्नेछ। सामान्य ढुवानी साधनमा अस्थायी तवरबाट अन्य संयन्त्र जडान गरिएको अवस्थामा यस्तो सुविधा प्रदान गरिने छैन। उपशीर्षक ८७०४.९०.१० को प्रशितक प्रणाली (रेफ्रिजरेटिङ्ग सिष्टम) जडान गरिएको तयारी ढुवानी साधनको हकमा समेत यस्तो व्यवस्था लागू हुनेछ।

(ड) स्पिलिटिङ्ग एवं डिस्टिलेशन प्लान्ट राखी डिस्टिल्ड फेट्टी एसिड उत्पादन गर्ने उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक १५०३.००.०० मा पर्ने टेलो आयल, उपशीर्षक ३८२३.११.०० र

३८२३.१२.०० मा पर्ने पाम एसिड आयल र एसिड आयल तथा उपशीर्षक ३८२३.१३.०० मा पर्ने पाम फेट्टी एसिडमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचहत्तर प्रतिशत छुट हुनेछ।

(ढ) हार्डवेयरमा पहिले नै लोड भई आएका (प्रि-लोडेड वा इनविल्ट) सफ्टवेयर पैठारी हुँदा जुन हार्डवेयरमा लोड भई आएको हो सोही हार्डवेयरमै वर्गीकरण गरी महसुल लिइनेछ र सफ्टवेयरको छुट्टै वर्गीकरण गर्नु पर्ने छैन।

(ण) रङ्ग (पेन्ट) उत्पादन गर्ने उद्योगले कच्चा पदार्थको रुपमा पैठारी गर्ने उपशीर्षक ३२०९.१०.१० मा पर्ने एक्रेलिक इमुल्सनमा बीस प्रतिशत र उपशीर्षक २८२१.१०.०० मा पर्ने आइरन अक्साइड र उपशीर्षक २८२३.००.०० मा पर्ने टिटानियम डाइअक्साइडमा पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(त) कम्तीमा एक हेक्टर क्षेत्रफलमा माछा पालन गरेका मत्स्य फर्मले जीवित माछा एवं माछाका भुरा ढुवानी गर्ने गरी तयार गरेका अक्सिजन संयन्त्र जडित शीर्षक ८७.०४ अन्तर्गत सबै उपशीर्षकमा पर्ने ढुवानी साधनमा दश प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

तर यसरी सुविधा प्राप्त गर्नका लागि यस्तो ढुवानी साधन उत्पादक कम्पनीबाट नै अरु प्रयोजनमा प्रयोग हुन नसक्ने, चालकले ड्यासबोर्डबाट नै सबै कुराको नियन्त्रण गर्न सक्ने गरी स्थायी किसिमबाट आवश्यक संयन्त्र जडान गरी तयार भएको हुनु पर्नेछ। सामान्य ढुवानी साधनमा अस्थायी तबरबाट अन्य संयन्त्र जडान गरी ल्याएको अवस्थामा यस्तो सुविधा प्रदान गरिने छैन।

(थ) चालीस वा सोभन्दा बढी सीट क्षमताका कम्तीमा पाँच वटा बस सार्वजनिक यातायातमा सञ्चालन गर्ने गरी दर्ता भएका सहकारी संस्था तथा कम्पनीले उल्लिखित प्रयोजनको लागि पैठारी गर्ने उक्त क्षमताका उपशीर्षक ८७०२.१०.१० मा पर्ने तयारी बस एवं उपशीर्षक ८७०६.००.८० मा पर्ने चेसिसमा पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ। त्यसरी पैठारी गरेका सवारी साधन पैठारी गरेको मितिले दश वर्ष नपुगी सार्वजनिक यातायात सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले दर्ता भएका सहकारी संस्था वा कम्पनी बाहेक अरुलाई बिक्री वितरण, नामसारी वा कुनै किसिमले हक हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन। दश वर्ष नपुगी नामसारी, बिक्री वा कुनै किसिमले हक हस्तान्तरण गरेमा प्रचलित कानून बमोजिम पूरै महसुल लाग्नेछ।

नेपाल कानून आयोग

(द) पूर्वनिर्मित भवन (प्रिफेब्रिकेटेड विल्डिङ) निर्माण गर्न आवश्यक पर्ने मालवस्तु उत्पादन गर्न दर्ता भएका उद्योगले त्यस्ता भवन निर्माण गर्न आवश्यक पर्ने मालवस्तु उत्पादन गर्नका लागि पैठारी गर्ने शीर्षक ७२.१० वा ७२.१२ अन्तर्गतका ३० प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्ने सबै उपशीर्षकमा पर्ने स्लिट स्टील क्वाइलमा बीस प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(ध) ग्रिज र लुब्रिकेटिङ्ग आयल उत्पादन गर्ने उद्देश्यले दर्ता भएका उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक २७१०.१९.६० मा पर्ने बेस आयलमा पन्ध्र प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(न) पि.एस.टि.एन. (ल्याण्ड लाइन) टेलिफोन सञ्जालमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९४०३.२०.९० मा पर्ने क्रस कनेक्सन क्याविनेट बक्समा पन्ध्र प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(प) विद्युतीय रिक्सा उत्पादन गर्ने उद्योगले आफ्नो उत्पादन प्रयोजनका निमित्त पैठारी गर्ने विद्युतीय रिक्सामा प्रयोग हुने शीर्षक ८७.०८ अन्तर्गत पर्ने पार्टपुर्जा र सहायक सामग्रीहरू पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(फ) उद्योगले आफ्नो उत्पादनको प्रयोजनका लागि पैठारी गर्ने उपशीर्षक २७१३.२०.०० को पेट्रोलियम बल्क विटुमिनमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पच्चीस प्रतिशत छुट हुनेछ।

(ब) उद्योगले सूर्यमुखी तेल उत्पादन गर्न उपशीर्षक १२०६.००.०० मा पर्ने सूर्यमुखीको गेडा पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(भ) भटमासको गेडाबाट प्रशोधित तेल तथा पिना उत्पादन गर्ने उद्योगले उपशीर्षक १२०१.९०.०० मा पर्ने भटमासको गेडा पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(म) दाना तथा पशुपन्छी उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक २३०४.००.०० मा पर्ने भटमासको पिनामा लाग्ने भन्सार महसुलमा दश प्रतिशत छुट हुनेछ।

(य) खाने तेल उत्पादन गर्ने उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक १२०५.१०.०० मा पर्ने तोरी, रायो र क्यानोला (रेप्सीड) को गेडा र उपशीर्षक १२०७.५०.०० मा पर्ने सर्स्युंको गेडामा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(र) डिस्पोजेवल डाइपर र सेनेटरी प्याड उत्पादन गर्ने उद्योगले त्यस्ता वस्तु उत्पादन गर्न पैठारी गर्ने उपशीर्षक ३५०६.९१.०० मा पर्ने ग्लु (हटमेल्ट), उपशीर्षक ३९०६.९०.०० मा

पर्ने सुपर एव्जरवेन्ट पोलिमर, उपशीर्षक ३९२०.४९.१०, ३९२०.४९.९० मा पर्ने पी.ई. फिल्म, उपशीर्षक ३९२१.१९.१० र ३९२१.१९.९० मा पर्ने पी.पी.ई. फिल्म, उपशीर्षक ४८०३.००.०० मा पर्ने टिस्यु पेपर, उपशीर्षक ४८११.९०.९० मा पर्ने रिलिज पेपर र उपशीर्षक ५६०३.९१.०० मा पर्ने नन ओभन फेब्रिक पैठारी गर्दा ५ प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(ल) एडेसिभ उत्पादन गर्ने उद्योगले उपशीर्षक २९०५.१३.०० मा नर्मल वुटाइल अल्कोहल, उपशीर्षक २९१५.३१.०० मा पर्ने इथायल एसेटेट, उपशीर्षक २९१५.३२.०० मा पर्ने भिनायल एसेटेट मोनोमर र उपशीर्षक ३९०५.३०.०० मा पर्ने पोलिभिनाइल अल्कोहल पैठारी गर्दा पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(व) औषधि उत्पादन गर्ने उद्योगले औषधि उत्पादन एवं गुणस्तर कायम गर्न आवश्यक पर्ने उपशीर्षक ८४१५.८३.१० मा पर्ने एयर ह्याण्डलिङ्ग युनिट पैठारी गर्दा पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ ।

(श) शीर्षक ८७.०२, ८७.०३ र ८७.०४ मा पर्ने धक्का दिने विद्युतीय मोटर मात्र भएका सवारी तथा ढुवानी साधन पैठारी गर्दा दरबन्दी बमोजिम लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(ष) अगरबत्ती उत्पादन गर्ने उद्योगले उपशीर्षक २९१७.३४.०० मा पर्ने डी.ई.पी. र उपशीर्षक ३३०२.९०.०० मा पर्ने अगरबत्ती कम्पाउण्ड पैठारी गर्दा पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(स) फेस मास्क बनाउने उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८४४९.००.१० मा पर्ने फेस मास्क बनाउने मेशिनमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

१५. <u>नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायको सिफारिसमा महसुल छुट हुनेः</u>

(१) **भन्सार महसुल पूर्ण छुट हुनेः**

(क) कूटनीतिक नियोग, परियोजना, व्यक्ति र अन्य निकाय (सरकारी एवं गैरसरकारी संघ संस्था) ले महसुल सुविधामा पैठारी गरेका शुरू उत्पादन वर्षले पन्ध्र वर्ष नाघेका

पुराना सवारी साधन नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई पुनः प्रयोग हुन नसक्ने गरी स्क्रयाप गरी रजिष्ट्रेशन रद्द गर्न चाहेमा त्यस्तो सवारी साधन,

(ख) नेपाल सरकार, रक्षा मन्त्रालयको सिफारिसमा नेपाली सेनाका नाममा पैठारी हुने देहाय बमोजिमका मालवस्तुः

(अ) सैनिक प्रयोगका खरखजाना, हातहतियार, गोली गट्ठा, बारूद र तिनका स्पेयर पार्टस, विशेष प्रकारको तेल र टल्लीहरू, एक्सेसरिज, विष्फोटक पदार्थ, सैनिक सामग्री उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ तथा सुरक्षाको निमित्त प्रयोग गर्ने मेशिनरी औजार र पार्टपुर्जा,

(आ) सैनिक जवान तथा घोडा खच्चडको स्वास्थ्य उपचारको लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण, औषधि र तत्सम्बन्धी मालवस्तु,

(इ) नेपाली सेनाले उपयोग गर्ने सञ्चारका उपकरण र सोको सञ्चालनको लागि आवश्यक मालवस्तु,

(ई) इञ्जिनियरिङ्ग सर्भे र निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने हेभी अर्थमुभिङ्ग प्लाण्ट, औजार र सोसम्बन्धी पार्टस, अप्टिकल इक्विपमेण्ट तथा नेपाल सरकार, रक्षा मन्त्रालयद्वारा तोकिए बमोजिमको डिफेन्स स्टोरका मालवस्तु,

(उ) क्याम्पिङ्ग इक्विपमेण्टस तथा स्पेशल फोर्स र प्यारा ट्रुपरलाई आवश्यक पर्ने मालवस्तु,

(ऊ) सैनिक अस्पतालको लागि आवश्यक पर्ने फर्निचर तथा मालवस्तु, औषधि, मेडिकल औजार र उपकरण,

(ए) नेपाली सेनाको नाममा पैठारी हुने हवाईजहाज, हेलिकोप्टर र तिनका पार्टपुर्जा, प्यारासुट (व्याग समेत) टुल्स, तथा ग्राउण्ड इक्विपमेण्ट,

(ऐ) विपद् उद्धार कार्यमा प्रयोग हुने मालवस्तु,

(ओ) संयुक्त राष्ट्र संघको अनुरोधमा शान्ति स्थापनार्थ खटिने सैनिक डफ्फाको प्रयोगका लागि पैठारी गर्ने एवं लगतमा राखी लगेका आर्मौड पर्सनल क्यारियर, सवारी साधन, हात हतियार लगायत सबै प्रकारका मालवस्तु।

(ग) नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयको सिफारिसमा सशस्त्र प्रहरी प्रधान कार्यालयको नाममा पैठारी हुने देहाय बमोजिमका मालवस्तुः-

(अ) शान्ति सुरक्षा कायम गर्न आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजार,

(आ) हातहतियार,

(इ) भीड नियन्त्रणका मालवस्तु

(ई) अस्पताल सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने उपकरण तथा औजार,

(उ) सशस्त्र प्रहरीले प्रयोग गर्ने सञ्चार सम्बन्धी मालवस्तु (सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिस बमोजिम),

(ऊ) अपराध अनुसन्धानको लागि आवश्यक उपकरण तथा अन्य मालवस्तु,

(ए) विष्फोटक सम्बन्धी सशस्त्र प्रहरीलाई आवश्यक पर्ने मालवस्तु,

(ऐ) वैज्ञानिक प्रयोगशालाको लागि चाहिने मालवस्तु,

(ओ) विपद् उद्धार कार्यमा प्रयोग हुने मालवस्तु,

(औ) संयुक्त राष्ट्र संघको अनुरोधमा शान्ति स्थापनार्थ खटिने सशस्त्र प्रहरीको प्रयोगका लागि पैठारी गर्ने एवं लगतमा राखी लगेका आर्मौड पर्सनल क्यारियर, सवारी साधन, हात हतियार लगायत सबै प्रकारका मालवस्तु।

(घ) नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालयको सिफारिसमा नेपाल प्रहरीको नाममा पैठारी हुने देहायका मालवस्तुः-

(अ) शान्ति सुरक्षा कायम राख्न आवश्यक मेशिनरी तथा औजार,

(आ) हातहतियार,

(इ) भीड नियन्त्रणको लागि आवश्यक मालवस्तु,

(ई) अस्पताल सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने उपकरण तथा औजार,

(उ) प्रहरीले प्रयोग गर्ने सञ्चार सम्बन्धी मालवस्तु (सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिस बमोजिम),

नेपाल कानून आयोग

(ऊ) ट्राफिक सम्बन्धी मालवस्तु,

(ए) फिङ्गर प्रिन्ट्स र सो सम्बन्धी आवश्यक मालवस्तु,

(ऐ) अपराध अनुसन्धानको लागि चाहिने उपकरण तथा अन्य मालवस्तु,

(ओ) विष्फोटक सम्बन्धी प्रहरीलाई आवश्यक पर्ने मालवस्तु,

(औ) वैज्ञानिक प्रयोगशालाको लागि चाहिने मालवस्तु,

(अं) विपद् उद्धार कार्यमा प्रयोग हुने मालवस्तु,

(अः) संयुक्त राष्ट्र संघको अनुरोधमा शान्ति स्थापनार्थ खटिने नेपाल प्रहरीको प्रयोगका लागि पैठारी गर्ने एवं लगतमा राखी लगेका आर्मौड पर्सनल क्यारियर, सवारी साधन, हात हतियार लगायत सबै प्रकारका मालवस्तु।

(ङ) वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता हित संरक्षण विभागको सिफारिसमा पर्वतारोहण दलले ट्रान्जिटको रूपमा नेपालको बाटो गरी निकासी वा पैठारी गर्ने मालवस्तु।

(च) नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी हुने देहाय बमोजिमका मालवस्तुः

(अ) राष्ट्रिय चिकित्सा विज्ञान प्रतिष्ठान वीर अस्पताल, त्रि.वि. शिक्षण अस्पताल, वी.पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल, वी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, शहीद गंगालाल राष्ट्रिय हृदय केन्द्र र मनमोहन कार्डियोथोरासिक भास्कुलर तथा ट्रान्सप्लान्ट सेण्टरको नाममा पैठारी हुने निर्माण तथा अस्पताल सञ्चालनको लागि आवश्यक निर्माण सामग्री एवं चिकित्सा सम्बन्धी उपकरण एवं औजार,

(आ) क्यान्सरका विरामीलाई निःशुल्क वितरण गर्ने प्रयोजनको लागि सरकारी वा सामुदायिक अस्पतालले पैठारी गर्ने क्यान्सर निरोधक ग्लिभेक एचजीसी र यस्तै औषधि,

(इ) मन्त्रालयको नाममा वा मन्त्रालयले तोकेको स्वास्थ्य संस्था वा निकायलाई सहयोग स्वरुप हस्तान्तरण गर्ने शर्तमा विभिन्न संघ संस्था निकाय वा व्यक्तिले पैठारी गर्ने कोविड-१९ संक्रमणको रोकथाम, नियन्त्रण र

उपचारका लागि आवश्यक भाग ३० मा पर्ने औषधि, शीर्षक ३९.२६, ६२.०७, ६२.०८, ६२.१० र ६२.११ मा पर्ने मेडिकल तथा सर्जिकल काममा प्रयोग हुने वस्तु (पी.पी.ई.) उपशीर्षक ३८२१.००.०० मा पर्ने भाइरल ट्रान्सपोर्ट मिडिया, उपशीर्षक ३८२२.००.०० मा पर्ने पि.सि.आर. टेष्ट किट, आर.डि.टी. टेष्ट किट, पि.सि.आर. रिएजेन्ट र एक्सट्राक्सन किट्स, उपशीर्षक ४०१५.११.०० मा पर्ने सर्जिकल ग्लोभ्स, उपशीर्षक ६३०७.९०.२० मा पर्ने फेस मास्क, भन्सार उपशीर्षक ८४१९.२०.१० मा पर्ने अटोक्लेभ मेशिन, उपशीर्षक ९०२५.११.०० र ९०२५.१९.१० मा पर्ने डिजिटल इन्फ्रारेड थर्मोमिटर (थर्मल गन), उपशीर्षक ९०१९.२०.०० मा पर्ने भेन्टिलेटर, उपशीर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने पोर्टेवल पि.सि.आर. मेशिन र उपशीर्षक ९००४.९०.०० मा पर्ने प्रोटेक्टिभ गगल्स।

(छ) उद्योग विभागको सिफारिसमा जुट उद्योगले आफ्नो उद्योगको सञ्चालनको लागि पैठारी गर्ने शीर्षक ८४.४८ मा पर्ने स्पेयर पार्टस्।

(२) **भन्सार महसुल एक प्रतिशत मात्र लाग्नेः-**

(क) स्वीकृति प्राप्त निजी वा सामुदायिक अस्पताल तथा स्थानीय तहले नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सिफारिसमा सो मन्त्रालयले तोकेको मापदण्ड अनुसारको देहाय बमोजिमको शर्त अनुसार पैठारी गर्ने देहाय बमोजिमको परिमाणसम्मको एम्बुलेन्स तथा यस अनुसूचीको दफा १२ को खण्ड (क) को अधीनमा रही पैठारी गर्ने देहाय बमोजिमको परिमाणसम्मको शववाहनः-

(अ) एक सयभन्दा कम शैया भएको निजी वा सामुदायिक अस्पतालको लागि एउटा एम्बुलेन्स र एउटा शववाहन तथा एक सय वा सोभन्दा बढी शैया भएको अस्पतालको लागि दुई वटासम्म एम्बुलेन्स र एउटा शववाहन; गाउँपालिकाको लागि दुई वटा, नगरपालिकाको लागि तीन वटा र उपमहानगरपालिका तथा महानगरपालिकाको लागि चार वटा एम्बुलेन्स। यस उपखण्ड बमोजिम स्थानीय तहले पैठारी गर्ने एम्बुलेन्सको मूल्य अधिकतम सोह्र लाख रुपैयाँसम्मको हुनु पर्नेछ।

यस उपखण्ड बमोजिम सिफारिस गर्दा नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले उक्त संस्था वा निकायले त्यसभन्दा अघि यस्तो सुविधा उपभोग नगरेको व्यहोरा उक्त सिफारिसपत्रमा खुलाउनु पर्नेछ।

यसरी सुविधामा पैठारी भएको एम्बुलेन्स र शववाहन दश वर्ष पुरानो भई वा दुर्घटना वा अन्य कुनै कारणले प्रयोग गर्न नसक्ने भएमा सम्बन्धित यातायात व्यवस्था कार्यालयबाट त्यसलाई पत्रु (स्क्रयाप) गरी दर्ता खारेज गराई सोको प्रमाण भन्सार कार्यालयमा पेश गरेपछि सोको सट्टा अर्को एम्बुलेन्स र शववाहन पैठारी गर्दा यस्तो सुविधा दिइनेछ।

(आ) खण्ड (ख) वा यस खण्डको उपखण्ड (अ) बमोजिम एम्बुलेन्स वा शववाहन पैठारी गर्दा निम्न बमोजिमको शर्त समेत पालना गर्नु पर्नेछः

(१) एम्बुलेन्स वा शववाहन पैठारी गर्दा पैठारीकै अवस्थामा त्यस्तो एम्बुलेन्स वा शववाहनको अगाडि पछाडि टाढैबाट देखिने गरी ठूला-ठूला अक्षरमा एम्बुलेन्स (Ambulance) वा शववाहन भनी लेखिएको हुनु पर्नेछ।

(२) एम्बुलेन्समा साइरन, इमर्जेन्सी बत्ती, स्ट्रेचरका साथै अन्य आवश्यक औजारहरू फिट गरिएको हुनु पर्नेछ।

(३) एम्बुलेन्स वा शववाहनमा चालकको पछाडिपट्टि कुनै पनि सीट राखिएको हुनु हुँदैन।

(४) एम्बुलेन्स बिरामीको सेवा बाहेक अन्यत्र प्रयोग गर्न र शववाहन शवको ओसारपसार गर्न बाहेक अन्य प्रयोजनमा प्रयोग गर्न पाइने छैन।

(५) एम्बुलेन्स वा शववाहन नेपाल सरकारको सवारी प्रदूषण मापदण्डभित्र रहेर सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(६) पैठारी भएको एम्बुलेन्स वा शववाहनको सवारी दर्ता गर्दा एम्बुलेन्स वा शववाहन भनी सवारी दर्ता प्रमाणपत्रमा स्पष्ट उल्लेख गर्नु पर्नेछ।

नेपाल कानून आयोग

(७) एम्बुलेन्समा टाढैबाट देखिने गरी ठूला ठूला अक्षरमा "नेपाल सरकारबाट राजस्व छुट सुविधा प्राप्त" भन्ने लेखिएको हुनु पर्नेछ।

(८) एम्बुलेन्सले बिरामी ओसारपसार लगायतका सेवा प्रदान गरेबापत लिने भाडा दर नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ।

(इ) उपखण्ड (आ) मा उल्लिखित शर्त उल्लङ्घन गरेको पाइएमा त्यस्तो एम्बुलेन्स वा शववाहन जफत गरी बिगो बमोजिम जरिबाना गरिनेछ।

(ख) सरकारी, सामुदायिक तथा निजी क्षेत्रका अस्पताल बाहेक कानून बमोजिम दर्ता भएका अन्य संघ, संस्था, कम्पनी वा उद्योगले नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सिफारिसमा सो मन्त्रालयले तोकेको मापदण्ड अनुसारको खण्ड (क) को उपखण्ड (आ) बमोजिमको शर्तका अधीनमा रही पैठारी गर्ने एम्बुलेन्स र शववाहन एक एक थान।

यसरी सुविधामा पैठारी भएको एम्बुलेन्स र शववाहन दश वर्ष पुरानो भई वा दुर्घटना वा अन्य कुनै कारणले प्रयोग गर्न नसक्ने भएमा सम्बन्धित यातायात व्यवस्था कार्यालयबाट त्यसलाई पत्रु (स्क्रयाप) गरी दर्ता खारेज गराई सोको प्रमाण पेश गरेमा सोको सट्टा अर्को एम्बुलेन्स र शववाहन पैठारी गर्दा समेत यो सुविधा दिइनेछ।

यस खण्ड बमोजिम सिफारिस गर्दा नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले उक्त संस्थाले त्यसभन्दा अघि यस्तो सुविधा उपभोग नगरेको वा गरेको भए सो सुविधामा पैठारी गरेको एम्बुलेन्स र शववाहन पत्रु (स्क्रयाप) गरी दर्ता खारेज गरेको व्यहोरा उक्त सिफारिसपत्रमा खुलाउनु पर्नेछ।

(ग) सरकारी अस्पतालले नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गर्ने सो मन्त्रालयले तोकेको मापदण्ड अनुसारका एम्बुलेन्स र शववाहन।

(घ) औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देशको आन्तरिक तथा बाह्य कारणले राम्रोसँग चल्न नसकी ठूलो नोक्सानी व्यहोर्नु परेका उद्योगको प्रवर्द्धन तथा सुधारको लागि नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना

प्रकाशन गरी कुनै उद्योगलाई रूग्ण उद्योग घोषणा गरी त्यस्ता उद्योगलाई सोही सूचनामा तोकिएको निकायको सिफारिसमा त्यस्ता रूग्ण उद्योगको पुनर्स्थापनाको लागि पैठारी गर्ने भाग ८४ अन्तर्गत पर्ने औद्योगिक मेशिनरी र पार्टपुर्जा।

(ङ) पशु सेवा विभागको सिफारिसमा देहाय बमोजिमका मालवस्तुः

(अ) दाना तथा पशुपन्छी उद्योग एवं फिड सप्लिमेन्ट उत्पादन गर्ने उद्योगले पैठारी गर्ने भाग २८ र २९ मा पर्ने कच्चा पदार्थ तथा सहायक कच्चा पदार्थ एवं शीर्षक ३९.२३, ४८.१९, ६३.०५ र उपशीर्षक ८३०९.९०.९० मा पर्ने प्याकिङ्ग मेटेरियल,

यसरी सिफारिस गर्दा एक आर्थिक वर्षमा खपत हुन सक्ने परिमाण एकैपटक सिफारिस गर्न सक्नेछ। यस्तो सुविधा अनुसार पैठारी गर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं उद्योगको ट्रेडमार्क अङ्कित प्याकिङ्ग मेटेरियलको सिफारिस गर्दा पशु सेवा विभागले खपत अनुपात र बिक्री एवं विदेश निकासी भएको परिमाणको आधारमा गर्नु पर्नेछ।

(आ) नश्ल सुधारको लागि विदेशबाट पैठारी गरिने उपशीर्षक ०५११.१०.०० मा पर्ने उन्नत जातका चौपायाको वीर्य (सिमेन) र पशुको भ्रुण।

(च) नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालयको सिफारिसमा उद्योगले प्रदूषण नियन्त्रणका लागि पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८४२१.३९.०० मा पर्ने मेशिन र उपकरण,

(छ) वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको सिफारिसमा देहाय बमोजिमका मालवस्तुः-

(अ) वैकल्पिक उर्जाको स्रोत, जस्तै हावाबाट विद्युत उत्पादन गर्ने उपशीर्षक ८५०२.३१.०० मा पर्ने हावा मील र उपशीर्षक ८५०३.००.०० मा पर्ने हावा मिलका एसेसरिज र पार्टपुर्जा,

(आ) दरबन्दीमा माफी जनिए बाहेकका सौर्य शक्तिबाट विद्युत उत्पादन गर्न प्रयोग हुने निम्न उपकरणः-

(१) उपशीर्षक ८५०४.४०.९० मा पर्ने सोलार चार्ज कन्ट्रोलर,

नेपाल कानून आयोग

(२) उपशीर्षक ७८०१.९१.०० मा पर्ने एण्टिमोनियल लिड एल्वाय इन्गट, उपशीर्षक ७८०१.१०.०० र ७८०१.९९.०० मा पर्ने लिड; उपशीर्षक ८५०७.९०.०० मा पर्ने व्याट्री वक्स, सेपरेटर र ट्यूवलर व्याग,

(३) उपशीर्षक ८४१३.७०.९९ मा पर्ने व्याट्रीबाट चल्ने पानी तान्ने पम्प (डी.सी. पम्प),

(४) असी प्रतिशतभन्दा बढी क्षमता भएको उपशीर्षक ८५०४.४०.९० मा पर्ने सोलार इन्भर्टर,

(५) सौर्य टुकीमा प्रयोग हुने १२ भन्दा कम भोल्ट र १० भन्दा कम एम्पीयर क्षमताका उपशीर्षक ८५०७.६०.०० मा पर्ने लिथियम आयन व्याट्री।

(इ) गोबर ग्याँस लगायत बायोग्याँसका लागि आवश्यक पर्ने उपशीर्षक ८४८१.१०.०० मा पर्ने मेन ग्याँस भल्भ तथा बायो ग्याँसमा प्रयोग हुने अन्य भल्भ र उपशीर्षक ७३०७.२३.०० मा पर्ने तिनका फिटिङ्ग, उपशीर्षक ७३०७.९९.०० मा पर्ने एल्वो, उपशीर्षक ३९१७.३९.०० मा पर्ने ग्याँस पाइप, उपशीर्षक ९०२८.१०.०० मा पर्ने ग्याँस गेज, उपशीर्षक ५९०८.००.०० मा पर्ने गोबर ग्याँस बत्ती, उपशीर्षक ८३०७.९०.०० मा पर्ने ग्याँस टेप (ब्रास), उपशीर्षक ७३२१.११.०० मा पर्ने गोबर ग्याँस चुल्हो र उपशीर्षक ७३२१.९०.०० मा पर्ने तिनका पार्टपुर्जा, उपशीर्षक ७३०७.९२.०० मा पर्ने रिडक्सन एल्वो र उपशीर्षक ४००९.३१.०० मा पर्ने रवर होज पाइप,

(ई) गोबरबाट विद्युत उत्पादन गर्नका लागि ब्याट्री बनाउने उद्योगले पैठारी गर्ने सो ब्याट्री बनाउन चाहिने आवश्यक कच्चा पदार्थ भनी उद्योग विभाग वा घरेलु तथा साना उद्योग विभागबाट सिफारिस भई आएका उद्योगको वार्षिक क्षमता र स्वीकृत स्कीममा तोकिएको परिमाणसम्मका कच्चा पदार्थ,

नेपाल कानून आयोग

(उ) बायो उर्जामा आधारित उपशीर्षक ७३२१.१९.०० मा पर्ने बायो स्टोभ (राइस हस्क स्टोभ), उपशीर्षक ७३२१.९०.०० मा पर्ने वेकेलाइट हेन्डल र उपशीर्षक ८४१४.५९.०० मा पर्ने हाईस्पीड डी.सी. पंखा,

(ऊ) जैविक इन्धन (ठोस, तरल तथा ग्याँस) उत्पादनको प्रयोजनको लागि पैठारी हुने उपशीर्षक ८४१९.३९.०० मा पर्ने ड्रायर, उपशीर्षक ८४१७.८०.०० मा पर्ने कार्वोनाइजेशन फर्नेश, उपशीर्षक ८४७९.८९.७० मा पर्ने ब्रिकेट मेसिन लगायतका जैविक इन्धन उत्पादन गर्ने मेशिनरी, उपशीर्षक ८४७९.८२.०० मा पर्ने मिक्सर मेशिन, उपशीर्षक ८४१६.२०.०० मा पर्ने उड पेलेट बर्नर, उपशीर्षक ८४१९.११.०० मा पर्ने बायोमास ग्यासिफायर तथा तिनका पार्टपुर्जा र भाग २८, २९ र ३८ मा पर्ने रसायन।

(ए) सौर्य ऊर्जाबाट मात्र सञ्चालन हुने तथा सौर्य ताप उर्जा उत्पादनमा प्रयोग हुने निम्न उपशीर्षकमा पर्ने मालवस्तुः

७४१०.२१.००, ७६०७.१९.००, ८४०३.१०.००, ८४०३.९०.००, ८४१२.८०.००, ८४१९.३१.०० र ८५१६.६०.००

(ज) नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सिफारिसमा सरकारी, सामुदायिक तथा मुनाफा वितरण नगर्ने अस्पतालले पैठारी गर्ने मृगौला उपचारमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने हेमो डायलाइसिस मेशिन, डाइलासिस रिप्रोसेसर, डायलाइजर र यसको ट्यूविङ्ग; उपशीर्षक ९४०२.९०.०० मा पर्ने डाइलासिस बेड तथा कुर्सी, मुटुको रोग निदान तथा उपचारमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०१८.१२.०० मा पर्ने इकोकार्डियोग्राफ; उपशीर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने भिडियो स्कोप, क्याथल्याव, हर्ट लङ्ग मेशिन र डिफ्रीब्रिलेटर, क्यान्सर रोगको निदान तथा उपचारमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०२२.१२.०० मा पर्ने पोजिट्रोन इमिशन टोमोग्राफी (पेट) स्क्यान मेशिन, कम्प्यूटेड टोमोग्राफी (सि.टी.) स्क्यान मेशिन, मेमोग्राफी; उपशीर्षक ९०२२.२१.०० मा पर्ने ब्रेसीथेरापी र लिनियर एक्सिलरेटर; रोग निदानमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०१८.१९.०० मा पर्ने फ्लो साइटोमिटर, नेक्स्ट जेनेरेशन सिक्वेन्सर, प्रोटिन माइक्रोएरी प्लेटर्फम र मल्टिप्लेक्स रियल टाइम पि.सी.आर., हेमाटोलोजी एनालाइजर, ब्लड केमेष्ट्री एनालाइजर,

क्लिनिकल केमेष्ट्री एनालाइजर र इम्यूनोकेमेष्ट्री एनालाइजर; उपशीर्षक ९०१८.१३.०० मा पर्ने म्याग्नेटिक रिजोनेन्स इमेजिङ्ग (एम.आर.आई.) मेशिन,

(झ) नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको सिफारिसमा पशुपन्छी पालन उद्योग, कृषि फर्म तथा कम्पनी एवं कृषि सहकारी संस्थाले पैठारी गर्ने कृषिजन्य उत्पादन, सुरक्षित गर्न निर्माण गरिने शीत भण्डारको लागि आवश्यक पर्ने उपशीर्षक ८४१४.३०.०० मा पर्ने कम्प्रेसर, उपशीर्षक ८४१५.८३.१० मा एयर ह्याण्डलिङ्ग यूनिट, उपशीर्षक ८४१८.६९.१० मा पर्ने चिलर, उपशीर्षक ८४१९.५०.०० मा पर्ने ताप विनिमय इकाईहरु, उपशीर्षक ८४८१.८०.९० मा पर्ने भल्भ एवं उपशीर्षक ३९२१.९०.९० मा पर्ने थर्मोकोल, शीर्षक ३९.२० र ३९.२१ मा पर्ने कुखुरा पालनको लागि आवश्यक पर्ने विशेष प्रकारको प्लाष्टिक सिट र उपशीर्षक ४८१९.१०.१० र ३९२३.१०.२० मा पर्ने अण्डा राख्ने क्रेट र च्याउको बीउ उत्पादनमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९४०३.२०.०० मा पर्ने बीउ राख्ने एस एस वाल टेबुल,

(ञ) प्लाण्ट क्वारेन्टिन एवं विषादि व्यवस्थापन केन्द्रको सिफारिसमा पैठारी हुने बालीनालीको लागि मात्र प्रयोग हुने उपशीर्षक ३८०८.९१.९० मा पर्ने कीटनाशक, उपशीर्षक ३८०८.९२.०० मा पर्ने ढुसीनाशक, उपशीर्षक ३८०८.९३.१० मा पर्ने झारपातनाशक, उपशीर्षक ३८०८.९९.०० मा पर्ने मुसानाशक औषधि र पशुपन्छीको जैविक सुरक्षाका लागि आवश्यक उपशीर्षक ३८०८.९४.९० मा पर्ने निसंक्रामक (डिस्ईन्फेक्टेन्ट), पानी सफा गर्ने (वाटर सेनिटाइजर), पानी अम्लिकरण गर्ने (वाटर एसिडीफायर) तथा उल्लिखित मालवस्तु उत्पादन गर्ने उद्योगले उक्त केन्द्रको परिमाण र अवधि खोलिएको सिफारिसका आधारमा पैठारी गर्ने कच्चा पदार्थ,

(ट) नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी हुने देहाय बमोजिमका मालवस्तुः-

(अ) सरकारी, सरकारी अनुदान प्राप्त तथा सामुदायिक अस्पतालले पैठारी गर्ने भाग ८४ र ९० का औषधीय एवं शल्यचिकित्सा सम्बन्धी यन्त्र उपकरण तथा औजार, मुटुभित्र प्रत्यारोपण गरिने उपशीर्षक ९०२१.९०.३० मा पर्ने भल्भ र स्टेण्टहरू, उपशीर्षक ९०२१.५०.०० मा पर्ने पेस मेकर,

तर यसरी पैठारी गरेका मालवस्तु वारेण्टी वा ग्यारेण्टीको अवधिमा पैठारी गरेको मितिले एक वर्षभित्र मर्मत गर्न लैजाँदा वा मर्मत गरी ल्याउँदा वा सोको सट्टा सोही प्रकारको अर्को मालवस्तु पैठारी गर्दा त्यसमा भन्सार महसुल पूर्ण छुट हुनेछ।

(आ) सरकारी, सरकारी अनुदान प्राप्त, सामुदायिक तथा गैरसरकारी अस्पतालले पैठारी गर्ने आँखा उपचारको प्रयोगमा आउने इण्ट्राओकुलर लेन्स उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने उपशीर्षक ३९२६.९०.३९, ३९२६.९०.९९ ९००१.१०.००, ९००१.२०.०० र ९००१.९०.०० मा पर्ने कच्चा पदार्थ र तिनका सहायक सामग्री; यन्त्र उपकरण र तिनका पार्टपुर्जा।

(ठ) गाउँपालिकाको हकमा सम्बन्धित गाउँपालिका र नगरपालिकाको हकमा सम्बन्धित नगरपालिकाको सिफारिसमा उपशीर्षक ८४२१.२१.०० मा पर्ने ढलको फोहोर पानी प्रशोधनको लागि पैठारी हुने ट्रिटमेण्ट प्लान्ट, मेशिनरी र संयन्त्र,

(ड) सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिसमा फोहरमैला सङ्कलन गरी पुनः उत्पादन गर्ने उद्योगले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८४७९.८९.४० मा पर्ने गार्वेज कम्प्याक्टर मेशिन, उपशीर्षक ७३०९.००.०० मा पर्ने गार्वेज कन्टेनर, तथा उपशीर्षक ८४७९.८९.३० मा पर्ने फोहर मैला प्रशोधन गरी पुनः उत्पादन गर्ने मेशिनरी,

(ढ) विदेशी नियोग तथा दातृ संस्थाले कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधामा पैठारी गरी कुनै आयोजनाको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुरूप आयोजनालाई नै हस्तान्तरण गरी सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गर्ने वा कुनै आयोजनाको नाममा पूर्ण वा आंशिक महसुल सुविधामा (लगत वा बैङ्क ग्यारेण्टीमा पैठारी भएको बाहेक) पैठारी भएका र आयोजना समाप्तिपछि नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गर्ने गरी सरकारी निकायलाई हस्तान्तरण गर्ने वा स्वीकृति प्राप्त कम्तीमा १५ शैयाभन्दा बढी क्षमताका गैरनाफामुखी सामुदायिक अस्पताललाई हस्तान्तरण गर्ने सवारी साधन,

तर उत्पादन मितिले १० वर्ष नाघेका सवारी साधनलाई यो सुविधा दिइने छैन।

(ण) औषधि व्यवस्था विभागको सिफारिसमा औषधि उद्योगले पैठारी गर्ने भाग २८, २९ र ३८ मा पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ र रासायनिक पदार्थ; शीर्षक ११.०८ का सबै उपशीर्षकमा पर्ने माड (स्वेतसार), उपशीर्षक १३०२.१९.०० मा पर्ने जडिबुटीका सार, शीर्षक १५.२१ मा पर्ने मौरीको वनस्पति तथा अन्य मैन, उपशीर्षक १७०१.१४.९० मा पर्ने उखुको अन्य चिनी, उपशीर्षक १७०२.११.०० मा पर्ने ल्याक्टोज, उपशीर्षक १७०२.३०.१० र १७०२.३०.२० मा पर्ने ग्लुकोज, उपशीर्षक १७०२.३०.३० मा पर्ने डेक्स्ट्रोज र उपशीर्षक १७०२.९०.९० मा पर्ने फ्रुक्टोज वा अन्य चिनी, उपशीर्षक १९०५.९०.४० मा पर्ने औषधि भर्न हुने खाली क्याप्सुल (एम्टी क्यासे), उपशीर्षक २२०७.१०.१० र २२०७.२०.९० मा पर्ने इथानोल, उपशीर्षक २२०७.१०.२० र २२०७.२०.१० मा पर्ने रेक्टिफाइड स्प्रिट, उपशीर्षक २५१९.९०.०० मा पर्ने म्याग्नेसियम अक्साइड, शीर्षक २७.१२ मा पर्ने ह्वाइट सफ्ट प्याराफिन र पेट्रोलियम जेली, शीर्षक ३२.०३ र ३२.०४ का सबै उपशीर्षकमा पर्ने रङ्ग, शीर्षक ३२.०५ मा पर्ने कोटिङ्ग मेटेरियल्स, उपशीर्षक ३३०१.९०.०० मा पर्ने एसेन्सियल आयल, उपशीर्षक ३३०२.९०.०० मा पर्ने सुगन्धयुक्त तत्व, शीर्षक ३४.०२ मा पर्ने टिवइन ८० सोडियम लौरेल सल्फेट, उपशीर्षक ३४०४.२०.०० र ३४०४.९०.०० मा पर्ने मैन, उपशीर्षक ३५०१.९०.०० मा पर्ने सोडियम केसिनेट, उपशीर्षक ३५०७.९०.०० मा पर्ने इन्जाइम, उपशीर्षक ३९०५.९९.०० मा पर्ने पोलिभिनायल पिरालोडोन (भिनायल एसिटेड) एसिटेड, उपशीर्षक ३९०६.९०.०० मा पर्ने कारबोमर्स, उपशीर्षक ३९१०.००.०० मा पर्ने प्राथमिक रुपका सिलिकनहरु, शीर्षक ३९.१२ मा पर्ने माइक्रोक्रिस्टिलाइन सेलुलोज, शीर्षक ३९.१४ मा पर्ने को-पोलिमर टेष्ट मेकिङ्ग, उपशीर्षक ४०१४.९०.०० मा पर्ने रबर स्टोपर, उपशीर्षक ४८२१.१०.०० मा पर्ने लेबल, उपशीर्षक ७०१०.१०.०० मा पर्ने एम्पुल, उपशीर्षक ७६१२.१०.०० मा पर्ने आल्मोनियमका लचकदार ट्युव तथा उपशीर्षक ८३०९.९०.१० मा पर्ने पी.पी.क्याप; शीर्षक ३९.२०, ३९.२१ र ४८.१९ का सबै उपशीर्षक एवं उपशीर्षक ३९२३.१०.१०, ३९२३.१०.९०, ३९२३.३०.९०, ३९२३.५०.००, ७०१०.९०.००, ७६०७.११.००, ७६०७.१९.००, ७६०७.२०.०० र ९६०२.००.०० मा पर्ने प्याकिङ मेटेरियल तथा उपशीर्षक ३९२६.९०.९९ मा पर्ने १५ एम.एल. सम्म क्षमताका मेजरिङ्ग कपहरू,

यस्तो सिफारिस गर्दा औषधि व्यवस्था विभागले कच्चा पदार्थको खपत अनुपात, स्वदेशमा हुने उपभोग एवं विदेशमा भएको निकासीको आधारमा एक आर्थिक वर्षको लागि चाहिने परिमाण एकैपटक सिफारिस गर्न सक्नेछ।

(त) लगानी बोर्डबाट स्वीकृत हुने जलविद्युत आयोजनाको हकमा सो बोर्डको र अन्य जलविद्युत आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिसमा सम्बन्धित जलविद्युत आयोजना वा सोको ठेकेदारले पैठारी गर्ने जलविद्युत उत्पादन, प्रसारण, वितरण, सञ्चालन वा सम्भारका लागि आवश्यक पर्ने निर्माण उपकरण, मेशिनरी औजार र सोको सम्बन्धित पार्टपुर्जा र वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको सिफारिसमा सौर्य तथा वायु उर्जाबाट विद्युत उत्पादन, प्रसारण, वितरण, सञ्चालन वा सम्भारको लागि आवश्यक पर्ने निर्माण उपकरण, मेशिनरी औजार र सोको सम्बन्धित पार्टपुर्जाहरू,

(थ) बीउ बीजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रको सिफारिसमा पैठारी हुने उपशीर्षक १००१.११.०० मा पर्ने गहुँको बीउ, उपशीर्षक १००५.१०.०० मा पर्ने मकैको बीउ, उपशीर्षक १००६.१०.१० मा पर्ने धानको बीउ, उपशीर्षक १२०९.९१.१०, १२०९.९१.२०, १२०९.९१.३०, १२०९.९१.४०, १२०९.९१.५० र १२०९.९१.९० मा पर्ने तरकारीको बीउ तथा उपशीर्षक १२०९.२१.००, १२०९.२२.००, १२०९.२३.००, १२०९.२४.००, १२०९.२५.०० र १२०९.२९.०० मा पर्ने विभिन्न उन्नत जातका घाँसका बीउ,

(द) नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी हुने सफा टेम्पोमा प्रयोग गरिने उपशीर्षक ८५०७.२०.०० मा पर्ने डिप साइकल लिड एसिड व्याट्री र काठमाडौं उपत्यकामा सञ्चालित सफा टेम्पोमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ८५०७.६०.०० मा पर्ने लिथियन आयन व्याट्री,

(ध) पत्र-पत्रिका प्रकाशन गर्न स्वीकृति प्राप्त सञ्चार गृहले नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गर्ने उपशीर्षक ४८०१.००.०० मा पर्ने अखवारी कागज,

(न) नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको सिफारिसमा कृषि, वागवानी तथा पुष्प फार्मले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ९४०६.१०.१० र ९४०६.९०.१० मा पर्ने ग्रिन हाउस र सिँचाइमा प्रयोग हुने शीर्षक ३९.१७ र ७३.०६ मा पर्ने पाइप,

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक ३९.१७ र ७३.०७ मा पर्ने पाइप जडान, उपशीर्षक ८४१३.७०.१९, ८४१३.७०.९१, ८४१३.७०.९२ र ८४१३.७०.९९ तथा ८४१३.८१.०० मा पर्ने पानी तान्ने पम्प।

(प) सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिसमा फलफूल, पुष्प तथा तरकारी सम्बन्धी नर्सरी फर्महरुले पैठारी गर्ने शीर्षक ३९.२० र ३९.२१ मा पर्ने यूभीप्लाष्टिक फिल्म, उपशीर्षक ३९२६.९०.९९ र ६३०७.९०.९० मा पर्ने ईन्सेक्ट नेट, उपशीर्षक ६००५.३५.०० मा पर्ने थर्मलस्क्रिन सेट, ग्रिनहाउसमा प्रयोग हुने शीर्षक ६०.०५ मा पर्ने एग्रोनेट र उपशीर्षक ९४०६.१०.१० र ९४०६.९०.१० मा पर्ने ग्रिन हाउस।

(फ) आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागको सिफारिसमा आयुर्वेदिक औषधि उत्पादन गर्ने उद्योगले आयुर्वेदिक औषधि उत्पादन गर्न पैठारी गर्ने कच्चा पदार्थ।

(३) **भन्सार महसुल आंशिक छुट हुनेः-**

(क) मसी बनाउने उद्योगले उद्योग विभागको सिफारिसमा पैठारी गर्ने उपशीर्षक २८२१.१०.०० मा पर्ने आइरन अक्साइड, उपशीर्षक २९०५.३२.०० मा पर्ने प्रोपिलिन ग्लाइकोल, शीर्षक ३२.०४ र ३२.०६ मा पर्ने वर्णक (पिगमेण्ट), उपशीर्षक ३८१४.००.०० मा पर्ने सोलभेन्ट, शीर्षक ३८.२४ मा पर्ने रसायन, भाग ३९ मा पर्ने पोलिमरमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(ख) नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिसमा स्वदेशी मुद्रण (प्रेस) उद्योगले आफ्नो उद्योगको प्रयोगको लागि पैठारी गर्ने उपशीर्षक ३२१५.१९.०० मा पर्ने मसीमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(ग) पर्यटन विभागको सिफारिसमा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीले आफ्नो प्रयोजनको लागि पैठारी गर्ने उपशीर्षक ६३०६.२२.०० र ६३०६.२९.०० मा पर्ने पाल, उपशीर्षक ५६०७.५०.०० मा पर्ने क्लाइम्बिङ्ग रोप, क्लाइम्बिङ्गमा मात्र प्रयोग हुने मालवस्तु, विशेष प्रकारका क्याम्पिङ क्रोकरी तथा उपशीर्षक ८२१५.२०.०० र ८२१५.९९.०० मा पर्ने कटलरी र उपशीर्षक ४२०२.९१.००, ४२०२.९२.००,

नेपाल कानून आयोग

४२०२.९९.१० र ४२०२.९९.९० मा पर्ने रूकस्याक, क्याम्पन र पिटन, पहिलो पटक पैठारी गर्दा पाँच प्रतिशतमात्र भन्सार महसुल लाग्नेछ।

यस्ता एजेन्सीले नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गर्ने सञ्चार उपकरणमा समेत लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ। यसरी पैठारी हुने मालवस्तुमध्ये क्याम्पिङ क्रोकरी र कटलरीमा ट्रेकिङ्ग एजेन्सीको नाम र चिन्ह अङ्कित भएको हुनु पर्नेछ।

(घ) पर्यटन विभागको सिफारिसमा जलयात्राको व्यवसाय गर्ने राफ्टिङ्ग सेवा सञ्चालन गर्ने व्यवसायीले आफ्नो व्यवसाय सञ्चालनको लागि उपशीर्षक ६५०६.१०.०० मा पर्ने हेलमेट एकसय थान र उपशीर्षक ३९२३.१०.९० मा पर्ने वाटर प्रुफ क्यामरा कण्टेनर दश थान पहिलो पटक पैठारी गर्दा भन्सार महसुल पाँच प्रतिशत लाग्नेछ।

(ङ) नेपालमा छाँयाङ्कन गरिएको शीर्षक ३७.०६ मा पर्ने फिल्म डेभलप गर्न वा प्रशोधन गर्न वा प्रदर्शन गर्न अस्थायी निकासी गर्नु परेमा चलचित्र विकास बोर्डको सिफारिसमा भन्सार महसुल नलिई लगतमा राखी निकासी गर्न दिइनेछ। यस्तो सिनेमा पुनः पैठारी गर्दा प्रति सिनेमा पाँच हजार रूपैंयाँ भन्सार महसुल लाग्नेछ। विदेशमा प्रदर्शनका लागि लगिएको सिनेमा फिर्ता ल्याउँदा भने भन्सार महसुल लाग्ने छैन।

तर विदेशी चलचित्र नेपालमा प्रदर्शनको लागि पैठारी गर्दा प्रति चलचित्र बीस हजार रूपैयाँ भन्सार महसुल लाग्नेछ। नेपालमा चलचित्र छाँयाङ्कन गर्नको लागि विदेशी नागरिकले आफूसँग ल्याउने तथा नेपाली नागरिकले विदेशमा चलचित्र छाँयाङ्कन गर्नको लागि आफूसँग लैजाने चलचित्र सम्बन्धी यन्त्र उपकरण र सोसँग सम्बन्धित मालवस्तु चलचित्र विकास बोर्डको सिफारिसमा पछि फिर्ता लैजाने वा फिर्ता ल्याउने शर्तमा भन्सार महसुल नलिई लगतमा राखी पैठारी वा निकासी गर्न दिन सकिनेछ।

(च) स्थायी स्वीकृत प्राप्त ट्राभल एजेन्सी, ट्रेकिङ्ग एजेन्सी, राफ्टिङ्ग एजेन्सी र तारे तथा रिसोर्ट होटलले नेपाल सरकार, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८७०२.१०.१०, ८७०२.२०.१०, ८७०२.३०.१० र ८७०२.९०.१० मा पर्ने लक्जरी कोच; उपशीर्षक ८७०२.१०.३०, ८७०२.२०.३०, ८७०२.३०.३० र ८७०२.९०.३० मा पर्ने

माइक्रोबस; र उपशीर्षक ८७०२.१०.२०, ८७०२.२०.२०, ८७०२.३०.२० र ८७०२.९०.२० मा पर्ने मिनीबसमध्ये जम्मा दुई थानमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

तर यसरी पैठारी हुने सवारी साधन पैठारी भएको आठ वर्षसम्म निजी सवारीको रूपमा दर्ता गर्न वा नामसारी गर्न नपाइने र सवारी साधनमा बाहिरपट्टि त्यस्ता एजेन्सी वा होटलको नाम लेखिएको हुनु पर्नेछ। यस्ता सवारी साधन आठ वर्ष नपुगी नामसारी गरेमा नियमानुसार पूरै भन्सार महसुल लाग्नेछ र आठ वर्षपछि नामसारी भएमा भन्सार महसुल लाग्ने छैन। एकपटक यस्तो सुविधा उपभोग गरिसकेको आठ वर्ष व्यतित गरिसकेपछि मात्र पुनः यस्तो सुविधा प्रदान गरिनेछ।

(छ) तारे होटल वा रिसोर्टले स्वीकृत योजना अनुसार होटेलको निर्माणका लागि पर्यटन विभागको सिफारिसमा पहिलो पटक पैठारी गर्दा निम्न उपशीर्षकमा पर्ने मालवस्तुमा लाग्ने भन्सार महसुलको पचास प्रतिशत छुट दिइनेछ।

उपशीर्षक ९४०३.१०.००, ९४०३.२०.९०, ९४०३.४०.००, ९४०३.५०.००, ९४०३.६०.००, ९४०३.७०.९०, ९४०३.८२.००, ९४०३.८३.००, ९४०३.८९.००, ९४०४.१०.०० मा पर्ने फर्निचर एवं फिक्चर्स; शीर्षक ३२.०८, ३२.०९ र ३२.१० अन्तर्गतका सबै उपशीर्षकहरूमा पर्ने रङ्गहरू; उपशीर्षक ५७०२.३२.००, ५७०२.३९.००, ५७०२.४२.००, ५७०२.४९.००, ५७०२.५०.००, ५७०२.९२.००, ५७०२.९९.००, ५७०३.२०.००, ५७०३.३०.००, ५७०३.९०.१० र ५७०३.९०.९० मा पर्ने कार्पेट; उपशीर्षक ८५३६.१०.००, ८५३६.२०.००, ८५३६.३०.००, ८५३६.४९.००, ८५३६.६१.००, ८५३९.१०.००, ८५३९.२१.००, ८५३९.२२.००, ८५३९.२९.०,० ८५३९.३१.००, ८५३९.३२.००, ८५३९.३९.००, ८५३९.४१.००, ८५३९.४९.००, ८५३९.९०.०० मा पर्ने इलेक्ट्रिक इन्स्टलेशन; उपशीर्षक ८४५१.१०.०० मा पर्ने ड्राइक्लिनिङ्ग मेशिन, उपशीर्षक ६३०२.३१.००, ६३०२.३२.००, ६३०२.३९.००, ६३०२.९१.००, ६३०२.९३.००, ६३०२.९९.०० मा पर्ने हाउसकिपिङ्गका मालवस्तु; उपशीर्षक ८४१४.३०.००, ८४१४.४०.०० मा पर्ने कम्प्रेशर; उपशीर्षक ८४१४.१०.०० मा पर्ने पम्प, उपशीर्षक ८३०१.४०.०० मा पर्ने डोर लक्स; उपशीर्षक ८५०४.३३.०० मा पर्ने टान्सफर्मर; उपशीर्षक

८५०२.१२.००, ८५०२.१३.००, ८५०२.२०.०० मा पर्ने जेनेरेटर्स; उपशीर्षक ८२१४.९०.००, ८२१५.१०.००, ८२१५.२०.००, ८२१५.९१.००, ८२१५.९९.०० पर्ने क्रकरी एवं कटलरी; उपशीर्षक ७०१३.१०.००, ७०१३.२२.००, ७०१३.२८.००, ७०१३.३३.००, ७०१३.३७.००, ७०१३.४१.००, ७०१३.४२.००, ७०१३.४९.००, ७०१३.९१.०० ७०१३.९९.०० मा पर्ने ग्लासवेयर; उपशीर्षक ७३२३.९३.०० मा पर्ने टेवुलवेयर; उपशीर्षक ६९१०.१०.०० र ८४८१.८०.९० मा पर्ने सेनिटरी फिटिङ्ग।

माथि उल्लिखित मालवस्तुमध्ये क्रकरी, ग्लासवेयर, कटलरी, टेवुलवेयर, सेनिटरी फिटिङ्ग र लिनेन्समा होटेलको नाम र चिन्ह अङ्कित भएको हुनु पर्नेछ।

(ज) नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सिफारिसमा सरकारी, सामुदायिक वा मुनाफा वितरण नगर्ने अस्पतालले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८७०२.१०.३०, ८७०२.२०.३०, ८७०२.३०.३० र ८७०२.९०.३० मा पर्ने माइक्रोबस तथा उपशीर्षक ८७०२.१०.२०, ८७०२.२०.२०, ८७०२.३०.२० र ८७०२.९०.२० मा पर्ने मिनीबसमा देहाय बमोजिम भन्सार महसुल छुट दिइनेछः-

(अ) न्यूनतम पन्ध्र शैयादेखि पचास शैयासम्म भएको अस्पतालको लागि माइक्रोबस वा मिनीबसमध्ये एउटा र पचास शैयाभन्दा बढी भएको अस्पतालको लागि माइक्रोबस वा मिनीबसमध्ये जम्मा दुईवटा सवारी साधनमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट दिइनेछ।

(आ) उपखण्ड (अ) बमोजिम सुविधामा पैठारी भएको माइक्रोबस वा मिनीबस पुरानो भई प्रयोग गर्न नसकिने भएमा त्यसलाई स्क्र्याप गरी सोको प्रमाण भन्सार कार्यालयमा पेश गरेपछि सोही प्रकारको अर्को सवारी साधन पैठारी गर्दा समेत यो सुविधा दिइनेछ।

(झ) चलचित्र धुलाई गर्ने वा ध्वनि भर्ने उद्देश्यले दर्ता भएका उद्योग वा कम्पनीले चलचित्र विकास बोर्डको सिफारिसमा पैठारी गर्ने उपशीर्षक ९०१०.१०.०० मा पर्ने नेगेटिभ प्रोसेसिङ्ग मेशिन र फाइनल नेगेटिभ अल्ट्राक्लिनिङ मेशिन; उपशीर्षक ९०१०.५०.०० मा पर्ने कम्प्यूटराइज्ड प्रिभ्यूएवल, भिडियो एसिष्टसहित कलर एनालाइजिङ्ग (करेक्सन) मेशिन सेट, फाइनल प्रिन्टिङ्ग तथा फाइनल प्रोसेसिङ्ग

मेशिन, प्रोसेसर एवं प्रिन्टर, एनालाइजर, स्टेनवेक, साउण्ड रिडर, सिक्रोमीटर, डवर, मिक्सचर, अडियो मिक्सिङ्ग कन्सोल, स्पालाइजर, रिवाइण्डर, कलर करेक्सन समेतको टेलिसिने मेशिन, साउण्ड अप्टिकल ट्रान्सफरिङ्ग मेशिन सेट, रिफ्लेक्टर, वेवी, सुपर मल्टी-१०, मल्टी-२० सोलार, एच.एम.आई, रेक्टिफाईस, प्रोजेक्ट कन्सोल, डिजिटल फिल्म सर्वर, सवउफर्स, फिल्म प्लाटर्स, फिल्म अटोमेशन इक्विपमेण्ट्स, टेलिसिने सम्बन्धी उपकरण; उपशीर्षक ८५२८.४९.०० मा पर्ने मनिटर, उपशीर्षक ९००७.२०.०० मा पर्ने प्रोजेक्टर र उपशीर्षक ९००२.११.०० मा पर्ने प्रोजेक्टर लेन्स, साउण्ड अप्टिकल क्यामराको लेन्स र लेन्स; उपशीर्षक ८४४१.१०.०० मा पर्ने नेगेटिभ कटिङ मेशिन सेट र उपशीर्षक ८५२१.१०.०० र ८५२१.९०.०० मा पर्ने एच.डी. टेप रेकर्डर, वेटा-एस.पी. भिडियो रेकर्डर र पी२ रेकर्डर; उपशीर्षक ८५२८.५९.०० मा पर्ने एच.डी. मोनिटर; उपशीर्षक ८५१८.४०.०० र ८५१८.५०.०० मा पर्ने एम्प्लिफायर; उपशीर्षक ८५१८.२१.०० र ८५१८.२२.०० मा पर्ने स्पीकर; र उपशीर्षक ८५२८.६९.०० मा पर्ने प्रिन्ट प्रिभ्यू प्रोजेक्टर, उपशीर्षक ९००६.५१.०० र ९००६.५३.०० मा पर्ने क्यामराहरू, उपशीर्षक ९००२.२०.०० मा पर्ने फिल्टर; उपशीर्षक ९००७.९१.०० मा पर्ने क्यामेरा स्टैण्ड, उपशीर्षक ८५०४.४०.९० मा पर्ने ब्याट्री चार्जर, उपशीर्षक ८७१६.८०.०० मा पर्ने ट्रली, उपशीर्षक ८४२६.११.०० मा पर्ने क्रेन पहिलो पटक पैठारी गर्दा दुई दशमलव पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लिई बाँकी भन्सार महसुल छुट हुनेछ।

यसरी सिफारिस गर्दा चलचित्र विकास बोर्डले सम्बन्धित उद्योग वा कम्पनीको क्षमता र प्रयोगको आधारमा परिमाण किटान गरी सिफारिस गर्नु पर्नेछ।

(ञ) नेपाल सरकार, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको सिफारिसमा पर्वतारोहण दलले नेपालका हिमाल आरोहण गर्नको निमित्त पैठारी गर्ने नेपालमा खपत हुने मदिरा तथा चुरोट बाहेकका मालवस्तुहरूमा दश प्रतिशतभन्दा बढी भन्सार महसुल लाग्ने भएमा दश प्रतिशत मात्र भन्सार महसुल लाग्नेछ।

यस्ता दलले पैठारी गर्ने नेपालमा खपत नहुने मालवस्तुको हकमा दरबन्दी बमोजिम लाग्ने महसुल धरौटीमा लिई मालवस्तु फिर्ता गरेपछि धरौटी रकम फिर्ता दिइनेछ।

नेपाल कानून आयोग

(ट) नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिसमा ग्रामीण क्षेत्रमा सेवा पु¥याउने दूरसञ्चार सेवा प्रदायक वा दूरसञ्चार सेवा स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने सरकारी वा निजी क्षेत्रका निकायले एक्सचेञ्ज स्थापना तथा नेटवर्क विस्तारका लागि पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८५४४.२०.०० मा पर्ने केवुल तथा उपशीर्षक ८५०७.२०.०० मा पर्ने ब्याट्रीमा सात प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(ठ) उपशीर्षक ९०१८.३१.०० मा पर्ने सिरिन्ज उत्पादन गर्ने उद्योग र प्लाष्टिक दाना प्रयोग गरी सोझै स्लाइन पानी उत्पादन गर्ने उद्योगले आवश्यक पर्ने परिमाणसम्मको प्लाष्टिक दानामा उद्योग विभागको सिफारिसमा पैठारी गर्दा दुई दशमलव पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ। उद्योग विभागले यसरी सिफारिस गर्दा उद्योगले उत्पादन तथा बिक्री गरेको सिरिन्ज वा स्लाइन बोतलको परिमाण, त्यस्तो वस्तु उत्पादन गर्दा लाग्ने प्लाष्टिक दानाको परिमाण एवं खपत अनुपात समेतका आधारमा एक आर्थिक वर्षको लागि आवश्यक पर्ने प्लाष्टिक दानाको परिमाण एकैपटक सिफारिस गर्नु पर्नेछ।

(ड) मुटुको शल्यक्रिया गर्दा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने कष्टम ट्यूविङ्ग प्याक (सी.टि.पी.) उत्पादन गर्ने उद्योगले आफ्नो उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने परिमाणसम्मको उपशीर्षक ३९१७.३९.०० मा पर्ने मेडिकल पी.भि.सी. ट्यूव र सोको सहायक सामग्री उद्योग विभागको सिफारिसमा पैठारी गर्दा दश प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(ढ) एक सय वटा भन्दा बढी दुधालु गाई वा भैंसी पाल्ने पशु फार्म र कृषि सहकारीले आफ्नो प्रयोजनको निमित्त नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गर्ने शीर्षक ८७.०४ अन्तर्गत पर्ने जुनसुकै एउटा ढुवानीको साधनमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ। त्यस्तो ढुवानीका साधन पैठारी गरेका मितिले सात वर्षसम्म बिक्री वितरण वा नामसारी गर्न पाइने छैन।

(ण) चिया उद्योगले चिया ढुवानी गर्ने प्रयोजनको निमित्त उपशीर्षक ८७०४.२१.२० मा पर्ने पिकअप वा उपशीर्षक ८७०४.३२.०० मा पर्ने मिनि ट्रक नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गरेमा सात वर्षसम्म बिक्री

नेपाल कानून आयोग

वितरण वा नामसारी गर्न नपाउने गरी एक पटकका लागि देहाय बमोजिमको संख्यामा भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछः-

(अ) दश विगाहादेखि तीस विगाहासम्म क्षेत्रफलमा चिया खेती गरी चिया उत्पादन गर्ने उद्योगलाई एउटा,

(आ) तीस विगाहाभन्दा बढी क्षेत्रफलमा चिया खेती गरी चिया उत्पादन गर्ने उद्योगलाई दुई वटा।

(त) नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको सिफारिसमा पशुपन्छी पालन उद्योग, कृषि फर्म तथा कम्पनी एवं कृषि सहकारी संस्थाले पैठारी गर्ने कृषिजन्य उत्पादन सुरक्षित गर्न निर्माण गरिने शीत भण्डारको लागि आवश्यक पर्ने उपशीर्षक ३९२५.९०.२० मा पर्ने पफ स्याण्डविच वाल एण्ड रुफ प्यानलहरुमा दश प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

(थ) नेपाल सरकार, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको सिफारिसमा सामुदायिक शिक्षण संस्थाले विद्यार्थी ल्याउने लैजाने प्रयोजनका लागि तीस सीटभन्दा बढी क्षमताको उपशीर्षक ८७०२.१०.१०, ८७०२.२०.१०, ८७०२.३०.१०, ८७०२.४०.१०, ८७०२.९०.१० मा पर्ने एउटा बस पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचहत्तर प्रतिशत छुट दिइनेछ।

यसरी पैठारी गरेको बस पैठारी गरेको मितिले दश वर्षसम्म अरु कसैलाई बिक्री वितरण वा नामसारी वा कुनै किसिमले हक हस्तान्तरण गर्न पाइने छैन। दश वर्ष नपुगी बिक्री वितरण वा नामसारी वा कुनै किसिमले हक हस्तान्तरण गरेमा प्रचलित कानून बमोजिम पूरै महसुल लाग्नेछ।

(द) नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको सिफारिसमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त निजी स्वास्थ्य संस्थाले पैठारी गर्ने मृगौला उपचारमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने हेमो डायलाइसिस मेशिन, डाइलासिस रिप्रोसेसर, डायलाइजर र यसको ट्यूविङ्ग; उपशीर्षक ९४०२.९०.०० मा पर्ने डाइलासिस बेड तथा कुर्सी, मुटुको रोग निदान तथा उपचारमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०१८.१२.०० मा पर्ने इकोकार्डियोग्राफ; उपशीर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने भिडियो स्कोप, क्याथल्याव, हर्ट लङ्ग मेशिन र डिफ्रीब्रिलेटर, क्यान्सर रोगको निदान

तथा उपचारमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०२२.१२.०० मा पर्ने पोजिट्रोन इमिशन टोमोग्राफी (पेट) स्क्यान मेशिन, कम्प्यूटेड टोमोग्राफी (सि.टी.) स्क्यान मेशिन, मेमोग्राफी; उपशीर्षक ९०२२.२१.०० मा पर्ने ब्रेसीथेरापी र लिनियर एक्सिलरेटर; रोग निदानमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०१८.१९.०० मा पर्ने फ्लो साइटोमिटर, नेक्स्ट जेनेरेशन सिक्वेन्सर, प्रोटिन माइक्रोएरी प्लेटर्फम र मल्टिप्लेक्स रियल टाइम पि.सी.आर., हेमाटोलोजी एनालाइजर, ब्लड केमेष्ट्री एनालाइजर, क्लिनिकल केमेष्ट्री एनालाइजर र इम्यूनोकेमेष्ट्री एनालाइजर; उपशीर्षक ९०१८.१३.०० मा पर्ने म्याग्नेटिक रिजोनेन्स इमेजिङ्ग (एम.आर.आई.) मेशिनमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(ध) पशु सेवा विभागको सिफारिसमा भेटेरिनरी अस्पतालले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ८५४३.७०.०० मा पर्ने मेटल डिटेक्टर, उपशीर्षक ९०१८.१२.०० मा पर्ने पोर्टेबल अल्ट्रासाउण्ड, उपशीर्षक ९०१८.९०.०० मा पर्ने ग्यास एनेस्थेसिया सेट, उपशीर्षक ९०२२.१४.०० मा पर्ने एक्स-रे मेसिनमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(न) नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको सिफारिसमा मोबाइल भेटेरिनरी सेवा प्रदान गर्ने संस्थाले मोबाइल भेटेरिनरी सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने प्रयोगशाला तथा डायोनोष्टिक सुविधा जडित उपशीर्षक ८७०५.९०.९० मा पर्ने मोटरगाडी पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुलमा पचास प्रतिशत छुट हुनेछ।

(प) उद्योग विभागको सिफारिसमा मास्क बनाउने उद्योगले सर्जिकल मास्क बनाउनका लागि कच्चा पदार्थको रुपमा पैठारी गर्ने उपशीर्षक ५६०३.११.०० र ५६०३.९१.०० मा पर्ने नबुनिएका कपडा, उपशीर्षक ५६०४.१०.०० मा पर्ने इलाष्टिक डोरी र शीर्षक ७२.२६ मा पर्ने खिया नलाग्ने स्पातको स्ट्रीप पैठारी गर्दा पाँच प्रतिशत भन्सार महसुल लाग्नेछ।

१६. <u>कृषि सुधार शुल्क लाग्नेः</u> देहायका मालवस्तुहरू भारत र जनवादी गणतन्त्र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतबाट पैठारी हुँदा भन्सार महसुल पूर्णरूपले छुट हुनेछ र देहाय बमोजिमको दरमा कृषि सुधार शुल्क लाग्नेछः-

(१) देहायका उपशीर्षकमा पर्ने मालवस्तुमा पाँच प्रतिशतका दरले कृषि सुधार शुल्क लाग्नेछः

भाग ०१				
०१०१.२१.००	०१०१.२९.००	०१०१.३०.००	०१०१.९०.००	०१०२.२१.००
०१०२.२९.००	०१०२.३१.००	०१०२.३९.००	०१०२.९०.००	०१०३.१०.००
०१०३.९१.००	०१०३.९२.००	०१०४.१०.००	०१०५.११.००	०१०५.१२.००
०१०५.१३.००	०१०५.१४.००	०१०५.१५.००	०१०६.११.००	०१०६.१२.००
०१०६.१३.००	०१०६.१४.००	०१०६.१९.००	०१०६.२०.००	०१०६.३१.००
०१०६.३२.००	०१०६.३३.००	०१०६.३९.००	०१०६.४१.००	०१०६.४९.००
०१०६.९०.००				
भाग ०३				
०३०२.१३.००	०३०२.१४.००	०३०२.१९.००	०३०२.२१.००	०३०२.२२.००
०३०२.२३.००	०३०२.२४.००	०३०२.२९.००	०३०२.३१.००	०३०२.३२.००
०३०२.३३.००	०३०२.३४.००	०३०२.३५.००	०३०२.३६.००	०३०२.३९.००
०३०२.८१.००	०३०३.११.००	०३०३.१२.००	०३०३.१३.००	०३०३.१९.००
०३०३.२३.००	०३०३.२४.००	०३०३.२५.००	०३०३.२९.००	०३०३.३२.००
०३०३.४१.००	०३०३.४२.००	०३०३.४३.००	०३०३.४४.००	०३०३.४५.००
०३०३.४६.००	०३०३.४९.००	०३०३.५१.००	०३०३.५३.००	०३०३.५४.००
०३०३.५५.००	०३०३.५६.००	०३०३.५७.००	०३०३.५९.००	०३०३.६३.००
०३०३.६४.००	०३०३.६५.००	०३०३.६६.००	०३०३.६७.००	०३०३.६८.००
०३०३.६९.००	०३०३.८१.००	०३०३.८२.००	०३०३.८३.००	०३०३.८४.००
०३०३.८९.००				
भाग ०५				

नेपाल कानून आयोग

०५०६.१०.००	०५०६.९०.००			
भाग ०६				
०६०१.१०.००	०६०१.२०.००	०६०२.१०.००	०६०२.२०.००	०६०२.३०.००
०६०२.४०.००	०६०२.९०.००	०६०४.२०.००	०६०४.९०.००	
भाग ०७				
०७०५.११.००	०७०५.१९.००	०७०५.२१.००	०७०५.२९.००	०७१०.४०.००
०७११.२०.००	०७१२.३३.००			
भाग ०८				
०८०१.१२.००	०८०१.१९.००	०८०४.२०.१०	०८०६.१०.००	०८०९.१०.००
०८०९.२१.००	०८०९.२९.००	०८१०.२०.००	०८१०.४०.००	०८१०.५०.००
०८१०.६०.००				
भाग १०				
१००१.११.००	१००१.१९.००	१००२.१०.००	१००२.९०.००	१००३.१०.००
१००३.९०.००	१००४.१०.००	१००४.९०.००	१००५.१०.००	१००५.९०.००
१००६.१०.१०	१००६.१०.९०	१००७.१०.००	१००७.९०.००	१००८.१०.००
१००८.२१.००	१००८.२९.००	१००८.३०.००	१००८.४०.००	१००८.५०.००
१००८.६०.००	१००८.९०.००			
भाग १२				
१२०७.२१.००	१२०७.२९.००	१२०८.१०.००	१२०८.९०.००	१२०९.१०.००
१२०९.२१.००	१२०९.२२.००	१२०९.२३.००	१२०९.२४.००	१२०९.२५.००
१२०९.२९.००	१२०९.३०.००	१२०९.९१.१०	१२०९.९१.२०	१२०९.९१.३०

नेपाल कानून आयोग

१२०९.९१.४०	१९०९.९१.५०	१२०९.९१.९०	१२०९.९९.००	१२१०.१०.००
१२१०.२०.००	१२११.२०.००	१२११.३०.००	१२११.४०.००	१२११.५०.००
१२११.९०.१०	१२११.९०.९०	१२१३.००.००	१२१४.१०.००	१२१४.९०.००
भाग १४				
१४०१.१०.००	१४०१.२०.००	१४०१.९०.००	१४०४.२०.००	१४०४.९०.४०
१४०४.९०.९०				
भाग १५				
१५२१.९०.००				

द्रष्टव्यः

माथि उल्लिखित उपशीर्षक १००१.११.०० मा पर्ने गहुँको बीउ, उपशीर्षक १००५.१०.०० मा पर्ने मकैको बीउ, उपशीर्षक १००६.१०.१० मा पर्ने धानको बीउ तथा उपशीर्षक १२०९.९१.१०, १२०९.९१.२०, १२०९.९१.३०, १२०९.९१.४०, १२०९.९१.५० र १२०९.९१.९० मा पर्ने तरकारीको बीउमा बीउ बीजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रको सिफारिसमा पैठारी हुँदा एक प्रतिशत कृषि सुधार शुल्क लाग्नेछ।

(२) **देहायका उपशीर्षकमा पर्ने मालवस्तुमा नौ प्रतिशतका दरले कृषि सुधार शुल्क लाग्नेछः-**

भाग ०१				
०१०४.२०.००	०१०५.९४.००	०१०५.९९.००		
भाग ०३				
०३०१.११.००	०३०१.१९.००	०३०१.९१.००	०३०१.९२.००	०३०१.९३.००
०३०१.९४.००	०३०१.९५.००	०३०१.९९.००	०३०२.११.००	०३०२.४१.००
०३०२.४२.००	०३०२.४३.००	०३०२.४४.००	०३०२.४५.००	०३०२.४६.००

नेपाल कानून आयोग

०३०२.४७.००	०३०२.४९.००	०३०२.५१.००	०३०२.५२.००	०३०२.५३.००
०३०२.५४.००	०३०२.५५.००	०३०२.५६.००	०३०२.५९.००	०३०२.७१.००
०३०२.७२.००	०३०२.७३.००	०३०२.७४.००	०३०२.७९.००	०३०२.८२.००
०३०२.८३.००	०३०२.८४.००	०३०२.८५.००	०३०२.८९.००	०३०२.९१.००
०३०२.९२.००	०३०२.९९.००	०३०३.१४.००	०३०३.२६.००	०३०३.३१.००
०३०३.३३.००	०३०३.३४.००	०३०३.३९.००	०३०३.९१.००	०३०३.९२.००
०३०३.९९.००	०३०४.३१.००	०३०४.३२.००	०३०४.३३.००	०३०४.३९.००
०३०४.४१.००	०३०४.४२.००	०३०४.४३.००	०३०४.४४.००	०३०४.४५.००
०३०४.४६.००	०३०४.४७.००	०३०४.४८.००	०३०४.४९.००	०३०४.५१.००
०३०४.५२.००	०३०४.५३.००	०३०४.५४.००	०३०४.५५.००	०३०४.५६.००
०३०४.५७.००	०३०४.५९.००	०३०४.६१.००	०३०४.६२.००	०३०४.६३.००
०३०४.६९.००	०३०४.७१.००	०३०४.७२.००	०३०४.७३.००	०३०४.७४.००
०३०४.७५.००	०३०४.७९.००	०३०४.८१.००	०३०४.८२.००	०३०४.८३.००
०३०४.८४.००	०३०४.८५.००	०३०४.८६.००	०३०४.८७.००	०३०४.८८.००
०३०४.८९.००	०३०४.९१.००	०३०४.९२.००	०३०४.९३.००	०३०४.९४.००
०३०४.९५.००	०३०४.९६.००	०३०४.९७.००	०३०४.९९.००	
भाग ०४				
०४०१.१०.००	०४०१.२०.००	०४०१.४०.००	०४०१.५०.००	०४०७.११.००
०४०७.१९.००	०४०७.२१.००	०४०७.२९.००	०४०७.९०.००	०४०९.००.१०
भाग ०६				
०६०३.११.००	०६०३.१२.००	०६०३.१३.००	०६०३.१४.००	०६०३.१५.००

०६०३.१९.००	०६०३.९०.००			
भाग ०७				
०७०१.१०.००	०७०१.९०.००	०७०२.००.००	०७०३.१०.००	०७०३.२०.००
०७०३.९०.००	०७०४.१०.००	०७०४.२०.००	०७०४.९०.००	०७०६.१०.००
०७०६.९०.००	०७०७.००.००	०७०८.१०.००	०७०८.२०.००	०७०८.९०.००
०७०९.२०.००	०७०९.३०.००	०७०९.४०.००	०७०९.५१.००	०७०९.५९.००
०७०९.६०.००	०७०९.७०.००	०७०९.९१.००	०७०९.९२.००	०७०९.९३.००
०७०९.९९.००	०७१०.१०.००	०७१०.२१.००	०७१०.२२.००	०७१०.२९.००
०७१०.३०.००	०७१०.८०.००	०७१०.९०.००	०७११.४०.००	०७११.५१.००
०७११.५९.००	०७११.९०.००	०७१२.२०.००	०७१२.३१.००	०७१२.३२.००
०७१२.३९.००	०७१२.९०.९०	०७१३.३९.००	०७१३.४०.१०	०७१३.४०.९०
०७१३.५०.००	०७१३.९०.१०	०७१३.९०.९०		
भाग ०८				
०८०३.१०.००	०८०३.९०.००	०८०४.३०.००	०८०४.४०.००	०८०४.५०.००
०८०५.१०.००				
०८०५.२१.००	०८०५.२२.००	०८०५.२९.००	०८०५.४०.००	०८०५.५०.००
०८०५.९०.००	०८०७.११.००	०८०७.१९.००	०८०७.२०.००	०८०८.१०.००
०८०८.३०.००	०८०८.४०.००	०८०९.३०.००	०८०९.४०.००	०८१०.१०.००
०८१०.३०.००	०८१०.७०.००	०८१०.९०.१०	०८१०.९०.२०	०८१०.९०.९०
भाग ०९				
०९१०.११.१०	०९१०.३०.१०			

भाग १०				
१००१.९१.००	१००१.९९.००	१००६.२०.००	१००६.३०.१०	१००६.३०.९०
१००६.४०.००				
भाग ११				
११०१.००.००	११०२.२०.००	११०२.९०.००	११०३.११.१०	११०३.११.९०
११०३.१३.००	११०३.१९.००	११०३.२०.००	११०४.१२.००	११०४.१९.००
११०४.२२.००	११०४.२३.००	११०४.२९.००	११०४.३०.००	
भाग १२				
१२०१.१०.००	१२०१.९०.००	१२०२.३०.००	१२०२.४१.००	१२०२.४२.००
१२०६.००.००	१२०७.४०.००	१२०७.९९.००	१२१२.९१.००	१२१२.९२.००
१२१२.९३.००	१२१२.९४.००	१२१२.९९.००		
भाग १७				
१७०१.१३.१०	१७०१.१४.१०			
भाग २३				
२३०४.००.००	२३०५.००.००	२३०६.१०.००	२३०६.२०.००	२३०६.३०.००
२३०६.४१.००	२३०६.४९.००	२३०६.५०.००	२३०६.६०.००	२३०६.९०.००

१७. **<u>भन्सार महसुल तथा कृषि सुधार शुल्क पूर्ण छुट हुनेः</u>** देहायका मालवस्तु पैठारी गर्दा भन्सार महसुल तथा कृषि सुधार शुल्क पूर्ण रूपमा छुट हुनेछः-

(क) उपशीर्षक ०१०५.११.००, ०१०५.१२.००, ०१०५.१३.००, ०१०५.१४.००, ०१०५.१५.००, ०१०५.९४.००, ०१०५.९९.०० र ०१०६.३३.०० मा पर्ने प्रजनन्का लागि पैठारी हुने (प्यारेन्ट स्टक) चल्लाहरू।

(ख) उपशीर्षक ०६०१.१०.००, ०६०१.२०.००, ०६०२.१०.००, ०६०२.२०.००, ०६०२.३०.००, ०६०२.४०.०० र ०६०२.९०.०० मा पर्ने फलफूल तथा फूलका गाना

नेपाल कानून आयोग

तथा जराहरू, फलफूल तथा फूलका बिरूवा र कलमी बिरूवाहरू र उपशीर्षक १२०९.३०.०० मा पर्ने फूलको बीउ बिजन।

(ग) कुखुराको दाना उत्पादन गर्ने उद्योग वा ह्याचरी फर्महरूले पैठारी गर्ने कुखुराको दानामा प्रयोग हुने उपशीर्षक ०५०६.१०.०० र ०५०६.९०.०० मा पर्ने हाडको धूलो र अवशेष।

(घ) नेपालमा जैविक मल उत्पादन गर्ने गरी दर्ता भएका उद्योगले जैविक मलको उत्पादनका लागि पैठारी गर्ने उपशीर्षक २३०६.९०.०० मा पर्ने निमखली र अण्डीखली।

(ङ) जैविक इन्धन उत्पादनको लागि पैठारी गरिने उपशीर्षक १४०४.९०.९० मा पर्ने सजिवन (Jatropha) को दाना तथा बीउ (सिड्स्)।

(च) पशु सेवा विभागको सिफारिसमा नश्ल सुधारको लागि पैठारी गरिने भाग १ मा पर्ने जीवित चौपाया पशु।

(छ) नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गरिने उन्नत जातका फलफूलका बिरुवा।

१८. **<u>मालवस्तुको पैठारी सम्बन्धी विशेष व्यवस्थाः</u>** (१) व्यावसायिक प्रयोजनका लागि मालवस्तु पैठारी गर्दा एक पटकमा एउटा कन्साईनमेन्टबाट तोकेका वस्तु वर्गीकरण भागमा पर्ने उस्तै प्रकृतिका मालवस्तु मात्र पैठारी गर्न पाइने गरी नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयले तोक्न सक्नेछ। यसरी तोकेको भन्दा फरक किसिमका मालवस्तु पैठारी भएको पाइएमा फरक पाएजति मालवस्तुमा लाग्ने महसुल र सोको शतप्रतिशत जरिबाना गरी भन्सार अधिकृतले जाँचपास गर्न सक्नेछ।

(२) व्यावसायिक प्रयोजनका लागि पैठारी हुने खाद्य सामग्री वा सोको प्याकिङ्गमा मालवस्तुको ब्राण्ड, लेवल, लेवलमा कच्चा पदार्थको मिश्रण एवं उपभोग्य मिति तथा खाद्य सामग्री बाहेकका अन्य तयारी मालवस्तुको हकमा सो मालवस्तु वा सोको प्याकिङ्गमा मालवस्तुको ब्राण्ड र लेवल समेत खुलाएको हुनु पर्नेछ। यस्तो विवरण नखुलेको मालवस्तु र नक्कली मालवस्तु पैठारी गरेको वा गर्न खोजेको पाइएमा त्यस्तो मालवस्तु भन्सार अधिकृतले जफत गर्नेछ। यसरी जफत गरिएको मालवस्तु सडाउन लाग्ने खर्च समेत पैठारीकर्ताबाट असुल गर्नेछ।

(३) नेपालभित्र प्रतीतपत्रद्वारा पैठारी हुने मालवस्तुको हकमा प्रतीतपत्र खोल्दाकै अवस्थामा र अन्य बैङ्किङ्ग प्रणालीमार्फत भुक्तानी हुने गरी पैठारी भएको मालवस्तुहरूको हकमा प्रोफर्मा इन्भ्वाइस तथा तिनका बीजकमा मालवस्तुको किटानी (स्पेसिफिक) विवरण, वस्तु वर्गीकरण शीर्षक, प्रत्येक

वस्तुको प्रति इकाई मूल्य र परिमाण, उत्पत्तिको मुलुक एवं यथासम्भव मालवस्तुको प्रकृति अनुसार मोडेल नम्बर र कम्पनी समेत खुलाउनु पर्नेछ। मालवस्तु धनी वा भन्सार एजेन्टले पैठारी गर्ने मालवस्तुको घोषणा गर्दा बीजकमा उल्लिखित मालवस्तुलाई प्रज्ञापनपत्रमा अलग अलग घोषणा (सिङ्गल इन्ट्री) गर्नु पर्नेछ। मालवस्तुलाई अलग अलग घोषणा (सिङ्गल इण्ट्री) गरेको नपाइएमा वा प्रतीतपत्र, प्रोफर्मा इन्भ्वाइस तथा तिनका बीजकमा मालवस्तुको किटानी (स्पेसिफिक) विवरण, वस्तु वर्गीकरण शीर्षक, प्रत्येक वस्तुको प्रति इकाई मूल्य, परिमाण, उत्पत्तिको मुलुक, मालवस्तुको प्रकृति अनुसारको मोडेल नम्बर र कम्पनी जस्ता विवरण उल्लेख गरेको नपाइएमा भन्सार अधिकृतले सो बमोजिम घोषणा गर्न लगाई त्यस्ता मालवस्तुमा भन्सारले निर्धारण गरेको मूल्यको दुई प्रतिशत र महसुल नलाग्ने मालवस्तु भएमा मूल्यको एक प्रतिशत थप रकम असुल गरी जाँचपास गर्न सक्नेछ।

(४) तयारी मालवस्तु पैठारी गरेपछि प्याकिङ्गमा अनिवार्य रुपमा आयातकर्ता र बजार वितरकको पूरा विवरण भएको लेवल लगाएर मात्र बजारमा बिक्रीको लागि पठाउनु पर्नेछ।तोके बमोजिमको मापदण्ड पूरा नगरी बजारमा पठाएको पाइएमा अनुगमन गर्ने अधिकारीले यस्तो मालवस्तु जफत गर्न सक्नेछ।

१९. **संवेदनशील सूचीका मालवस्तुमा महसुल छुट नहुने:** साफ्टा सम्झौता अन्तर्गत नेपाल सरकारको संवेदनशील सूचीमा परेका देहायका उपशीर्षकका मालवस्तुमा अनुसूचीको दफा ६ बमोजिम छुट प्रदान गरिने छैन।

तर यस अनुसूचीका अन्य दफाहरूबाट लाग्ने भन्सार महसुल पूर्ण वा आंशिक छुट दिइएकोमा सोही बमोजिम हुनेछ।

(१)सार्क मुलुकमध्ये गैरकमविकसित मुलुकको लागि लागू हुने संवेदनशील मालवस्तुको उपशीर्षकको सूची:-

भाग-४				
०४०२.१०	०४०२.२१	०४०२.२९	०४०२.९१	०४०२.९९
०४०५.१०	०४०५.२०	०४०५.९०		
भाग-७				
०७१२.९०	०७१३.१०	०७१३.२०	०७१३.३१	०७१३.३२

भाग-८				
०८०१.३२	०८०२.७०	०८०२.८०	०८०२.९०	०८०५.१०
भाग-९				
०९०१.११	०९०१.१२	०९०१.२१	०९०१.२२	०९०१.९०
०९०२.१०	०९०२.२०	०९०२.३०	०९०२.४०	०९०८.३१
०९०८.३२	०९१०.९१	०९१०.९९		
भाग-११				
११०७.१०	११०७.२०			
भाग-१५				
१५०७.९०	१५११.९०	१५१२.१९	१५१४.११	१५१४.१९
१५१४.९१	१५१४.९९	१५१५.२९	१५१६.२०	१५१७.१०
भाग-१७				
१७०१.१३	१७०१.१४	१७०१.९१	१७०१.९९	१७०३.१०
१७०३.९०	१७०४.१०	१७०४.९०		
भाग-१८				
१८०६.१०	१८०६.२०	१८०६.३१	१८०६.३२	१८०६.९०
भाग-१९				
१९०२.११	१९०२.१९	१९०२.२०	१९०२.३०	१९०५.१०
१९०५.२०	१९०५.३१	१९०५.३२	१९०५.४०	१९०५.९०
भाग-२०				
२००७.९९	२००८.१९	२००८.९३	२००८.९९	२००९.११

२००९.१२	२००९.१९	२००९.२१	२००९.२९	२००९.३१
२००९३९	२००९.४१	२००९.४९	२००९.५०	२००९.६१
२००९.६९	२००९.७१	२००९.७९	२००९.८१	२००९.८९
२००९.९०				
भाग-२१				
२१०३.१०	२१०३.२०	२१०३.९०	२१०४.१०	२१०४.२०
२१०६.१०	२१०६.९०			
भाग-२२				
२२०१.१०	२२०१.९०	२२०२.१०	२२०२.९१	२२०२.९९
२२०३.००	२२०४.१०	२२०४.२१	२२०४.२२	२२०४.२९
२२०४.३०	२२०५.१०	२२०५.९०	२२०६.००	२२०७.१०
२२०७.२०	२२०८.२०	२२०८.३०	२२०८.४०	२२०८.५०
२२०८.६०	२२०८.७०	२२०८.९०		
भाग-२४				
२४०१.१०	२४०१.२०	२४०१.३०	२४०२.१०	२४०२.२०
२४०२.९०	२४०३.११	२४०३.१९	२४०३.९१	२४०३.९९
भाग-२५				
२५१५.१२	२५१५.२०	२५१६.१२	२५१६.२०	२५१६.९०
२५१७.४१	२५१७.४९	२५२३.१०	२५२३.२१	२५२३.२९
२५२३.३०	२५२३.९०			

नेपाल कानून आयोग

भाग-२७				
२७१०.१२	२७१०.१९	२७१०.२०		
भाग-३२				
३२०६.११	३२०६.१९	३२०६.२०	३२०६.४१	३२०६.४२
३२०६.४९	३२०६.५०	३२०८.१०	३२०८.२०	३२०८.९०
३२०९.१०	३२०९.९०	३२१०.००		
भाग-३३				
३३०४.१०	३३०४.२०	३३०४.३०	३३०४.९१	३३०४.९९
३३०५.१०	३३०५.२०	३३०५.३०	३३०५.९०	३३०७.१०
३३०७.२०	३३०७.३०	३३०७.४९	३३०७.९०	
भाग-३४				
३४०१.११	३४०१.१९	३४०१.२०	३४०१.३०	३४०२.११
३४०२.१२	३४०२.१३	३४०२.१९	३४०२.२०	३४०२.९०
३४०५.१०	३४०५.२०	३४०५.३०	३४०५.४०	३४०५.९०
भाग-३६				
३६०५.००				
भाग-३८				
३८१४.००	३८१९.००			
भाग-३९				
३९१६.१०	३९१६.२०	३९१६.९०	३९१७.१०	३९१७.२१

नेपाल कानून आयोग

३९१७.२२	३९१७.२३	३९१७.२९	३९१७.३१	३९१७.३२
३९१७.३३	३९१७.३९	३९१७.४०	३९१८.१०	३९१८.९०
३९१९.१०	३९१९.९०	३९२०.१०	३९२०.२०	३९२०.३०
३९२०.४३	३९२०.४९	३९२०.५१	३९२०.५९	३९२०.६१
३९२०.६२	३९२०.६३	३९२०.६९	३९२०.७१	३९२०.७३
३९२०.७९	३९२०.९१	३९२०.९२	३९२०.९३	३९२०.९४
३९२०.९९	३९२१.११	३९२१.१२	३९२१.१३	३९२१.१४
३९२१.१९	३९२१.९०	३९२२.१०	३९२२.२०	३९२२.९०
३९२३.१०	३९२३.२१	३९२३.२९	३९२३.३०	३९२३.५०
३९२३.९०	३९२४.१०	३९२४.९०	३९२५.१०	३९२५.२०
३९२५.३०	३९२५.९०	३९२६.१०	३९२६.२०	३९२६.३०
३९२६.४०	३९२६.९०			
भाग-४०				
४०११.१०	४०११.२०	४०११.४०	४०११.७०	४०११.८०
४०११.९०	४०१२.११	४०१२.१२	४०१२.१९	४०१२.२०
४०१२.९०	४०१३.१०	४०१३.९०	४०१६.१०	
भाग-४२				
४२०२.११	४२०२.१२	४२०२.१९	४२०२.२१	४२०२.२२
४२०२.२९	४२०२.३१	४२०२.३२	४२०२.३९	४२०२.९१
४२०२.९२	४२०२.९९	४२०५.००		

नेपाल कानून आयोग

भाग-४८				
४८०२.१०	४८०२.२०	४८०२.४०	४८०२.५४	४८०२.५५
४८०२.५६	४८०२.५७	४८०२.५८	४८०२.६१	४८०२.६२
४८०२.६९	४८१०.१३	४८१०.१४	४८१०.१९	४८१०.२२
१८१०.२९	४८१०.३१	४८१०.३२	४८१०.३९	४८१०.९२
४८१०.९९	४८११.१०	४८११.४१	४८११.४९	४८११.५१
४८११.५९	४८११.६०	४८११.९०	४८१६.२०	४८१६.९०
४८१७.१०	४८१७.२०	४८१७.३०	४८१८.१०	४८१८.२०
४८१८.३०	४८१८.५०	४८१८.९०	४८१९.१०	४८१९.२०
४८१९.३०	४८१९.४०	४८१९.५०	४८१९.६०	४८२०.१०
४८२०.२०	४८२०.३०	४८२०.४०	४८२०.५०	४८२०.९०
४८२१.१०	४८२१.९०			
भाग-४९				
४९०९.००	४९१०.००	४९११.१०	४९११.९१	४९११.९९
भाग-५२				
५२१०.११	५२१०.१९	५२१०.२१	५२१०.२९	५२१०.३१
५२१०.३२	५२१०.३९	५२१०.४१	५२१०.४९	५२१०.५१
५२१०.५९	५२११.११	५२११.१२	५२११.१९	५२११.२०
५२११.३१	५२११.३२	५२११.३९	५२११.४१	५२११.४२
५२११.४३	५२११.४९	५२११.५१	५२११.५२	५२११.५९

नेपाल कानून आयोग

भाग-५३				
५३१०.१०	५३१०.९०			
भाग-५४				
५४०७.१०	५४०७.२०	५४०७.३०	५४०७.४१	५४०७.४२
५४०७.४३	५४०७.४४	५४०७.५१	५४०७.५२	५४०७.५३
५४०७.५४	५४०७.६१	५४०७.६९	५४०७.७१	५४०७.७२
५४०७.७३	५४०७.७४	५४०७.८१	५४०७.८२	५४०७.८३
५४०७.८४	५४०७.९१	५४०७.९२	५४०७.९३	५४०७.९४
५४०८.१०	५४०८.२१	५४०८.२२	५४०८.२३	५४०८.२४
५४०८.३१	५४०८.३२	५४०८.३३	५४०८.३४	
भाग-५५				
५५१२.११	५५१२.१९	५५१२.२१	५५१२.२९	५५१२.९१
५५१२.९९	५५१३.११	५५१३.१२	५५१३.१३	५५१३.१९
५५१३.२१	५५१३.२३	५५१३.२९	५५१३.३१	५५१३.३९
५५१३.४१	५५१३.४९	५५१४.११	५५१४.१२	५५१४.१९
५५१४.२१	५५१४.२२	५५१४.२३	५५१४.२९	५५१४.३०
५५१४.४१	५५१४.४२	५५१४.४३	५५१४.४९	५५१५.११
५५१५.१२	५५१५.१३	५५१५.१९	५५१५.२१	५५१५.२२
५५१५.२९	५५१५.९१	५५१५.९९	५५१६.११	५५१६.१२
५५१६.१३	५५१६.१४	५५१६.२१	५५१६.२२	५५१६.२३
५५१६.२४	५५१६.३१	५५१६.३२	५५१६.३३	५५१६.३४

नेपाल कानून आयोग

५५१६.४१	५५१६.४२	५५१६.४३	५५१६.४४	५५१६.९१
५५१६.९२	५५१६.९३	५५१६.९४		
भाग-५६				
५६०१.२१	५६०१.२२	५६०१.२९	५६०१.३०	
भाग-५७				
५७०१.१०	५७०१.९०	५७०२.१०	५७०२.२०	५७०२.३१
५७०२.३२	५७०२.३९	५७०२.४१	५७०२.४२	५७०२.४९
५७०२.५०	५७०२.९१	५७०२.९२	५७०२.९९	५७०३.१०
५७०३.२०	५७०३.३०	५७०३.९०	५७०४.१०	५७०४.२०
५७०४.९०	५७०५.००			
भाग-५९				
५९०३.१०	५९०३.२०	५९०३.९०	५९०४.१०	५९०४.९०
५९०६.१०	५९०६.९१	५९०६.९९		
भाग-६०				
६००१.१०	६००१.२१	६००१.२२	६००१.२९	६००१.९१
६००१.९२	९००१.९९	६००२.४०	६००२.९०	६००३.१०
६००३.२०	६००३.३०	६००३.४०	६००३.९०	६००४.१०
६००४.९०	६००५.२१	६००५.२२	६००५.२३	६००५.२४
६००५.३५	६००५.३६	६००५.३७	६००५.३८	६००५.३९
६००५.४१	६००५.४२	६००५.४३	६००५.४४	६००५.९०
६००६.१०	६००६.२१	६००६.२२	६००६.२३	६००६.२४

नेपाल कानून आयोग

६००६.३१	६००६.३२	६००६.३३	६००६.३४	६००६.४१
६००६.४२	६००६.४३	६००६.४४	६००६.९०	
भाग-६१				
६१०१.२०	६१०१.३०	६१०१.९०	६१०२.१०	६१०२.२०
६१०२.३०	६१०२.९०	६१०३.१०	६१०३.२२	६१०३.२३
६१०३.२९	६१०३.३१	६१०३.३२	६१०३.३३	६१०३.३९
६१०३.४१	६१०३.४२	६१०३.४३	६१०३.४९	६१०४.१३
६१०४.१९	६१०४.२२	६१०४.२३	६१०४.२९	६१०४.३१
६१०४.३२	६१०४.३३	६१०४.३९	६१०४.४१	६१०४.४२
६१०४.४३	६१०४.४४	६१०४.४९	६१०४.५१	६१०४.५२
६१०४.५३	६१०४.५९	६१०४.६१	६१०४.६२	६१०४.६३
६१०४.६९	६१०५.१०	६१०५.२०	६१०५.९०	६१०६.१०
६१०६.२०	६१०६.९०	६१०७.११	६१०७.१२	६१०७.१९
६१०७.२१	६१०७.२२	६१०७.२९	६१०७.९१	६१०७.९९
६१०८.११	६१०८.१९	६१०८.२१	६१०८.२२	६१०८.२९
६१०८.३१	६१०८.३२	६१०८.३९	६१०८.९१	६१०८.९२
६१०८.९९	६१०९.१०	६१०९.९०	६११०.११	६११०.१२
६११०.१९	६११०.२०	६११०.३०	६११०.९०	६१११.२०
६१११.३०	६१११.९०	६११२.११	६११२.१२	६११२.१९
६११२.२०	६११२.३१	६११२.३९	६११२.४१	६११२.४९
६११३.००	६११४.२०	६११४.३०	६११४.९०	६११५.१०

६११५.२१	६११५.२२	६११५.२९	६११५.३०	६११५.९४
६११५.९५	६११५.९६	६११५.९९	६११६.१०	६११६.९१
६११६.९२	६११६.९३	६११६.९९	६११७.१०	६११७.८०
भाग-६२				
६२०१.११	६२०१.१२	६२०१.१३	६२०१.१९	६२०१.९१
६२०१.९२	६२०१.९३	६२०१.९९	६२०२.११	६२०२.१२
६२०२.१३	६२०२.१९	६२०२.९१	६२०२.९२	६२०२.९३
६२०२.९९	६२०३.११	६२०३.१२	६२०३.१९	६२०३.२२
६२०३.२३	६२०३.२९	६२०३.३१	६२०३.३२	६२०३.३३
६२०३.३९	६२०३.४१	६२०३.४२	६२०३.४३	६२०३.४९
६२०४.११	६२०४.१२	६२०४.१३	६२०४.१९	६२०४.२१
६२०४.२२	६२०४.२३	६२०४.२९	६२०४.३१	६२०४.३२
३२०४.३३	६२०४.३९	६२०४.४१	६२०४.४२	६२०४.४३
६२०४.४४	६२०४.४९	६२०४.५१	६२०४.५२	६२०४.५३
६२०४.५९	६२०४.६१	६२०४.६२	६२०४.६३	६२०४.६९
६२०५.२०	६२०५.३०	६२०५.९०	६२०६.१०	६२०६.२०
६२०६.३०	६२०६.४०	६२०६.९०	६२०७.११	६२०७.१९
६२०७.२१	६२०७.२२	६२०७.२९	६२०७.९१	६२०७.९९
६२०८.११	६२०८.१९	६२०८.२१	६२०८.२२	६२०८.२९
६२०८.९१	६२०८.९२	६२०८.९९	६२०९.२०	६२०९.३०
६२०९.९०	६२१०.१०	६२१०.२०	६२१०.३०	६२१०.४०

६२१०.५०	६२११.११	६२११.१२	६२११.२०	६२११.३२
६२११.३३	६२११.३९	६२११.४२	६२११.४३	६२११.४९
६२१२.१०	६२१२.२०	६२१२.३०	६२१२.९०	६२१३.२०
६२१३.९०	६२१४.१०	६२१४.२०	६२१४.३०	६२१४.४०
६२१४.९०	६२१५.१०	६२१५.२०	६२१५.९०	६२१६.००
भाग-६३				
६३०१.१०	६३०१.२०	६३०१.३०	६३०१.४०	६३०१.९०
६३०२.१०	६३०२.२१	६३०२.२२	६३०२.२९	६३०२.३१
६३०२.३२	६३०२.३९	६३०२.४०	६३०२.५१	६३०२.५३
६३०२.५९	६३०२.६०	६३०२.९१	६३०२.९३	६३०२.९९
६३०३.१२	६३०३.१९	६३०३.९१	६३०३.९२	६३०३.९९
६३०५.१०	६३०५.२०	६३०५.३२	६३०५.३३	६३०५.३९
६३०५.९०	६३०६.१२	६३०६.१९	६३०६.२२	६३०६.२९
६३०६.३०	६३०६.४०	६३०६.९०		
भाग-६४				
६४०१.१०	६४०१.९२	६४०१.९९	६४०२.१२	६४०२.१९
६४०२.२०	६४०२.९१	६४०२.९९	६४०३.१२	६४०३.१९
६४०३.२०	६४०३.४०	६४०३.५१	६४०३.५९	६४०३.९१
६४०३.९९	६४०४.११	६४०४.१९	६४०४.२०	६४०५.१०
६४०५.२०	६४०५.९०			
भाग-६५				

६५०६.१०				
भाग-६८				
६८०२.१०	६८०२.२१	६८०२.२३	६८०२.२९	६८०२.९१
६८०२.९२	६८०२.९३	६८०२.९९		
भाग-६९				
६९०४.१०	६९०४.९०	६९०७.२१	६९०७.२२	६९०७.२३
६९०७.३०	६९०७.४०	६९१०.१०	६९१०.९०	६९११.१०
६९११.९०				
भाग-७०				
७००३.१२	७००३.१९	७००३.२०	७००३.३०	७००४.२०
७००४.९०	७००५.१०	७००५.२१	७००५.२९	७००५.३०
७००६.००	७००७.११	७००७.१९	७००७.२१	७००७.२९
७००८.००	७००९.१०	७००९.९१	७००९.९२	७०१३.१०
७०१३.२२	७०१३.२८	७०१३.३३	७०१३.३७	७०१३.४१
७०१३.४२	७०१३.४९	७०१३.९१	७०१३.९९	७०२०.००
भाग-७२				
७२१०.२०	७२१०.३०	७२१०.४१	७२१०.४९	७२१०.५०
७२१०.६१	७२१०.६९	७२१०.७०	७२१०.९०	७२१२.२०
७२१२.३०	७२१२.४०	७२१२.५०	७२१२.६०	७२१३.१०
७२१३.२०	७२१३.९१	७२१३.९९	७२१४.१०	७२१४.२०
७२१४.३०	७२१४.९१	७२१७.९९	७२१५.१०	७२१५.५०

नेपाल कानुन आयोग

७२१५.९०				
भाग-७३				
७३०४.११	७३०४.१९	७३०४.२२	७३०४.२३	७३०४.२४
७३०४.२९	७३०४.३१	७३०४.३९	७३०४.४१	७३०४.४९
७३०४.५१	७३०४.५९	७३०४.९०	७३०५.११	७३०५.१२
७३०५.१९	७३०५.२०	७३०५.३१	७३०५.३९	७३०५.९०
७३०६.११	७३०६.१९	७३०६.२१	७३०६.२९	७३०६.३०
७३०६.४०	७३०६.५०	७३०६.६१	७३०६.६९	७३०६.९०
७३०८.१०	७३०८.२०	७३०८.३०	७३०८.४०	७३०८.९०
७३१३.००				
भाग-८०				
८००७.००				
भाग-८३				
८३०२.१०	८३०२.२०	३०२.३०	८३०२.४१	८३०२.४२
८३०२.४९	८३०२.५०	८३०२.६०	८३०९.१०	
भाग-८४				
८४१५.१०	८५१५.२०	८४१५.८१	८४१५.८२	८४१५.८३
८४१५.९०	८४१८.१०	८४१८.२१	८४१८.२९	८४१८.३०
८४१८.४०	८४१८.५०	८४१८.६१	८४१८.६९	८४५०.११
८४५०.१२	८४५०.१९	८४५०.२०	८४५०.९०	८४५१.१०
८४५१.२१	८४५१.९०			

नेपाल कानून आयोग

भाग-८५				
८५०४.१०	८४०४.२१	८५०४.३१	८५०४.३२	८५०४.३३
८५०४.४०	८५०४.५०	८५०६.१०	८५०६.३०	८५०६.४०
८५०६.५०	८५०६.६०	८५०६.८०	८५०६.९०	८५०७.१०
८५०७.२०	८५०७.३०	८५०७.४०	८५०७.५०	८५०७.६०
८५०७.८०	८५०७.९०	८५१०.१०	८५१०.२०	८५१०.३०
८५१०.९०	८५२८.४९	८५२८.५९	८५२८.६९	८५२८.७१
८५२८.७२	८५२८.७३	८५३६.१०	८५३६.२०	८५३६.३०
८५३६.४१	८५३६.४९	८५३६.६१	८५३६.७०	८५३९.१०
८५३९.२१	८५३९.२२	८५३९.२९	८५३९.३१	८५३९.३२
८५३९.३९	८५३९.४१	८५३९.४९	८५३९.५०	८५३९.९०
८५४०.११	८५४४.११	८५४४.१९	८५४४.२०	८५४४.३०
८५४४.६०				
भाग-८७				
८७०२.१०	८७०२.२०	८७०२.३०	८७०२.४०	८७०२.९०
८७०३.१०	८७०३.२१	८७०३.२२	८७०३.२३	८७०३.२४
८७०३.३१	८७०३.३२	८७०३.३३	८७०३.४०	८७०३.५०
८७०३.६०	८७०३.७०	८७०३.८०	८७०३.९०	८७०४.१०
८७०४.२१	८७०४.२२	८७०४.२३	८७०४.३१	८७०४.३२
८७०४.९०	८७०६.००	८७०८.१०	८७०८.२१	८७०८.२९

८७०८.३०	८७०८.४०	८७०८.५०	८७०८.७०	८७०८.८०
८७०८.९१	८७०८.९२	८७०८.९३	८७०८.९४	८७०८.९५
८७०८.९९	८७११.१०	८७११.२०	८७११.३०	८७११.४०
८७११.५०	८७११.६०	८७११.९०	८७१४.१०	
भाग-९६				
९६०३.२१	९६०८.१०	९६१९.००		
भाग-९७				
९७०२.००	९७०३.००	९७०५.००		

(२) सार्क मुलुकमध्ये कमविकसित मुलुकको निमित्त लागू हुने संवेदनशील मालवस्तुको उपशीर्षकको सूचीः-

देहायका उपशीर्षक बाहेकका उपदफा (१) मा उल्लिखित अन्य उपशीर्षकः-

भाग-७२				
७२१३.१०	७२१३.२०	७२१३.९१	७२१३.९९	
भाग-७३				
७३०४.११	७३०४.१९	७३०४.२२	७३०४.२३	७३०४.२४
७३०४.२९	७३०४.३१	७३०४.३९	७३०४.४१	७३०४.४९
७३०४.५१	७३०४.५९	७३०४.९०	७३०५.११	७३०५.१२
७३०५.१९	७३०५.२०	७३०५.३१	७३०५.३९	७३०५.९०
७३०८.१०	७३०८.२०	७३०८.३०	७३०८.४०	७३०८.९०
भाग-८३				

८३०२.१०	८३०२.२०	८३०२.३०	८३०२.४१	८३०२.४२
८३०२.४९	८३०२.५०	८३०२.६०		
भाग-८४				
८४५१.९०				

२०. देहायका उपशीर्षकमा उल्लिखित मालवस्तु दफा ७ बमोजिम पैठारी गरेमा सोही दफा बमोजिम दर अनुसार भन्सार महसुल लाग्नेछः-

भाग -१				
०१०४.२०	०१०५.९४	०१०५.९९		
भाग -२				
०२०४.१०	०२०४.२१	०२०४.२२	०२०४.२३	०२०४.३०
०२०४.४१	०२०४.४२	०२०४.४३	०२०४.५०	०२०७.११
०२०७.१२	०२०७.१३	०२०७.१४	०२०७.२४	०२०७.२५
०२०७.२६	०२०७.२७	०२०७.४१	०२०७.४२	०२०७.४३
०२०७.४४	०२०७.४५	०२०७.५१	०२०७.५२	०२०७.५३
०२०७.५४	०२०७.५५	०२०७.६०		
भाग -३				
०३०१.११	०३०१.१९	०३०१.९१	०३०१.९२	०३०१.९३
०३०१.९४	०३०१.९५	०३०१.९९	०३०२.११	०३०२.४१
०३०२.४२	०३०२.४३	०३०२.४४	०३०२.४५	०३०२.४६
०३०२.४७	०३०२.४९	०३०२.५१	०३०२.५२	०३०२.५३

नेपाल कानून आयोग

०३०२.५४	०३०२.५५	०३०२.५६	०३०२.५९	०३०२.७१
०३०२.७२	०३०२.७३	०३०२.७४	०३०२.७९	०३०२.८२
०३०२.८३	०३०२.८४	०३०२.८५	०३०२.८९	०३०२.९१
०३०२.९२	०३०२.९९	०३०३.१४	०३०३.२६	०३०३.३१
०३०३.३३	०३०३.३४	०३०३.३९	०३०३.९१	०३०३.९२
०३०३.९९	०३०४.३१	०३०४.३२	०३०४.३३	०३०४.३९
०३०४.४१	०३०४.४२	०३०४.४३	०३०४.४४	०३०४.४५
०३०४.४६	०३०४.४७	०३०४.४८	०३०४.४९	०३०४.५१
०३०४.५२	०३०४.५३	०३०४.५४	०३०४.५५	०३०४.५६
०३०४.५७	०३०४.५९	०३०४.६१	०३०४.६२	०३०४.६३
०३०४.६९	०३०४.७१	०३०४.७२	०३०४.७३	०३०४.७४
०३०४.७५	०३०४.७९	०३०४.८१	०३०४.८२	०३०४.८३
०३०४.८४	०३०४.८५	०३०४.८६	०३०४.८७	०३०४.८८
०३०४.८९	०३०४.९१	०३०४.९२	०३०४.९३	०३०४.९४
०३०४.९५	०३०४.९६	०३०४.९७	०३०४.९९	०३०५.१०
०३०५.२०	०३०५.३१	०३०५.३२	०३०५.३९	०३०५.४२
०३०५.४३	०३०५.४४	०३०५.४९	०३०५.५१	०३०५.५२
०३०५.५३	०३०५.५४	०३०५.५९	०३०५.६१	०३०५.६२
०३०५.६३	०३०५.६४	०३०५.६९	०३०५.७१	०३०५.७२
०३०५.७९				

नेपाल कानून आयोग

भाग -४				
०४०१.१०	०४०१.२०	०४०१.४०	०४०१.५०	०४०३.१०
०४०३.९०	०४०४.१०	०४०४.९०	०४०६.१०	०४०६.२०
०४०६.३०	०४०६.४०	०४०६.९०	०४०७.११	०४०७.१९
०४०७.२१	०४०७.२९	०४०७.९०	०४०९.००	
भाग -६				
०६०३.११	०६०३.१२	०६०३.१३	०६०३.१४	०६०३.१५
०६०३.१९	०६०३.९०			
भाग -७				
०७०१.१०	०७०१.९०	०७०२.००	०७०३.१०	०७०३.२०
०७०३.९०	०७०४.१०	०७०४.२०	०७०४.९०	०७०६.१०
०७०६.९०	०७०७.००	०७०८.१०	०७०८.२०	०७०८.९०
०७०९.२०	०७०९.३०	०७०९.४०	०७०९.५१	०७०९.५९
०७०९.६०	०७०९.७०	०७०९.९१	०७०९.९२	०७०९.९३
०७०९.९९	०७१०.१०	०७१०.२१	०७१०.२२	०७१०.२९
०७१०.३०	०७१०.८०	०७१०.९०	०७११.४०	०७११.५१
०७११.५९	०७११.९०	०७१२.२०	०७१२.३१	०७१२.३२
०७१२.३९	०७१३.३३	०७१३.३४	०७१३.३५	०७१३.३९
०७१३.४०	०७१३.५०	०७१३.६०	०७१३.९०	
भाग -८				

नेपाल कानून आयोग

०८०१.३१	०८०२.११	०८०२.१२	०८०२.३१	०८०२.३२
०८०२.४१	०८०२.४२	०८०२.६१	०८०२.६२	०८०३.१०
०८०३.९०	०८०४.३०	०८०४.४०	०८०४.५०	०८०५.२१
०८०५.२२	०८०५.२९	०८०५.४०	०८०५.५०	०८०५.९०
०८०७.११	०८०७.१९	०८०७.२०	०८०८.१०	०८०८.३०
०८०८.४०	०८०९.३०	०८०९.४०	०८१०.१०	०८१०.३०
०८१०.७०	०८१०.९०	०८११.१०	०८११.९०	०८१३.१०
०८१३.२०	०८१३.३०	०८१३.४०	०८१३.५०	
भाग -९				
०९१०.११	०९१०.१२	०९१०.३०		
भाग -१०				
१००१.९१	१००१.९९	१००५.१०	१००५.९०	१००६.१०
१००६.२०	१००६.३०	१००६.४०		
भाग -११				
११०१.००	११०२.२०	११०२.९०	११०३.११	११०३.१३
११०३.१९	११०३.२०	११०४.१२	११०४.१९	११०४.२२
११०४.२३	११०४.२९	११०४.३०	११०५.१०	११०५.२०
११०६.१०	११०६.२०	११०६.३०		
भाग -१२				
१२०१.१०	१२०१.९०	१२०२.३०	१२०२.४१	१२०२.४२

नेपाल कानून आयोग

१२०४.००	१२०५.१०	१२०५.९०	१२०६.००	१२०७.१०
१२०७.३०	१२०७.४०	१२०७.५०	१२०७.६०	१२०७.७०
१२०७.९९	१२१२.९१	१२१२.९२	१२१२.९३	१२१२.९४
१२१२.९९				
भाग -१५				
१५०७.१०	१५१२.११	१५१२.२१	१५१२.२९	१५१५.२१
१५१५.५०	१५१५.९०			
भाग -२०				
२००१.१०	२००१.९०	२००२.१०	२००२.९०	२००३.१०
२००३.९०	२००४.१०	२००४.९०	२००५.१०	२००५.२०
२००५.४०	२००५.५१	२००५.५९	२००५.८०	२००५.९१
२००५.९९	२००६.००	२००७.१०	२००७.९१	२००८.११
२००८.२०	२००८.३०	२००८.४०	२००८.७०	२००८.९१
२००८.९७				
भाग -२१				
२१०३.३०				
भाग -२७				
२७११.११	२७११.१२	२७११.१३	२७११.१४	२७११.१९
२७११.२१	२७११.२९			
भाग -३०				

३००३.१०	३००३.२०	३००३.४१	३००३.४२	३००३.४३
३००३.४९	३००३.९०	३००४.१०	३००४.२०	३००४.३२
३००४.४१	३००४.४२	३००४.४३	३००४.४९	३००४.९०
भाग -३९				
३९२३.४०				
भाग -६३				
६३१०.१०	६३१०.९०			

२१. **निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित कुरियरबाट हुने निकासी पैठारी सम्बन्धी व्यवस्थाः** निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित कुरियरमार्फत हुने निकासी पैठारीका सम्बन्धमा देहायका व्यवस्था लागू हुनेछः-

(१) देहायका मालवस्तु कुरियरबाट पैठारी गर्न पाइने छैनः-

(क) एक पोकामा सत्तरी किलोग्रामभन्दा बढी तौल भएको,

(ख) जनावर तथा तिनका अङ्ग,

(ग) वनस्पति र तिनका अङ्ग,

(घ) जुनसुकै स्वरुपका सुन, चाँदी तथा गरगहना,

(ङ) बहुमूल्य तथा अर्धबहुमूल्य पत्थर,

(च) प्रचलित कानून बमोजिम पैठारीको लागि प्रतिबन्ध लगाइएका अन्य मालवस्तु।

(२) देहायका मालवस्तु कुरियरबाट निकासी गर्न पाइने छैनः-

(क) निकासी महसुल लाग्ने मालवस्तु,

(ख) बण्डेड वेयरहाउस तथा पासबुक सुविधा उपभोग गरेका उद्योगहरूले निकासी गर्ने मालवस्तु,

(ग) प्रचलित कानून बमोजिम निकासीको लागि प्रतिबन्ध लगाइएका अन्य मालवस्तु।

(३) कुरियर कम्पनीले आफ्नो कुरियरमार्फत हुने पैठारी वा निकासीको कन्सोलिडेटेड मेनिफेस्ट अग्रिम रुपमा भन्सार कार्यालयमा प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ। भन्सार कार्यालयले मालवस्तु जाँचपास गर्दा प्रज्ञापनपत्रका साथ त्यस्तो मेनिफेष्टको प्रतिलिपि अनिवार्य रुपमा संलग्न गर्नु पर्नेछ।

(४) नमूना (स्याम्पल) वा निःशुल्क उपहारको रुपमा एक कन्साइन्मेन्टमा पाँचसय अमेरिकी डलर मूल्यसम्मको मालवस्तु भुक्तानी प्रक्रियाबिना पैठारी गर्न सकिनेछ। व्यापारिक प्रयोजनका हकमा अधिकतम एकहजार अमेरिकी डलर मूल्यसम्मको मालवस्तु स्वीकृत बैङ्किङ्ग प्रणाली अन्तर्गत भुक्तानी हुने गरी पैठारी गर्न सकिनेछ र यसरी हुने पैठारीका हकमा सामान्य भन्सार प्रक्रिया अवलम्बन गर्नु पर्नेछ।

(५) नमूना (स्याम्पल) वा निःशुल्क उपहारको रुपमा एक कन्साइन्मेन्टमा एकहजार अमेरिकी डलर मूल्यसम्मको मालवस्तु भुक्तानी प्रक्रियाबिना निकासी गर्न सकिनेछ। व्यापारिक प्रयोजनका हकमा अधिकतम दशहजार अमेरिकी डलर मूल्यसम्मको मालवस्तु स्वीकृत बैङ्किङ्ग प्रणाली अन्तर्गत भुक्तानी हुने गरी निकासी गर्न सकिनेछ र यसरी हुने निकासीका हकमा सामान्य भन्सार प्रक्रिया अवलम्बन गर्नु पर्नेछ।

(६) निकासी वा पैठारी गर्दा प्रेषकले प्रत्येक पोकामा रहेको मालवस्तुको तौल समेतको विवरण र मूल्य खुलेको फाराम वा कन्सोलिडेटेड मेनिफेष्ट प्रत्येक पोकासँगै पठाउनु पर्नेछ।

(७) निकासी पैठारी हुने मालवस्तु जाँचपास गर्दा प्रज्ञापनपत्रका साथ उपदफा (६) बमोजिमको फाराम वा मेनिफेष्टको प्रतिलिपि संलग्न गर्नु पर्नेछ।

(८) नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई निकासी वा पैठारी हुने मालवस्तु तथा डाक्टरको प्रेस्क्रिप्सनका आधारमा पैठारी हुने औषधिको हकमा उपदफा (४) र (५) बमोजिमको मूल्यको बन्देज लागू हुने छैन।

(९) उपदफा (४) र (५) बमोजिम निकासी वा पैठारी हुने नमूना वा उपहारका हकमा अन्य आवश्यक कागजातका अतिरिक्त उपदफा (६) बमोजिमको फाराम वा मेनिफेस्ट संलग्न गरी सम्बन्धित कुरियर कम्पनीकै नाममा प्रज्ञापनपत्र भरी जाँचपास गर्न सकिनेछ।

(१०) यस दफा बमोजिमको व्यवस्था जुनसुकै मुलुकबाट हुने पैठारी वा जुनसुकै मुलुकमा हुने निकासीका हकमा लागू हुनेछ।

(११) उपदफा (४) र (५) मा तोकिएको मूल्यको सीमा नेपाल सरकार, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी हेरफेर गरेमा सोही बमोजिम हुनेछ।

(१२) यस दफाको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अडकाउ परेमा भन्सार विभागको महानिर्देशकले त्यस्तो बाधा अडकाउ फुकाउन वा यस दफामा उल्लिखित प्रक्रियालाई आवश्यकता अनुसार सरलीकरण गर्न सक्नेछ।

२२. **विविधः**

(१) देहायमा उल्लेख भए बाहेक पुराना तथा प्रयोग भएका मालवस्तुहरू पैठारी गर्न पाइने छैनः-

(क) कुनै उद्योगले आफ्नो उद्योगको सञ्चालनको लागि पैठारी गर्ने भाग ८४ मा पर्ने उत्पादन मितिले पाँच वर्ष ननाघेका मेशिनरी एवं यन्त्र उपकरणहरू।

तर मुद्रण उद्योगले आफ्नो उद्योगको प्रयोजनको लागि उत्पादनको मितिले १० वर्ष ननाघेको मुद्रण यन्त्रावली (प्रिन्टिङ्ग मेशिन) पैठारी गर्न सक्नेछन्।

(ख) उद्योगले आफ्नो प्रयोजनको लागि पैठारी गर्ने धातुका पत्रु (मेटल स्क्रयाप), उपशीर्षक ४०१२.२०.०० मा पर्ने प्रयोग गरिएका (युज्ड/स्त्र्याप) टायर।

(ग) हवाई सेवा कम्पनीहरूले हवाई सेवा सञ्चालनको लागि नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको सिफारिसमा पुराना वा प्रयोग भएका हवाईजहाज, हेलिकोप्टर र तिनका इञ्जिन एवं फेडरल एभिएशन एड्मिन्सट्रेशन (एफ.ए.ए.), यूरोपियन एभिएशन सेफ्टी एजेन्सी (इ.ए.एस.ए.) वा सम्बन्धित देशका नागरिक उड्डयन प्राधिकरण (सी.ए.ए.) बाट स्वीकृत प्राप्त मेन्टिनेन्स रिपियर ओभरहल (एम.आर.ओ.) कम्पनीले मेन्टिनेन्स मर्मत सम्भार वा ओभरहल गरी एयरओर्दिनेस स्टाण्डर्ड प्रमाणीकरण गरेका वा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणबाट स्वीकृत प्राप्त कम्पनीले मर्मत सम्भार वा ओभरहल गरेका हवाईजहाज र हेलिकोप्टरका अन्य पार्टपुर्जा।

(घ) यात्रुले ल्याउन र लैजान पाउने निजी प्रयोगका मालवस्तु सम्बन्धी सूचना अन्तर्गत पैठारी गर्न पाइने निजी प्रयोगका मालवस्तु।

(ङ) नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई राहत तथा उद्धार कार्यका लागि अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाबाट सहयोग स्वरूप पैठारी हुने मालवस्तु।

नेपाल कानून आयोग

(च) नेपालमा सञ्चालित आयोजनाको लागि आयोजना तथा ठेकेदारले पछि फिर्ता लैजाने शर्तमा पैठारी गर्ने पुराना मिल मेशिनरी तथा यन्त्र उपकरण र पछि फिर्ता लैजाने शर्तमा नेपाल आयल निगमले भारतीय आयल निगमबाट पैठारी गर्ने पुराना रिफ्यूलर ट्याङ्कर।

(छ) यस उपदफामा उल्लेख गरिएदेखि बाहेकका पुराना वा प्रयोग भएका मालवस्तु र उत्पादन मिति नखुलेका मिल मेशिनरी एवं यन्त्र उपकरण पैठारी गरेको पाइएमा जफत गरिनेछ।

(२) चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतबाट मालवस्तु पैठारी गर्दा देहायमा उल्लिखित मालवस्तु वस्तु विनिमय वा बैङ्किङ्ग प्रणाली अनुसार र अन्य सबै मालवस्तु बैङ्किङ्ग प्रणाली अनुसार गर्नु पर्नेछः-

(क) कच्चा ऊन,

(ख) जीवित भेडा च्याङ्ग्रा,

(ग) नून,

(घ) चौंरी गाई र चौंरी गाईको पुच्छर,

(ङ) गलैंचा,

(च) जडीबुटी।

तर निकासी गर्दा र सोह्र हजार रूपैयाँसम्मको मालवस्तु पैठारी गर्दा बैङ्किङ्ग प्रणाली अनिवार्य हुने छैन।

(३) ब्रुअरी कम्पनीले क्राउनकर्क पैठारी गर्दा आन्तरिक राजस्व कार्यालयको सिफारिसमा मात्र पैठारी गर्नु पर्नेछ।

(४) तेस्रो मुलुक तथा चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतमा निकासी हुने मालवस्तु कुनै निकासीकर्ताले काठमाडौंस्थित त्रिभुवन विमानस्थल भन्सार कार्यालयमा जाँचपास गराई बन्द कन्टेनरमा भन्सारको सीलछाप लगाई दक्षिण सीमास्थित भन्सार कार्यालय तथा उत्तरी सीमामा अवस्थित तातोपानी तथा रसुवा भन्सार कार्यालयबाट निकासी गर्न चाहेमा भन्सार विभागले प्रक्रिया तोकी उक्त सुविधा प्रदान गर्नेछ।

(५) कुनै सरकारी निकाय, उद्योग, व्यक्ति, संस्था वा विदेशी नागरिकले कुनै खास कार्य प्रयोजनको लागि (व्यापारिक प्रयोजन बाहेक) पछि फिर्ता लैजाने शर्तमा पैठारी गर्ने मालवस्तु सम्बन्धित मन्त्रालय वा दूतावासको सिफारिसमा बढीमा तीन महिनासम्मको लागि लगतमा राखी पैठारी गर्न दिन सकिनेछ। यसरी सिफारिस नभएको अवस्थामा भन्सार कार्यालयले औचित्य हेरी पछि फिर्ता गर्ने शर्तमा बढीमा एकवर्षको अवधि तोकी लाग्ने कर, महसुल तथा शुल्कहरू बापत नगद धरौटी वा बैङ्क ग्यारेण्टी लिई जाँचपास गर्न स्वीकृति दिन सक्नेछ। तोकेको अवधिमा मालवस्तु फिर्ता गरेमा सो मालवस्तु पैठारी हुँदाका बखत नगद धरौटी वा बैङ्क ग्यारेण्टीमा राखेको महसुल रकमको एक प्रतिशत रकम असुल गरी नगद धरौटी फिर्ता वा बैङ्क ग्यारेण्टी फुकुवा गरिनेछ। तोकिएको अवधिमा मालवस्तु फिर्ता नगरेमा त्यस्तो मालवस्तु जफत गरी बैङ्क ग्यारेण्टी वा नगद धरौटीबाट महसुल बराबरको रकम राजस्वमा आम्दानी बाँधिनेछ।

तर,

(क) निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने एक्साभेटर, डोजर, लोडर, रोलर लेभलर तथा क्रेन जस्ता हेभि इक्विपमेण्ट पछि फिर्ता लैजाने गरी अस्थायी पैठारी गर्दा भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क तथा मूल्य अभिवृद्धि करको सट्टा एकमुष्ट समदरमा प्रति दिन एक हजार पाँच सय रुपैयाँका दरले भन्सार महसुल लिई बढीमा एक वर्षसम्मको लागि अस्थायी पैठारी गर्न दिइनेछ।

(ख) कृषि कार्यमा प्रयोग हुने वेलर वा स्ट्र कलेक्टरसहितको कम्वाइन्ड हार्भेष्टर पछि फिर्ता लैजाने गरी अस्थायी पैठारी गर्दा भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क तथा मूल्य अभिवृद्धि करको सट्टा एकमुष्ट समदरमा प्रतिदिन एक हजार सात सय रुपैयाँका दरले भन्सार महसुल लिई बढीमा तीन महिनासम्मको लागि अस्थायी पैठारी गर्न दिइनेछ।

खण्ड (क) र (ख) मा उल्लिखित उपकरण महसुल नबुझाई बसेको अवस्थामा पक्राउ परी कारबाहीका लागि भन्सार कार्यालयमा पेश भएमा चोरी पैठारी भएको मानी भन्सार ऐन बमोजिम कारबाही हुनेछ। महसुल तिरेको समय व्यतित भएपछि फिर्ता लैजाने क्रममा मनासिब कारण भएमा त्यस्तो उपकरणको मूल्यमा नबढ्ने गरी बढी बसेको अवधिको प्रति दिनको पाँचहजार रुपैयाँका दरले महसुल असुल गरी फिर्ता लैजान दिन सक्नेछ।

(ग) विपद्को अवस्थामा उद्धार तथा राहत कार्यमा प्रयोग हुने तथा उद्धार तथा राहतका लागि आउने विदेशी व्यक्तिका लागि आवश्यक पर्ने देहाय बमोजिमका मालवस्तु पछि फिर्ता लैजाने गरी लगतमा राखी अस्थायी पैठारी गर्न दिन सकिनेछः-

(अ) सूचना तथा सञ्चार सम्बन्धी उपकरण,

(आ) पानी शुद्धीकरण तथा पानी भण्डारण सम्बन्धी उपकरण तथा वस्तु

(इ) डाक्टर, इन्जिनियर, सञ्चारकर्मी, लजिष्टिसियन, सामुदायिक कामदार आदिको कामको लागि आवश्यक पर्ने सबै किसिमका यन्त्र, उपकरण, मेशिन, तथा विद्युतीय उपकरण,

(ई) राहतको लागि प्रत्यक्ष रुपमा प्रयोग नहुने तर विपद्बाट भएको असरलाई हटाउन र सोको सामना गर्न प्रयोग हुने उपकरणहरू जस्तैः सबै प्रकारका प्रदूषण हटाउने, बिग्रिएका, भत्किएका घर, भवन तथा संरचना सफा गर्ने वा हटाउने, औद्योगिक संरचना निरीक्षण गर्ने आदि कार्यमा प्रयोग हुने मेशिनरी तथा उपकरण,

(उ) कार्यालय उपकरण जस्ता प्रशासनिक सहयोगी मालवस्तु, जस्तैः कम्प्यूटर, फोटोकपि तथा प्रिन्टर, खर्च भएर जाने प्रकृतिका मालवस्तु, कर्मचारी सुरक्षा सम्बन्धी उपकरण, प्रशासनिक म्यानुअल तथा कागजात,

(ऊ) विपद्को समयमा उद्धार कार्यमा खटिने कर्मचारीका लागि स्थानान्तरण गर्न सकिने बासस्थान तथा यसका सहायक सामग्री, जस्तैः खाना पकाउने तथा खाने उपकरण तथा सामग्रीहरू, स्नानागार सम्बन्धी सामग्री, सुरक्षा सम्बन्धी सामग्री,

(ए) सवारी साधन, तिनका स्पेयर पार्टस तथा मर्मतका लागि आवश्यक उपकरण,

(ऐ) उद्धार कार्यका लागि आवश्यक जनावर, जस्तैः तालिम प्राप्त कुकुर,

(ओ) विपद्को समयमा उद्धारमा संलग्न व्यक्ति बस्न तथा निजको कार्यसम्पादनको लागि आवश्यक पर्ने मालवस्तु,

नेपाल कानून आयोग

(औ) नेपाल सरकारले राहत प्रयोजनको लागि तोके बमोजिमका अन्य मालवस्तु।

(६) चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतबाट क्रेडिट सुविधा अन्तर्गत मालवस्तु पैठारी गर्दा राखेको धरौटी रकम फिर्ता पाउनको लागि उक्त मालवस्तु पैठारी गरेको मितिले तीन महिनाभित्र बैङ्किङ्ग प्रणालीबाट भुक्तानी पठाएको प्रमाण पेश गरी धरौटी फिर्ता लिइसक्नु पर्नेछ। मालवस्तु पैठारी भएको मितिले तीन महिनाभित्र उपरोक्त बमोजिम फिर्ता नभएको धरौटी रकम सदरस्याहा गरिनेछ र त्यसमा पैठारीकर्ताको दाबी लाग्ने छैन।

(७) नेपालको अन्य राष्ट्रहरूसँग भएका द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सम्झौता वा सन्धिको प्रतिकूल नहुने गरी नेपालमा पैठारी भएका मालवस्तु देहाय बमोजिम निकासी गर्न दिइनेछः-

(क) मालवस्तु पैठारी भएको मितिले छ महिनाभित्र पुनः अर्को मुलुकमा निकासी गर्ने गरी पैठारी गर्न चाहेमा पैठारीकर्ताको अनुरोधमा उक्त मालवस्तुमा पैठारी गर्दा लाग्ने महसुल तथा सोको थप दश प्रतिशतले हुने रकम नगद धरौटी वा बैङ्क ग्यारेण्टी राखी पैठारी गर्न दिइनेछ। यस्ता वस्तुहरू निकासी गर्दा पैठारी गर्दाको अवस्थामा भुक्तानी गरेको विदेशी मुद्रामा नघट्ने गरी आर्जन गरेको प्रमाण र निकासी भएको प्रमाण पेश गरेको एक महिनाभित्र धरौटी रहेको रकम वा बैङ्क ग्यारेण्टीबाट लाग्ने भन्सार महसुलको दश प्रतिशत रकम असुल गरी बाँकी धरौटी रकम फिर्ता वा बैङ्क ग्यारेण्टी फुकुवा गरिनेछ। यसरी छ महिनाभित्र निकासी गर्न नसकेमा महसुल बापतको रकम नगद धरौटीमा रहेको रकम वा बैङ्क ग्यारेण्टीबाट असुल गरिनेछ।

(ख) कुनै व्यक्तिले नेपालमा पैठारी भएको मालवस्तु बैङ्किङ्ग प्रक्रियामार्फत भुक्तानी हुने गरी निकासी गर्न चाहेमा पैठारी मूल्यमा कम्तीमा दश प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि गरी निकासी बापतको विदेशी मुद्रा अग्रिमरूपमा प्राप्त भइसकेको वा सो बापत खोलिएको प्रतीतपत्रको आधारमा विदेशी मुद्रा प्राप्त हुने प्रमाण पेश गरेमा निकासी गर्न दिइनेछ।

तर पैठारी भएको मितिले दुई वर्ष नाघेका र नेपालमा बिक्री हुन नसकेका विद्युतीय उपकरण (इलेक्ट्रिक वा इलेक्ट्रोनिक) पैठारीकर्ता स्वयंले निकासी गर्न चाहेमा निकासीकर्ता र त्यस्तो पैठारीकर्ताका बीचमा भएको खरिद बिक्री सम्झौता पेश गरेमा निकासी गर्न दिइनेछ र यस खण्डमा उल्लिखित मूल्य अभिवृद्धिको शर्त लागू हुने छैन।

(८) नेपालमा पैठारी भई वा नेपालमा नै उत्पादन भई प्रयोग भइसकेका वा भाग ८४, ८५ र ९० मा पर्ने पुराना मालवस्तु तथा नेपालभित्रबाट सङ्कलित जुनसुकै पदार्थका रद्दी तथा पत्रु निकासी बापतको विदेशी मुद्रा अग्रिमरूपमा प्राप्त भइसकेको वा सो बापत खोलिएको प्रतीतपत्रको आधारमा दुईपक्षीय सन्धि विपरीत नहुने गरी निकासी गर्न दिइनेछ।

(९) महसुल, मूल्याङ्कन, तथ्याङ्क वा यस्तै अन्य प्रयोजनको लागि भन्सार विभागको महानिर्देशकले वस्तु वर्गीकरणको उपशीर्षकमा आवश्यक अङ्क थप गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्नेछ।

(१०) अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्न मिल्ने गरी बनाइएका स्कुटर, नेपाल सरकार, महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालय वा सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सिफारिसमा अपाङ्गता भएको व्यक्तिको नाममा पैठारी गर्दा भन्सार महसुल लाग्ने छैन। पैठारीको अवस्थामा अपाङ्गता भएको व्यक्तिले प्रयोग गर्न मिल्ने नभएका र पैठारी गरिसकेपछि अपाङ्गता भएको व्यक्तिले प्रयोग गर्न मिल्ने बनाई दर्ता गर्ने भएमा उक्त मन्त्रालय वा सम्बन्धित जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीको सिफारिसमा पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल धरौटी लिइनेछ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको नाममा उपर्युक्त बमोजिम दर्ता भएको प्रमाण भन्सार कार्यालयमा पेश गरेपछि धरौटी रहेको भन्सार महसुल फिर्ता दिइनेछ। यसरी पैठारी गरेको स्कुटर नेपाल अपाङ्ग संघको सिफारिसमा अपाङ्गता भएको व्यक्तिलाई नै बिक्री वा नामसारी गर्दा भन्सार महसुल लाग्ने छैन।

(११) बण्डेड वेयरहाउस र नगद धरौटी (पासबुक) को सुविधा नलिएका उद्योगले आफूले निकासी गर्ने मालवस्तु उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ (नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) पैठारी गरी सोबाट उत्पादित तयारी मालवस्तु तोकिएको अवधिभित्र तोकिएको प्रक्रिया अनुसार निकासी गरेमा त्यस्ता कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ (नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ्ग मेटेरियल समेत) पैठारी गर्दा भन्सार बिन्दुमा लागेको कर, महसुल नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिए बमोजिमका मालवस्तुमा तोकिए बमोजिमको मितिदेखि तोकिए बमोजिमको समदरमा भन्सार बिन्दुबाट फिर्ता दिइनेछ।

(१२) भन्सार महसुल दरबन्दीको विभिन्न शीर्षक र उपशीर्षकमा पर्ने मालवस्तुको प्रति इकाईको मापन (Unit of Measurement) भन्सार विभागले तोकेबमोजिम हुनेछ।

(१३) चलचित्र विकास बोर्डको सिफारिसमा नेपाली चलचित्रको छाँयाङ्कनको लागि आवश्यक यन्त्र तथा उपकरण पछि फिर्ता गर्ने शर्तमा बढीमा एक वर्षको अवधि तोकी लाग्ने महसुल

बापतको रकम बैङ्क ग्यारेण्टी लिइ पैठारी गर्न दिन सकिनेछ। यसरी पैठारी गरिएका यन्त्र तथा उपकरण फिर्ता गरेपछि राखेको बैङ्क ग्यारेण्टी फुकुवा गरिनेछ। तोकेको अवधिमा फिर्ता नगरेमा लाग्ने महसुल बैङ्क ग्यारेण्टीबाट असुल गरी त्यस्ता यन्त्र तथा उपकरण जफत गरिनेछ।

(१४) पैठारीकर्ताले नेपालमा बिक्री गरिने अधिकतम खुद्रा बिक्री मूल्य पैठारीकै अवस्थामा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा अनिवार्य घोषणा गर्नु पर्ने गरी नेपाल सरकारले मालवस्तु तोक्न सक्नेछ।

(१५) पुराना ट्रकलाई विदेश लगी कन्टेनर ट्रक वा कन्टेनर राख्ने ट्रेलर ट्रक बनाई फिर्ता ल्याएमा सोमा लागेको खर्च रकममा लाग्ने भन्सार महसुल पूर्णरूपमा छुट दिइनेछ।

(१६) शीर्षक ८७.०४ अन्तर्गत पर्ने कुनै ढुवानी साधनको इञ्जिनसँग जोडिएको शीर्षक ८७.०६ अन्तर्गत पर्ने चेसिसमा पैठारी भन्सार महसुल दर बढी भएको र सोही चेसिसमा बनेको तयारी साधनमा पैठारी भन्सार महसुल दर कम भएको अवस्थामा कुनै पैठारीकर्ताले त्यस्तो तयारी साधन पैठारी नगरी सोको इञ्जिनसँग जोडिएको चेसिस पैठारी गरी सो चेसिस नेपालभित्रै वा विदेशमा लगी तयारी साधन बनाउन चाहेमा देहाय बमोजिम सुविधा प्रदान गरिनेछः-

(क) इञ्जिनसँग जोडिएको चेसिस पैठारी गरी नेपालभित्रै तयारी साधन बनाउन चाहेमा सो चेसिस पैठारी गर्दा पैठारीकर्ताको अनुरोधमा चेसिसमा लाग्ने पूरै महसुल धरौटीमा राखी छ महिनाभित्र तयारी साधन बनाई सम्बन्धित निकायमा दर्ता गरी सोको प्रमाण तथा तयारी साधन सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा पेश गरेपछि त्यस्तो तयारी साधन पैठारी गर्दा लाग्ने महसुल दर बमोजिमको महसुल रकम धरौटीबाट कट्टा गरी बाँकी धरौटी रकम पैठारीकर्तालाई फिर्ता दिइनेछ।

(ख) इञ्जिनसँग जोडिएको चेसिस पैठारी गरी पुनः उक्त चेसिस विदेशमा लगी तयारी साधन बनाई ल्याउन चाहेमा पैठारीकर्ताको अनुरोधमा सो चेसिस पैठारी गर्दा लाग्ने पूरै महसुल धरौटीमा राखिनेछ र पैठारी भएको मितिले तीन महिनाभित्र पैठारीकर्ताको अनुरोधमा कुनै प्रकारको महसुल नलिई सो चेसिस विदेश निकासी गर्न अनुमति दिइनेछ। यसरी निकासी भएको चेसिसमा निकासी भएको मितिले छ महिनाभित्र तयारी साधन बनाई पैठारी गरेमा त्यस्तो तयारी साधन बनाउन लागेको खर्च एवं पहिले पैठारी भएको चेसिस समेतको मूल्यमा त्यस्तो तयारी साधन पैठारी हुँदा दरबन्दी बमोजिम लाग्ने दर बमोजिमको महसुल चेसिस पैठारी गर्दा राखेको

धरौटीबाट असुल गरी बाँकी धरौटी रकम फिर्ता दिइनेछ र धरौटीबाट अपुग भएमा पैठारीकर्ताबाट असुल गरिनेछ।

(ग) नेपालस्थित आधिकारिक बिक्रेता वा एजेन्सीको नाममा धरौटी राखी पैठारी भएको चेसिस अन्य व्यक्तिले खरिद गरी खण्ड (क) र (ख) बमोजिम तयारी साधन बनाउन चाहेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई समेत खण्ड (क) र (ख) बमोजिमको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

(घ) उल्लिखित सुविधाको कार्यान्वयनका क्रममा कुनै प्रक्रियागत कठिनाईहरू सिर्जना भएमा वा उल्लिखित समय सीमा अपर्याप्त भएमा भन्सार विभागका महानिर्देशकले छ महिनासम्म म्याद थप गर्न र आवश्यक निर्देशन दिई सरलीकरण गर्न सक्नेछ।

(ङ) उल्लिखित ढुवानी साधनको प्रकृति फरक गरी वा अन्य प्रयोजनको लागि बिक्री गर्ने भएमा वा आफैंले अन्य प्रयोगमा ल्याउन चाहेमा कानून बमोजिम लाग्ने पूरै महसुल तिरी बिक्री गर्न वा अन्य प्रयोजनमा ल्याउन पाइनेछ। सो बमोजिम प्रक्रिया पूरा नगरी ढुवानी साधनको प्रकृति फरक पारेको वा घोषित बाहेक अन्य प्रयोगमा ल्याएको पाइएमा त्यस्तो साधन जफत गरिनेछ।

(१७) बन्द कन्टेनरमा लगाउने सील भन्सार विभागले तोकेको मूल्य भुक्तानी गरी सम्बन्धित भन्सार कार्यालयबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ।

(१८) कुनै भन्सार कार्यालयबाट मालवस्तु पैठारी गर्ने गरी प्रतीतपत्र खोलेको तर कारणबस सो भन्सार कार्यालयको सट्टा अन्य भन्सार कार्यालयबाट पैठारी गर्नुपर्ने अवस्था परेमा प्रतीतपत्र खोलेको बैङ्कले पैठारी हुने भन्सार कार्यालय संशोधन गरेको प्रमाण पैठारी हुने भन्सार कार्यालयमा पेश भएमा सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले मालवस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ। यसरी पैठारी हुने भन्सार बिन्दु परिवर्तनका लागि अन्य निकायको अनुमति वा सिफारिस आवश्यक पर्ने छैन।

(१९) नेपाल सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त स्वास्थ्य संस्थाले बिरामीको शरीरबाट लिइएको कुनै नमूना परीक्षणको लागि विदेशमा पठाउँदा वा ल्याउँदा महसुल नलिई लैजान वा ल्याउन दिइनेछ।

(२०) नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको सिफारिसमा स्वदेशी वायुसेवा कम्पनीका स्वामित्वमा रहेका हवाईजहाज तथा हेलिकोप्टर विदेशमा लिजमा दिने गरी लगतमा राखी अस्थायी निकासी गर्न दिन सकिनेछ।

नेपाल कानून आयोग

(२१) बण्डेड वेयर हाउसको इजाजत प्राप्त उद्योगले बैङ्क ग्यारेण्टी सुविधामा र बण्डेड वेयर हाउसको इजाजत प्राप्त नगरेका उद्योगले पासबुक सुविधामा पैठारी गरेका कच्चा पदार्थबाट तयारी वस्तु बनाई तोकेको म्यादभित्र निकासी गर्न कोभिड-१९ को महामारीको कारण नसकी बैङ्क ग्यारेण्टी वा धरौटी फुकुवा हुन नसकेको भए त्यस्ता उद्योगले २०७७ साल चैत्र मसान्तभित्र तयारी वस्तु बनाई निकासी गरेको कागजातसहित बैङ्क ग्यारेण्टी वा धरौटी फुकुवाका लागि निवेदन दिएमा त्यस्ता बैङ्क ग्यारेण्टी वा धरौटी फुकुवा गरिनेछ।

(२२) यस अनुसूचीमा उल्लेख भएका मालवस्तु तथा ती मालवस्तुको वस्तु वर्गीकरण शीर्षक वा उपशीर्षकमा फरक परी कार्यान्वयनमा द्विविधा भएमा वा मालवस्तुको विवरण र सोको शीर्षक वा उपशीर्षकमा कुनै त्रुटि फेला परेमा भन्सार विभागको महानिर्देशकले व्याख्या गरी तोक्न वा त्यस्तो त्रुटि सच्याउन सक्नेछ।

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची-२

(दफा २ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

१. नेपालबाट विदेशमा निकासी हुने मालवस्तुमा देहाय बमोजिम निकासी भन्सार महसुल लाग्नेछ। यस दफामा उल्लेख भएका बाहेक अन्य मालवस्तुमा निकासी भन्सार महसुल लाग्ने छैन।

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
०७.१३		**कोसा छोडाएको सुख्खा कोसे तरकारी, बोक्रा छोडाएको वा नछोडाएको वा दलेको वा नदलेको**	
		-मुसुरोः	
	०७१३.४०.९०	--मुसुरोको दाल (Split Red Lentils)	प्र.के.जि. रु.१।-
१०.०१		**गहुँ र मेसलिन।**	
		-दुरुम गहुँ:	
	१००१.११.००	--बीऊ	प्र.के.जि. रु.१।-
	१००१.१९.००	--अन्य	प्र.के.जि. रु.१।-
		-अन्यः	
	१००१.९१.००	--बीऊ	प्र.के.जि. रु.१।-
	१००१.९९.००	--अन्य	प्र.के.जि. रु.१।-
१०.०५		**मकै।**	
	१००५.१०.००	-बीऊ (गेडा)	प्र.के.जि. रु.१।-

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	१००५.९०.००	-अन्य	प्र.के.जि. रु.१।-
१०.०६		**धान।**	
		-धानः	
	१००६.१०.१०	---बीउ	प्र.के.जि. रु.१।-
	१००६.१०.९०	---अन्य	प्र.के.जि. रु.१।-
	१००६.२०.००	-कुटेको (तर राम्रो नफलेको)	प्र.के.जि. रु.१।-
	१००६.३०.००	-पालिस वा चम्कने गरेको वा नगरेको कुटेर तयार गरेको चामल	प्र.के.जि. रु.१।-
	१००६.४०.००	-कनिका	प्र.के.जि. रु.१।-
१२.११		**मुख्यतः सुगन्धित वस्तु बनाउने, औषधि बनाउने वा कीटनाषक औषधि बनाउने वा यस्तै प्रयोजनका लागि प्रयोग हुने खालको, ताजा, चिस्याइएको, हिमीकृत वा सुकेको काटिएको वा नकाटिएको, पिँधेको वा नपिँधेको वा धूलो पारिएको वा नपारिएको विरुवा र विरुवाका अङ्गहरू (बियाँ र फलसमेत)।**	
		-अन्यः	
	१२११.९०.१०	--यार्चागुम्वा	प्र.के.जि. रु.५०००।-
	१२११.९०.९०	--अन्य	प्र.के.जि. रु.१।-
१४.०४		**अन्यत्र नपरेको वनस्पति उत्पादन।**	

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	१४०४.९०.१०	--अर्ध तयारी खयरकत्था (कत्था रस)	प्र.के.जि. रु.७।-
	१४०४.९०.२०	--खयर कत्था	प्र.के.जि. रु.५।-
	१४०४.९०.५०	--रुद्राक्षका दानाहरू	प्र.के.जि. रु.१।-
	१४०४.९०.६०	--अर्गेलिको वोक्रा	प्र.के.जि. रु.१।-
	१४०४.९०.७०	--रिठ्ठा (सोपनट)	प्र.के.जि. रु.१।-
	१४०४.९०.९०	--अन्य	प्र.के.जि. रु.५।-
२१.०६		**अन्यत्र नपरेको खाद्य पदार्थ।**	
		-अन्यः	
	२१०६.९०.२०	--पान मसला (सुर्तीरहित)	प्र.के.जि. रु.४०।-
	२१०६.९०.६०	--सुर्तीरहित सुगन्धित सुपारी	प्र.के.जि. रु.२५।-
२३.०४	२३०४.००.००	**भटमासको तेल निकाल्दा प्राप्त हुने पिना र अन्य ठोस अवशेष, पिँधेको वा नपिँधेको वा पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको।**	प्र.के.जि. रु.-।५०
२३.०५	२३०५.००.००	**बदामको तेल पेल्दा निस्केकेको, पिँधेको वा नपिँधेको, पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।**	प्र.के.जि. रु.-।५०

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
२३.०६		**वनस्पतिको वोसो वा तेल निकाल्दा प्राप्त हुने शीर्षक २३.०४ वा २३.०५ मा परेको बाहेक पिँधेको वा नपिँधेको, पेलेटको रुपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।**	
	२३०६.२०.००	-आलसको बीयाँको	प्र.के.जि. रु.१।-
		-तोरी वा रायो (रिप और कोल्जा) दानाः	
	२३०६.४१.००	--न्यून इरुसिक अम्ल तोरी वा रायो (रिप अर कोल्जा) दानाहरू (सिड्स)	प्र.के.जि. रु.।५०
	२३०६.९०.००	-अन्य	प्र.के.जि. रु.१।-
२४.०३		**अन्य उत्पादनमा प्रयोग भएको सुर्ती र प्रतिस्थापक सुर्ती; समरुपी (होमोजिनाइज्ड) वा पुनर्निर्मित (रिकन्स्टिचूएटेड) सुर्ती; सुर्तीको रस र सार।**	
		-अन्यः	
		--अन्यः	
		---अन्यः	
	२४०३.९९.९१	----हुक्का फ्लेवर	प्र.के.जि. रु.५०।-
	२४०३.९९.९९	----अन्य	प्र.के.जि. रु.५०।-

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
२५.०५		**भाग २६ को मेटलवियरिङ्ग (धातुयुक्त) बालुवा बाहेक रङ्गीन वा रङ्गहीन सवै प्रकारको प्राकृतिक बालुवा।**	
	२५०५.१०.००	-सिलिका बालुवा र क्वार्ज	प्र.घ.मि. रु.१,२००।-
	२५०५.९०.००	-अन्य बालुवा	प्र.घ.मि. रु.१,२००।-
२५.१४	**२५१४.००.००**	**अलि अलि टुक्राएको वा नटुक्राएको वा करौंतीद्वारा काटेको वा नकाटेको वा अरु किसिमले काटेको चारपाटे (वर्गाकार समेत) ढिक्का वा पाता, स्लेट**	प्र.घ.मि. रु.१,२००।-
२५.१६		**करौंतीद्वारा वा अन्य किसिमले अलि अलि ताछिएको, काटिएको वा टुक्राइएको चारपाटे (वर्गाकार समेत) ढिक्का वा पाताको रुपमा रहेको ग्रेनाइट (कडा पत्थर), पर्फाइरी, रेशा नभएको आग्नेय चट्टान, वेसाल्ट, वलौटे ढुङ्गा र स्मारक एवं भवन बनाउने अन्य ढुङ्गा।**	
		-बलौट ढुङ्गाः	
	२५१६.२०.१०	--टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका गिट्टी र बाटुलिएका ढुङ्गाहरू (पेवल्स), २.५ इञ्चसम्मका	प्र.घ.मि. रु.६००।-
	२५१६.२०.२०	--टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका २.५ इञ्चभन्दा बढीका ढुङ्गाहरू	प्र.घ.मि. रु.१,२००।-

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	२५१६.२०.३०	--टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका ढुङ्गाहरू र बालुवाको मिश्रण, छर्रा	प्र.घ.मि. रु.१,२००।-
२५.१७		**साधारणतया कंक्रिट जोड्दा, सडकमा ढुङ्गाका टुक्रा ओछ्याउँदा वा रेल्वे र अन्य यस्तै ठाउँमा दृढ बनाउन बोझको रुपमा लगाउन प्रयोग गरिने तापित वा अतापित गिट्टी र टुक्राइएका वा पिँधिएका ढुङ्गाहरू; बाटुलिएका पत्थर (सिंगल), अग्निप्रस्तर र यो शीर्षकको पहिलो भागमा उल्लेख भएका वस्तुहरू भएको वा नभएको स्ल्याग (धातु अवशेष), ड्रस र यस्तै औद्योगिक अवशेष; अलकत्रायुक्त मेकाडम (रोडा); तापित वा अतापित शीर्षक २५.१५ वा २५.१६ का पत्थरका दाना, टुक्राटुक्री र धूलो।**	
		-साधारणतया कंक्रिट जोड्दा, सडकमा ढुङ्गा ओछ्याउँदा वा रेल्वे र यस्तै ठाउँमा दृढ बनाउन बोझ लगाउने काममा प्रयोग गरिने तापित वा अतापित गिट्टी र टुक्राइएका वा पिँधिएका ढुङ्गाहरू, बाटुलिएका प्रस्तर, अग्निप्रस्तर (फ्लिण्ट):	
	२५१७.१०.१०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका गिट्टी र बाटुलिएका ढुङ्गाहरू (पेवल्स),२.५ इञ्चसम्मका	प्र.घ.मि. रु.६००।-
	२५१७.१०.२०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका २.५ इञ्चभन्दा बढीका ढुङ्गाहरू	प्र.घ.मि. रु.१,२००।-

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	२५१७.१०.३०	--४५ टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका ढुङ्गाहरू र बालुवाको मिश्रण, छर्रा	प्र.घ.मि. रु.१,२००।-
		-उपशीर्षक २५१७.१० मा उल्लिखित वस्तु समावेश भए वा नभएका ड्रस र स्ल्याग (धातुका अवशेष) का वा यस्तै औद्योगिक अवशेषका मेकाडम (रोडा) :	
	२५१७.२०.१०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका गिट्टी र बाटुलिएका ढुङ्गाहरू (पेवल्स), २.५ इञ्चसम्मका	प्र.घ.मि. रु.६००।-
	२५१७.२०.२०	---टुक्र्याइएका वा नटुक्र्याइएका २.५ इञ्चभन्दा बढीका ढुङ्गाहरू	प्र.घ.मि. रु.१,२००।-
		-शीर्षक २५.१५ वा २५.१६ को तापित वा अतापित दाना (ग्रेनुअल), टुक्राटाक्री (चिपिङ्ग) र धूलो (पाउडर):	
		--अन्यः	
		---ढुङ्गाको धूलोः	
	२५१७.४९.११	----क्रसर उद्योगबाट उत्पादित	प्र.घ.मि. रु.६००।-
		---अन्यः	
	२५१७.४९.९१	----क्रसर उद्योगबाट उत्पादित	प्र.घ.मि. रु.६००।-

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
२५.१९		**प्राकृतिक म्याग्नेसियम कार्वोनेट (म्याग्नेसाइट); गालिएका म्याग्नेसिया; पूर्णरुपले बदलिएको (डेर्डवर्न वा सिन्टर्ड) म्याग्नेसिया, बाल्नुभन्दा पहिले थोरै मात्रामा अन्य अक्साइडहरू मिलाइएको वा नमिलाइएको; अन्य म्याग्नेसियम अक्साइड, शुद्ध वा अशुद्ध।**	
	२५१९.१०.००	-प्राकृतिक म्याग्नेसियम कार्वोनेट (म्याग्नेसाइट)	प्र.घ.मि. रु.६००।-
	२५१९.९०.००	-अन्य	प्र.घ.मि. रु.६००।-
२५.२६		**करौंतीद्वारा वा अन्य प्रकारले अलि अलि टुक्राइएको वा नटुक्राइएको, ताछिएको वा नताछिएको चारपाटे (वर्गाकार समेत) ढिक्का वा पाता समेत र प्राकृतिक स्टियटाइट (साबुन ढुङ्गा); टाल्क (खरी)।**	
	२५२६.१०.००	-नपिँधेको धूलो नबनाएको	प्र.के.जि रु.१।५०
३९.१५		**प्लाष्टिकको अवशेष, पेरिङस (कतरन) र रद्दी।**	
	३९१५.१०.००	-इथाइलिनको पोलिमरको	प्र.के.जि रु.२/-
	३९१५.२०.००	-स्टाइरिनको पोलिमरको	प्र.के.जि रु.२/-
	३९१५.३०.००	-भिनायल क्लोराइडको पोलिमरको	प्र.के.जि रु.२/-
	३९१५.९०.००	-अन्य प्लाष्टिकको	प्र.के.जि रु.२/-

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
४४.०१		**बाल्ने दाउरा, मुढा, चिरेको मोटो टुक्रा (बिलेट), हांगा बिंगा वा दाउराको बाधेको बिटो, वा यस्तै रुपमा; काठका चोइटाचोइटी वा मसिना टुक्राटाक्री (पार्टिकल); काठ चिरेको धूलो, काठको अवशेष, रद्दी वस्तु, मुढो, ब्रिकेट (थिचेर बनाइएको चक्का), पेलेट मट्याङ्ग्रा) वा यस्तै रुपमा एकत्रित गरिएको वा नगरिएको।**	
		-बाल्ने दाउरा, मुढा, चिरेको मोटो टुक्रा (बिलेट), हांगा बिगां, दाउराको बिटो वा यस्तै रुपमाः	
	४४०१.११.००	--कोणधारी (कोनिफेरस)	२००%
	४४०१.१९.००	--गैर कोणधारी (नन-कोनिफेरस)	२००%
		(काठको चोइटा चोइटी वा मसिना टुक्राटाक्री पार्टिर्कल) :	
	४४०१.२१.००	--कोणधारी (कोनिफेरस)	२००%
	४४०१.२२.००	--गैर कोणधारी (नन-कोनिफेरस)	२००%
		-काठको धूलो, काठको अवशेष र रद्दी वस्तु, मुढा, चक्का (ब्रिकेट), गुटिका (पेलेट) हरु वा यस्तै रुपमा एकत्रित गरिएकोः	
	४४०१.३१.००	--काठका गुटिका (उडपेलेट) हरु	२००%

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	४४०१.३९.००	--अन्य	२००%
४४.०३		**बोक्रा वा काठको बाहिरी नरम भाग ताछेको वा नताछेको वा मोटा मोटी ढङ्गले चारपाटे पारेको अपरिमार्जित काठ।**	
		-रङ्गलेप (पेन्ट) वर्णक रङ्ग (स्टेन), क्रिओसोट वा अन्य संरक्षित (प्रिजर्भेटिभ) हरूद्वारा उपचार गरिएको:	
	४४०३.११.००	--कोणधारी (कोनिफेरस)	२००%
	४४०३.१२.००	--गैर कोणधारी (नन-कोनिफेरस)	२००%
		-अन्य, कोणधारी (कोनिफेरस):	
	४४०३.२१.००	--सल्ला (पाइनस जातहरू) को, कुनै पनि तिर्यक-छेदन आयाम (क्रस सेक्सनल डाइमेन्सन) १५ से.मि. वा सोभन्दा बढी भएको	२००%
	४४०३.२२.००	--सल्ला (पाइनस जातहरू) को, अन्य	२००%
	४४०३.२३.००	--देवदारु (एबिएस जातहरू) र स्प्रुस (पिसिया जातहरू) को, कुनै पनि तिर्यक-छेदन आयाम (क्रस सेक्सनल डाइमेन्सन) १५ से.मि. वा सोभन्दा बढी भएको	२००%
	४४०३.२४.००	--देवदारु (एबिएस जातहरू) र स्प्रुस (पिसिया जातहरू) को, अन्य	२००%

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	४४०३.२५.००	--अन्य, कुनै पनि तिर्यक-छेदन आयाम (क्रस सेक्सनल डाइमेन्सन) १५ से.मि. वा सोभन्दा बढी भएको	२००%
	४४०३.२६.००	--अन्य	२००%
		-अन्य, उष्णप्रदेशीय (ट्रपिकल) काठको:	
	४४०३.४१.००	--गाढा रातो मेरान्ती, हलुका रातो मेरान्ती र मेरान्ती बकाउ	२००%
	४४०३.४९.००	--अन्य	२००%
		-अन्य:	
	४४०३.९१.००	--ओकको	२००%
	४४०३.९३.००	--बीच (फागस जातहरू) को, कुनै पनि तिर्यक-छेदन आयाम (क्रस सेक्सनल डाइमेन्सन) १५ से.मि. वा सोभन्दा बढी भएको	२००%
	४४०३.९४.००	--बीच (फागस जातहरू) को, अन्य	२००%
	४४०३.९५.००	--भोजपत्र (बर्च) (बेटुला जातहरू) को, कुनै पनि तिर्यक-छेदन आयाम (क्रस सेक्सनल डाइमेन्सन) १५ से.मि. वा सोभन्दा बढी भएको	२००%
	४४०३.९६.००	--भोजपत्र (बर्च) (बेटुला जातहरू) को, अन्य	२००%
	४४०३.९७.००	--लहरे पिपल (पप्लर) र आस्पेन (पोपुलस जातहरू) को	२००%

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	४४०३.९८.००	--मसला (युकलिप्टस जातहरू) को	२००%
		--अन्यः	
	४४०३.९९.१०	---५ इञ्च वा सो भन्दा कम मोटाइमा लम्वाइमा चिरेको	२००%
	४४०३.९९.९०	---अन्य	२००%
४४.०४		**हुपको काठ; काठको चिरेको खांवा (पोल); तिखारेको तर लम्बाइमा नचिरेको काठको घोचा (पाइल), किलो (पिकेट) र एकापट्टी तिखारिएको घोचो (स्टेक); साधारणरुपले काँटछाँट गरेको तर नदोब्ब्याएको, नबङ्ग्याएको, अरुथोक नबनाएको टेक्ने लठ्ठी, छाताको डण्डी, औजारको डण्डी वा त्यस्तै सामान बनाउन उपयुक्त हुने खालको काठको छडी, चोइटाचोइटी काठ (चिपउड) र यस्तै।**	
	४४०४.१०.००	-देवदार जातिको (कोनिफेरस)	२००%
	४४०४.२०.००	-देवदार जातिको बाहेक (नन्कोनिफेरस)	२००%
४४.०५	४४०५.००.००	**काठको ऊन; काठको पिठो।**	२००%
४४.०६		**रेल वा ट्रामको काठका पटरीहरू (स्लिपर) (क्रस-टाइज)।**	
		-असंसिक्त (नट इम्प्रिग्नेटेडः	
	४४०६.११.००	--कोणधारी (कोनिफेरस)	२००%

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	४४०६.१२.००	--गैर कोणधारी (नन-कोनिफेरस)	२००%
		-अन्यः	
	४४०६.९१.००	--कोणधारी (कोनिफेरस)	२००%
	४४०६.९२.००	--गैर कोणधारी (नन-कोनिफेरस)	२००%
४४.०७		**लम्बाइमा चिरेको वा काटेको (चिप्ड), ताछेको (स्लाइस्ड) वा बोक्रा हटाएको (पिल्ड) रण्डा लगाएको वा नलगाएको, अपर्घषक लगाई चिल्याएको वा नचिल्याएको वा छेउमा जोड (इन्ड ज्वाइन्टेड) गरिएको वा नगरिएको ६ एम.एम. भन्दा बढी मोटाइको काठ।**	
		-कोणधारी (कोनिफेरस):	
	४४०७.११.००	--सल्ला (पाइनस जातहरू) को	२००%
	४४०७.१२.००	--देवदारु (एबिएस जातहरू) र स्प्रुस पिसिया जातहरू) को	२००%
	४४०७.१९.००	--अन्य	२००%
		-उष्णप्रदेशीय (ट्रपिकल) काठकोः	
	४४०७.२१.००	--महोगनी स्वीटेनिया (एसपीपी)	२००%
	४४०७.२२.००	--भिरोला, इम्बुइया र वाल्सा	२००%

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	४४०७.२५.००	--गाढा रातो मेरान्ती, हलुका रातो मेरान्ती र मेरान्ती बकाउ	२००%
	४४०७.२६.००	--सेतो लौआन, सेतो मेरान्ती, सेतो सेराया, पहेंलो मेरान्ती र एलान	२००%
	४४०७.२९.००	--अन्य	२००%
		-अन्यः	
	४४०७.९१.००	--ओकको	२००%
	४४०७.९२.००	--बीचको	२००%
	४४०७.९६.००	--भोजपत्र (बर्च) (बेटुला जातहरू) को	२००%
	४४०७.९७.००	--लहरे पिपल (पप्लर) र आस्पेन (पोपुलस जातहरू) को	२००%
	४४०७.९९.००	--अन्य	२००%

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
४४.०८		**पृष्ठावरण वा बाहिरी पत्र चढाउने (भेनियरिङ्ग) निमित्तका चादर (शिट्स) हरू (पटलित काष्ठ (ल्यामिनेटेड् उड) ताछेर (स्लाइसिङ्) प्राप्त हुने वस्तु समेत), प्लाइउड (स्तर काष्ठ) वा यस्तै पटलित काष्ठ निमित्तका चादरहरू (शिट्स) तथा रण्डा (प्लेन) लगाएको वा नलगाएको अपघर्षक लगाएको वा नलगाएको, दुइ टुप्पा जोडिएका (स्लाइस्ड) वा नजोडिएको वा छेउको जोड (इण्ड ज्वाइण्टेड्) गरिएको वा नगरिएको, ६ मि. मि मा नबढ्ने मोटाइ (थिकनेस) भएका अन्य काठ।**	
	४४०८.१०.००	-कोणधारी	प्रति किलो रु.६।-
		-उष्णप्रदेशीय (ट्रपिकल) काठकोः	
	४४०८.३१.००	--गाढा रातो मेरान्ती, हलुका रातो मेरान्ती र मेरान्ती बकाउ	प्रति किलो रु.६।-
	४४०८.३९.००	--अन्य	प्रति किलो रु.६।-
	४४०८.९०.००	-अन्य	प्रति किलो रु.६।-
४७.०७		**प्रतिलब्ध (रिकभर्ड) (रद्दी र टुक्राटाक्री) कागत वा कागतको गाता (पेपरबोर्ड) ।**	
	४७०७.१०.००	-अविरञ्जित (अनब्लिज्ड) दृढ कागत (क्राफ्ट पेपर) वा कागतगाता (पेपर बोर्ड) वा खोल्सीदार कागत (कोरुगेटेड पेपर) वा कागतगाता (पेपर बोर्ड)	प्र.के.जि रु.५/-

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	४७०७.२०.००	-सम्पूर्णतः रङ्गीन नगरेको, मुख्यतया विरञ्जित रासायनिक गुभो (पल्प) बाट बनाइएको अन्य कागत र कागत गाता (पेपर बोर्ड)	प्र.के.जि रु.५/-
	४७०७.३०.००	-मुख्यतः यान्त्रिक गुभो (मेकानिकल पल्प) बाट बनाइएको कागत वा कागतगाता (पेपरबोर्ड) (जस्तै समाचारपत्र, पत्रिका (जर्नल्स) र त्यस्तै मुद्रण सामग्रीहरु)	प्र.के.जि रु.५/-
	४७०७.९०.००	-अन्य, नकेलाइएको वा नछुट्याइएको रद्दी र टुक्राटाक्रीहरु (अवशेष) (वेष्ट एण्ड स्क्राप)	प्र.के.जि रु.५/-
७२.०४		**रद्दी फलाम र पत्रु; पुन पगालिने फलाम वा इस्पातको ईट आकारको (इन्गोट) पत्रु।**	
	७२०४.१०.००	-रद्दी ढालेको (कास्ट) फलामको रद्दी र पत्र	प्र.के.जि रु.५/-
		-मिश्रित स्पात (एल्वायस्टिल) का रद्दी र पत्रुः	
	७२०४.२१.००	--खिया नलाग्ने इस्पातको	प्र.के.जि रु.५/-
	७२०४.२९.००	--अन्य	प्र.के.जि रु.५/-
	७२०४.३०.००	-टिनयुक्त फलाम वा इस्पातका रद्दी वा पत्रु	प्र.के.जि रु.५/-
		-अन्य रद्दी र पत्रुः	

नेपाल कानून आयोग

शीर्षक	उपशीर्षक	मालवस्तुको विवरण	निकासी भन्सार महसुल दर अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा
	७२०४.४१.००	--गट्ठा (वण्डल) मा भए वा नभएका,(कारखानाको काम पछि निस्केका) टर्निङ्ग, शेभिङ्ग, चिप्स, मिलिङ्ग वेष्ट, स-डस्ट, फिलिङ्गस, ट्रिमिङ्गस र स्टैम्पिङ्ग जस्ता छ्यांकन, टुक्राटाक्री र धूलो रुपका पत्रु	प्र.के.जि रु.५/-
	७२०४.४९.००	--अन्य	प्र.के.जि रु.५/-
	७२०४.५०.००	ईट आकारको (इनगट) पुन पगालिने पत्रु	प्र.के.जि रु.५/-
७४.०४	७४०४.००.००	**तामा अवशेष र पत्रु।**	प्र.के.जि रु.५/-
७६.०२	७६०२.००.००	**अलुमिनियम अवशेष र पत्रु।**	प्र.के.जि रु.५/-
७९.०२	७९०२.००.००	**जस्ता अवशेष र पत्रुहरु।**	प्र.के.जि रु.५/-
८०.०३	८००३.००.००	**टिनको लाप्सा, डण्डी, प्रोफायल र तार।**	प्र.के.जि रु.५/-

२. निकासी हुने मालवस्तुको वर्गीकरणका लागि भन्सार कार्यालयहरूले अनुसूची-१ को परिच्छेद १ देखि २१ सम्म पर्ने भाग १ देखि ९७ सम्ममा उल्लिखित उपशीर्षकको प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

३. जिल्ला वन कार्यालयको इजाजत लिई उद्योगले धूप वा हवनमा प्रयोग हुने गरी सल्लाबाट बनाएको स-साना टुक्राहरू (Chips) (उपशीर्षक ४४०१.३१.०० र ४४०१.३९.००) निकासी गर्दा दश प्रतिशत मात्र भन्सार महसुल लाग्नेछ।

४. संयुक्त राष्ट्र संघको अनुरोधमा शान्ति स्थापनार्थ खटिने नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीको प्रयोगका लागि रक्षा मन्त्रालय वा गृह मन्त्रालयको सिफारिसमा लैजाने आर्मौड पर्सनल क्यारियर, सवारी साधन, हात हतियार लगायत सबै प्रकारका मालवस्तु लगतमा राखी निकासी गर्न दिइनेछ।

▩अनुसूची -३

(दफा १० सँग सम्बन्धित)

सडक निर्माण दस्तुर

(१) देहायका सवारी तथा ढुवानीका साधन पैठारी हुँदाका बखत भन्सार बिन्दुमा र स्वदेशमा उत्पादन हुने सवारी तथा ढुवानीका साधनमा दर्ताका बखत देहाय बमोजिमको सडक निर्माण दस्तुर लाग्नेछः-

सवारी तथा ढुवानीका साधनको किसिम	दस्तुर
(क) शीर्षक ८७.०२ मा पर्ने बस, मिनीबस, माइक्रोबस, शीर्षक ८७.०४ मा पर्ने ट्रक, ट्रिपर, डम्पर, लरी, ट्रकलरी, मिनीट्रक, मिनीट्रिपर, बन्द कन्टेनरसहितको ट्रक, ग्याँस बोक्ने बुलेट, ट्याङ्कर, ट्रक चेसिसमा जडान भएको गार्वेज कम्प्याक्टर, सिमेन्ट बल्कर।	मूल्यको सात प्रतिशत
(ख) २००० सि.सि. सम्मका शीर्षक ८७.०२ र ८७.०३ मा पर्ने कार, जीप, भ्यानहरु, शीर्षक ८७.०४ मा पर्ने सिङ्गल र डबल क्याव पिकअप गाडी तथा डेलिभरी भ्यान	मूल्यको आठ प्रतिशत
(ग) २००० सि.सि. भन्दा माथिका शीर्षक ८७.०२ र ८७.०३ मा पर्ने कार, जीप, भ्यानहरु, शीर्षक ८७.०४ मा पर्ने सिङ्गल र डबल क्याव पिकअप गाडी तथा डेलिभरी भ्यान	मूल्यको दश प्रतिशत
(घ) विद्युतीय कार, जीप, भ्यान	मूल्यको पाँच प्रतिशत
(ङ) मोटरसाइकल र स्कुटरः	
(अ) १५५ सि.सि. सम्मको	प्रति गोटा रु. १५,०००।-
(आ) १५६ देखि २५० सि.सि. सम्मको	प्रति गोटा रु. १८,०००।-
(इ) २५१ देखि ४०० सि.सि. सम्मको	प्रति गोटा रु. ५०,०००।-
(ई) ४०१ सि.सि. र सोदेखि माथि	प्रति गोटा रु.२,००,०००।-
(ऊ) विद्युतीय मोटरसाइकल र स्कुटर	प्रति गोटा रु. १२,०००।-

▩ आर्थिक ऐन, २०७७ द्वारा संशोधित।

नेपाल कानून आयोग

(च) विद्युतीय तीन प्राङ्ग्रे सवारी र ढुवानी साधन	प्रति गोटा रु. १३,०००।-
(छ) शीर्षक ८७.०३ र ८७.०४ मा पर्ने अन्य तीन पाङ्ग्रे सवारी तथा ढुवानीका साधनहरु	प्रति गोटा रु.१५,०००।-
(ज) माथि उल्लेख गरिए बमोजिम बाहेकका शीर्षक ८७.०२, ८७.०३ र ८७.०४ मा पर्ने अन्य सवारी र ढुवानीका साधन	मूल्यको दश प्रतिशत
(झ) शीर्षक ८७.०६ मा पर्ने चेसिस	मूल्यको नौ प्रतिशत
(ञ) जुनसुकै प्रक्रियाबाट शुरु दर्ता हुन आउने सवारी तथा ढुवानीका साधनमा यस दफामा उल्लेख भए अनुसार नै सडक निर्माण दस्तुर लाग्नेछ।	

(२) माथि दफा (१) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भए तापनि तल उल्लिखित विषयमा सोही बमोजिम हुनेछः-

(क) कूटनीतिक नियोग तथा कूटनीतिक सुविधा प्राप्त व्यक्तिले पैठारी गर्ने मोटरगाडी, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्न मिल्ने गरी बनाइएका १५५ सी.सी. सम्मका स्कूटर, दमकल, एम्बुलेन्स, शववाहन र शीर्षक ८७.०५ मा पर्ने विशेष उद्देश्य भएका साधनमा सडक निर्माण दस्तुर लाग्ने छैन।

(ख) चालीस वा सोभन्दा बढी सीट क्षमताका कम्तीमा पाँच वटा बस सार्वजनिक यातायातमा सञ्चालन गर्ने गरी दर्ता भएका सहकारी संस्था तथा कम्पनीले उल्लिखित प्रयोजनको लागि पैठारी गर्ने उक्त क्षमताका तयारी बस तथा तिनका चेसिसमा सडक निर्माण दस्तुर लाग्ने छैन।

(ग) संयुक्त राष्ट्र संघको अनुरोधमा शान्ति स्थापनार्थ खटिने नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीको प्रयोगका लागि रक्षा मन्त्रालय वा गृह मन्त्रालयको सिफारिसमा नेपालमा दर्ता नहुने गरी अस्थायी पैठारी हुने सवारी तथा ढुवानीका साधनमा सडक निर्माण दस्तुर लाग्ने छैन।

(घ) विमानस्थलभित्र यात्रु टर्मिनलदेखि वायुयानसम्म यात्रु ल्याउने र लैजाने गरी मात्र चल्ने शर्तमा नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणको सिफारिसमा पैठारी हुने बसमा सडक निर्माण दस्तुर लाग्ने छैन।

(ङ) नेपाल सरकारबाट भन्सार सुविधा (कूटनीतिक सुविधा) वा पूर्ण वा आंशिक महसुल सुविधा पाई वा नेपाल सरकारको निर्णयबाट एक प्रतिशत भन्सार महसुल लिई वा लगत वा बैङ्क ग्यारेण्टीमा अस्थायी पैठारी भएका सवारी तथा ढुवानीका साधन बिक्री गरेमा वा उपहार दिएमा वा आफैंले उपयोग गरी स्थायी पैठारीमा रुपान्तरण गर्न चाहेमा एकपटक सडक निर्माण दस्तुर तिरिसकेको भए पुनः सडक निर्माण दस्तुर लाग्ने छैन। सडक निर्माण दस्तुर नतिरेको भए स्थायी पैठारीमा रुपान्तरण गर्दाका बखत सडक निर्माण दस्तुर लाग्नेछ।

(३) सडक निर्माण दस्तुर तिरेको सुनिश्चितता गरेर मात्र सम्बन्धित यातायात व्यवस्था कार्यालयले सवारी तथा ढुवानी साधन दर्ता गर्नु पर्नेछ। भन्सार कार्यालयबाट जाँचपास हुँदा सडक निर्माण दस्तुर असुल गर्न छुट भएको देखिएमा छुट भएको दस्तुर असुल गरेको प्रमाण भन्सार कार्यालयबाट प्राप्त भएपछि मात्र दर्ता गर्नु पर्नेछ।

स्पष्टीकरण : यस अनुसूचीको प्रयोजनको लागि,-

(१) "मूल्य" भन्नाले आन्तरिक उत्पादन वा खरिदको हकमा सवारी तथा ढुवानी साधनको बिक्री बीजकमा उल्लिखित मूल्य अभिवृद्धि कर सहितको बीजक मूल्य, पैठारीको हकमा भन्सार महसुल, अन्तःशुल्क, मूल्य अभिवृद्धि कर तथा भन्सार बिन्दुमा लाग्ने सबै प्रकारका दस्तुर र शुल्क समावेश भएको मूल्य सम्झनु पर्छ।

(२) "जुनसुकै प्रक्रियाबाट" भन्नाले लिलाम, जफत, हस्तान्तरण, खरिद वा बिक्रीबाट दर्ता हुन आउने सवारी साधन सम्झनु पर्छ।

नेपाल कानून आयोग

▩अनुसूची-४

(दफा १२ सँग सम्बन्धित)

चलचित्र विकास शुल्क

१. आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा नेपालमा चलचित्रको प्रदर्शनमा चलचित्र घरले प्रदर्शन गर्ने विदेशी चलचित्रको सबै श्रेणीको प्रवेश शुल्कमा पन्ध्र प्रतिशत चलचित्र विकास शुल्क असुल गरिनेछ।

२. चलचित्र घरले क्याबिन सञ्चालन गर्न पाउने छ। विदेशी चलचित्र प्रदर्शन गरे बापत त्यस्तो क्याबिनको सबै श्रेणीको टिकट बिक्रीबाट असुल गर्ने चलचित्र विकास शुल्कको दर प्रवेश शुल्कको बीस प्रतिशत हुनेछ।

३. चलचित्र घरले आफूले प्रदर्शन गरेको चलचित्रको दैनिक टिकट बिक्रीको विवरण अभिलेख बिक्री खातामा दैनिकरूपमा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ। चलचित्र घरले चलचित्र प्रदर्शन सम्बन्धी विवरण साप्ताहिकरूपमा काठमाडौं उपत्यकाको हकमा चलचित्र विकास बोर्ड र सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा तथा अन्य क्षेत्रको हकमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय भएको जिल्लामा सो कार्यालयमा र आन्तरिक राजस्व कार्यालय नभएको जिल्लामा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ।

४. चलचित्र घरले विद्युतीय प्रणाली (ई-टिकेटिङ्ग सिष्टम) बाट टिकट जारी गरी २०७७ पौष मसान्तभित्र केन्द्रीय चलचित्र व्यवस्थापन प्रणाली (सेन्ट्रल सिनेमा म्यानेजमेन्ट) को सर्भरसँग लिङ्क गर्नु पर्नेछ।

५. प्रकरण ४ बमोजिम तोकिएको समयमा विद्युतीय प्रणाली जडान तथा केन्द्रीय सर्भरसँग लिङ्क नगरी टिकट जारी गरेको पाइएमा त्यसरी जारी गरिएको टिकटबाट प्राप्त रकमको पहिलो पटकका लागि शतप्रतिशत एक पटकभन्दा बढीको लागि दुई सय प्रतिशत जरिबाना लगाई असुल गरिनेछ।

६. प्रकरण १ र २ बमोजिमको शुल्क चलचित्र घरले असुल गरी प्रत्येक महिनाको शुल्क अर्को महिनाको पच्चीस गतेभित्र प्रकरण ५ को अधीनमा रही विवरणसहित सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालय वा सो कार्यालयहरु नभएको जिल्लामा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा दाखिल गर्नु पर्नेछ। तोकेको समयमा शुल्क नबुझाउनेलाई प्रत्येक महिनाको बुझाउनु पर्ने शुल्कको पच्चीस प्रतिशत जरिबाना लाग्नेछ। चलचित्र विकास शुल्कको मासिक विवरण उल्लिखित अवधिभित्र चलचित्र विकास बोर्डमा समेत बुझाउनु पर्नेछ। चलचित्र विकास बोर्डमा

▩ आर्थिक ऐन, २०७७ द्वारा संशोधित।

बुझाउनु पर्ने विवरण बक्स अफिस प्रणालीबाट समेत पठाउनु पर्नेछ।

७. चलचित्र घरले चलचित्र प्रदर्शन गरी चलचित्र प्रदर्शन नगरेको भनी वा विदेशी चलचित्र प्रदर्शन गरी नेपाली चलचित्र प्रदर्शन गरेको हो भनी वा वास्तविक टिकट बिक्रीभन्दा कम टिकट बिक्री दैनिक बिक्री खातामा जनाई झुट्टा विवरण दिएमा निम्न बमोजिमको जरिबाना लगाई त्यसरी छलिएको चलचित्र विकास शुल्क सहित असुल गरिनेछः-

(क) पहिलो पटक भए छलिएको चलचित्र विकास शुल्कको शत प्रतिशत।

(ख) दोस्रो पटक वा सोभन्दा बढी जतिसुकै पटक भए पनि छलिएको चलचित्र विकास शुल्कको दुई सय प्रतिशत।

८. प्रकरण ४ र ५ बमोजिम तोकिएको म्याद व्यतित भएको दुई महिनाभित्र जरिबानासहित शुल्क नबुझाउने चलचित्र घर बन्द गरी लागेको शुल्क तथा जरिबाना समेत सम्बन्धित अधिकृतले असुल गर्नेछ। समयमा विवरण पेश नगरेमा प्रति महिना एक हजार रुपैयाँ जरिबाना लाग्नेछ।

९. दैवी प्रकोप, उपकरणीय मर्मत सम्भार वा अन्य कुनै कारणले सात दिन वा सोभन्दा बढी दिन चलचित्र घर बन्द भएको व्यहोरा प्रकरण ११ मा उल्लिखित कार्यालयले प्रमाणित गरेको अवस्थामा बन्द भएको दिनको चलचित्र विकास शुल्क लाग्ने छैन।

१०. विद्यार्थीवर्गको सहुलियतको लागि शनिबार बिहान ८ बजेको र सार्वजनिक बिदा परेका दिनको बिहान ८ बजेको चलचित्र प्रदर्शनमा चलचित्र विकास शुल्कमा पचास प्रतिशत छुट दिइनेछ।

११. यस अनुसूची बमोजिम गरेको निर्णय उपर पैतीस दिनभित्र राजस्व न्यायाधीकरणमा पुनरावेदन लाग्नेछ।

१२. चलचित्र विकास शुल्क सम्बन्धी प्रशासन आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालय भएको जिल्लामा सो कार्यालयले र आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालय नभएको जिल्लामा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले गर्नेछ।

१३. चलचित्र विकास शुल्कको अनुगमन चलचित्र विकास बोर्डले समेत गर्नेछ। चलचित्र विकास शुल्कको स्थलगत निरीक्षणका लागि बोर्डबाट खटिई आएका कर्मचारीलाई चलचित्र सम्बन्धी अभिलेख, बिक्री खाता तथा दर्शक संख्या सम्बन्धी अभिलेख चलचित्र घरले उपलब्ध गराउनु पर्नेछ। सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालय वा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले आवश्यकता अनुसार अनुगमन तथा निरीक्षण गर्नेछन्।

नेपाल कानून आयोग

१४. चलचित्र घरका सञ्चालकले चलचित्र प्रदर्शन गर्नुभन्दा एक दिन अगावै आफूले प्रयोग गर्ने टिकटको सिलसिलेवार नम्बर, चलचित्रको नाम र प्रदर्शन गरिने मिति चलचित्र विकास बोर्ड र आन्तरिक राजस्व कार्यालय वा करदाता सेवा कार्यालय वा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा जानकारी गराउनु पर्नेछ र सोको अभिलेख चलचित्र घरले राख्नु पर्नेछ।

१५. यस अनुसूची बमोजिम असुल भएको चलचित्र विकास शुल्कको नब्बे प्रतिशत रकम चलचित्र विकास बोर्डलाई र बाँकी दश प्रतिशत रकम आन्तरिक राजस्व विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम चलचित्र विकास शुल्कको प्रशासन गर्ने कार्यालयको प्रशासनिक तथा भौतिक सुधार कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ। चलचित्र विकास बोर्डले आफूले प्राप्त गरेको चलचित्र विकास शुल्क रकमको पच्चीस प्रतिशतभन्दा बढी रकम प्रशासनिक कार्यमा खर्च गर्न पाउने छैन।

१६. चलचित्र विकास शुल्क सम्बन्धी अन्य प्रक्रियागत कुरा चलचित्र विकास बोर्डको सिफारिसमा आन्तरिक राजस्व विभागले तोके बमोजिम हुनेछ।

१७. चलचित्र विकास शुल्कको लेखापरीक्षण महालेखापरीक्षकबाट हुनेछ।

नेपाल कानून आयोग